

Liaona

Vosa mai na Koniferedi Raraba

Kacivi na Lewe ni
Vitusagavulu Vou kei na
Mataveiliutaki Raraba ni
Matawilivola ni Sigatabu

Duabau na iVakatawa, mai vei Howard Lyon

Ogo na gauna a sikovi ira kina na Nifai mai Amerika o Jisu Karisito me vakavotukana kina na parofisai a tukuna o Koya vei ira mai Jerusalemi: “Eso tani tale na noqu sipi, era sa sega ni tiko ena loma ni bai ogo: sa kilikili meu kauti ira talega mai, a ra na rogoca na domoqu; ena qai dua bau na qele ni sipi, ka dua bau na ivakatawa” (Joni 10:16; raica talega na 3 Nifai 15:21).

SOQONI ENA MATAKA NI VAKARAUWAI

- 4 Ni sa Kidavaki ki na Koniferedi
Peresitedi Thomas S. Monson
- 6 Na iSau—kei na Veivakalougatataki—
ni bula Vakatisaipeli
Elder Jeffrey R. Holland
- 9 Na Rekitaki ni iColacola
ni Bula Vakatisaipeli
Elder Ronald A. Rasband
- 12 Karisito na Dauveivueti
Elder Carlos H. Amado
- 15 Taqomaki mai na iYaloyalo
Vakasisila—Matavuvale
Vakaliuci Karisito
Linda S. Reeves
- 18 Covulaca Vakayalo
Elder Neil L. Andersen
- 22 Dua na iYau Vakamareqeti Duadua
Peresitedi Henry B. Eyring

SOQONI ENA YAKAVI NI VAKARAUWAI

- 26 Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 28 Ripote ni Tabacakacaka
ni Dikevifika ni Lotu, 2013
Kevin R. Jergensen
- 28 Ripote Vakaiwiliwili, 2013
Brook P. Hales
- 29 Me Laurai Nomu Vakabauta
Elder Russell M. Nelson
- 32 “Au Sa Solia Vei Kemudou
e Dua na iVakarau”
Elder Richard G. Scott
- 35 “Kevaka Dou sa Lomani Au, Dou
Talairawarawa ki na Noqu Vunau”
Elder Robert D. Hales
- 39 Me da Kakua ni Muri Cala
Elder Claudio D. Zivic
- 41 Na Cava Nomu Nanuma?
Elder W. Craig Zwick
- 44 Wakana kei na Tabana
Elder Quentin L. Cook

SOQONI NI MATABETE

- 49 Na iDola kei na Lewa ni Matabete
Elder Dallin H. Oaks
- 53 A Cava na iValavala
sa Kilikili kei Kemudou?
Elder Donald L. Hallstrom
- 56 Na iTabatamata Digitaki
Randall L. Ridd
- 58 O Moce Tiko Beka ena
Gauna ni Veivakalesui Mai?
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 62 Na Matabete Tagane
Peresitedi Henry B. Eyring
- 66 Mo Kaukauwa ka Qaqa
Peresitedi Thomas S. Monson

SOQONI ENA MATAKA NI SIGATABU

- 70 Vakavinavinaka ena iTuvaki Kecega
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 78 Taleva Lesu
Elder M. Russell Ballard
- 81 “Kakua Ni Ko Rere;
Niu Sa Tiko Vata Kei iKo”
Jean A. Stevens
- 84 Nomu Va na Miniti
Bisopi Gary E. Stevenson
- 87 Colata na Nodra iColacola
ena Loloma
Elder David A. Bednar
- 91 Loloma—na Uto ni Kosipeli
Peresitedi Thomas S. Monson

SOQONI ENA YAKAVI NI SIGATABU

- 94 Na iVakadinadina
Peresitedi Boyd K. Packer
- 97 Dina ena Vakabauta
Elder William R. Walker
- 100 Talairawarawa ena Noda Yalodina
Elder L. Tom Perry
- 103 Na Parofita o Josefa Simici
Elder Lawrence E. Corbridge
- 106 Ena Yasana Sa Tiko Kina
Na Nomudou iYau
Elder Michael John U. Teh
- 108 Kevaka sa Lailai na Vuku Vua
e Dua vei Kemudou
Elder Marcos A. Aidukaitis
- 111 Na Tucaketale i Jisu Karisito
Elder D. Todd Christofferson
- 115 Me Yacova ni da Qai Sota Tale
Peresitedi Thomas S. Monson

SOQONI RARABA NI MARAMA

- 116 Na Bulataki ni Veiyalayalati ena
Maroro Keda, Vakarautaki Keda,
ka Vakaukauwataki Keda
Rosemary M. Wixom
- 119 Veitacini Marama: Isa, Eda Gadreva
me da Veiyagani Vakataki Keda
Bonnie L. Oscarson
- 122 Gadrevi: Na Liga kei na Yalo me
Vakusakusataka na Cakacaka
Linda K. Burton
- 125 Luvena Yalewa ni Veiyalayalati
Peresitedi Henry B. Eyring
- 72 Vakaitutu Raraba kei na
Vakaillesilesi Raraba ni Lotu i Jisu
Karisito ni Yalododonu Edaidai
- 129 iTuvatuva ni iTalanoa ni Koniferedi
- 130 Era a Vosa Vei Keda: Me Tiki
ni Noda Bula na Koniferedi
- 132 iTukutuku ni Lotu

iVakaleka ni ika 184 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

MATAKA NI VAKARAUWAI, 5 NI EPERELI, 2014, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson.
Veiliutaki: Peresitedi Dieter F. Uchtdorf.
iDolamasu: Elder Carl B. Cook.
iSogomasu: Elder W. Christopher Waddell.
Sere kei na ivakatagi mai na Tabernacle Choir; Mack Wilberg kei Ryan Murphy, rau kena dairekita; Clay Christiansen kei Richard Elliott, daunioqani: “Na Yavu Tudei,” *Sere ni Lotu*, naba 44; “Gu ki Liu,” *Sere ni Lotu*, naba 39, tuva. Wilberg, sega ni tabaki; “Liutaki Au,” *Sere ni Lotu*, naba 50, tuva. Wilberg, sega ni tabaki; “Digitaka na Dodonu,” *Sere ni Lotu*, naba 142; “A New Commandment I Give unto You,” Gates, taba. mai vei Jackman; “Bau Mai na Tui ni Tui,” *Sere ni Lotu*, naba 30, tuva. Murphy, sega ni tabaki.

YAKAVI NI VAKARAUWAI, 5 NI EPERELI, 2014, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson.
Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring.
iDolamasu: Elder Ian S. Ardem.
iSogomasu: Linda K. Burton.
Sere kei na ivakatagi mai na dua ni mata-sere cokovata ni vei-Inisitate e Orem Utah; Ryan Eggett, dairekita; Bonnie Goodliffe kei Linda Margetts, daunioqani: “Glory to God on High,” *Hymns*, no. 67, tuva. Manookin, taba. mai vei Jackman; “I Lived in Heaven,” *Children’s Songbook*, 4, tuva. Beebe, taba. mai vei Larice Music; “Turaga Keitou Vua-bale,” *Sere ni Lotu*, naba 10; “E Ulunivanua,” *Sere ni Lotu*, naba 4, tuva. Duffin, taba. mai vei Duffin.

YAKAVI NI SIGATABU, 5 NI EPERELI, 2014, SOQONI NI MATABETE

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson.
Veiliutaki: Peresitedi Dieter F. Uchtdorf.
iDolamasu: Elder LeGrand R. Curtis Jr.
iSogomasu: Russell T. Osguthorpe.
Sere kei na ivakatagi mai na dua na matasere ni matabete ni Brigham Young University–Idaho; o rau o Randall Kempton kei Kevin Brower, na kena daurekita; Andrew Unsworth, daunioqani: “Saints, Behold How Great Jehovah,” *Hymns*, no. 28, tuva. Kempton, sega ni tabaki; “Na Masu Lo,” *Sere ni Lotu*, naba 82, tuva. Kasen, taba. Mai vei Jackman; “Marau na Tui Sau,” *Sere ni Lotu*, naba 35; “Ni Tu Ga Vei Au!” *Sere ni Lotu*, naba 94, tuva. Kempton, sega ni taba.

MATAKA NI SIGATABU, 6 NI EPERELI, 2014, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson.
Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring.
iDolamasu: Elder L. Whitney Clayton.
iSogomasu: Neill F. Marriott.
Sere kei na ivakatagi mai na Tabernacle Choir; Mack Wilberg, dairekita; Richard Elliott kei Andrew Unsworth, daunioqani: “Mai Koi Keda ka Lomana na Turaga,” *Sere ni Lotu*, naba 9; “On This Day of Joy and Gladness,” *Hymns*, no. 64; “Me Da sa Gu Tiko,” *Sere ni Lotu*, naba 146, tuva. Elliott, sega ni tabaki; “Tuberi Au e Nona Loloma,” *Sere ni Lotu*, naba 183; “A Child’s Prayer,” *Children’s Songbook*, 12, arr. Perry, taba. mai vei Jackman; “iSolisoli ni Kalou e Veisiga,” *Sere ni Lotu*, naba 40, tuva. Wilberg, sega ni tabaki.

YAKAVI NI SIGATABU, 6 NI EPERELI, 2014, SOQONI RARABA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson.
Veiliutaki: Peresitedi Dieter F. Uchtdorf.
iDolamasu: Bisopi Dean M. Davies.
iSogomasu: Elder Benjamin De Hoyos.
Sere kei na ivakatagi mai na Tabernacle Choir; o Mack Wilberg kei Ryan Murphy, rau kena dairekita; Linda Margetts kei Bonnie Goodliffe, daunioqani: “Talei na Liga ni Kalou,” *Sere ni Lotu*, naba 86, tuva. Murphy, sega ni tabaki; “Loloma i Jisu,” *Sere ni Lotu*, naba 110, tuva. Murphy, sega ni tabaki; “Na Veivanua Rogoca Tu!” *Sere ni Lotu*, naba 160; “Come, Let Us Anew,” *Hymns*, no. 217, arr. Wilberg, sega ni tabaki.

BOGI NI VAKARAUWAI, 29 NI MAJI, 2014, SOQONI RARABA NI MARAMA

Vakatulewa: Peresitedi Thomas S. Monson.
Veiliutaki: Bonnie L. Oscarson.
iDolamasu: Emri Elizabeth Smith.
iSogomasu: Ofa Kaufusi.
Sere kei na ivakatagi mai na dua na matasere cokovata ni Lalai, Goneyalewa, kei na iSo-qosoqo ni Veivukei ena veiteiki ena Wasatch Front; Emily Wadley, dairekita; Bonnie Goodliffe, daunioqani: “Na Veivanua Rogoca Tu!” *Sere ni Lotu*, naba 160; “Daughters in His Kingdom,” Creamer, sega ni tabaki, tokoni ena oqani, bitu ni vakatagi, vailini, kei na selo; “Au Luve ni Kalou,” *Sere ni Lotu*, naba 185, tuva. DeFord, sega ni tabaki; veisemati, tuva. Mohlman, sega ni tabaki; “Turaga, Meu na Muri Kemuni,” *Sere ni Lotu*, naba 129, kei na “Dou Veilomani,” *Sere ni Lotu*, naba 188; “Me da Sa Gu Tiko,” *Sere ni Lotu*, naba 146, tuva. Huff, sega ni tabaki.

VOSA NI KONIFEREDI SA TU

Mo raica na vosa ni koniferedi raraba ena Initaneti ena veivosa e vuqa, lako ki na conference.lds.org ka digitaka e dua na vosa. Era sa tu talega na vosa ena Gospel Library mobile app. Kena ivakarau ni oti e ono na macawa mai na gauna ni koniferedi, sa dau tu na vosa katonu ena veisitoa ni lotu.

TUKUTUKU NI VEITUBERI KEI NA SIKO VUVALE

Me baleta na itukutuku ni veituberi kei na siko vuvale, yalovinaka ka digitaka e dua na itikitoko ka sotava vakavinaka duadua na nodra gagadre o ira o sikova.

E WAQANA

E Liu: iTaba mai vei Christina Smith.
E muri: iTaba mai vei Leslie Nilsson.

VEITABA NI KONIFEREDI

Na iyaloalo eso ni koniferedi raraba mai Salt Lake City era veitaba kina Welden C. Andersen, Cody Bell, Randy Collier, Weston Colton, Scott Davis, Craig Dimond, Nathaniel Ray Edwards, Lloyd Eldredge, Ashlee Larsen, John Luke, Leslie Nilsson, Christina Smith, kei Byron Warner; ena Gilbert, Arizona, USA, o Jamie Dale Johnson; ena Highlands Ranch, Colorado, USA, o Rebecca Morgenegg; ena Mexico City, Mexico, o Israel Gutiérrez; ena Norcross, Georgia, USA, o David Winters; ena Palmyra, New York, USA, o Brent Walton; ena Pleasant Grove, Utah, USA, o Jeremy Hall; ena Raymond, Alberta, Canada, o Rhonda Steed; ena Saint Petersburg, Russia, o Vladimir Egorov; ena São Paulo, Brazil, o Lauren Fochetto; ena Sydney, Australia, o Colin Ligertwood; ena Ulaanbaatar, Mongolia, o Kylie Sneddon; ena Vienna, Austria, o Frank Helmrich; kei na Washington, Utah, USA, o James Iliff Jeffery.

ME 2014 17 NO. 2

LIAONA 10985 858

Mekasini Vakaviti ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Na Mataveiliutaki Taumada: Thomas S. Monson, Henry B. Eyring, Dieter F. Uchtdorf

Na Kuorumu ni iApositolo Le Tinikarua:

Boyd K. Packer, L. Tom Perry, Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks M. Russell Ballard, Richard G. Scott, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen

Edita: Craig A. Cardon

Dauvakasala: Jose L. Alonso, Mervyn B. Arnold, Shayne M. Bowen, Stanley G. Ellis, Christoffel Golden

Manidia Dairekita: David T. Warner

Dairekita ni Matavuvale kei na Veitokoni

kina Matavuvale: Vincent A. Vaughn

Dairekita ni Mekasini ni Lotu: Allan R. Loyborg

Manidia ni Bisinisi: Garff Cannon

Manidia Edita: R. Val Johnson

iVukevuke Manidia Edita: Ryan Carr

Volavola kei na Edita: Susan Barrett, Brittany Beattie, David Dickson, David A. Edwards, Jennifer Grace Fallon, Matthew D. Flitton, Mindy Raye Friedman, Lori Fuller, Garrett H. Garff, LaRene Porter Gaunt, Michael R. Morris, Sally Johnson Odekirk, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Paul VanDenBerghe, Marissa Widdison

Manidia Dairekita ni Cakacaka ni Liga: J. Scott Knudsen

Dairekita ni Cakacaka ni Liga: Tadd R. Peterson

Disaini: Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, Mandie M. Bentley, C. Kimball Bott, Thomas Child, Nate Gines, Colleen Hinckley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Mark W. Robison, Brad Teare, K. Nicole Walkenhorst

Kodineita ni iYaya Taqomaki: Collette Nebeker Aune

Manidia ni Tabaivola: Jane Ann Peters

Kena Tabaki: Kevin C. Banks, Connie Bowthorpe Bridge, Julie Burdett, Bryan W. Gygi, Denise Kirby, Ginny J. Nilson, Gayle Tate Rafferty

Tabaki taumada: Jeff L. Martin

Dairekita ni Tabaivola: Craig K. Sedgwick

Dairekita ni Veivotayaki: Stephen R. Christiansen

Me vakau na isau ni mekasini, kei na kena vakatataro e so ki na *Liaona*, Fiji Regional Office, PO Box 90, Suva, 2-20 Lakeba Street, Samabula, Suva, Fiji. E kena isau e \$2.75 dua na yabaki, se \$0.70 na isau ni ilavelave yadudua, me vakavo ga na kena ka tabaki me ivakananumi. Me qai kerei na kena ivakamacala tale e so mai na Valenivolavola Liu ni Lotu, e na talevoni 3388900 e Suva.

Me baleta na sausaumi kei na kena isau ena taudaku kei Amerika kei Kanada, veitaratara ki na nomuni sitoa ni Lotu se iliului ni tabanalevu se tabana.

Me qai vakau na ivola kei na vakatataro ena parokaramu ni kompiuta ena *liahona.lds.org*; ena i-meli ki na *liahona@ldschurch.org*; se ena meli ki na *Liahona*, Rm. 2420, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA.

Na *Liaona* (vakadewataka na iVola i Momani ni "kabasi" se "idiusidusi") sa vakadewataki oti ena vosa vaka- Albania, Armenia, Bislama, Bulgaria, Cambodia, Cebuano, Jaina, Jaina (vakararawataka), Croatia, Czech, Denmark, Necaladi, Valagi, Estonia, Viti, Finiladi, Varanise, Jamani, Kiriki, Idia, Hungary, Aisiladi, Idonisia, Itali, Japani, Kiribati, Korea, Latvia, Lithuania, Malaqasi, Masela, Mongolia, Nowei, Poladi, Potukali, Romania, Rusia, Samoa, Slovenia, Sipeni, Suwiteni, Swahili, Tagalog, Taiti, Tai, Toga, Ukraine, Urudu, kei na Vietnam. (E duidui na gauna me taba kina ena veivosa yadudua.)

© 2014 mai na Intellectual Reserve, Inc. Dodonu kece e taqomaki. Tabaki e Amerika

Sa rawa me lavetaki na veitukutuku kei na iyaloalo era tiko ena *Liaona* me baleta na inaki eso, cakacaka ni lotu sega ni saumi se vakayagataki ga e vale. Ena sega ni rawa me lavetaki na veiyaloalo eso kevaka era sega ni vakadonui mai vei kena itaukei. Na vakatataro baleta na Dodonu ni Lavetaki me na vakau yani ki na Intellectual Property Office, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150, USA; i-meli: cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada:

May 2014 Vol. 17 No. 2 LIAHONA (USPS 311-480) Fijian (ISSN 1096-5122) is published four times year (April, May, October, and November) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada, \$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address must be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CF5 (see DMM 707.4.12.5). NONPOSTAL AND MILITARY FACILITIES: Send address changes to Distribution Services, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368, USA.

**KEDRA ITUVATUVA
VAKAMATANIVOLA
O IRA ERA VOSA**

Aidukaitis, Marcos A., 108
Amado, Carlos H., 12
Andersen, Neil L., 18
Ballard, M. Russell, 78
Bednar, David A., 87
Burton, Linda K., 122
Christofferson, D. Todd, 111
Cook, Quentin L., 44
Corrybridge, Lawrence E., 103
Eyring, Henry B., 22, 62, 125
Hales, Robert D., 35
Hallstrom, Donald L., 53
Holland, Jeffrey R., 6
Monson, Thomas S., 4, 66,
91, 115
Nelson, Russell M., 29
Oaks, Dallin H., 49
Oscarson, Bonnie L., 119
Packer, Boyd K., 94
Perry, L. Tom, 100
Rasband, Ronald A., 9
Reeves, Linda S., 15
Ridd, Randall L., 56
Scott, Richard G., 32
Stevens, Jean A., 81
Stevenson, Gary E., 84
Teh, Michael John U., 106
Uchtdorf, Dieter F., 26, 58, 70
Walker, William R., 97
Wixom, Rosemary M., 116
Zivic, Claudio D., 39
Zwick, W. Craig, 41

ITUVATUVA VAKAIULUTAGA

Bulakilikili, 53
Bula savasava, 6
Bula tawamudu, 22
Bula Vakaitubutubu, 94
Bula Vakavakarau, 96
Ca, 29
Cakacaka ni kaulotu, 32, 78
Cakacaka Vakalotu, 94
Dina, 29, 94, 103, 108
Dodonu, 49
Galala, 35, 56, 100
iNuinui, 22
Ira na Parofita, 97, 103, 108
iVakadinadina, 94
iVakaraitaki, 32, 62
iVakatakila, 103, 108
iVola i Momani, 18
iVolanikalou, 29, 56
iVola ni Kawa, 44
Jisu Karisito, 6, 9, 12, 18, 22,
29, 32, 35, 39, 58, 70, 87,
94, 103, 111
Josefa Simici, 22, 39, 66, 103
Kalou na Tamada, 81, 94
Koniferedi raraba, 4, 115
Lewa Dodonu, 111
Lewenilotu Daukaulotu, 78
Loloma, 6, 32, 41, 58, 91,
115, 119
Loloma Cecere, 91
Marama, 49, 119
Masu, 15, 56, 62, 81
Matabete, 49, 53, 62
Matavuvale, 44, 49
Mate, 12, 111
Na Dina, 62
Painia, 70, 97
Solibula, 97

Talairawarawa, 6, 18, 35,
84, 100
Tekinolaji, 44, 56, 108
Tucaketale, 12, 111
Vakabauta, 29, 78, 81, 97,
100, 108
Vakamau, 18, 41, 49
Vakatisaipeli, 6, 9, 18, 122
Vakavinavinaka, 70
Valetabu, 4, 44, 97, 116
Veikadredre, 9, 18, 70, 81,
87, 106
Veika me liu, 58, 106
Veiqaravi, 9, 32, 53, 58, 62,
119, 122
Veisorovaki, 12, 15, 18,
87, 111
Veitacini marama, 119, 125
Veitaratara, 41
Veivakacacani, 6
Veivakalesuimai, 58
Veivakatotogani, 15, 58
Veivosoti, 91
Veivutuni, 39, 84
Veiyalayalati, 22, 84, 87,
116, 122, 125
Vuku, 103, 108
Yaca ni Lotu, 78
Yalodina, 29, 66
Yalokocokoco, 58
Yalololoma, 91
Yalomalua, 106
Yaloqaa, 6, 18, 66
Yalo Tabu, 22, 94, 100
Yalovinaka, 91
Yaloyalo vakasisila, 15,
53, 58

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Ni sa Kidavaki ki na Koniferedi

Eda sa . . . duavata ena noda vakabauta kei na noda gagadre me da vakarorogo ka vuli mai na veitukutuku ena tukuni vei keda.

Kemuni na taciqū kei na ganequ lomani, au sa marautaka dina meu kidavaki kemuni mai kina koniferedi e vuravura ni Lotu i Jisu Karisto ni Yalododonu Edaidai. Eda sa soqoni vata mai e dua na matavuvale levu, sivia na 15 na milioni na keda iwiliwili, duavata ena vakabauta kei na vakanamata meda vakarorogo ka vuli mai na itukutuku ena wasei vei keda.

Sa toso totolo sara na ono na vula sa oti oqo, ena kena sa toso ki liu na cakacaka ni Lotu ka sega na ka me tarova. E a noqu itavi dokai ena sivia e dua na vula sa oti me'u vakatabuya na Gilbert Arizona Temple, e dua na vale sa rairai totoka dina. E a qaravi e dua na soqo ni veivakamarautaki vakavanua kei na vakatasuasua ena Discovery Park ena bogi ni bera na siga ni vakatabui ni valetabu. Era a vakaitavi kina e tinikarua na udolu na itabagone ena loma ni 90 na miniti. Sa rairai vinaka dina na nodra ivukivuki ni meke, lagasere, kei na ivakatagi.

E a sotava tiko na vanua oqo e dua na lauqa balavu, kau vakabauta ni ra a vakacabo masu voli ena kerei ni uca

ena vica na macawa yani ki liu. Na kena ca ni a yaco mai ena gauna sara ga e vakarau tekivu kina na vakatasuasua ka tau voli ena gauna taucoko ni veivakamarautaki! Dina ga ni ra a suasua taucoko na itabagone ka ra via batabata, mai na liliwa ni draki, ia keimami vakila taucoko na Yalotabu ni Turaga. Na ikau ni parokaramu, “Bula Dina ena Vakabauta”—vakasamataka mada oya: “Bula Dina ena Vakabauta”—e a vakaraitaki matata sara ga ena nodra matadredredre kei na mamarau na cauravou kei na goneyalewa. Dina ga ni a tau na uca ka via batabata no na draki, oqo e dua na itaviqaravi e vakasinaiti ena vakabauta ka levu na ka e a sotavi mai vei ira na itabagone era na nanuma tu ena dua na gauna balavu ka ra na dau talanoataka vakavuqa vei ira na luvedra kei na maku-budra ena veiyabaki se tu ki liu.

Sa qai qaravi na vakatabui ni valetabu mai Gilbert Arizona ena siga ka tarava. E yaco me ika 142 ni valetabu sa vakayagataki tiko ena Lotu. Segani tautauvata na draki kei na bogi ni siga yani ki liu, ni cila vinaka tu na siga.

E a veivakauqeti dina na veisoqoni e vakayacori oqori. Eratou a tiko vata kei au ena veivakatabui o Peresitedi Henry B. Eyring, Elder kei Sisita Tad R. Callister, Elder kei Sisita William R. Walker, kei Elder kei Sisita Kent F. Richards.

Ena vakatabui tiko na valetabu mai Fort Lauderdale Florida, ena vula o Me. E so tale na valetabu era sa na vakatabui tiko ena mua ni yabaki oqo. Ena 2015 keitou namaka tiko me na

tara vakaoti ka vakatabui kina na vo ni valetabu ena levu sara na veiyasai vuravura. Ena toso tikoga na cakacaka oqo. Ena gauna sa tara oti kece kina na valetabu ka ra sa kacivaki oti eda sa na yacova tiko yani na 170 na iwiliwili kece ni valetabu sa na vakayagataki tu ena Lotu.

Dina ga ni da sa vakanamata tiko oqo ena kena vakacavari na valetabu sa kacivaki oti, ka da na sega ni kacivaka e so tale na valetabu vou ena

dua na gauna lekaleka ga mai oqo, eda na tosoya tikoga na cakacaka ni kena laurai na vanua me tara tale kina eso na valetabu. Sa na qai vakaraitaki na kena itukutuku ena koniferedi raraba ni veigauna mai muri. O keda eda tamata ni tara-valetabu ka dau lakova-talega na valetabu.

Oqo, kemuni na taciq kei na ganequ, meda sa na vakanamata mada yani ka vakarogoca na itukutuku ena mai wasei tiko vei keda

nikua, vakakina ni mataka. O ira era na mai vosa tiko vei keda era sa kerei lomalagi me ra vukei ka liutaki ena nodra a vakarautaka tiko mai na nodra itukutuku.

Me da na vakasinaiti—o keda kece sara, na tiko oqo kei ira era tu ena veivanua tale eso—ena Yalotabu ni Turaga ka tuberi cake ka vakauqeti ena noda na vakarorogo ka vuli. Ena yaca i Jisu Karisito, na noda iVakabula, emeni. ■

Mai vei Elder Jeffrey R. Holland
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na iSau—kei na Veivakalougatataki— ni Bula Vakatisaipeli

Ni qaqa. Ni bulataka ena yalodina na kosipeli kevaka sara mada ga era sega ni bulataka rawa o ira era tu vakavolivoliti kemuni.

Peresitedi Monson, keimami lomani kemuni. Ni dau solia na yalomuni kei na nomuni bula ena veikacivi yadua sa solia vei kemuni na Turaga, vakauasivi na itutu tabu ko ni taura tu ena gauna oqo. Sa vakavinavinaka vei kemuni na Lotu raraba oqo ena vuku ni nomuni veiqaravi tudei kei na nomuni sa yalodina ena itavi.

Ena vakavinavinaka kei na veivakaloqataki vei kemuni kece o ni na gadreva mo ni tudei ena gauna oqo, au kaya vei kemuni kece sara vakauasivi vei kemuni na itabagone ena Lotu ni kevaka e se bera ni yaco oti, o ni na raica ni dua na siga ena yaco mo ni na gadrevi kina mo ni taqomaka na nomuni vakabauta se dua beka mo ni sotava eso na ivakarau ni veivakalolomataki baleta walega ni o lewena na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Na gauna vaqori ena gadrevi kina na yaloqaqa kei na vakarokoroko mai vei iko.

Kena ivakaraitaki, a vola vakaoqo kivei au ena dua na gauna se qai

oti wale toka e dua na goneyalewa daukaulotu: “Keirau raica kei noqu itokani e dua na turaga ni dabe toka ena dua na idabedabe e loma ni tauni ka kania tiko na kena ivakasigalevu. Ni keirau toro voleka yani, a rai cake ka raica neirau itokaniyaca ni daukaulotu. Ena irairai ni mata vakarerevaki, a rika cake ka laveta na ligana me vacuki au. Au levea taudonu, ia qai kasivitaka mai na kena kakana vei au ka tekivu me cavuta mai vei keirau na veivosa rogorogo vakasisila. Keirau lako yani ka sega ni tukuna e dua na ka. Au tovolea meu qusia laivi na kakana mai mataqu, kau vakila ni lauti au tale e dua na ibuli pateta natu mai kesuqu. Ena so na gauna dau dredre toka na daukaulotu baleta ena gauna vata oya au vinakata sara ga meu lesu tale, qaqaureka na turaga lailai oya, ka kaya, ‘VOSOTI AU!’ Ia au a qai sega.”

Vua na daukaulotu yalodina oqo, au kaya, daulomani, ena nomu ivakarau yalomalumulumu o sa kalawa

yani ki na dua na iwirini era tu kina na marama kei na turaga kilaitani ka ra sa, me vaka e tukuna na parofita ni iVola i Momani o Jekope, “vakabauta na Karisito ka nanuma na nona mate ka colata nona kauveilatai ka sega ni madua ni ra sa vakalialiai kina.”¹

Ia, me baleti Jisu vakataki Koya, a vola vaka oqo o taci Jekope o Nifai: “Ia era na okati Koya me ka wale ko ira na kai vuravura, ni ra sa tamata ivavalava ca; era na vakanakuitataki Koya ka na vosota ga, era na yaviti Koya ka na vosota ga. Io, era na kasiviti Koya ka na vosota ga ena vuku ni nona yalololoma kei na nona dau vosoti ira na luve ni tamata.”²

Ni da vakamura na veika a sotava na iVakabula, e levu sara na itukutuku balavu ni gauna makawa baleta nona sega ni ciqomi ka ra sauma na isau lelevu na parofita kei ira na iapositolo, daukaulotu kei ira na lewenilotu ena veitabatamata kecega—o ira taucoko sa tovolea me ra rokova na veikacivi ni Kalou me laveti cake na kawata-mata ki na “ivalavala sa uasivi cake na kena vinaka.”³

“Ia a cava tale meu kaya . . . me baleti [ira]?” e taroga o koya a vola na Iperiu.

“[O ira] era sa . . . tabonaka na gusu ni laione,

“Bokoca na bukawaqa rerevaki, era sa bula mai na seleiwau, . . . era sa qaqa ena ivalu, vakasavi ira [na mataivalu] ni kaitani . . .

“[Raica] ni ra sa tucake tale mai na mate na nodra [ena gauna] sa vakararawataki kina eso, . . .

“Ia . . . sa vakatovolei eso ena veivakalialiai kei na vakanakuitataki, . . . kei na vesu talega kei na biu ki na valeniveivesu:

“Era sa lauviri ena vatu, . . . era sa varomusuki rua, era sa dauveretaki, era sa vakamatei ena iseleiwau: . . . era sa veilakoyaki voli ka sa vakaisulu ena kuli ni sipi kei na kuli ni me; era sa dravudravua sara, era sa vakararawataki, [ka] vakacacani;

“([O ira] sa sega ni yaga na kai vuravura me tiko vata kei ira:) . . . era sa se ki na veivanua liwalala, ki na veikulunivanua kei na qara eso kei na veiqaravatu e vuravura.”⁴

E dina sara ni ra a tagi na agilosu ni lomalagi ni ra vola na isau ni bula vakatisaipeli oqo ena dua na vuravura ka sa dau vorata vakalevu na ivakaro ni Kalou. Na iVakabula vakataki Koya a tagicaki ira era a besetaki ka vakamatei ena vica na drau na yabaki ena nodra veiqaravi tu ena Vukuna. Ia oqo sa besetaki o Koya ka sa vakarau me vakamatei.

“Isa Jerusalemi, Jerusalemi,” e tagicaka ko Jisu, “ko iko sa vakamatei ira na parofita, ka vakaviriki ira sa talai yani vei iko, au a nanuma vakavica meu vakasoqoni ira vata na nomu gone, me vaka na toa yalewa sa vakasoqoni ira na luvena e ruku ni tabana, ia dou a sega ni vinakata!

“Raica sa qai biu vei kemudou na nomudou vale me lala didi.”⁵

Sa koto kina e dua na itukutuku me baleti kemuni yadua na cauravou kei na goneyalewa ena Lotu oqo. O ni na vakataroga lo tu beka kevaka ena yaga beka me tutaki ena yaloqaqa na bulasavasava e koronivuli se na lako ki kaulotu me laki vosabecitaki kina na noda vakabauta vakamareqeti se me da veivorati kei na vuqa na ka ena veitikitiko ka dau vakasewasewana ena vuqa na gauna na noda yalodina vakalotu. Io, e ganita, baleta na kena veibasai ni na biu vei keda na noda

vale ni sa “lala didi”—tamata lala didi, matavuvale lala didi, yasanikoro lala didi, kei na matanitu lala didi.

Ia oqo sa noda na icolacola me baleti ira era kacivi me kauta na itukutuku vakamesaia. Me ikuri ni veivakavulici, veivakayaloqaqataki, kei na veivakauqeti vei ira na tamata (oqori na tikina taleitaki ni bula vakatisaipeli), ena veigauna eso era dau kacivi na italai vata oqo me ra lomaleqa, soli ivakasala ni qaqarauni, ka so na gauna me ra tagi ga (oqori na tikina mosimosi ni bula vakatisaipeli). Era kila vinaka tu ni gaunisala ki na vanua yalataki ka “drodro kina na sucu kei na oni”⁶ e kena inaki me gole vaka ki na Ulunivanua ko Saineai ka drodro tu kina na “mo” kei na “mo kakua.”⁷

E kalouca, ni o ira na italai ni ivakaro lesi vakalou era sa sega soti ni taleitaki ena gauna oqo me vaka ena veigauna makawa, me vaka e rawa ni rau vakadinadinataka oqo e rua na daukaulotu goneyalewa kasiviti ka borodaba tu vei rau na pateta. Na *Besetaki* e dua na vosa rogo ca, ia e tu eso nikua era rawa ni kaya ena vosaca vaka-Api, “Au sevaka [na parofita o Maikaia]; ni sa sega ni parofisaitaka na ka vinaka ena vukuqu, sa parofisaitaka tikoga na ka ca.”⁸ Na mataqali besetaki ni nona parofisai dina

vakaoya na parofita a vakayalia kina o Apinatai na nona bula. Me vaka e tukuna vua na Tui o Noa: “Ia niu sa tukuna vei kemudou na ka dina, dou sa cudruvi au kina . . . Niu sa tukuna na vosa ni Kalou, dou sa kaya niu sa lialia”⁹ se, me da vakuria, vakavanua, vakapeteriaki, veivakaduiduitaki, yalo ca, vovodea, makawa, ka sa qase.

Me vaka e losivaka na Turaga saraga vakataki Koya vua na parofita o Aisea:

“[O ira] na gone . . . sa bese ni rogoca na ivunau i Jiova:

“Era sa kaya vei ira na daurairai, dou kakua ni raica tiko; vei ira talega na parofita, dou kakua ni vunautaka na ka dodonu ena vuku i keimami, vunau vakamalumalumu vei keimami, raica ga na ka lasu:

“Dau lako tani ena sala vakatikitiki tani mai na salatu, me kua so ni tu ena matai keimami ko Koya na Yalosavasava ni Isireli.”¹⁰

E rarawataki kina, kemuni na noqu itokani gone, sa itovo tu ni bula ena noda gauna kevaka era vinakata na tamata e dua na kalou cava ga, era vinakata me kalou sega ni dau vinakata e levu na ka, kalou dau veivakayalovinakataki, kalou malumu ka sega walega ni ra sega ni yavalata na waqa ia era sega sara mada ga ni voce, na

kalou dau vakatavitavia na uluda, cakava me da sosokiki, ka qai tukuna vei keda me da cici yani ka beti senikau dromodromo.¹¹

Eda tukuna tiko na tamata e bulia na Kalou me ucui koya! Ena so na gauna—e vaka me dau ka lasa duadua oqo—o ira oqo era cavuta na yaca i Jisu me dua vei ira na Kalou dau “veivakayalovinakataki” oqo. E dina? O Koya a kaya me da sega walega ni kakua ni vorata na ivunau, ia me da kakua mada ga ni *vakasamataka* me da vorata, eda sa vorata oti e yaloda. E rogorogo ni ivunau ni “veivakayalovinakataki” beka oya, rawarawa e daligada ka matau tu mai na koro?

Ia vakacava o ira era via raica se tara tu ga mai vakayawa na ivalavala ca? E kaya vakatotolo ga o Jisu, kevaka e vakacalai iko na matamu, vecuka tani. Kevaka e vakacalai iko na ligamu, muduka tani.¹² “Au sa sega ni lako mai meu [kauta] mai na veivinakati, na iseileiwau ga,”¹³ E vakasalataki ira era nanuma ni dau vosataka

ga o koya na vosa ni veivakayalovinakataki. Sa rauta me oti veitaravi na ivunau, era se “vakamasuti koya [ga] me lako tani ena nodra vanua”¹⁴ Sa rauta ni oti na veicakamana, se nanumi ga ni ka vakatevoro na Nona kaukauwa ka sega ni ka va-Kalou.¹⁵ Sa kena irairai ni vakatataro oya e dau kabi ena dakuni motoka “Na cava ena cakava ko Jisu?” ena sega ni kauta mai e dua na kena isau namaki.

Ena ituvuka ni Nona veiqaravi vakayago, e kaya ko Jisu, “Dou veilomani me vaka kau sa lomani kemudou.”¹⁶ Me vakadeitaka ni ra sa kila na mataqali loloma vakacava oya, qai kaya o Koya, “Kevaka dou sa lomani au, dou talairawarawa ki na noqu ivunau,”¹⁷ ia “O koya oqo . . . ena vakatokai kina me lailai sara ena matanitu vakalomalagi, *ko koya yadua ena talaidredre ki na dua na ivunau oqo sa lailai sara*, ka vakatavuvuli vakakina . . . vei ira na tamata.”¹⁸ Na loloma Vakarisito sa i koya na ka e gadrevi vakalevu duadua ena vuravura oqo baleta ni dodonu me rau dau salavata tikoga kei na

buladodonu. Ia kevaka me noda vosa matua na loloma, ni *dodonu* me vakakina, ena Nona vosa o koya na ivatuka ni loloma sa dodonu me da biuta sara na talaidredre kei na ivakatakilakila somidi ni noda vakaraitaka vei ira na tani. E kila vakavinaka tu ko Jisu na veika sa vaka me ra guilecava e levu ena noda ivalavala vou: ni tiko e dua na duidui bibi ena ivakaro ni vosota na ivalavala ca (ka tu Vua na kaukauwa tawayalani me cakava) kei na ivakasala ni qaqarauni mai na noda vakalasa (ka a sega vakadua ni cakava o Koya).

Kemuni na noqu itokani, vakuasivi vei kemuni na noqu itokani gone, ni yalodei. Na loloma savasava Vakarisito ka drodro mai na buladodonu dina e rawa ni veisautaka na vuravura. Au vakadinadinataka ni sa tu tale e vuravura na kosipeli dina ka bula i Jisu Karisito, ka o ni lewena na Nona Lotu dina ka bula, ka tovolea tiko mo wasea. Au vakadinadinataka na kosipeli oqori kei na Lotu oqori, kei na ivakadinadina vakatabakidua ni idola vakalesui mai ni matabete

ka dolava na mana kei na dina ni cakacaka vakalotu ni veivakabulai. Au sa vakadeitaka ni ra sa vakalesui mai na idola eso oqori ka ra sa tu tale na veicakacaka vakalotu oqori ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai me vaka ga na noqu vakadeitaka niu tu ogo e matamuni ena itutu ni vunau ogo ka o ni dabe tiko e mataqu ena koniferedi ogo.

Ni qaqa. Ni bulataka ena yalodina na kosipeli kevaka sara mada ga era sega ni bulataka o ira era tu vakavolivoliti kemuni. Taqomaka na nomu vakabauta ena vakarokoroko kei na yalololoma, ia mo taqomaka. Era sa dusimaki iko tiko ena sala ni bula vakaitaisaipeli Vakarisito e dua na ituva-tuva balavu ni domo veivakauqeti, oka kina na kena o na rogoca ena koniferdi ogo kei na domo o se qai rogoca ga ogo ena ituvaki i Peresitedi Thomas S. Monson. E sa sala dodonu ka sa sala rabailailai ka sega soti ni dua na kena cabe vakalevu ena so na gauna, ia e rawa ni lakovi ena gugumatua kei na qaqa, “ka . . . tudei vei Karisito, . . . ena nomudou vakanuinui taucoko sara, mo dou lomana na Kalou kei na tamata kecega.”¹⁹ Ni lakovi ena yaloqaqa na mataqali sala vakaoqo, o na kunea na vakabauta e sega ni yavalati rawa, o na taqomaki mai na cagi kaukauwa, se na moto ena covulaca, ka o na kunea na kaukauwa vakavatu ni noda Dauveivueti, mai vua ke o tara kina na nomu bula vakatisaipeli tawaoca, o na *sega* ni rawa ni lutu.²⁰ Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Jekope 1:8.
2. 1 Nifai 19:9.
3. 1 Korinica 12:31; Ica 12:11.
4. Iperiu 11:32–38.
5. Maciu 23:37–38.
6. Na Lako Yani 3:8.
7. Raica Na Lako Yani 20:3–17.
8. 2 Veigauna 18:7.
9. Mosaia 13:4.
10. Aisea 30:9–11.
11. Raica na Henry Fairlie, *The Seven Deadly Sins Today* (1978), 15–16.
12. Raica na Maciu 5:29–30.
13. Maciu 10:34.
14. Marika 5:17.
15. Raica na Maciu 9:34.
16. Joni 15:12.
17. Joni 14:15.
18. Maciu 5:19; vakaikuritaki.
19. 2 Nifai 31:20.
20. Raica na Ilamani 5:12.

Mai vei Elder Ronald A. Rasband
Ena Mataveiliutaki ni Le Vitusagavulu

Na Rekitaki ni iColacola ni Bula Vakatisaipeli

Sa ka ni veivakalougatataki na noda tokoni ira na noda iliuliu; e salavata mai kei na noda vakaitavi yadua sara, ena noda vukei ira ena nodra icolacola ni bula vakatisaipeli ni Turaga.

Ena ika 20 ni Me ni yabaki sa oti e a ravuta ka vakacacana kina e dua na cava na yasa ni Siti o Oklahoma, ena loma donu kei Amerika ka rauta ni dua na maile na kena raba ka 17 na maile na kena balavu. Na cagilaba ogo, e vakacacana ka veisautaka sara ga na ituvaki ni vanua kei na nodra bula o ira e donumaki ira na vanua e ravuravu yani kina.

Ni oti ga e dua na macawa mai na gauna e ravuravu kina na cagilaba, au a lesi meu laki sikova na vanua kei ira e vakacacani na nodra itikotiko ni sa kabuwacara e veiyasana na nodra iyaya ni vale kei na veika kece era taukena.

Ni bera niu a gole au a laki veitala-noa vakalailai kei Peresitedi Thomas S. Monson, na noda parofita lomani, ka taleitaka sara ni itavi ogo ni lesi mai vua na Turaga. Ena noqu dokai koya ena vuku ni nona ilesilesi kei na nona sa rui dau yalololoma, au tarogi koya yani, “Na cava ko na vinakata meu na

cakava? Na cava ko na vinakata meu na kaya?”

E a qumia vakamalua na ligaqu, me vaka ena cakava vei ira yadua ka sa vakacacani tu mai kea na nona iyau, se dua ka laki veivuke ke a tiko e kea, ka qai kaya mai:

“Na imatai, tukuna vei ira, niu lomani ira.

“Na ikarua, tukuna vei ira niu na masulaki ira tiko.

“Na ikatolu, kerei iko mo vakavina-vinakataki ira era sa veivuke tiko.”

Niu lewe ni mataveiliutaki ni Le Vitusagavulu, au vakila na bibi ni ka sa taqa e tabaqu ena vosa e a kaya na Turaga vei Mosese:

“Mo soqona vata vei au e lewe vitusagavulu mai vei ira na qase ni Isireli o ira ko sa kila era sa qase vei ira na tamata, ka turaga vei ira; . . .

“Kau na lako sobu ka vosa vei iko mai kea, ia na yalo sa tiko vei iko kau na solia vakakina vei ira; io era na colata vata kei iko na kedrai colacola

bibi na tamata, mo kakua kina ni colata vakataki iko ga.”¹

Oqo na vosa mai na gauna makawa sara, ia na sala ni Turaga ena sega ni veisau rawa.

Ena gauna oqo, ena Lotu sa kaciva kina na Turaga e 317 na Le Vitusagavulu, ka ra sa veiqaravi tu ena 8 na kuoram, mera vukei iratou na iApositolo Le Tinikarua mera colata na icolacola ka sa taqa tu vei iratou na Mataveiliutaki Taumada. Au rekitaka na itavi oqo mai na boto ni yaloqu ka vakakina vei iratou na turaga Taciqu. Ia, e sega ni o keitou duadua ga keitou veivuke tiko ena qaravi ni itavi cecere oqo. Ni da sa lewena na Lotu ena veiyasai vuravura sa tu vei keda na madigi ni noda na vakalougatataka na nodra bula e so tani tale.

Au a vulica mai vua na noda parofita lomani na veika era gadreva o ira sa vakacacani tu na veika era taukena—loloma, masumasu, kei na nodra vakavinavinakataki o ira era sa veivuke.

Ena yakavi nikua, o keda yadua eda na laveta na ligada meda tokoni ira na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoram ni iApositolo Le Tinikarua ni ra sa parofita, daurairai ka

dauvakatakila ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Oqo e sega ni caka me ka vakarairai, se caka me baleti ira era sa kacivi kina veivuke raraba. Sa ka ni veivakalougatataki na noda tokoni ira na noda iliuliu; e salavata mai kei na noda vakaitavi yadua sara, ena noda vukei ira ena nodra icolacola ni bula vakatisaipeli ni Turaga.

E a kaya vakaoqo o Peresitedi Monson:

“Eda sa vakavolivoliti mai vei ira era na gadreva na noda veivuke, veivakatataki cake, veitokoni, veivakalominakataki, loloma—se era noda matavuvale, noda itokani, veikilai, se vulagi. Eda sa liga ni Turaga oqo e vuravura ka sa noda itavi me da veiqaravi ka vueti ira cake na luvena. O Koya sa vakararavi tu vei keda. . . .

“. . . ni kemuni a cakava vua e dua sa lalai vei ira oqo . . . , ni a cakava vei au.’ [Maciu 25:40].”²

Eda na cakava li ena yalololoma ni sa donumaki keda e dua na madigi meda laki sikova e dua, qiri vua, vola e dua na ivola lekaleka, se vakayagataka e dua na siga mo sotava kina na nona gagadre e dua tani tale? Se eda na vakataka na cauravou ka a kaya ni

sa vakamura kece tiko mai na ivunau ni Kalou:

“Na veika kece oqo au sa cakava tiko mai niu a se gone me yacova mai nikua: na cava tale sa vo vei au?

“Sa kaya vua o Jisu, Kevaka ko vinakata mo vinaka sara, mo lako ka volitaka na nomu iyau, ka solia vei ira na dravudravua, ko na qai vakaiyau mai lomalagi: ia mo lako mai ka muri au.”³

Na cauravou o ya e sa kacivi kina dua na veiqaravi e tiko sara e cake ena yasa ni Turaga, me cakava na cakacaka ni matanitu ni Kalou e vuravura, ia, e qai vuki tani, “ni sa ka levu na nona iyau.”⁴

Sa na qai vakacava na noda iyau vakavuravura? Eda sa raica na ka e rawa ni cakava e dua na cava ena vica ga na miniti. Sa ka bibi sara vei keda yadua me da sa na vakaiyau ga mai lomalagi—meda vakayagataka na noda gauna, noda taledi, kei na noda galala meda qarava na Kalou.

Tomana tikoga na veikacivi o ya o Jisu Karisito “Dou lako mai ka muri au.”⁵ E a lako voli ga e nona vanua vata kei ira era vakabauti Koya ena yalona taucoko. E se tomana tikoga na nona salavata kei keda, ka na tu tikivi

keda, ka liutaki keda. Me da muria na nona ivakaraitaki, sa dodonu meda vakaraitaka ka vakalagilagia na iVakabula, ni o Koya sa mai colata na noda icolacola ka sa mai ia na Veisorovaki, na itavi levu duadua e a qarava. Na ka ga ena kerea o Koya me da na cakava, me da na rawata ka yalodina ena kena rekitaki na icolacola ni bula vakatisapeli.

Ena noqu tiko mai Oklahoma, au a veitalanoa kina kei na vica na matauvuale ka ra vakaleqai ena covulaca rerevaki o ya. Niu sikovi iratou na matauvuale na Sorrel, e a tarai au na ka e a sotava na luvedrau goneyalewa, o Tori, ni a se kalasi lima tiko ena koronivuli na Plaza Towers Elementary School. O koya vata kei tinana, erau tiko vata kei keda nikua.

O Tori kei na so na nona itokani era a veiosoosoti toka ena dua na rumu ni valelailai ni koronivuli me ra vakaruru toka kina ena gauna e a ravulaka tiko kina na koronivuli na covulaca. Ni rogoca meu wilika mada vei keda na ka sara ga e a vola o Tori ka a yaco ena siga o ya:

“Au rogoca e dua na ka ni samulaka na doka ni vale. Au nanuma sara ni a taubi tiko na uca. Sa vaka me rogo levu cake tikoga na rorogo. Au a masulaka me taqomaki keimami kece na Tamada Vakalolamalagi. Vakasauri sa cabolo mai e dua na rorogo sa bi ka sa cavu ivuvu taki na dela ni vale. Sa qai kaukauwa cake na cagi kei na benu era veivukayaki ka so a lauta na yagoqu. E sa buto tu na tuba ka sa vaka sa loaloe tu na lomalagi, ia e sega ni vaka o ya— o ya na loma sara ga ni covulaca. Au sa bobo ga, ka masu me oti totolo mada ga.

“Vakasauri sara sa mai vakanomodi tu yani.

“Niu rai cake yani au sa raica e dua na ivakatakilakila ni tiko vakadua sa tu sara ga e mataqu! E voleka ni tara na ucuqu.”⁶

O Tori, o tinana, tolu na tacina, kei na so tale na nona itokani era a tiko vata talega kei koya e koronivuli, e vaka e dua na caka mana ni ra a bula mai na covulaca o ya, ia, e vitu vei ira na nodra ilawalawa e sega ni mani vakakina.

Ena mua ni macawa o ya era solia kina na turaga leweni matabete e levu sara na veimasulaki ni matabete vei ira na lewenilotu era a vakaleqai ena covulaca. Au a mani laki solia e dua na veimasulaki vei Tori. Niu sa vakatora na ligaqu e uluna sa basika mai noqu vakasama e dua na tiki ni ivolanikalou taleitaki: “Niu sa lako vata tiko kei kemudou. Au na tiko e yasamudou imatau ka tiko talega e yasamudou imawi, ia na noqu Yalo Tabu e na tiko e yalomudou; era na vakavolivoliti kemudou na noqu agilosu ka laveti kemudou cake.”⁷

Au vakasalataki Tori me nanuma tiko na siga e a vakatora kina e buradelana na ligana e dua na talai ni Kalou me masulaki koya ka tukuna vua ni a taqomaki ena siga o ya ena nodra veitaqomaki na agilosu mai na covulaca.

Ni da dodoliga yani ka vakabula mai e dua, ena ituvaki cava ga e tu kina, sa ikoya nai vakaraitaki ni loloma vakalou. Oqo na mataqali veiqaravi au a raica mai Oklahoma ena macawa o ya.

Levu na gauna eda na sotava na madigi ni nodra vukei eso ena gauna ni nodra leqa. Me vaka ni da lewe ni Lotu, sa noda itavi bibi “mo dou veivuketaka na nomudou i colacola me mamada kina,”⁸ “dou tagi vata kei ira sa tagi,”⁹ “dou vakaukauwataka na liga sa wadamele, kei na duru sa malumalumu.”¹⁰

Taciqu kei na ganequ, sa vakavina-vinaka tu naTuraga vei kemuni yadua ena nomuni dau tu vakarau mo ni veivuke se levu se lalai ena nomuni dau solia na gauna mo ni mai veivuke ena gaunisala cava ga e rawa mo ni veivuke kina.

E a veivakavulici ena iVola i Momani na Tui o Penijamni ka kaya, “ko ni sa qaravi Koya tiko na nomuni Kalou e na nomuni sa qaravi ira tiko na wekamuni.”¹¹

Ena noda vakanamata kina qaravi ira na tacida kei na ganeda ena rawa ni muataki keda yani kina vakatulewa vakalou ena veisiga ni noda bula, ka na vakarautaki keda meda vakaliuca ka lomana na ka e lomana na Turaga. Ni da sa cakava o ya, eda na raica ni o keda sara ga eda sa Nona tisaipeli. Ni da sa cakava tiko na Nona caka-caka, eda sa na vakila na Nona Yalotabu ni sa tiko vata kei keda. Eda sa na tubu ena ivakadinadina, vakabauta, nuidei kei na loloma.

Au kila ni bula tiko na noda Dauniveivueti, sa i Jisu Karisito; ka sa vosa tiko vei keda vakakina vua na Nona parofita, o Peresitidi Thomas S. Monson, ena noda gauna edaidai.

Meda sa na sotava na reki ka na lako mai ena qaravi ni noda colata na nodra icolacola rawarawa ka lalai madaga sa noqu masu, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Tiko Voli mai Na Lekutu 11:16–17.
2. Thomas S. Monson, “What Have I Done for Someone Today?” *Liaona*, Nove. 2009, 86, 87.
3. Maciu 19:20–21.
4. Maciu 19:22.
5. Maciu 19:21.
6. Experience of Victoria (Tori) Sorrels, recounted Jan. 16, 2014.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 84:88.
8. Mosaia 18:8.
9. Mosaia 18:9.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 81:5.
11. Mosaia 2:17.

Mai vei Elder Carlos H. Amado
Ena Vitusagavulu

Karisito na Dauveivueti

Na Nona solibula [na Dauveivueti] sa mai vakalougatataki keda kece, mai vei Atama, na isevu, ki na iotioti ni tamata kecega.

A sucu ka mate o Jisu Karisito, na Luve ni Kalou ena ituvaki duatani sara. A bula voli ka tubu cake ena ituvaki vakaloloma, sega kina na veika ni bula. E kaya baleti Koya, “Sa vaqara na fokisi, a sa vakairoro na manumanu vuka; ia na Luve ni tamata sa sega vua na tikina me vakadavora kina na uluna” (Luke 9:58).

A sega ni qoro, taleitaki, rokovi, se vakalevulevui cake mai vei ira na iliuliu vakapolitiki e vuravura sega talega mai vei ira na iliuliu vakalotu ni Nona gauna. A sega talega ni laki dabe ena idabedabe cecere ena veivalenilotu.

E rawarawa Nona vunau, ka dina ga ni ra muri Koya na lewevuqa, e Nona cakacaka vakalotu talega me vakalougatataki ira vakayadua na tamata. A vakayacora e vuqa sara na cakamana kivei ira era ciqoma ni sai Koya sa talai mai vua na Kalou.

A solia vei iratou Nona iApositolo na lewa kei na kaukauwa mera cakamana kina kei na “cakacaka e uasivi cake” mai na kena a cakava o Koya (Joni 14:12), ia a sega ni solia vei iratou na ilesilesi ni bokoci na ivalavala ca. Era a cudruvi Koya na kena meca ni ra rogoca ni kaya, “Mo lako, ka mo kakua ni valavala ca tale” (Joni 8:11) se “Sa bokoci na nomu ivalavala ca” (Luke 7:48). Na dodonu o ya e Nona

ga baleta o Koya na Luve ni Kalou baleta ni na laki sauma na ivalavala ca o ya ena Nona Veisorovaki.

Nona Kaukauwa e Vakadruga na Mate

Ni vakadruga na mate ena Nona kaukauwa e dua tale na ivakarau vakalou. E vakamamasu o Jairo Cecere, na turaga ni valenilotu “me lako ki na nona vale: ni sa duabau ga na luvena yalewa, . . . a sa voleka ni mate” (Luke 8:41–42). Sa rogoca na nona kerekere na iVakavuvuli, ni ratou se veivosaki tiko, sa yaco mai e dua na tamata i Jairo ka kaya vua, “Sa mate na luvemu yalewa; kakua ni vakaocataka na iVakavuvuli” (Luke 8:49). Ni sa curu ki vale o Jisu, sa kerei ira yadua mera gole i tuba, ka totolo sara, me taura na ligai goneyalewa, a kaya vua, “Duri cake!” (Luke 8:54).

E dua tale na gauna, a gole tiko ki na koro o Neini, a sotava sara e dua na ilakolako ni mate, ka sa tagicaki luvena tagane duabulu o tinana yada. Ni sinai tu ena loloma veivueti, a tara na tavata ka kaya, “Ko iko na cauravou, au sa kaya vei iko, Tu cake” (Luke 7:14). Ni ra sa raica na tamata na cakamana, era sa kaya, “Sa qai tubucake vei keda e dua na parofita levu; a sa . . . lako mai na Kalou kivei ira na nona tamata” (Luke 7:16). Na

cakamana oqo e bibi cake vakalevu baleta ni ra sa vakadeitaka na tamata ni sa mate vakaidina o cauravou ka mera sa laki buluti koya. Ni rau sa vakabulai mai na mate e rua na itabagone, na ivakadinadina ni Nona lewa kei na kaukauwa e vakadruga na mate era kurabui kina na tamata vakabauta ka yaco na rere vei ira era daucati Koya.

Na ikatolu ni gauna a kurabuitaki sara vakalevu. E ratou veiganeni o Maca, o Meri, kei Lasarusu ka dau sikovi iratou vakawasoma na Karisito. Ni ra sa tukuna na tamata Vua ni sa tauvimate o Lasarusu, a tiko tale me rua na siga ni se bera ni qai biuta me lako ki na matavuvale. Ni vakacegui Maca tiko ni oti na mate nei ganena, a kaya vakamatata vua, “Oi au na vu ni tucake tale, kei na vu-ni-bula: ko koya sa vakabauti au, kevaka sa mate; ena bula ga” (Joni 11:25).

Na gauna sa kerea kina na iVakabula vei ira na vakaloloku tiko mera vaqiqica laivi na vatu, a kaya yani vakamalua Vua o Maca, “Kemuni na Turaga, sa na bona ko koya: ni sa qai bogi va na nona mate” (Joni 11:39).

A qai kaya vua o Jisu ena yalololoma, “Au a sega li ni kaya vei iko, ni ko na raica na kaukauwa ni Kalou, kevaka ko sa vakabauta?” (Joni 11:40). Ni sa tukuna oti na veika oqo, a qai kaci ena domolevu,

“Lasarusu lako mai.

“Ia ko koya ka mate sa lako mai?” (Joni 11:43–44).

Ni oti e va na siga nei Lasarusu ena ibulubulu, era sa vakaogai na meca ni Luve ni Kalou ena dua na ivakadinadina sega ni rawa ni lasutaki era sega ni rawa ni vagolea laivi, vakawalena, se vakacacana, ka ra sa veiseseyaki ka vakatani “mai na siga ko ya . . . era sa qai bosei koya me ra vakamatea” (Joni 11:53).

Na iVakaro Vou

E muri, a laki marautaka na Karisito mai Jerusalemi, vata kei iratou Nona iApositolo, na iotioti ni Kana Vata ni Lakosivia, tauyavutaka na cakacaka vakalotu ni sakaramede, ka solia vei iratou na ivakaro me ratou veilomani ena veiqravi dina.

Nona Rarawa mai Kecisemani

Ni oti o ya, ena ivakaraitaki titobu ni Nona loloma baleta na kawatamata, kei na taucoko ni Nona lewa, ka lako yani ena qaqa ka dou-dou me sotava na veivakatovolei e gadrevi. Ena Were o Kecisemani, ena galili dina, a vakararawataki vakabibi sara, ka tekivu me bunotaka na dra. Nona sa mai soli koya taucoko vei Tamana, a sorovaka na noda ivalavala ca ka taura vei Koya na noda malumalumu kei na rarawa me rawa ni

kila me vukei keda vakacava (raica na Alama 7:11–13).

Eda sa dinau tu Vua vakakina vua na Tamada Vakalomalagi baleta na Nona solibula sa mai vakalougatataki keda kece, mai vei Atama, na isevu, ki na iotioti ni tamata kecega.

Veivakacacani kei na Vakamatei ni iVakabula

Ni sa mai cava na nona vakararawataki e Kecisemani, a soli Koya yani kivei ira sa via vakamatei Koya.

A bukiverataki mai vua e dua na itokani, sa vinakati me vakamatei, ena sala e cala ka sega ni vakalawa, ena veilewai e veivakasaurarataki ka veicalati. Ena bogi tiko ga o ya a beitaki ena cala ni vosavakacacataka na Kalou ka me sa vakamatei. Ni ra sa cudru ka gadreva dina mera veivakamatei—baleta ni kaya o Koya ni Luve ni Kalou—era sa bukivere-taki Koya vei Pailato me vakamatei Koya. E vakavuna o ya, mera sa veisautaka na ka e beitaki kina mai

na vosavakacacataka na Kalou ki na dauvakacaca me rawa ni vakoti mate ena kauveilatai.

Na Nona vakacacani mai vei ira na kai Roma a ca sara vakalevu: nodra veivakalialiai kei na veivakasesewani baleta Nona matanitu vakayalo, nona vakamaduataki ena sala vakatui ena wa vakavotona, na rarawa ni Nona kanakuitataki, kei na mosi balavu ni Nona vakoti ena kauveilatai e sa veivakaroti matata vua e dua e via tukuna ni Nona tisaipeli.

Ena veiminiti ni Nona vakararawataki, a vakaraitaka na Dauveivueti kei vuravura na vosota cecere sa tu Vua. Sa dau nanuma tu ga me vakalougataki ira na tamata; ena yalololoma kei na lomavinaka, a vakamasuti Joni me raici tinana, o Meri. A kerei Tamana mai Lomalagi me vosoti ira sa togotiki Koya mera vakamatei Koya. Ni sa mai oti Nona cakacaka e vuravura, a solia na Yalona vua na Kalou ka solia

na iotioti ni nona icegu. A kau na yagona na Karisito ki na ibulubulu ka tiko e kea me tolu na siga.

Na Cakacaka nei Dauveivueti ena Kedra Maliwa na Mate

Ena gauna e ratou sotava tiko kina na Nona tisaipeli na rarawa, yalolailai, kei na veilecayaki, ena dua tale na ituvaki ni ituvatuva lagilagi nei Tamana a tomana tale kina na iVakabula na Nona cakacaka vakalotu ena dua na sala vou. Ena loma ni tolu walega na siga, a cakacaka vagumatua me tauyavutaka na cakacaka levu ni veivakabulai ena kedra maliwa na mate. Na tolu na siga oqori a yaco me siga namaki nuitaki duadua vei ira taucoko na matavuvale ni Kalou. Ena veisiko o ya a tauyavutaki ira Nona tisaipeli yalodina me rawa ni ra kauta na itukutuku ni veivueti kivei ira a sega ni yaco vei ira, se a cakitaka e vuravura mera kila na ituvatuva lagilagi. Ia oqo me nodra na

madigi mera sa sereki mai na nodra vesuki tu ka mera vueti mai vua na nodra Kalou na bula kei na mate (raica na V&V 138:19, 30–31).

Ira na iMatai ni Tucake Tale

Ni sa mai taucoko na Nona cakacaka ena vuravura ni yalo, a lesu tale ki vuravura—me laki cokoti vata na Yalona kei na Yagona me tawamudu. E dina ga ni a vakaraitaka na Nona kaukauwa mai na mate, na kedra itukutuku vakaivolanikalou a vakabulai ira mai na mate ni bera Nona Tucake Tale a vakaraitaka ni ra sa lesu tiko ga ki na dua na bula sa mana tu mai na kena vakabalavutaki; ia era na mate tale mada.

Na Karisito a isevu ni tucake tale ka sa sega tale ni mate, me Nona e dua na yago sa uasivi sara ka tawamudu. Ena ituvaki ni Nona tucake tale, a rairai vei Meri, ka kilai koya sara, ka sa cuva sara Vua. Na noda Dauveivueti, ena lomavinaka, a vakaroti koya me baleta na Nona ituvaki vou ka lagilagi: “Kakua ni tarai au; niu sa bera ni lako cake vei Tamaqu” (Joni 20:17) ka sa ivakadinadina talega ni Nona cakacaka vakalotu ena vuravura ni yalo a yaco dina ka taucoko. E muri, ena nona tukuna na veivakadeitaki ni dina na Nona Tucake Tale, a kaya, “Au sa lako cake vei koya na Tamaqu, ka Tamamudou; vei koya sa noqu Kalou, ka nomudou Kalou” (Joni 20:17). Ni sa lako vei Tamana, a lesu tale mai ka rairai vei iratou Nona iApositolo; “sa vakaraitaka vei ira na ligana kei na sarisarina. A ra sa qai reki na tisaipeli, ni ra sa raica na Turaga” (Joni 20:20).

Ena Lesu Mai na Dauveivueti

Au vakadinadinataka ni na lesu mai na Karisito ena sala e duatani sara mai na kena imatai. Ena lako mai ena kaukauwa kei na lagilagi vata kei ira na Yalododonu savasava ka yalodina. Ena lako mai ni sa Tui ni tui ka Turaga ni turaga, ka Tui ni Sautu, na Mesaia sa yalataki, na iVakabula ka Dauveivueti, me lewai ira na bula kei na mate. Au lomani Koya ka qaravi Koya mai vu ni yaloqu, kau kerea meda veiqaravi ena reki kei na gugumatua ka yalodina tikoga Vua me yacova na ivakataotioti. Ena Yacana, o Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Linda S. Reeves

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki
Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

Tagomaki mai na iYaloyalo Vakasisila— Matavuvale Vakaliuci Karisito

Na itatarovi vinaka duadua e vuravura . . . sa ikoya na itatarovi ka tiko e lomada sa ikoya na ivakadinadina titobu ka kaukauwa.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, nikua au kalougata ni ra tiko oqo na 13 ni makubuqu qase cake ena koniferedi. Oqo e vakavuna meu taroga “Na cava au na vinakata me ratou kila na makubuqu?” Ena mataka nikua au na gadreva meu vosa sara ga vakadodonu vei ira na noqu matavuvale kei ira na nomuni.

Eda sa kauwai sara tiko vakalevu na iliuliu ena vuku ni veivakacacani sa vakayacora tiko na iyaloyalo vakasisila ena nodra bula na lewe ni Lotu kei na nodra matavuvale. O Setani sa valu sara tiko mai ena kena e rerevaki duadua.

Dua na vu ni noda mai bula e vuravura meda vulica ka vakatulewataka na veika e dau gagadre kina na yagoda. Na veigagadre va- Kalou oqo ena vukei keda meda na gadreva na vakawati ka vakaluveni. Na nodrau na veikilai vakatitobu sara na tagane

kei na yalewa ena bula vakawati e na vakavureya mai na nodra na mai sucu na gone e dodonu me dua na ka e totoka, ka veilomanitaki ka na semati rau vata e rua na yalo sa veilomani sara vakayago ka vakayalo, ka na kauta mai na vakataucokotaki ni bula rekitaki ka marautaki, ena noda sa vulica me da sa na veivakaliuci. E a vakavulica o Peresitedit Spencer W. Kimball ni ena bula vakawati, “na itokani vakawati . . . sa qai yaco me cecere duadua kina bula nei tagane se yalewa vakawati, . . . [ena sega] tale ni dua na gagadre [se] tamata[se]dua na ka me na ulabaleta na itokani vakawati. . . .

“Ni bera na vakamau sa gadrevi taumada na duavata me taucoko kei na lomavata e taucoko.”¹

Ena vica na yabaki sa oti au a raica ni vaka e lomabibi voli e dua vei iratou na luvei keirau. Au a curu yani e

nona rumu, ka talaucaka mai vei au o koya ni a tiko ena nodratou vale e dua na nona itokani ka a raica vakacalaka ena sikirini ni retio yaloyalo e so na ka veivakurabuitaki ni dua na tagane kei na dua na yalewa erau sega tu ni vakaisulu ka rau cakava tu e so na ivukivuki e matalia sara vua. E a tekivu me tagi ka vakaraitaka na levu ni ca ni yalona ena vuku ni ka e a raica vakacala-ka ka vinakata me kauta laivi mai na nona vakasama. Au vakavina- vinaka ni a talaucaka kece mai vei au, ka solia vei au na madigi meu vakayalovinakataki koya ka vakaceguya na yalona ka vukei koya me kila ni na ka e rawa ni cakava me vakacegui mai kina ena Veisorovaki ni iVakabula. Au nanuma noqu vakauqeti vakayalo ni keirau sa tekiduru vata, tina kei luvena, ka kerea na veivuke nei Tamada Vakalomalagi.

E lewe levu na gonelalai, na itabagone, kei ira era qasecake, era sa vesuki tu oqo ena iyaloyalo vakasisila, ia e levu ga na tagane kei na yalewa era sa digitaka tu mera na dau sarava ka baci laki sarava tale me yacova sara ni ra sa vesuki kina. O ira oqo era na rawa ni gadreva me ra na sereki mai ena ivesu oqo ia era sega ni rawata mera vakamalumalumutaka ga vakatiki ira. Eda vakavinavinaka ni ra sa digitaka mera mai wasea vei keda ni sa itubutubu se vua e dua na iliuliu ni Lotu na veika oqo. Me da na kakua ni kidrowa kina, meda cudruvi ira kina, se meda sega ni vinakati ira, ena rawa ni vakavuna vei ira me ra sa na sega tale ni qai wasea e dua na ka.

Me vaka ni da itubutubu se iliuliu, sa dodonu me da veivakasalataki vei ira na luveta ena veigauna kece sara ka meda qarauna sara meda na vakarorogo vei ira ena yalololoma kei na yalomatua. E dodonu mera kila na kena vakarerevaki ni iyaloyalo vakasisila kei na kena rawa ni lewa na bula, ka na vakavuna na yali ni Yalotabu, vakatanitaka na veika e dau vakilai, veilawakitaki, vakacacana na veiwekani, vakayalia na nomu rawa ni vakatulewataka na nomu bula, kei na kena sa vakayagataki sara vakalevu kina na gauna, vakasama kei na kaukauwa.

Raymond, Alberta, Kanada

Na iyaloyalo vakasisila sa qai vakasisila, ca, ka sa matata cake sara ga mai ni vakatauvatani kei na gauna sa oti. Ena noda vakasalataki ira na luveda, eda sa rawa ni bulia vata e dua na ituvatuva ni matavuvale ena ivakarau kei na kena iyalayala, me vakaliuci na taqomaki ni noda itikotiko ena itatarovi ni iyaya vakalivaliva. Kemuni na itubutubu, eda sa kila beka ni talevoni veikauyaki e tiko kina na Initaneti e rerevaki sara vakalevu mai na kompiuta?²

Kemuni na itabagone kei na qasecake, kevaka mo ni sa vesuki tu vei Setani ena iyaloyalo vakasisila, ni nanuma na nona dau yalololoma na iVakabula. Ko ni kila tiko li na Nona sa rui dau lomani kemuni, ka vakama-reqeti kemuni na Turaga ena gauna talega oqo? Na noda iVakabula e tiko vua na kaukauwa me vakasavasavataki ka vakabulai kemuni. O Koya ena rawa ni kauta laivi na mosi na rarawa ko ni vakila tiko ka vakasavasavataki kemuni tale ena kaukauwa ni Nona Veisorovaki.

Oi keda na iliuliu eda sa kauwaitaki ira talega vakalevu na veiwatini kei na matavuvale era vakaleqai tiko ena

vakatotogani ni iyaloyalo vakasisila. Sa veivakamasuti tiko o Elder Richard G. Scott: “Ke ko galala mai na ivalavala ca bibi, kua ni ko vakararawataki wale tu ga ena ka ena yaco baleta na ivalavala ca ni dua tale. . . . E rawa ni ko lomana e dua . . . . Ia, mo kakua ni taura vakataki iko na icolacola ni cakacaka oqori.”³ Mo ni kila ni ko sega ni tiko duadua. E tiko na veivuke. E tiko na soqoni ni veivueti mai na veivakatogani vei ira na veiwatini, mera qiri mai ki na soqoni ka vakaitavi tiko ga mai vale.

Kemuni na taciqū kei na ganequ, meda na taqomaki ira vakacava na luveda lalai kei ira na itabagone? Na itatarovi era iyaya yaga sara vakalevu, ia na itatarovi vinaka duadua e vuravura, ka sa ikoya duadua ena vakavotukana, sa ikoya na itatarovi ka tiko e lomada sa ikoya na ivakadinadina titobu kaukauwa ni Tamada Vakalomalagi ni lomani keda kei na Veisorovaki ni iVakabula, me baleti keda kece sara.

Eda na liutaki ira vakacava na luveda me ra veisau vakatitobu sara ka rawata na Veisorovaki ni noda iVakabula? Au taleitaka na parofita o Nifai ena nona kaya, me vakadeitaki ira na itabagone ena nona gauna: “Eda

sa tukuni Karisito, ka rekitaki Karisito, ka vunautaki Karisito ka parofisaitaki Karisito . . . mera kila kina na luveda na sala me bokoci kina na nodra ivalavala ca.”⁴

Meda cakava rawa vakacava oqo ena noda itikotiko? E so vei kemuni sa rogoca vei au ni keirau sa uabaleti kei watiqū, o Mel, ena vuku ni va tiko na luvei keirau lalai. Ni keirau sotava tiko na bolebole ni bula vaka-itubutubu ka toso vata kei na veibolebole ni bula, keirau sa gadreva saraga vakalevu na veivuke. Keirau a masu ka kerea me keirau kila na ka me keirau cakava. Na isau ni masu qai lako mai sa matata vinaka sara ga: “Sa ikoya tiko, kevaka me sega ni tuvaki vinaka na vale, ka ra se vakaisulu tu ga ni moce na gone, kei na so na itavi e se bera tu ni caka. Na ka walega me laurai ni caka tiko ena veisiga o ya na wiliki na ivolanikalou, na masu, kei na lotu vakamatavuvale ena veimacawa.”

Keitou sasagataka tiko me caka na veika oqo, ia, era sega ni ka me vaka vakaliuci, kei na gauna e dau veicalati kina, sa sega sara ga ni vakayacori. Keitou veisautaka na neitou rai ka sega soti ni dau leqataka na veika e

sega soti ni bibi. Na rai oqo, me keitou sa dau veivosaki, veimaraotaki, veivunauci, ka vakadinadinataki Karisito ena qaravi ni masu ena veisiga ka wili ivolanikalou kei na qaravi ni lotu vakamatavuvale ena veimacawa.

Dua na noqu itokani e qai tukuna walega oqo, “Ni ko kerei ira na marama mera wili ivolanikalou ka masu wasoma, e vakaogai ira sara vakasivia. Era dau vakila ni vaka me levu na ka era na dau cakava.”

Kemuni na taciqo kei na ganequ, baleta niu kila mai na veika au sotava, vaka kina o watiqo, au vakadinadinatataka eke na veivakalougatataki ni wiliki na ivolanikalou ena veisiga kei na masu, kei na lotu vakamatavuvale ena veimacawa. Sai koya oqo na ivakarau sara ga ena kauta laivi na lomaocaoca, dusimaki na noda bula, ka taqomaki vakakina na noda matavuvale. Kevaka me qai curuma mai na loma ni matavuvale na iyaloalo vakasisila se dua tale na bolebole cava ga, sa rawa meda kerea na veivuke ni Turaga, ka vakanamata ki na veivuke ni Yalotabu, ka kila ni da sa cakava oti na ka e vinakata o Tamada meda cakava.

Kemuni na taciqo kei na ganequ, kevaka me se bera ni vakayacori tiko na veika oqo mai vale, sa na rawa ni da sa tekivutaka sara ga oqo. Kevaka mera sa qasecake na luveda ka ra bese na vakamura sa rawa ni da tekivu ga o keda. Ni da sa cakava oqo na Yalotabu sa na mai vakasinaita na loma ni noda matavuvale kei na noda bula yadua, ka yaco ga na gauna era na malele mai na luveda.

Ni nanuma tiko o ira na iApositolo bula, era sa yalataka talega ni gauna eda vakasaqara kina na noda kawa ka vakarautaka na yaca ni noda matavuvale me baleta na valetabu, eda na taqomaki ena gauna oqo kei na vo ni noda bula ni da sa bulakilikili tiko ena noda ivolatara ni curu ki na valetabu.⁵ Eso na yalayala!

Kemuni na itabagone, ni qarauna na nomuni bula vakayalo. Bokoca na nomu talevoni kevaka e gadrevi, lagata e dua na sere ni Lalai, masuta na veivuke, vakasamataka e dua na tiki ni ivolanikalou, biuta mai nomu sara iyaloalo, raica vakataiyaloalotaka na

iVakabula, vakayagataka na sakaramede ena bula kilikili, vulica na *Me iSakisaki ni Tabagone*, ivakaraitaki vei ira na nomu itokani, vosa vua edua na itubutubu, laki raici nomu bisopi, kerea na veivuke, ka kere ivakasala mai vua e dua na kenadau.

Na cava au vinakata me ratou kila na makubuqu? Au vinakati ira kei kemuni mo ni kila niu kila ni bula tiko na iVakabula ka lomani keda. E sa sauma o koya na noda ivalavala ca, ia e gadrevi meda tekiduru vua na Tamada mai Lomalagi, ena yalomalua e titobu, vakatusa noda ivalavala ca, ka kerei Koya meda vosoti. Sa dodonu meda vinakata me veisau na yaloda kei na noda gagadre ka yalomalua dina meda kerea na veivuke kei na veivosoti mai vei ira eda a rairai vakamavoataka se cakitaka.

Au kila ni o Josefa Simici e a raica na Kalou, na Tamada Vakalomalagi, kei na iVakabula o Jisu Karisito. Au vakadinadinatataka ni bula tiko e dua na parofita e vuravura, Peresitedi Thomas S. Monson. Au vakadinadinatataka ni da na sega ni lakosese kevaka me da na bulataka nai vakasala ni

parofita ni Kalou. Au vakadinadinatataka na kaukauwa ni noda veiyalayalati kei na veivakalougatataki ni valetabu.

Au kila ni dina na iVola i Momani! Au na sega ni vakamacalataka rawa na kaukauwa ni ivola cecere oqo. Au kila ga, ena masumasu, ni umani tu ena iVola i Momani na kaukauwa me taqomaki kina na matavuvale, vaqacacotaki na veimaliwai, ka solia noda yalonuidei vua na Turaga. Au sa vakadinadinatataka na veika oqo ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. *Nodra i Vakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Spencer W. Kimball* (2006), 234–235.
2. Raica na Clay Olsen, “What Teens Wish Parents Knew” (vosa ena Koniferedi ni Utah Coalition Against Pornography, Mar. 22, 2014), utahcoalition.org.
3. Richard G. Scott, “To Be Free of Heavy Burdens,” *Liaona*, Nove. 2002, 88.
4. 2 Nifai 25:26.
5. Raica na David A. Bednar, “Ena Vagolei na Lomadra na Gone,” *Liaona*, Nove. 2011, 24–27; Richard G. Scott, “Na Reki ni Nodra Vueti na Mate,” *Liaona*, Nove. 2012, 93–95; Neil L. Andersen, “Find Our Cousins” (address given at RootsTech 2014 Family History Conference, Feb. 8, 2014), lds.org/prophets-and-apostles/unto-all-the-world/find-our-cousins.

Mai vei Elder Neil L. Andersen
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Covulaca Vakayalo

Kakua ni vakatara na covulaca me dreti kemuni sobu. Ogo na nomuni gauna—tucake vakaukauwa me vaka na tisaipeli ni Turaga o Jisu Karisito

Au kidavaki kemuni ena mataka ogo—vakabibi o ira na itabagone era tiko ogo ena Vale ni Koniferedi kei na vuravura raraba. O kemuni e dua na itabatamata digitaki ka qaqa, kau vosa tiko vakabibi vei kemuni.

Ena vuqa na yabaki sa oti ni keitou sikovi iratou tiko na noqu matavuvale mai Florida, a tau e dua na cava sega soti ni yawa mai vei keitou. E dua na marama e vakaitikotiko ena dua na vale veitosoyaki a curu ki na nona valenisili me taqomaki koya. Sa tekivu me sakure na nona vale veitosoyaki. Ni oti e vica na gauna. Sa qai rogoca na domoi wekana ena vale kadua: “Au sa tu ogo ena nomu rumu e liu.” Ni curu mai nona valenisili, ena kurabui levu, e qai kila ni a laveta ka kauta

nona vale veitosoyaki e macawa, ka laki vakadabera vakavinaka ena dela ni nona vale veitosoyaki na wekana.

Kemuni noqu itokani gone, ena sega ni toso yani vakavinaka na vuravura ki na iKarua ni nona Lesu mai na iVakabula. E tukuna na ivolanikalou ni “na yavavala na ka kecega.”¹ E kaya o Brigham Young, “A vakatakilalai mai vei au ena itekivu ni Lotu ogo, ni na tete na Lotu, sautu, tubu ka rabailevu, ia ena veiraurau kei na tete ni Kosipeli ki na veimatanitu e vuravura, na tubu ni kaukauwa nei Setani.”²

E leqataki vakalevu cake mai na uneune kei na ivalu³ sa parofisaitaki tu na covulaca vakayalo ka na rawa ni cavuivuvutaki iko mai na nomu yavu vakayalo ka laki biuta na yalomu ena vanua o sega vakadua ni tadra, ena so na gauna ena sega mada ga ni o vakila ni o sa toso.

Na covulaca ca duadua na veitemaki ni vunica. E dau tiki tu ga ni vuravura e veigauna na ivalavala ca, ia e sega vakadua ni se bau rawarawa na kena yacovi, dredre me vakama-mautaki, ka ciqomi vakarawarawa. E tiko dina e dua na kaukauwa mana ka na rawa ni vakamalalumalumutaka na

Era dau kaukauwa cake na veivunikau ena vanua liwavi cagi.

covulaca ni ivalavala ca. E vakatokai na veivutuni.

E sega ni covulaca kecega ena noda bula eda cakava. Eso e yaco mai ena vuku ni nodra digidigi cala eso, ka so e yaco ga mai baleta ni bula vakayago ogo.

Ni se gonetagane, a tauvi Peresitedi Boyd K. Packer na mate dau vakatubura na lokiloki na polio. Ni se qai yabaki vitu o Elder Dallin H. Oaks, a mate vakasauri o tamana. Ni yabaki tini vakacaca o Sisita Carol F. McConkie ena mataveiliutaki raraba ni Goneyalewa, rau sa veisere na nona itubutubu. Ena yaco mai na dredre vei kemuni, ia ni ko vakanuinui vua na Kalou, e rawa ni ra vaqaqacotaka na nomuni vakabauta.

Ena veika buli vakalou, ena kaukauwa cake na vunikau e tubu cake ena dua na vanua tadravi cagi. Ni liwavi-cagi e dua na vunikau gone, e rua na ka era cakava na kaukauwa oqori ena loma ni vunikau. Taumada, era yavalata na wakana me tubu vakatotolo cake ka tete yani vakayawa. iKarua, na kaukauwa ena loma ni vunikau sa tekivu me ra bulia na tikina lalai ka na vakatubura na tolona kei na tabana me vavaku ka rawa ni taura na kaukauwa ni cagi. Na wakana kei na tabana kaukauwa cake ogo ena taqomaka na vunikau mai na veicagi sa kilai tu ni ra na dau lesu tale mai.⁴

O kemuni e tawayalani na nomuni vakamareqeti cake vua na Kalou mai na vunikau. O kemuni na Luvena tagane se Luvena yalewa. Sa bulia o koya na yalomuni me kaukauwa ka

rawarawa ni cariba lesu mai ni sotava na covulaca ni bula. Na covulaca ena nomuni gauna ni gone, me vaka na cagi ena dua na vunika gone, e rawa ni vakalevutaka cake nomuni kaukauwa vakayalo, me vakarautaki kemuni ki na nomuni veiyabaki sa tu mai liu.

Mo na vakarautaki iko vakacava ki na nomu covulaca? “Nanuma . . . mo drau tara na nomudrau yavu ena uluvatu ni noda iVakabula, sai koya na Karisito, na Luve ni Kalou; ia ni sa vakaliwava mai na tevoru na nona cagi kaukauwa, . . . nona moto e na covulaca, . . . ka sa yaviti kemudrau e na nona uca cevata kei na nona cagi laba, ena sega ni rawai . . . se dreti kemudrau sobu . . . ni sa dei sara na uluvatu drau sa tara kina.”⁵ Oqo na nomu itataqomaki ena covulaca.

E kaya o Peresitedi Thomas S. Monson: “Ena veika a dau veivolekati kina ena dua na gauna na ivakatagedede ni Lotu kei na itikotiko, ena gauna oqo sa dua na maliwa levu e koto kina, ka sa rabailevu cake tikoga.”⁶ Na maliwa oqori, vei ira eso, e vakavuna na covulaca kaukauwa vakayalo. Meu wasea mada e dua na kena ivakaraitaki.

Ena vula sa oti oqo eratou a tabaka kina na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni Le Tinikarua e dua na ivola vei ira na iliuliu ni Lotu e vuravura raraba. E vakaoqo e dua na tikina: “Na

veisau ena lawa ni vanua e sega ni rawa, io e sega dina ni rawa, ni veisautaka na lawa ni tiko savasava sa tauyavutaka na Kalou. E namaka vei keda na Kalou me da tutaka ka rokova na Nona ivakaro veitalia na vakasama duidui se ivalavala ena noda veivanua. E matata tu na Nona lawa ni tiko savasava: e dodonu walega na veiyacovi vei rau na tagane kei na yalewa erau sa vakamau vakalawa me rau veiwatini. Keimami vakauqeti kemuni mo ni railesuva . . . na ivunau e tu ena ‘Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba.’”⁷

Ni sa taiki tani mai ko vuravura mai na lawa ni tiko savasava ni Turaga, me kakua oi keda. E kaya o Peresitedi Monson: “Na iVakabula ni kawata-mata e vakamacalataki Koya ni tiko e vuravura ia e sega ni vakavuravura. O keda talega e rawa ni da tiko e vuravura ka sega ni vakavuravura ena noda besetaka na vakasama lasu kei na ivakavuvuli cala ka dinata tikoga na veika sa vakarota na Kalou.”⁸

Me vaka ni vuqa na matanitu kei na tamata vuku eso era sa vukica na lawa ni vakamau, e sega ni cakava na Turaga. Ena ivakatekivu taumada, a vakayacora na Kalou na nodrau vakamau e dua na tagane kei na dua na yalewa—Atama kei Ivi. A lesia o Koya na inaki ni vakamau me ulabaleta sara na vakacegu kei na gagadre yadua ni itabaqase, me vaka, e bibi cake sara,

me turi na ituvaki matau me ra sucu, susugi ka tuberi cake kina na gone. Na matavuvale sa iyau talei ni lomalagi.⁹

Na cava meda veivosakitaka tikoga kina na ka oqo? Me vaka e tukuna o Paula, “Ni da sa sega ni vakananuma tiko na veika sa rairai mai, na veika ga sa sega ni rairai mai.”¹⁰ Me vaka ni keimami iApositolo ni Turaga o Jisu Karisito, na neimami itavi me keimami vakavuvulitaka na nona ituvatuva na Dauveibuli ena vukudra na Luvena ka veivakasalataki ena isau ni kena sega ni muri na Nona ivakaro.

Wale toka ga oqo, keirau a veivosaki kei na dua na iSakisaki mai Amerika. Au cavuvosa mai na nona meli:

“Ena yabaki sa oti oqo era sa tekivu tabaka eso na noqu itokani ena Facebook na nodra rai me baleta na vakamau. E levu vei ira era duavata kei na vakamau vakamataqali vata, ka vica vei ira na itabagone YDE era vakaraitaka ni ra ‘taleitaka’ na veika e tabaki tu oya. Au sega ni tukuna e dua na ka.

“Au nanuma meu vakaraitaka noqu vakabauta me baleta na ivakarau dodonu ni vakamau ena sala momona.

“Ena iyaloalo ni kequ itukutuku, au vakuria ena ivakamacala ‘Au vakabauta na vakamau ni dua na tagane kei na dua na yalewa.’ E voleka ni gauna vata ga oya au sa tekivu ciqoma na itukutuku eso. ‘O sa rui kocokoco.’ ‘Dau vakalelewa.’ E dua a

vakatauvatani au meu dua na dauveivakabobulataki. Kau ciqoma na itukutuku oqo mai vua e dua noqu itokani vinaka ka lewe ni Lotu kaukauwa: ‘O na gadreva mo toso vata kei na gauna. Sa veisau e levu na ka, e dodonu mo vakakina.’

Ni oti nona vakaraitaka na nona vakabauta na vakamau vakadodonu, a vakasewasewani e dua na Isakisaki mai vei ira na nona itokani.

“Au a sega ni veisaqa lesu,” a kaya o koya, “ia au sega ni vakasuka na noqu vosa.”

E tinia: “Ena so na gauna, me vaka e tukuna o Peresitedi Monson, ‘Mo tu duadua.’ Au nuitaka ni da itabagone, eda na tu vata ena noda dina vua na Kalou kei na nodra ivakavuvuli na Nona parofita bula.”¹¹

Meda sa qai kauwai sara vei ira era vakaleqai tiko ena veivinakati vakamataqali vata. Oqo e dua na covulaca e kaukauwa dina sara. Au vakaraitaka noqu i loloma ka qoroi ira era valuta qaqa tiko na vakatovolei oqo ni vakabauta ka dina tiko ga ki na ivakaro ni Kalou!¹² Ia kivei ira kece, sa nodra ga na digidigi kei na vakabauta, era sa gadreva ga noda yalololoma kei na veikauwaitaki.¹³

E vakavulica vei keda na iVakabula meda kakua walega ni lomani ira na noda itokani ia o ira talega era sega ni duavata kei keda—vakakina o ira era sa cati keda. E kaya o Koya: “Ia kevaka dou lomani ira sa lomani kemudou, a cava ena kemudou isau? . . . Ia kevaka dou veikidavaki duadua ga kei ira na wekamudou, a cava dou sa uasivi cake kina?”¹⁴

A vakaroti keda na Parofita o Josefa

Simici mo “qarauna na vakadonui iko vakaike” ka meda yalololoma yani vei ira na tagane kei na yalewa taucoko me sa lomada meda “vinakata sara ga me da colati ira ki tabada.”¹⁵ Ena kosipeli i Jisu Karisito, e sega kina na veivakacacani, veivakasaurarataki, se tawavakabauta.

Ke tiko na nomu taro baleta na ivakasala mai vei ira na iliuliu ni Lotu, yalovinaka mo ni veivosakitaka ena lomadina kei ira nomuni itubutubu kei na iliuliu. Ko ni na gadreva na kaukauwa ni vakadinati ira na parofita ni Turaga. E kaya o Peresitedi Harold B. Lee: “Ena gauna oqo na tataqomaki duadua ga vei keda ni da lewenilotu oqo sai koya . . . noda solia noda dauvakarorogo ki na veivosa ni ivakaro ka a solia na Turaga vua na Nona parofita. . . . E na so na ka e gadrevi kina na vosota kei na vakabauta. O na sega beka ni vinakata e so na ka e lako mai. . . . E na veicalati beka kei na rai vakapolitiki . . . nomu veimaliwai . . . vakataotaka . . . nomu bula. Ia ke o vakarogoca na veika oqo, me vaka sara ga mai na gusu ni Turaga vakai koya, . . . ‘e na sega ni rawai kemudou na matamata ki etesi . . . e na vakamalalumutaka na Turaga na Kalou na kaukauwa ni tevoro . . .’ (V&V 21:6).”¹⁶

E dua tale na itataqomaki kaukauwa mai na covulaca ni bula o ya na iVola i Momani.

Ni yabaki tinivakacaca o Peresitedi Henry B. Eyring, eratou a toki na nona matavuvale ki na dua na siti vou. Taumada a raica ni sega

ni vinaka na toki ka lailai sara na itokani e kunea rawa. E vakila ni sega ni veimaliwai vakavinaka kei ira na gone ena nona koronivuli. E viko na covulaca. Na cava a cakava o koya? A vagoleya nona igu ki na iVola i Momani, ka wilika vakavica vata.¹⁷ Ena vica na yabaki i muri, a vakadinadinataka o Peresitedi Eyring: “Au [dau taleitaka] meu lesu tale ki na iVola i Momani ka gunu kina vakatitobu ka vakawasoma.”¹⁸ “[Oqo] na ivakadinadina volai kaukauwa duadua e tu vei keda o ya ni sa Karisito o Jisu.”¹⁹

Sa solia vei iko na Turaga e dua tale na sala mo tudei kina, e dua na isolisoli vakayalo e kaukauwa cake sara mai na covulaca ni meca! E tukuna o Koya, “Tudei . . . ena vanua tabu, ka kakua ni yavalati rawa.”²⁰

Niu se yabaki tinivakacaca, se qai 13 ga na valetabu ena Lotu. Ena gauna oqo sa 142. E 85 na pasede ni lewe ni Lotu era sa tiko oqo ena loma ni 200 na maile (320 km) mai na dua na valetabu. Sa solia mai na Turaga ki na nomuni itabatamata me ra rawata vakalevu cake sara me ra curu ki na Nona veivaletabu ni vakatauvatani ki na veitabatamata kecega ena itukutuku kei vuravura.

O sa bau tu mada ena dua na gauna ena loma ni valetabu, vakaisulu vulavula, ka wawa tu mo caka papitaiso? E vakacava o vakila? E dua na yalo vakalou e rawa ni da vakila ena valetabu. Na nona vakacegu na iVakabula ena vakamalalumutaka na viko ni covulaca e vuravura.

Na ivakarau ni lomamu ena vale-tabu sa ivakarau ni veika o vinakata mo dau vakila ena nomu bula.²¹

Raici ira na tukamu kei na bumu kei ira na tavalemu vakayawa era sa liu yani vei iko. Kauta na yacadra ki na valetabu.²² Ni o vulica na veika baleti ira na tubumu, o na raica na ivalavala ni bula, ni bula vakawati, ni gone; ivalavala ni buladodonu; ka so na gauna na ivalavala o na vinakata mo levea.²³

E muri ena valetabu o na vulica eso tale na ka me baleta na Buli ni vura-vura, me baleta na ivalavala eso ena bula nei Atama kei Ivi, ka bibi duadua, baleti noda iVakabula, o Jisu Karisito.

Kemuni na taciq kei na ganequ itabagone, sa dua na ka na neimami lomani kemuni, qoro kemuni, ka masulaki kemuni tiko. Kakua ni vakatara na covulaca me dreti kemuni sobu. Oqo na nomuni gauna—tucake vakaukauwa me vaka na tisaipeli ni Turaga o Jisu Karisito.²⁴

Tara cake vakaukauwa na nomu yavu ena vatu ni nomuni Dauveivueti.

Karona vakataucoko na Nona bula kei na ivakavuvuli e sega ni vakatauvatani rawa.

Vakamura vagumatua cake Nona ivakaraitaki kei na Nona ivakaro.

Taura vakatitobu na Nona loloma, Nona loloma veivueti kei na loloma

soliwale, kei na isolisoli qaqa ni Nona Veisorovaki.

Ni ko vakayacora, au yalataka ko ni na raica na covulaca ni ra sa—veivakatovolei, veitemaki, veivagolei, se bolebole mo ni vukei mo ni tubu kina. Ni ko bula dodonu tiko ena veiyabaki veitarataravi, au vakadeitaka vei kemuni na veika ko ni na sotava ena vakadeitaka tikoga ni ko Jisu na Karisito. Na vatu vakayalo ko ni butu tiko kina ena kaukauwa cake ka veitaqomaki. Ko na rekitaka ni Kalou sa kauti kemuni mai ki ke mo ni tiki ni iotioti ni vakavakarau ni lesu lagilagi mai na Karisito.

E kaya na iVakabula, “Au na sega ni laivi kemudou mo dou luveniyali: Au na lako mai vei kemudou.”²⁵ Oqo na Nona yalayala vei kemuni. Au kila ni dina na yalayala oqo. Au kila ni bula tiko o Koya, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 88:91.
2. *Discourses of Brigham Young*, sel. John A. Widtsoe (1954), 72.
3. Raica na Dallin H. Oaks, “Vakavakarau ki na iKarua ni Lesu Mai,” *Liaona*, Me 2004, 7–10.
4. Raica na A. Stokes, A. H. Fitter, and M. P. Courts, “Responses of Young Trees to Wind and Shading: Effects on Root Architecture,” *Journal of Experimental Botany*, vol. 46, no. 290 (Sept. 1995), 1139–1146.
5. Ilamani 5:12.

6. Thomas S. Monson, “Kaukauwa ni Matabete,” *Liaona*, Me 2011, 66.
7. iVola ni Mataveiliutaki Taumada, 6 ni Maji, 2014; raica talega na David A. Bednar, “Keimami Vakabauta na Bula Savasava,” *Liaona*, Me 2013, 41–44; Dallin H. Oaks, “Me Kakua Vei iko na Kalou Tani,” *Liaona*, Nove. 2013, 72–75; *Me iSakisaki ni iTabagone* (ivolalailai, 2011), 35–37.
8. Thomas S. Monson, *Liaona*, Me 2011, 67.
9. E kaya o Elder Russell M. Nelson: “Na vakamau sai koya na volau ni ivakarau ni bula. . . . Na duavata oqori e sega walega ni baleti rau o tagane kei yalewa; sa umani tu kina na duavata ni Kalou” (“Susugi ni Vakamau,” *Liaona*, Me 2006, 36); Raica talega na Maciu 19:5–6.
10. 2 Korinica 4:18.
11. Veitaratara yadua kei na veivosaki, 17 Maji, 2014; raica talega na Thomas S. Monson, “Bolea mo Tu Taudua,” *Liaona*, Nove. 2011, 60–67.
12. Raica na Jeffrey R. Holland, “Nodra Vukei O Ira Era Vakatotoganitaki Tu Ena Veivinakati Vakatawane se Vakayalewa Vata,” *Liaona*, Okot. 2007, 40–43.
13. Ena gauna mada ga e segata kina o Korio me vakarusa na nodra vakabauta na tamata, a taqomaki koya na lawa ni Kalou mai na veisauaumi: “Ia sa sega na lawa me lewa na vakabauta ni tamata yadua; ni sa veisauasaga sara ki na ivakaro ni Kalou me dua na lawa me ra vakaduiduitaki kina na tamata. . . . Raica sa vakatau ga vua na tamata na nona Kalou; . . . ia kevaka sa sega ni vakabauta sa sega na lawa me cudruvi kina” (Alama 30:7, 9). Na ikatinikadua ni yavu ni vakabauta e kaya vakaoqo, “Keimami vakabauta ni dodonu me soli na galala me da dui qarava kina na Kalou Kaukauwa me vaka na dodonu ni tamata yadua; ia me soli ena galala oqori me dui lewa kina na ivakarau ni nodra lotu, na vanua me ra sokalou kina kei na kalou me ra lotu vua.”
14. Maciu 5:46–47.
15. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 492–494.
16. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Harold B. Lee* (2000), 94; raica talega na Robert D. Hales, “Koniferedi Raraba: Vakaqacotaki ni Vakabauta kei na iVakadinadina,” *Liaona*, Nove. 2013, 6–8.
17. Raica na Robert I. Eaton and Henry J. Eyring, *I Will Lead You Along: The Life of Henry B. Eyring* (2013), 40.
18. Henry B. Eyring, *Choose Higher Ground* (2013), 38.
19. Henry B. Eyring, *To Draw Closer to God* (1997), 118.
20. Vunau kei na Veiyalayalati 87:8; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 45:32.
21. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 52:14.
22. Raica na Neil L. Andersen, “Find Our Cousins!” (vosa ena koniferedi ni 2014 RootsTech 2014 Family History conference, Fepe. 8, 2014); lds.org/prophets-and-apostles/unto-all-the-world/find-our-cousins.
23. Raica na David A. Bednar, “Ena Vagolei na Yalodra na Gone,” *Liaona*, Nove. 2011, 24–27.
24. Raica na Ilamani 7:9.
25. Joni 14:18.

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Dua na iYau Vakamareqeti Duadua

Ni o digitaka ke mo cakava se muria e dua na veiyalayalati vata kei na Kalou, o sa digitaka se mo na biuta tu mai e dua na iyau ni vakanuinui vei ira ka na rawa ni ra muria na nomu ivakaraitaki.

Kemuni na taciqū kei na ganequ lomani, eso vei kemuni a sureti ki na soqoni oqo mai vei ira na daukaulotu ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Sa ra na rairai sureti kemuni oti beka o ira na daukaulotu oqori mo ni cakava na digidigi ni veiyalayalati vata kei na Kalou ena nomuni na papitaisotaki.

Eso tale vei kemuni e vakarorogo tiko baleta na nomuni vakadonuya na veisureti ni dua na itubutubu, watimu, se dua beka na gone, ka vakayacori yani vei kemuni ena vakanuinui ni ko ni na digitaka moni vakasuka lesu me usutu ni nomuni bula na veiyalayalati ko ni sa cakava oti vata kei na Kalou. Eso vei kemuni ka vakarorogo tiko o ni sa digitaka mo ni lesu tale vua na iVakabula ka sa vakila tiko nikua na reki ni Nona veiciqomi.

Se o cei o iko kei na vanua cava ga o na tiko kina, sa nomu na madigi ni nodra bula marau e levu sara na tamata mai na kena o rawa ni vakasamataka oqo. Sa rawa ni o digitaka ena veisiga kei na veiauwa mo cakava se muria e dua na veiyalayalati vata kei na Kalou.

Ena vanua cava ga o tiko kina ena salatu ni taukena na isolisoli ni bula tawamudu, o sa taura tiko e ligamu na madigi mo vakaraitaka na sala ki na bula marau levu cake ki na vuqa na tamata. Ni o digitaka ke mo cakava se muria e dua na veiyalayalati vata kei na Kalou, o sa digitaka se mo na biuta tu mai e dua na iyau ni vakanuinui vei ira ka na rawa ni ra muria na nomu ivakaraitaki.

Sa vakalougatataki tu o iko kei au ena yalayala ni yau vakaoya. Au vakararavitaka vakalevu na noqu bula marau ki na dua na turaga au a sega ni sotava ena bula vakayago. E a gonesusu okoya ka yaco me dua na tukaqu vakarua. A biuta tu mai vei au okoya e dua na iyau vakasakiti ni vakanuinui. Me'u tukuna mada vei kemuni eso na tikina a vakaitavi kina okoya ena vakarautaki ni yau oya me baleti au.

Na yacana o Heinrich Eyring. A sucu vutuniyau o koya. A taukena tu o tamana, o Edward, e dua na vanua levu e Coburg, ka sa Jamani tu ena gauna oqo. Na tinana o Viscountess

Charlotte Von Blomberg. Na tamai tinana a ivakatawa tu ni vanua nei Tui Prussia.

O Heinrich e a imatai ni luvedrau tagane o Charlotte kei Edward. A mate o Charlotte ni se qai yabaki 31, ni sucu oti na ikatolu ni luvena. A mate tarava toka yani o Edward, ni mai vakayalia taucoko sara na nona veika a taukena kei na iyau ki na dua na vakavureilavo kasura. E a se qai yabaki 40 toka ga. E a biuta tu mai e tolu na gonesusu.

O Heinrich, na tukaqu vakarua, a vakayalia ruarua na nona itubutubu kei na dua na iyau levu vakavuravura. Sa sega sara ga na nona ilavo. A vola o koya ena nona itukutuku ni a koto na nona vakanuinui vinaka duadua me na lako ki Amerika. Dina ga ni sega tu na nona matavuvale se itokani ekea, a vakila voli okoya e dua na vakanuinui me gole ki Amerika. E a lako taumada ki na Siti o New York. Emuri a qai toki yani ki St. Louis, e Missouri.

E St. Louis, e dua na nona itokani vakacakacaka e a Yalododonu Edaidai. E a taura mai vua e dua na ilavelave ni ivola lobi ka vola o Elder Parley P. Pratt. A wilika okoya ka vulica na vosa kece e rawata me baleti ira na Yalododonu Edaidai. A masulaka me kila kevaka era tiko dina na agilosi ka dau rairai vei ira na tamata, kevaka a tiko e dua na parofita bula, ka sa kunea rawa e dua na lotu dina ka sa vakatakilai mai.

Ni oti e rua na vula ni vuli kei na masumasu vagumatua, a tadra o Heinrich ni sa tukuni vua me sa na papitaiso. E dua na turaga ka'u karona sara vakabibi na yacana kei na nona matabete, o Elder William Brown, me sa na vakayacora na cakacaka tabu vakalotu. A papitaiso o Heinrich ena dua na tobu wai ni uca ena ika 11 ni Maji, 1855, ena 7:30 ena mataka.

Au vakabauta ni sa kila ena gauna oya o Heinrich Eyring ni dina na ka au sa vakatavulici kemuni tiko kina nikua. A kila okoya ni marau ni bula tawamudu e lako mai na qaqaqo ni matavuvale ka dau tomani tu ga. Ena gauna mada ga a kunea vou kina na yavu ni bula marau ni Turaga, a sa kila tu o koya ni nona vakanuinui ki na marau tawamudu a vakatau voli ena

digidigi galala ni tamata tale eso mera muria na nona ivakaraitaki. Sa vakautaki na nona vakanuinui ni marau tawamudu ki na tamata ka ra se bera ni sucu.

Me vaka e dua na tiki ni noda iyau ni matavuvale ni vakanuinui, a biuta tu mai okoya e dua na itukutuku kivei ira na nona kawa.

Ena itukutuku oya au sa rawa ni vakila kina na nona loloma me baleti ira vei keda ka na muri koya. Au vakila na nona vakanuinui ena vosa oya ni ra digitaka na nona kawa mera muri koya ena salatu lesu tale ki na noda itikitiko vakalomalagi. A kila okoya ni na sega ni dua na digidigi levu oya me caka rawa kina ia e na digidigi lalai e vuqa ga. Meu tukuna mada na kena italanoa:

“Mai na imatai ni gauna au a rogoci Elder Andrus ni vosa . . . au sa dau tiko sara vakavuqa ena soqoni ni Yalododonu Edaidai ka sa dau dredre sara, niu calata [noqu dau] lako ki na dua na soqoni, ka sa noqu itavi talega oya meu tiko kina.

“Au vakayacana oqo ena kequ itukutuku me ra na vakatotomuria na luvequ na noqu ivakaraitaki ka sega ni vakawalena na itavi bibi oqo [ni vakasokomuni] vata kei na Yalododonu.”¹

A kila o Heinrich ni ena soqoni ni sakaramede sa rawa ni da vakavuua na noda yalayala ni dau nanuma tikoga na iVakabula ka me tiko vata kei keda na Yalona.

Sa ikoya na Yalo oya ka a tokoni koya ena kaulotu ka a kacivi kina ni oti toka ga e vica na vula na nona vakadonuya na veiyalayalati ni papitaiso. A biuta tu mai o koya vaka nona iyau na nona ivakaraitaki ni yalodina voli ki na nona kaulotu me ono na yabaki ena ka a vakatokai tu ena gauna oya na Yalava ni Kaidia Damudamu. Me ciqoma na nona sa vagalalataki mai na nona kaulotu, a taubale ka laki sotava na qiqi ni sitima mai Oklahoma ki Salt Lake City, na yawa ni vanua ka volekata na 1,100 na maile (1,700 na kilomita).

A kacivi okoya vakalailai toka ga oya mai vua na parofita ni Kalou me toso ki na ceva kei Utah. Mai kea a vakadonuya tale okoya e dua na

veikacivi me laki veiqaravi vakaulotu ki na nona vanua o Jamani. E a qai vakadonuya na veisureti ni dua na iApositolo ni Turaga o Jisu Karisito me veivuke ena taraicake ni matanitu eso ni Yalododonu Edaidai ena vualiku kei Mexico. Mai kea e a kacivi ki Mexico City vaka daukaulotu tudei tale. E a doka na veikacivi kece oya. E sa bulu koto ena dua na ibulubulu lailai e Colonia Juárez, Chihuahua, mai Mexico.

Au wasea na veika dina oqo sega ena noqu boletaka na veika lelevu me baleti koya se na ka a cakava se baleta na nona kawa. Au wasea na ka dina oqo me'u dokai koya ena vuku ni ivakaraitaki ni vakabauta kei na vakanuinui ka a tiko e lomana.

A vakadonuya okoya na veikacivi kece oya baleta na nona vakabauta ni rau a rairai o Karisito ka sa tucake tale kei na Tamada Vakalomalagi vei Josefa Simici ena dua na loma ni veikau ena vanua o New York. A vakadonui ira baleta ni a tiko vua na vakabauta ni idola eso ni matabete ena Lotu ni iVakabula e sa vakalesui mai vata kei na kaukauwa me vauci ira tawamudu na matavuvale, kevaka walega e tiko vei ira na vakabauta e veiganiti kaya na maroroi ni nodra veiyalayalati.

Vakataki Heinrich Eyring, na tubuqu, sa rawa ni o isevu ena nomu matavuvale mo liutaka na sala ki na bula tawamudu ena salatu ni veiyalayalati tabu a caka ka maroroi ena gugumatua kei na vakabauta. Na veiyalayalati yadua e kauta vata mai na itavi kei na yalayala eso. Me baleti keda taucoko, me vaka a yaco vei Heinrich, e rawarawa tu ena so na gauna na veitavi oya ia era dau dredre vakawasoma. Ia nanuma, sa dodonu me na dredre ena so na gauna na itavi baleta na kedra inaki oya me tosoi keda voli ena salatu ni bula vakaoti vata kei na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena Daulomani, o Jisu Karisito, ena matavuvale.

O sa nanuma na veivosa mai na ivola nei Eparama:

“A sa tu ena kedra maliwa e dua sa vaka na Kalou, a sa vosa vei ira sa tu vata kaya ka vaka: Tou lako sobu mada ni sa galala tu na vanua ko ya, ia meda kauta yani na veika kece, ka bulia na vuravura me ra tawana ko ira oqo;

“To me da vakatovolei ira mada kina, era na muria na veika kece sa vakarota vei ira na Turaga na nodra Kalou se sega;

“Raica ko ira sa yalodina ena bula taumada era na vakalougatataki vakalevu sara; ia ko ira sa sega ni yalodina ena bula taumada era na sega ni rawata na lagilagi ena matanitu era sa taukena ko ira sa yalodina ena bula taumada; ia ko ira sa yalodina ena bula oqo era na rawata na lagilagi e vakaikuritaki me tawamudu ka tawamudu.”²

Sa vakatautaki na maroroi ni noda bula oqo ena noda caka veiyalayalati vata kei na Kalou ka qarava ena yalodina na veitavi era gadreva vei keda. Ena taura na vakabauti Jisu Karisito me noda iVakabula na maroroi ni veiyalayalati tabu me baleta na gauna taucoko ni bula.

Baleta ni rau a lutu o Atama kei Ivi, eda sa sotava na veitemaki, na dredre eso, kei na mate me noda iyau raraba. Ia, a solia vei keda na Tamada Vakalomalagi dauloloma na isolisoli ni Luvena Daulomani, o Jisu Karisito, me noda iVakabula. Na isolisoli kei

na veivakalougatataki levu oya ni Veisorovaki i Jisu Karisito e sa kauta mai e dua na iyau raraba: na yalayala ni Tucaketale kei na rawati ni bula tawamudu vei ira taucoko na sucu mai.

Na veivakalougatataki levu duadua ni Kalou, na bula tawamudu, ena lako ga mai vei keda ni da caka veiyalayalati e cabori ena Lotu dina i Jisu Karisito mai vei ira na Nona italai vakadonui. Ena vuku ni Lutu, eda sa gadreva taucoko sara na revurevu ni veivakasavasavataki ni papitaiso kei na veivakatikori ni liga me ciqomi kina na isolisoli ni Yalo Tabu. Na veicakacaka tabu vakalotu oqo sa dodonu me qarava o ira ka taukena na dodonu ni vakatulewa vakamatabete. Qai, vata na veivuke ni Rarama i Karisito kei na Yalo Tabu, sa rawa ni da muria taucoko na veiyalayalati eda sa cakava vata kei na Kalou, vakauasivi na kena era cabori ena Nona valetabu. Ena sala duadua ga oya, vata kei na veivuke oya, sa rawa kina ki vua e dua me boletaka vakadua tu na nona iyau vakaidina vaka dua na luve ni Kalou ena dua na matavuvuale.

Ki na so ka vakarogoci au tiko, oya ena rairai voleka sara ni dua na tatadra matewale.

Ko ni sa raici ira na itubutubu yalodina ni rarawataki ira na luvadra era sa vakatanitaka se sa digitaka me ra voroka na nodra veiyalayalati vata kei na Kalou. Ia sa rawa vei ira na

itubutubu oya mera tautauri dei ka vakanuini mai na veika era a sotakaya na itubutubu tale eso.

O luvei Alama kei iratou na luvei Tui Mosaia era a lesu mai na veileti rerevaki ena veiyalayalati kei na ivakaro ni Kalou. O Alama na Gone a raici luvena tagane o Korianitoni ni tavuki mai na ivalavala ca levu ki na veiqaravi yalodina. E tukuna talega na iVola i Momani na cakamana ni nodra biuta vakatikitiki na Leimani na itovo makawa ena sevaki ni ivalavala dodonu ki na veiyalayalati mera mate me tutaki kina na vakacegu.

A talai e dua na agilosu kivei Alama gone kei iratou na luvei Mosaia tagane. A lako mai na agilosu baleta na vakabauta kei na masumasu ni tamadra kei ira na tamata ni Kalou. Mai na ivakaraitaki oya ni kaukauwa ni Veisorovaki e cakacaka voli ena loma ni tamata, sa rawa ni o ciqoma kina na veivakayaloqaqataki kei na tiko vinaka.

E sa solia taucoko vei keda na Turaga na ivurevure ni vakanuini ni da saga meda vukei ira eda lomana mera vakadonuya na nodra iyau tawamudu. E sa yalayala kivei keda o Koya ni da tovolea tiko meda vakasoqoni ira na tamata ki Vua, veitalia ke ra levaca na Nona veisureti me caka vakakina. Na nodra lecava e mositi Koya, ia e sega ni cegu o Koya, me vakakina o keda. E vakarautaka o Koya na ivakaraitaki

vinaka duadua me baleti keda ena Nona loloma tawayalani: “Io, au sa nanuma vakavica me’u vakasoqoni kemudou vata na Isireli dou sa vuki tani me vaka na toa yalewa sa vakasoqoni ira na luvena e ruku ni tabana; raica, Oi kemudou na Isireli dou sa tiko mai Jerusalem, kei kemudou dou sa vuki tani; au sa nanuma vakavica me’u vakasoqoni kemudou vata me vaka na toa yalewa sa vakasoqoni ira na luvena e ruku ni tabana, ia dou sa sega ni vinakata.”³

Sa rawa ni da vakatautaki keda ena gagadre tawacala oya ni iVakabula me kauti ira lesu taucoko na luvena vakayalo na Tamada Vakalomalagi kei na nodra itikotiko vata kei Koya. Na itubutubu yalodina kece sara, tubunigone, kei na tubunigone vakarua era waseavata ena gagadre oya. Na Tamada Vakalomalagi kei na iVakabula erau sa noda ivakaraitaki vinaka duadua ni veika eda rawata ka dodonu meda cakava. Rau sega ni lavaka vakaukauwa na bula dodonu baleta na bula dodonu sa dodonu me na digitaki. Rau vakavolekataka na bula dodonu kivei keda, ka Rau vakavuna meda raica na vuana ni totoka.

Na tamata kece sara e sucu ki na vuravura e ciqoma na Rarama i Karisito, ka sa vukei keda meda raica ka vakila na ka e dina kei na ka e cala. Na Kalou e sa talai ira na italai vakayago ka rawa, mai na Yalo Tabu, ni vukei keda meda kila rawa na ka ena vinakata meda cakava kei na ka e vakatabuya. E dau vakarairairivakataka na Kalou na digitaki ni dina, ena nona vakatara meda vakila na revurevu ni noda digidigi. Kevaka eda digitaka na dina, eda na kune marau—ena kena gauna. Kevaka eda digitaka na cakacala, sa na basika na rarawa kei na madua—ena kena gauna. Na veirevurevu oya sa ka vakaidina. Ia era sa tu vakawawa wasoma ena dua na inaki. Kevaka era dau totolo wale mai na kena veivakalougatataki, ena sega ni taracake na vakabauta na digitaki ni dina. Ia me vaka ni rarawa e dau tu vakawawa vakalevu talega ena so na gauna, e taura na vakabauta me vakilai kina na gagadre ni qarai ni veivutuni rawa baleta na ivalavala ca, mai

na noda qai dau vakila emuri na kena revurevu ni rarawa kei na mosi.

Na tama o Liai a rarawataka na digidigi a cakava eso na luvena kei na nodra matavuvale. A tamata vinaka ka kaukauwa okoya—e parofita ni Kalou. A dau vakadinadinataka wasoma okoya na noda iVakabula, o Jisu Karisito, kivei ira. A sa dua okoya na ivakaraitaki ni talairawarawa kei na veiqaravi ni a kacivi koya na Turaga me biuta taucoko tu na nona iyau vakavuravura ka vakagalalataka na nona matavuvale mai na veivakarusai. Ki na icavacava sara ni nona bula, e a tukuna voli ga na nona ivakadinadina kivei ira na luvena. Me vakataka na iVakabula—kei na nona kaukauwa me vakila na lomadra ka raica na ka ruarua mai liu e vakatubu rarawa ka totoka—a dodoka ruarua tu ga na ligana o Liai me kauta yani na nona matavuvale ki na veivakabulai.

Edaidai e milioni vakacaca na kawa ni Tama o Liai era sa vakataudeitaka tiko na nona vakanuini me baleti ira.

Na cava e daru rawa ni cakava me daru tautauri mai kina ena ivakaraitaki i Liai? Sa rawa meda vuli mai na nona ivakaraitaki ena noda vulica na ivolanikalou ena masumasu kei na vakadidigo.

Au vakatura mo na taura ruarua na rai leka kei na rai balavu ni o tovolea mo solia na iyau ni vakanuini ki na nomu matavuvale. Ena cici lekaleka, ena tiko na leqa eso, ka na qolou o Setani. Ka sa tiko na ka me na waraki vakamalua, ena vakabauta, ka kila ni Turaga ena vakayaco ka ena Nona gauna kei na Nona ituvatuva.

Sa ra tiko na ka o rawa ni cakava vakailiu, ni ra gone o ira o taleitaka. Nanuma ni masumasu vakavuvale e veisiga, vuli volanikalou vakavuvale, kei na wasei ni noda ivakadinadina ena soqoni ni sakaramede e sa rawarawa sara ka vakavotukana cake ni ra se lalai na gone. Era vakila vakalevu cake na Yalotabu na gone lalai mai na ka eda nanuma.

Ni ra sa qase cake, era na nanuma na sere era a lagata vata kei iko. Ia me levu cake mai na nanumi ni sere, era na nanuma na veivosa ni ivolanikalou kei na ivakadinadina. Na Yalo Tabu

ena rawa ni vakasara ki na nodra vakanananu na ka kecega, ia na veivosa ni ivolanikalou kei na sere ena tiko vakadede sara. Na veivakanananu oya ena vakauqeti ira mera lesu mai ni ra veiseaki ena dua na gauna, ka rawa ni vakayabaki sara, mai na salatu i vale ki na bula tawamudu.

Eda na gadreva na rai vakabalavu ni ra vakila o ira eda lomana na dre ni vuravura ka sa vaka me vakadruga na nodra vakabauta na o ni vakatitiqa. E tiko vei keda na vakabauta, na vakanuini, kei na loloma me tuberi keda ni vakaukauwataki ira.

Au sa raica oya vaka daunivakasala ki na rua na parofita bula ni Kalou. E rau sa turaga duatani sara nodrau ivakarau. Ia rau dau tautauvata ena nodra dau raica na yasana vinaka. Ni dua ena vakaraitaka e dua na ka bibi me baleta e dua na ka ena Lotu, e dau nodrau isaunitaro tu ga na “Oi, ena wali na veika.” E rau kila raraba vakalevu cake na leqa mai vei ira na tamata ka vakaraitaka mai.

E rau kila talega na sala ni Turaga, ka rau sa dau vakanuini tu ga me baleta na Nona matanitu. Rau kila ni sa kena iliuliu o Koya. Sa kaukauwa vakaoti o Koya ka sa dauveikauwaitaki. Kevaka o vakatarai Koya me iliuliu ni nomu matavuvale, ena wali na veika.

Sa vaka me veiseaki eso na kawa i Heinrich Eyring. Ia e vuqa na maku-buna vakarua era lako ki na valetabu ni Kalou ena 6:00 ena mataka mera qarava na veicakacaka tabu vakalotu me baleta na tubudra era a sega ni sotava. Era lako tani mai na iyau ni vakanuini a biuta tu okoya. A biuta tu mai e dua na iyau ka ra sa mai boletaka voli e vuqa na nona kawa.

Ni oti taucoko na ka eda rawa ni cakava ena vakabauta, na Turaga ena vakadodonutaka na noda vakanuini me baleta na veivakalougatataki e levu cake ni noda matavuvale ka da rawa ni nanuma. E vinakata na ka vinaka duadua vei ira vakakina o keda, eda sa Luvena.

Eda sa luvena taucoko e dua na Kalou bula. O Jisu na kai Nasareci e sa Luvena Daulomani ka noda iVakabula sa tucake tale. Oqo na Nona Lotu. Sa tiko kina na veidola ni matabete, ka me rawa ni tawamudu na matavuvale kece sara. Oqo na noda iyau nuitaki vakamareqeti duadua. Au vakadinadinataki ni sa dina ena yaca ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Henry Eyring, *Reminiscences*, 1896, typescript, Church History Library, 16–21.
2. Eparama 3:24–26.
3. 3 Nifai 10:5.

Kacivaka o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
 Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu

Sa vakaturi me da tokoni Thomas Spencer Monson me parofita, daurairai, dauvakatakila ka Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai; o Henry Bennion Eyring me iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada; kei Dieter Friedrich Uchtdorf me iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada.

O ira era duavata me ra vakaraitaka.
 O ira era saqata, kevaka e dua, me vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni Boyd Kenneth Packer me Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua kei ira oqo me ra lewe ni kuoramu o ya: Boyd [nb]K. Packer, L. Tom Perry, Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Richard G. Scott, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, kei Neil L. Andersen.

O ira era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Ke dua e saqata, me vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi me da tokoni rau na daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua me ra parofita, daurairai, ka dauvakatakila.

O ira kece era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Saqata, ke dua, ena ivakatakilakila vata ga.

Ena gauna oqo eda sa vagalalataki Tad R. Callister ena vakavinavinaka levu mai na Vakaitutu Raraba ka lewe ni Mataveiliutaki ni Kuoramu ni Vitusagavulu.

O kemuni o ni gadreva mo ni duavata kei keitou ena vakavinavinaka, yalovinaka ni vakaraitaka.

Sa vakaturi meda tokoni Elder Lynn G. Robbins me lewe ni Mataveiliutaki ni Kuoramu ni Vitusagavulu.

O ira kece era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

O ira era saqata, kevaka e dua.

Sa vakaturi me da vagalalataki ira oqo mai na Vitusagavulu ni iWase-wase, me tekivu mai na 1 ni Me, 2014: Pedro E. Abularach, Julio A. Angulo, Victor A. Asconavieta, Duck Soo Bae, Juan C. Barros, Colin H. Bricknell, Dennis C. Brimhall, Thomas M. Cherrington, Kim B. Clark, Wynn R. Dewsnap, Rodolfo C. Franco, G. [nb] Guillermo Garcia, Julio C. González, Mauro Junot De Maria, Larry S. Kacher, David E. LeSueur, Paulo C. Loureiro, Steven J. Lund, Abraham Martinez, Hugo E. Martinez, Sergey N. Mikulin, Christopher B. Munday, Hirofumi Nakatsuka, Chikao Oishi, Alejandro S. Patanía, Renato M. Petla, Anatoly K. Reshetnikov, Jonathan C. Roberts, J. Craig Rowe, Robert B. Smith, Warren G. Tate, Hesbon O. Usi, Taniela B. Wakolo, Randy W. Wilkinson, kei Chi Hong (Sam) Wong.

O ira era gadreva mera duavata kei keitou ena kena vakavinavinakataki na nodra vei qaravi vakasakiti, yalovinaka ni vakaraitaka.

Sa vakaturi meda vagalalataki iratou oqo ena vakavinavinaka o Barack Russell T. Osguthorpe, David M. McConkie, kei Matthew O. Richardson

Washington, Utah, Amerika

mai na mataveiliutaki raraba ni Matawilivola ni Sigatabu.

Eda sa vagalalataki ira vakakina na lewe taucoko ni matabose raraba ni Matawilivola ni Sigatabu.

Kemuni kece o ni gadreva mo ni duavata kei keitou ena nodra vakavina-vinakataki na tacida kei na ganeda oqo ena daumaka ni nodra vei qaravi kei na yalodina, yalovinaka ni vakaraitaka.

Sa vakaturi meda tokoni ira oqo na lewe vou ni iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu Chi Hong (Sam) Wong kei Jörg Klebingat kei rau na lewe vou ni iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu S. Kacher kei Hugo E. Martinez.

O ira era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

O ira era saqata, ena ivakatakilakila vata.

Sa vakaturi meda tokoni ira oqo mera Vitusagavulu ni iWasewase vou: Julio Cesar Acosta, Blake R. Alder, Alain C. Allard, Taiichi Aoba, Carlos F. Arredondo, Vladimir N. Astashov, Jorge T. Becerra, Michael H. Bourne, Romulo V. Cabrera, Jose Claudio F. Campos, Nicolas Castañeda, Walter Chatora, Fook Chuen Zeno Chow, J. Kevin Ence, K. Mark Frost, Mauricio G. Gonzaga, Leonard D. Greer, Jose Isaguirre, Michael R. Jensen, Adolf Johan Johansson, Tae Gul Jung, Wisit Khanakham, Serhii A.

Kovalov, Sergio Krasnoselsky, Milan F. Kunz, Bryan R. Larsen, Geraldo Lima, W. Jean-Pierre Lono, Tasara Makasi, Khumbulani Mdletshe, Dale H. Munk, Eduardo A. Norambuena, Yutaka Onda, Raimundo Pacheco De Pinho, Marco Antonio Rais, Steven K. Randall, R. Scott Runia, Alexey V. Samaykin, Edwin A. Sexton, Raul H. Spitale, Carlos Walter Treviño, kei Juan A. Urrea.

O ira kece era tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

O ira era saqata, kevaka e dua.

Sa vakaturi me da tokoni Tad R.

Callister me peresitedi raraba ni Matawilivola ni Sigatabu, vata kei John S. Tanner me imatai ni daunivakasala kei Devin G. Durrant me ikarua ni daunivakasala.

O ira era tokona mera vakaraitaka.

Ke dua e saqata me vakaraitaka vakakina.

Eda vakaraitaka ni o irau o Baraca Tanner kei Durrant e rau vei qaravi tiko ena gauna oqo vaka-peresitedi ni kaulotu, ka rau sega ni tiko oqo ena Vale ni Koniferedi.

Rau na tekivu qarava nodrau ilesilesi ni mataveiliutaki raraba ni Matawilivola ni Sigatabu ni oti nodrau vagalalataki vaka-peresitedi ni kaulotu ena Julai 2014.

Sa vakaturi meda tokoni ira na Vakaitutu Raraba, Vitusagavulu ni iWasewase, kei ira na mataveiliutaki raraba ni veimataisoqosoqo me vaka era sa tu ena gauna oqo.

O ira era tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Ke dua e saqata, me vakaraitaka.

Vinaka vakalevu, taciq kei na ganequ, ena vuku ni nomuni laveliga ni veitokoni kei na nomuni tomana tiko na nomuni vakabauta kei na masu ena vukui keimami.

Eda sa sureti ira na Vakaitutu Raraba era se qai kacivi vou mera mai dabe ena nodra idabedabe e cake. ■

Ripote mai na Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu, 2013

Vakaraitaka o Kevin R. Jergensen

Manidia Dairekita, Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu

*Ki na Mataveiliutaki Taumada ni Lotu i Jisu Karisito ni
Yalododonu Edaidai*

Kemuni na Veitacini: Me vaka e tukuni mai na ivakatakila ena ika 120 ni wase ni Vunau kei na Veiyalayalati, na Matabose ni Vakayagataki iKatini—ka lewena na Mataveiliutaki Taumada, na Kuoramuni iApositolo Le Tinikarua kei na Matabisopi Vakatalewa—ena vakadonuya na vakayagataki ni ilavo ni Lotu. Na veitabana ni Lotu era dau veivotayaka na ilavo ka veiganiti ki na ilavovakarau, lawatu, kei na ituvatuva sa vakadonui taumada.

Na Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu, ka ra oka kina na kenadau vakavola ka sa dau tu vakataki koya mai na tabacakacaka taucoko ni Lotu tale eso, e sa vakatautaki me qarava na dikevifika ena inaki ni kena vakarautaki na ivakaraitaki dina me baleta na veicau e ciqomi, na vakayagataki ilavo e vakayacori, kei na taqomaki ni veiyau ni Lotu.

Ni vakayavutaki mai na dikevifika sa vakayacori, sa vakatulewataka na Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu ni, na veituvaki ni veiyaya taucoko, veicau e ciqomi, na vakayagataki ilavo e vakayacori, kei na veiyau ni Lotu ena yabaki 2013 era sa vakaivolatukutukutaki ka qaravi ena iwalewale ka veiganiti kaya na ilavovakarau ni Lotu, lawatu, kei na ivalavala ni veika vakailavo sa vakadonui taumada. Na Lotu e salamuria ga na ivalavala eso a vakatavulica kivei ira na lewena me baleta na bula voli ena loma ni dua na ilavovakarau, na levei ni dinau, kei na vakabulailavo mai na dua na gauna ni gagadre.

Soli yani ena vakarokoroko, Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu

Kevin R. Jergensen
Manidia Dairekita ■

Ripote Vakaiwiliwili, 2013

Vakaraitaka o Brook P. Hales

Sekeriteri ni Mataveiliutaki Taumada

Me ra kila na lewe ni Lotu, ni ratou sa vakaraitaka na Mataveiliutaki Taumada na ripote vakaiwiliwili ogo me baleta na tubu kei na ituvaki ni Lotu me yacova mai na 31 Tiseba, 2013.

Tabanilotu ena Lotu

iTeki	3,050
Tabana ni Kaulotu	405
Tikina	571
Tabanalevu kei na Tabana	29,253

iWiliwili ni Lewenilotu

Wiliwili Taucoko ni Lewenilotu	15,082,028
Na Gone Kilai Vakaivola Vou	115,486
Saumaki Mai era Papitaiso	282,945

Daukaulotu

Daukaulotu Tudei	83,035
Daukaulotu Veiqaravi ena Lotu	24,032

Valetabu

Valetabu e Vakatabui ena 2013 (Valetabu e Tegucigalpa Honduras)	1
Levu ni Valetabu Vakayagataki ni Cava na Yabaki	141

Mai vei Elder Russell M. Nelson
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Me Laurai Nomu Vakabauta

Ena veisiga yadua, ena nomu ilakolako ki na nomu icavacava tawamudu, mo vakalevutaka nomu vakabauta. Vakaraitaka nomu vakabauta! Me laurai nomu vakabauta!

Kemuni na taciqū kei na ganequ, keimami vakaraitaka yani na titobu ni neimami loloma ka vakavinavinakataki kemuni. Sa vakavinavinakataki na neimami ilesilesi vei kemuni.

Dua na gauna ni vodo waqavuka, a kaya mai o pailate ni na voravora na ilakolako sobu ka mera vakadreta vakavinaka na pasidia na nodra beleti. E dina sara, a voravora mai. A kaukauwa sara. Ena idabedabe veibasai ena yatu e muri vei au, sa domobula e dua na yalewa. Ni lutu ka sakure na waqavuka, a kaila vakadomoilevu. A tovolea o watina me vakacegui koya ia a sega ni rawa. Sa levu cake tikoga na domona me yacova ni keimami sa sivita na vanua voravora o ya ka ro vakavinaka sara yani. Ena gauna ni nona rere, au lomani koya sara ga. Baleta ni iwali ni rere na vakabauta, au diva meu a vaqacotaka nona vakabauta.

Ni oti, era sa sobu sara na pasidia, ka mai vosa vei au o watina. A kaya, “Ni vosota a rere sara ga vakalevu o watiqū. Au a vakacegui koya rawa ga niu tukuna ‘E vodo tale tiko ga oqo o Elder Nelson, kua ni lomaleqa.’”

Au sega ni vakadeitaka ni noqu tiko ena waqavuka oya a dodonu me vakacegui koya, ia meu na kaya ni dua na ka dina ena noda bula oqo ni vakatovolei ka bole ni noda vakabauta. Eso na gauna na veivakatovolei oqo eda sotava kina na veika ni mate se bula. Vei koya na yalewa nuiqawaqawa o

ya, na waqavuka sasakurekure vakaca oya sa kauta mai e dua vei ira na gauna eda veiwadravi saraga kina kei na qaqaco vinaka ni noda vakabauta.

Ni da tukuna na vakabauta—na vakabauta e rawa ni toso kina na ulunivanua—eda sega ni tukuna vakararaba tiko na vakabauta ia na vakabauta na Turaga o Jisu Karisito. Na vakabauta na Turaga o Jisu Karisito ena rawa ni vaqacotaki ni da vulica na veika baleti Koya ka bulataka noda lotu. Na ivakavuvuli ni Turaga o Jisu Karisito a vakarautaka na Turaga me vakatorocaketaka noda vakabauta. Na ivosavosa nikua, na ibalebale ni vosa na *lotu* e duidui na kena ibalebale ki na veimataqali tamata.

Na vosa na *lotu* e kena ibalebale “mo vauci” se “semati lesu” vua na Kalou.¹ Meda qai tarogi keda mada, eda sa vauci vakaukauwa beka vua na Kalou me laurai noda vakabauta, se da sa vesu tiko ki na dua tale na ka? Me vaka, noqu rogo italanoa ena mataka ni Moniti baleta na veitacici saumi ena Sigatabu sa oti. Eso era maqusa ena sarasara, au nanuma de rairai sa “semati lesu” walega na nodra “lotu” ki na dua na mataqali polo ni qito.

Meda dui tarogi keda mada, se sa tiko evei na noda vakabauta? E tiko beka ena dua na timi? E tiko beka ena dua na ivakatakilakila? E tiko beka vua e dua na tamata rogo? Na timi qaga era rawa ni druka. Era na seyavu na tamata rogo. E tiko ga e Dua e taqomaki kina na nomu vakabauta, o ya vua na Turaga o Jisu Karisito. Ka sa gadrevi me laurai nomu vakabauta!

A vakaraitaka na Kalou ena *imatani* ni Nona Vunau e Tini, “Me kakua vei iko na kalou tani.”² A kaya talega, “Drau kakua ni rere se lomalomarua; ia mo drau vakaliuci au e na nomudrau nanuma kecega.”³ Ia e vuqa na tamata era raica duadua ga na nodra ilavo ena baqe me ra kune vakacegui kina se vei ira na tamata mera muria nodra ivalavala.

Ira na vuniwai, dauraivuli, kei na daunipolitiki ena dau vakatovolei nodra vakabauta. Ni ra saga nodra lalawa, ena laurai beka na nodra lotu se na vunitaki. Era sa semati lesu beka vua na Kalou se tamata?

Au a vakatovolei vakaoqo ena vuqa na yabaki sa oti ni a vunauci au e dua na itokani vuniwai ena noqu a sega ni wasea tani noqu kila vakavuniwai mai na noqu vakabauta vakalotu. A vakarota meu *kua* ni cokoti rau vata. Meu na cakava beka vakacava? Na dina ga na dina! E sega ni rau tawasei, ka sega ni rawa me vakatikikitaki e dua na tikina.

Se yaco mai na dina mai na dua na volau ni vakadidike se mai na ivakatakila, na dina kece e lako mai vua na Kalou. Na dina taucoko sa tiki ni kosi-peli i Jisu Karisito.⁴ Ia, au a kerei meu ubia na noqu vakabauta. Au a sega ni muria na kerekere nei noqu itokani. Au a vakaraitaka noqu vakabauta!

Ena sasaga kece vakavuku, e gadrevi kina na ivakarau ni cakacaka e dodonu kece. Era vakamareqeta na vuku na nodra vosa vakadoudou. Ia ena sega ni rawati na galala e taucoko ke dua na tiki ni vuku e “vaglalalataki” ena lawa ni tamata.

Ena sega ni vakawaleni na dina vakayalo—vakabibi na ivakaro vakalou. Ni maroroi na ivakaro vakalou e kauta mai na veivakalougatataki, ena veigauna! Ni voroki na ivakaro vakalou

ena yali na veivakalougatataki, ena veigauna!⁵

Ena vuqa na leqa baleta ni vakasinaiti tu na vuravura oqo ena tamata tawakilikili. Na nodra inaki kei na gagadre e vakauqeti vakalevu ena nodra vakabauta se tawavakabauta. E vuqa era vakaliuca eso tale na ka, ka segai na Kalou. Eso era saqata tiko na semati tiko ni lotu ki na bula ni gauna oqo. Ena veitabayabaki kece, era tiko nikua eso era vakasewasewana se tabaka sobu na bula galala ni lotu. Eso era beitaka na lotu ena kena sa ca vakalevu o vuravura. E dina, ni so na gauna sa vakayacori na ivakarau ca ena vuku ni lotu. Ia ni bulataki na lotu savasava ni Turaga, o ya me sasagataki meda tisaipeli dina i Jisu Karisito, sa ivakarau ni bula ka ilesilesi ni veisiga ka na vakarautaka na veidusimaki vakalou. Ni ko bulataka nomu lotu, ko sa vakayacora tiko nomu vakabauta. O sa vakaraitaka tiko nomu vakabauta.

Sa kila tu na Turaga ni ra gadreva na Luvena mera vulica na sala mera kunei Koya kina. “Sa qiqa na matamata ni koro,” a kaya o Koya, “ka rabalilai na sala sa basika ki na . . . bula . . . , ia sa lewe lailai sa kunea.”⁶

Na ivolanikalou oqo sa dua vei ira na sala uasivi me kunei kina noda salatu ka tudei kina. E na veitaqomaki vinaka talega na kila ka vakaivolankalou. Me vaka, ena itukutuku kei vuravura, na mate veitauvi vakataka na “mate ni vakasucu” era sa mate kina e vuqa na tina vinaka kei ira na luvedra. Ia e tu ena Veiyalayalati Makawa, ka a volai ena 3,000 na yabaki sa oti, na ivakavuvuli donu mera qaravi kina na tauvimate!⁷ E vuqa era mate baleta ni nodra vuku na tamata era sa sega ni muria na vosa ni Turaga!

Kemuni na taciqa kei na ganequ lomani, na cava eda sa calata tiko ena noda bula keda sa “dauvakatavulici tiko, [ia] ka sega ni rawata mera kila na ka dina?”⁸ Eda rawa ni vakavukui cecere sara mai na ivolanikalou ka rawa ni vakauqeti vakayalo ena masu ni vakabauta.

Ni caka oqo ena vukea noda vakatulewa ena veisiga. Vakabibi na gauna sa buli ka vakalawataki kina na lewa ni tamata, me sa qai noda ivakarau tudei ga na lawa ni Kalou. Ni da via walia na veika e medremedreya, e dodonu meda vakasaqara taumada na veidusimaki ni Kalou.

E dodonu meda “vakamacalataka na ivakavuvuli ni ivola tabu . . . me keimami kila ka taurivaka.”⁹ Ena vakarerevaki sara ni da saga meda tawasei keda ka kaya “noqu vakatikiki” se “noqu itovo duatani.” Ni dua e vakatikikitaka nona bula ki na dua na loqi tani, ena sega ni taucoko ki na kena ituvaki dodonu—ka sega ni yaco me kena ituvaki *dina* vakaikoya.

Na veitemaki mo tamata rogo ena rawa mo vakaliuca nodra vosa na tamata ka segai na vosa ni Kalou. Na vunau vakapolitiki kei na iwalewale ni volivolitiki e gadrevi kina nodra nanuma na tamata me vaqacacotaka nodra ituvatuva. Ena kilai raraba na macala ni nanuma oqori. *Ia* era dau sega ni vakayagataki me yavu me vakadonui kina na talaidredre ki na ivakaro ni Kalou! Kevaka mada ga “sa vakayacori raraba tu,” na cala e sega vakadua ni donu. Na veika vakatevoro, na cala, kei na butobuto e sega ni ka dina, ke vakayacori raraba tiko. Sa veivunauci kina na ivolanikalou: “Era na ca ko ira era vakatoka na ca me vinaka, kei na vinaka me ca; era

kaya sa rarama na butobuto, ka butobuto na rarama.”¹⁰

Ni oti na iMatai ni Valu Levu, a rogo levu sara e dua na sere ni gagano. Ni vakatabakiduataka na ivalavala ca, e vakadeitaka ni 50 na milioni na tamata era sega ni cala. Ia na kena dina, na 50 na milioni na tamata era *rawa* ni cala—cala botoboto. Na ivalavala ca ena ivalavala ca tikoga ena mata ni Kalou, ka yaco na siga mena lewai keda ena noda cakacaka kei na gagadre.¹¹

Ni veidutaitaki na rere kei na tawavakabauta sa sinai tu oqo e vuravura kei na vakabauta kei na yaloqaqa nei luvequ yalewa lomani o Emily, sa tiko oqo ena yasa ni lati ka dua. Ni sa takali na bula mai na yagona tauvi kenisa, sa dredre sara me vosa. Ia ni sa dredre mai, a kaya mai vei au, “Ta, kua ni leqataki au. Au kila niu na vinaka!” Sa vakaraitaka tiko o Emily na nona vakabauta—sa ramase mai—ena gauna lomani o ya, ena gauna keitou gadreva kina vakalevu.

Na tinani gone totoka oqo, e lima na luvena, e taucoko nona vakabauta na Tamana Vakalomalagi, ena Nona ituvatuva, kei na bula raraba

tawamudu ni nona matavuvale. Sa mai semati qaqaco lesu vua na Kalou. A taucoko na nona dina ki na veiyalayalati vua na Turaga kei watina. E lomani iratou na luvena ia a kune vakacegu, dina ga ni sa na tawase mai vei iratou. E vakabauta na nona veisiga ni mataka, kei nona vuvale, baleta e vakabauta na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena.

Ena 1986, a kaya kina o Peresitedi Thomas S. Monson: “E dina eda na sotava na rere, vakasewasewani, ka saqati. Meda sa yaloqaqa meda valuti ira lesu, ka yaloqaqa meda tutaka na ivakavuvuli. Yaloqaqa ga, sega ni soli iko, ena kauta mai na marau ni veivakadonui ni Kalou. . . . Me nanumi tiko ni tamata kece era dau rere, ia o ira era vorata nodra rere ena [vakabauta] era sa yaloqaqa talega.”¹²

Sa na dina tu ga na ivakasala nei Peresitedi Monson! Au sa vakamasuti, kemuni na taciqu kei na ganequ: Ena veisiga yadua, ena nomu ilakolako ki na nomu icavacava tawamudu, mo vakalevutaka nomu vakabauta. Vakaraitaka nomu vakabauta! Me laurai nomu vakabauta!¹³

Sa noqu masu ko ni na semati qaqaco lesu vua na Kalou, ka me umanaki na Nona dina tawamudu ki yalomuni me tawayalani. Ka sa noqu masu, me na laurai tiko na nomuni vakabauta ena nomuni bula taucoko! Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Ni sa sucu e dua na gone, ena vesuki e rua na yasani ivicovico ka koti na tadrua ni ivicovico oqo. Na ivicovico e dua na ivesu—e dua na ivesu kaukauwa. Na vosa na *lotu* e yavu mai na vosa vaka-Latini: *re*, e kena ibalebale na “vakadua tale” se “lesu tale” vakataka na *ligare*, kena ibalebale “me vesu” se “me sema.” Koya gona, eda sa kila vinaka kina ni lotu e “semati ira na tamata vakabauta vua na Kalou.”
2. Lako Yani 20:3. Me kena ikuri, a kaya na Turaga, “Dou veivutuni ka biuta tani na nomudou matakau; dou vagolea tani . . . na nomudou ka vakasisila kecega” (Isikeli 14:6).
3. Vunau kei na Veiyalayalati 6:36.
4. Raica na Spencer W. Kimball, *The Teachings of Spencer W. Kimball*, ed. Edward L. Kimball (1982), 391.
5. Raica na Mosaia 2:41; Vunau kei na Veiyalayalati 58:30–33; 82:10. E dina na ivakavuvuli oqo ki na tamata yadua, ni “Sa sega ni digitaki ira vakailoa na tamata na Kalou” (Cakacaka 10:34; raica talega na Moronai 8:12).
6. Vunau kei na Veiyalayalati 132:22.
7. Raica na Vunau ni Soro 15:13.
8. 2 Timoci 3:7.
9. 1 Nifai 19:23.
10. Aisea 5:20.
11. Na ivolanikalou e vakavulica: “Dou lako mai vua na Turaga na Yalosavasava. Mo dou kila ni sa dodonu na nona sala. Raica sa qiqo na matamata ni koro me ra curu kina na tamata ka sa dodonu na sala me ra muria, ia na ivakatawa ni matamata ni koro sa i Koya na Yalosavasava ni Isireli ka sa sega ni lesia kina e dua tale na tamata; ia sa sega e dua tale na katuba mera curu kina, ena matamata ga; ia sa sega ni rawa me vakaisini Koya, ni sa i Koya na Turaga na Kalou” (2 Nifai 9:41).
12. Thomas S. Monson, “Courage Counts,” *Ensign*, Nove. 1986, 41. E dua na gauna, a cauraka o Peresitedi Monson na veivunauci veivakauqeti oqo: “Meda bula cecere, e gadrevi meda vakatorocaketaki keda meda sotava rawa na dredre ena qaqa, rarawa ena marau, kei na uabaleti ena yalomalua. . . . Eda sa luvena tagane kei na yalewa na Kalou bula, eda sa buli mai na kena ituvaki. . . . Eda sega ni rawa meda dina tiko ena ka oqo keda sega ni sotava e dua na kaukauwa vou kei na qaqa, vakakina meda yaloqaqa meda bulutaka na ivakaro ni Kalou, na kaukauwa meda vorata rawa na veitemaki i Setani” (“Yellow Canaries with Gray on Their Wings,” *Ensign*, Julai 1973, 43).
13. “Biuta tani na ivalavala sa sega ni vakalotu” (Moronai 10:32). Mo rerevaka na Kalou ka segai na tamata (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 3:7; 59:5).

Mai vei Elder Richard G. Scott

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

“Au Sa Solia Vei Kemudou e Dua na iVakarau”

Na ivakaraitaki totoka duadua ka bula e vuravura sa ikoya na iVakabula o Jisu Karisito. . . . E sureti keda meda muria na Nona ivakaraitaki vinaka sara.

Ena noqu vakananuma tiko na noqu itavi meu wasea na kosipeli, au sa lai nanumi ira na daulomani ka ra a vakavuna meu vukei ni kunea na sala vakalou meu muria meu toso-cake kina vakayalo. Ena veigauna bibi ni noqu bula, e dau vakalougatataki au na Tamada Vakalomalagi me dua e dau vakademeni au me mai vukei au me tuberi au ena sala e dodonu meu muria. Era dau muria na nona vosa na iVakabula: “Niu sa solia e dua na ivakarau vei kemudou, mo dou kitaka me vaka au sa kitaka oti vei kemudou.”¹

Niu a se gonelailai a sega tu ni lewenilotu o tamaqu ka sa sega tu ni dau laki lotu o tinaqu. Keitou a dau bula tu mai Washington, D.C., ka rau tiko na itubutubu nei tinaqu rauta ni 2,500 na maile (4,000 km) mai na yasana o Washington. Ni oti e vica na vula mai na ikawalu ni noqu siga ni sucu, a gade mai o Buqu Whittle me mai sikovi keitou. A lomatarotarotaka o Buqu baleta ni sega ni dua vei

keirau kei tuakaqu e sa papitaiso. Au sega ni kila se cava a kaya vei rau na noqu itubutubu baleta oqo, ia na ka ga au kila ni dua na mataka a kauti keirau kei tuakaqu ki na vanua ni gade ka wasea vei keirau na bibi ni noda papitaiso kei na dau lakova wasoma na soqoni ni Lotu. Au sega ni kila na matailalai ni veika a cauraka, ia na nona vosa a vakayadrati au ka sega ni dede keirau sa papitaiso kei tuakaqu.

Tomana tikoga o buqu na nona tokoni keirau. Au nanuma ni veigauna keirau dau lesi me keirau vosa e vale-nilotu keirau dau qiriti koya me solia mai e so na ivakasala. Ni dau oti ga e vica na siga sa dau yaco mai ena meli e dua na ivola ka tu kina na vosa sa volai rawa tu mai. Ni oti ga vakalailai sa veisau na kena icakacaka a cakava, ka ni sa dau vakau ga mai e dua na idusidusi ni vosa ka sa na gadrevi kina na neirau na sasaga.

E a vakayagataka o buqu na ivakarau donu vinaka ni veivakayararataki kei na veidokai me vukei

tamaqu me raica na bibi ni nona dau draivataki keirau yani ki valenilotu me keirau laki lotu. Dau cakava o koya na veika kece e rawa me vakayadrati keirau me keirau kidava na bibi ni kosipeli ena neirau bula.

Ka bibi duadua ni keirau kila ni o Buqu e lomani keirau ka lomana talega na kosipeli. Sa dau ivakaraitaki wananavu sara okoya! Sa dua na ka na noqu dau qoroya na nona ivakadinadina ka dau wasea vei au niu a se gonelailai sara. Na nona ivakaraitaki e veisautaka sara ga na vanua sa mua tu kina na noqu bula ki na vinaka e tawamudu.

E muri, niu sa vakarau tauri ivola mai na univesiti, au a sa tekivu veidomoni kei na dua na goneyalewa rairai totoka o Jeanene Watkins. Au nanuma na nona sa tekivu me vakila ni sa vinakati au talega. Ena dua na bogi ni keirau sa veitalanoataka toka na veisiga se bera mai, sa qai vakacuruma sara mai vakamatau o koya na nona vakasama ka veisautaka sara ga vaka-dua na noqu bula. A kaya vakaoqo, “Niu sa vakamau ena valetabu, me na dua na cauravou yalodina, lesu mai na kaulotu, o koya.”

Au a sega ni dau vakasamataka tu na kaulotu ni se bera o ya. A veisau sara ga na noqu raica na kaulotu niu sa lesu i vale ena bogi o ya. Niu yaco i vale, au sega tale ni qai vakasamataka e dua tale na ka. Au a yadra tu ena bogi taucoka. Au a vagolei tani saraga mai na noqu vuli lesoni ena siga tarava. Niu sa masumasu tiko au sa qai vakadeitaka meu sa na laki raici bisopi mada ka vakalewena na noqu ivolake-rekere ni laki kaulotu.

E a sega ni kerei au o Jeanene meu laki kaulotu ena vukuna. A lomani au dina ena nona wasea vei au na ka a luvuci tu kina ka qai solia vei au na digidigi meu digitaka na vanua meu na mua kina ena noqu bula. Keirau a qai lako ruarua i kaulotu ka qai mai vauci ena valetabu. Na yaloqaqa kei na yalodei a tu vei Jeanene e sa ivakadei ni neirau bula vata. Au vakadeitaka ni kevaka me a sega na nona vakabauta qaqaco vinaka ni ivakavuvuli, ni qaravi taumada ni Turaga o Jeanene, ke keirau a sega ni rawata vata na reki.

A dua dina na ivakaraitaki vinaka sara ni buladodonu, okoya!

Rau a lomani au vinaka sara o Buqu Whittle kei Jeanene me rau wasea rawa kina vei au nodrau vakadinadinataka ni ivakavuvuli ni kosipeli kei na qarava na Tamada Vakalomalagi ena vakalougatataka na noqu bula. E sega ni dua vei rau a vakasaurarataki au se vakayalolailaitaki au ena vuku ni noqu mataqali tamata vakacava. Erau lomani au ka lomana na Tamada Vakalomalagi. Rau kila ruarua ni na rawa ni vakayacora e levu sara na veika lelevu ena noqu bula o Koya mai na noqu sasaga taudua vakaiau. Rau a vukei au sara vakaukauwa ena yalololoma meu kunea na sala ka na basika kina bula marautaki vakalevu sara.

Ena rawa vakacava vei keda yadua meda idewadewa ni veika vinaka me vakaoqo? Meda lomani ira sara vakaidina eda via vakayarayarataka tiko ena bula dodonu; sa na qai rawa ni ra

na tara cake nodra nuidei ena loloma ni Kalou. Ni levu vei ira oqo e vura-vura, e sa imatai ni bolebole ni nodra ciqoma na kosipeli, na nodra vakatorocaketaka na nodra vakabauta e dua na Tama Vakalomalagi, ka taucoko tu na nona lomani ira. Ena rawarawa me ra tara cake na nodra vakabauta ni ra sa tiko na nodra itokani se lewe ni matavuvale ka ra na lomani ira ena loloma vata ga vaka o ya.

Na nomu solia vei ira na veivakadeitaki kei na loloma sa na rawa ni vukei ira ena vakatorocaketaki ni nodra vakabauta ena loloma ni Kalou. Sa qai vakalougatataka ni nodra bula ni sa na muria yani na nomu lomani ira ena nomu wasea na lesoni o sa vulica, na veika kece o sa sotava, kei nai vakavuvuli o sa muria mo kunea na iwali ni nomu vakatovolei. Vakaraitaka na nomu kauwaitaka dina na veika me baleti ira ka qai wasea na nomu ivakadinadina ni kosipeli i Jisu Karisito.

Sa na rawa ni ko veivuke ena veisala era yavutaki tu ena ivakavuvuli kei na ivunau. Vakauqeti ira o lomana mera vaqara na ka ena gadreva na Turaga mera na cakava. Dua na sala me caka kina na ka oqo sa ikoya me tarogi na taro ena vakayarayarataki ira me ra vakasama sara vakavinaka ka solia vei ira e dua na gauna—se auwa, siga, vula se me balavu cake tale—me ra vaqara ka vakananuma, ka vakaraica vakaiira na kena isau. Ko na gadreva beka mo na vukei ira me ra na kila na masu, ka kila na kena na saumi mai. Vukei ira mera kila ni ivolanikalou e sa dua na ivurevure momona ni kena ciqomi ka kidavi na isau ni masu. Na veika oqo ena vukei ira sara tale tikoga ena nodra vakavakarau ki na veimadigi kei na bolebole ena qai yaco mai vei ira.

Na inaki ni Kalou me “ra tucake tale mai na mate na tamata kece ga.”² O ya ena yaga vakalevu ki na veika kece eda cakava. Ena so na gauna eda na vesuki ena veika eda raica ni vakasakiti se mai vakaogai sara ena veika e cacawale ka vakayalia na veika sa lavaka tu mai vei keda na Kalou. Ni ko sa vakadeitaki iko ena ivakavuvuli e bibi ko na qai rawa ni kila na veika mo na cakava ka ko na vuavuai vinaka ena qarava na Turaga ka ko na qai kune marau kina vakalevu.

Ni ko sa vakaliuca na ivakavuvuli ni yavu ni veivakabulai, ko sa na qai vakanamata kina kena wasei na veika ko sa kila baleta ni ko sa kila deivaki na kedra bibi tawamudu na veicakacaka vakalotu ni kosipeli. Ko na wasea na veika ko sa kila ka na vakauqeti ira na nomu itokani me ra na gadreva me ra vakaukawataki vakayalo. Ko na vukei ira ko dau lomani ira ka ra sa gadreva mera talairawarawa ki na Nona ivunau taucoko ka taura kivei ira na yaca i Jisu Karisito

Nanuma ni nodra saumaki na tamata e tiki walega ni cakacaka. Sasagataka mo vaqacacotaka na matavuvale. Vakavulica tiko ena rai ni kena bibi na matavuvale me na laki vauci ena valetabu. Ena taura toka e vica vata na yabaki ki na so na matavuvale. Sa vakakina oqo vei rau na noqu itubutubu. Ni oti e vica na yabaki ena

noqu a papitaiso, sa qai muri yani o tamaqu, e muri sa qai vauci na noqu matavuvale ena valetabu. A dauveivauci o tamaqu ena valetabu, ka rau a vei qaravi vata kei na tinaqu. Ni o sa raica rawa na rai me baleta na veivauci ena valetabu, ko na vukea na tarai cake ni matanitu ni Kalou ena vuravura.

Nanuma tiko ni nomu na lomani ira sa ikoya na iyaragi kaukauwa duadua vei ira o nanuma tiko mona vukei ira. Na ivakaraitaki nei Bu Whittle kei na watiqo o Jeanene, sa vakaraitaka sara ga vei au na nodrau lomani au ka rau vinakata meu na rawa ka vakavinaka sara ena noqu bula.

Serene, Ositerelia

E dua na itokani vinaka ni loloma oqori, na nomu dau vakadinati ira. Ena so na gauna ena via dredre mo na vakadinati ira, ia era saga e so na sala mo vakadinati ira kina. O ira na luvena na Tamada mai Lomalagi era na rawa ni cakava e so na ka matalia sara ni ra sa kila ni ra sa vakadinati. O ira kece na luve ni Kalou ena bula oqo era sa digitaka na muria na Nona yavu na iVakabula. Vakadinata ni ra na cakava tale vakakina ni sa soli vei ira na madigi.

Ni wasei na ivakavuvuli ena vukei ira ko lomani ira me ra toso yani kina sala ni bula tawamudu. Nanuma, ni da dau tubu cake vakalalai. Ko sa muria oti mai na sala vata oqori ena nomu kila na sala ni kosipeli. *Vakara-warawataka* na nomu dau wasea na kosipeli.

Na nomu ivakadinadina vakai iko baleta na Veisorovaki i Jisu Karisito sa iyaragi kaukauwa sara. Era itokani ka ivurevure na masu, nai Vola iMomani kei na so tale na ivolanikalou, kei na nomu yalodina kina cakacaka vakalotu ni matabete. Na veika kece oqo ena vakadeitaka na veituberi ni Yalotabu, ni sa ka bibi sara vei iko mo na dau vakararavi kina.

Me da na rawa ka da vakayacora me vaka e a cakava na Karisito,³ vakaliuca na yavu ni ivakavuvuli ni kosipeli oqo: *na Veisorovaki i Jisu Karisito e sa*

vakadeitaka ni da na rawa ni vakatata na Tamada mai Lomalagi ka me rawa ni da laki bula tawamudu vata vakamatauvuale.

E sega tale ni dua na vunau me na bibi cake ena noda qaravi itavi tiko me vaka na Veisorovaki i Jisu Karisito. Ni dua ga na kena madigi e donumaki, vakadinadinataka na iVakabula kei na kaukauwa ni Nona Veisorovaki. Vakayagataka na tiki ni ivolanikalou ena vakavulica na veika baleti Koya kei na vuna e bibi kina na Nona ivakaraitaki kina tamata kecega ena bula oqo.⁴ Sa dodonu mo gumatua ena vuli. Kakua ni vakaosoosotaki iko ena veika tawayaga ka calata kina na vulici ni ivunau kei na ivakavuvuli ni Turaga. Ni ko sa yavudeitaki tu ena ivunau, o sa na rawa ni dua na ivurevure qaqaco vinaka ni kena wasei ni dina vei ira era gadreva dina tu.

Eda na qarava vakavinaka cake na Tamada Vakalomalagi ena noda veivakayararataki donu vei ira tale eso ka qaravi ira.⁵ Na ivakaraitaki totoka duadua ka bula e vuravura sa ikoya na iVakabula o Jisu Karisito. Na nona veivakalotu taki a vakasinaiti tu ena veituberi, veiqaravi, kei na nodra lomani na tani. A dabe vata kei ira yadua e tukuni ni sega ni ganita me ra dabe volekati Koya. E lomani ira yadudua. E a kila o Koya na ka era gadreva ka vakavulici ira ena Nona kosipeli. E a sureti keda meda muria na Nona ivakaraitaki vinaka sara.

Au kila ni Nona kosipeli sa sala kina vakacegu kei na marau ena bula oqo. Meda nanuma meda na cakava me vaka e a cakava, ena noda wasea na noda loloma, veivakadinati, kei na kila na dina, vei ira na tani ka ra se bera ni ciqoma taucoko na rarama ramase ni kosipeli. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Joni 13:15.
2. Mosese 1:39.
3. Raica na Joni 13:15.
4. Raica, me kena ivakaraitaki na, Luke 22:39–46; Joni 8:3–11; Filipai 4:13; Jemesa 5:15–16; 1 Joni 1:7; 2 Nifai 1:15; 2; 25:17–30; 31; Jekope 4; Alama 7; 42; 3 Nifai 11–30; Moronai 10:32–33; Vunau kei na Veiyalayalati 18:10–16; 19:13–19; 29:3; 88:1–13; 138:2–4; Mosese 5:6–12.
5. Raica na Maciu 22:35–40; Mosaia 2:17.

Mai vei Robert D. Hales

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

“Kevaka Dou sa Lomani Au, Dou Talairawarawa ki na Noqu Vunau”

Noda galala meda digitaka na talairawarawa e kena ibalebale meda “dina tu ga [vakalaiva] ko na qai tauca.”

Taciqu kei na ganequ, mai na lesoni kece eda sa vulica mai na bula ni iVakabula, e sega ni dua e matata ka kaukauwa cake me vakatata na ivakavuvuli ni talairawarawa.

Nona iVakaraitaki na iVakabula

Mai na Matabose taumada mai Lomalagi, a vorata o Lusefa na ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi. O ira era a muri Lusefa era sa mai tagutuva na nodra laki bula tawamudu—qarauna o cei o muria tiko!

A qai vakaraitaka o Jisu na Nona dinata na talairawarawa, ka kaya, “I Tamaqu me yaco ga na nomuni lewa, ka me nomuni tiko ga na vakarokoroko ka sega ni mudu.”¹ Ena Nona cakacaka vakalotu, “A mai vakatovolei ko koya ia a sega ni rawai.”² Sa dina sara, “a sa [vulica] ga ena ivalavala ni talairawarawa ni sa vosota tiko na ka rarawa.”³

Baleti na a talairawarawa na noda iVakabula, sa sorovaka kina o Koya

na noda ivalavala ca, ka sa rawa kina meda tucake tale ka vakarautaki na sala meda lesu vei Tamada Vakalomalagi, o koya a sa kila tu ni da na cala ena noda vulica na talairawarawa ena bula oqo. Ni da talairawarawa, eda sa ciqoma na Nona solibula, ni “keimami vakabauta ni na vakabulai na tamata kecega e na Veisorovaki nei Jisu Karisito, kevaka eda sa muria na ivunau, vakavuvuli vakalotu kei na ivakaro e soli tu ena kosipeli.”⁴

A vakavulici keda o Jisu Karisito ena vosa rawarawa sara eda kila vakavinaka: “Kevaka dou sa lomani au; dou talairawarawa ki na noqu vunau,”⁵ kei na “Mo dou lako mai, ka muri au”⁶

Ni da sa papitaiso, eda sa “taura matua ga [vei keda] na yaca i Karisito” ka curu ki na “veiyalayalati [me da na] talairawarawa vua na Kalou me yacova na [noda] mate.”⁷ Ena vei Sigatabu eda vakavouia na noda veiyalayalati ni

papitaiso ena noda kania na saka-rame de ka vakadinadinataka ni sa lomada meda maroroya na ivakaro. Eda sa kerea me vosoti na noda vakanananu, lomada, se ivalavala e sega ni salavata kei na lewa nei Tamada Vakalomalagi. Ni da sa veivutuni ena noda gole tani mai na talaidredre ka tekivu meda talairawarawa tale, eda sa vakaraitaka tiko na noda lomani Koya.

Veimataqali Talairawarawa

Ni da bulataka na kosipeli, ena tubu na noda kila vakavinaka na talairawarawa. Eso na gauna eda na temaki meda cakava na veika au vakatoka me “talairawarawa ki na vuku vakatamata,” o ya noda cakitaka na lawa ni Kalou ka digitaka ga noda vuku kei na gadre vakaikeda se na

noda taleitaki. Baleta ni ra sa vakayacora tiko na lewevuqa, na vakacacani ni talairawarawa oqo e vakatorosobutaka na ivakatagedegede ni Kalou ena noda bula vakavanua kei na veika vakalawa.

Eso na gauna eda na vakaitavi beka na lewenilotu ena “talairawarawa eso,” ka tukuna tiko ni da sa lomana na Kalou ka digitaka na Nona ivakaro kei na ivakavuvuli cava—kei na ivakavuvuli kei na ivakasala cava ni Nona parofita—era na vakamuraia.

Eso era talairawarawa ga ena vica baleta ni sega ni rawa mera kila vinaka na vuna taucoko ni soli e dua na ivakaro, me vakataki ira ga na gone ni ra sega ni kila na vu ni caka lawa kei na ivakasala ni nodra itubutubu. Ia eda sa kila tiko na vuna eda muri

ira kina na parofita, ni oqo na Lotu i Jisu Karisito, ni iVakabula sa dusimaki ira tiko Nona parofita ena itabagauna kecega.

Ni titobu noda kila vinaka na talairawarawa, eda na kila na ilesilesi bibi ni galala ni digidigi. Na Nona a tiko o Jisu e Kecisemani, a masu vakatolu vua na Tamana mai Lomalagi, “I Tamaqu, kevaka e rawarawa, me lako tani mada vei au na bilo oqo: ia me kakua ga ni vaka na noqu lewa, me vaka ga na nomu lewa.”⁸ Ena sega ni uabaleta na Kalou na galala ni digidigi ni iVakabula, a tala mai ena loloma veivueti e dua na agilosi me vakaukauwataka na Luvena Daulomani.

A sotava na iVakabula e dua tale na veivakatovolei mai Kolikoca, ka a rawa Vua me kaciva e udolu na agilosi mera tokuci Koya sobu mai na kauveilatai, ia a lewa ga Nona digidigi me vosota ki na ivakataotioti ena talairawarawa ka me vakacavara Nona solibula veisorovaki, e dina ga ni na sotava na rarawa levu vakakina na mate.

Na talairawarawa matua vakayalo o ya na “talairawarawa ni iVakabula.” E veivakauqeti ena loloma dina vua na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena. Ni sa lomada meda talairawarawa, me vaka a vakayacora noda iVakabula, eda vakamareqeta na vosa nei Tamada Vakalomalagi: “O Koya oqo na noqu Gone ni Toko, au sa dau vinakata vakalevu.”⁹ Ka da namaka meda rogoca, ni da sa curuma yani na itikotiko nei Tamada Vakalomalagi, “E vinaka, a tamata vinaka ka dina: . . . curu . . . ki na marau ni nomu turaga.”¹⁰

Ni da digitaka na talairawarawa e kena ibalebale meda “dina tu ga [vakalaiva] ko na qai tauca.”¹¹ E gadrevi kina na vakatulewa vakai-iko ena yaco na nuidei, marau tawamudu, kei na yalo e vakacegu me noda, kei na ivakaraitaki, kivei ira era voliti keda tu; e oka kina meda dina vakaikeda meda tokoni ira na iliuliu ni matabete ka muria na nodra ivakavuvuli kei na ivakasala.

Revurevu

Noda digitaka meda talairawarawa se sega, ena vukea vakalevu na noda nanuma tiko na isau ni noda digidigi.

Era a kila beka o Lusefa kei nona ilawalawa na revurevu ni nodra digi-taka mera cakitaka na ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi? Ke vakakina, na cava beka era digidigi rerevaki kina? Eda na tarogi keda beka vakakina: na cava eda digitaka kina meda talaidredre ni da sa kila tu na revurevu tawamudu ni ivalavala ca? Na kena isau mai na ivolanikalou: na vuna e digitaka kina o Keni kei na so na luvei Atama kei Ivi me ra talaidredre baleta “era sa lomani Setani sara ka sega ni lomana na Kalou.”¹²

Na noda lomana na iVakabula sa idola ki na talairawarawa vaka-iVakabula. Ni da saga meda talairawarawa ena vuravura oqo, eda sa vakaraitaka yani noda lomana ka dokai ira taucoko na luvei Tamada Vakalomalagi. Sa dredre sara na lomani ira eso me moici kina na ivakaro ni Kalou, a soli taumada meda vinaka kina! Me vaka, na ivakaro “mo kakua ni . . . laba, mo kakua ni kitaka e dua na ka vakaoqori”¹³ sa yavutaki ena lawa vakayalo e taqomaki ira kece na luve ni Kalou, ira mada ga se bera

ni sucu. Noda sotava mai vakabalavu e tukuna ni gauna eda vakawalena kina na lawa oqo, ena yaco na rarawa levu. Ia e vuqa era vakabauta ni donu meda tagutuva na gone e kunekunetaki tiko ena vuku ga ni digidigi se tiko vinaka.

Ni da vakaulubaletaka na talaidredre ena sega ni veisautaka na lawa vakayalo se na kena revurevu ia ena veimuataki ki na veilecayaki, tuvaki ca, lako ena sala tani ni ra sa yali, kei na rarawa. Ni da sa tisaipeli i Karisito, sa noda ilesilesi tabu meda tutaka na Nona lawa kei na ivakaro kei na yalalyala eda sa cakava oti.

Ena Tiseba ni 1831, eso na veitacini era a kacivi mera vakameautaka eso na vei cacati sa muataki tiko ki na Lotu. Mai vua na Parofita Josefa Simici, a dusimaki ira na Turaga ena sala e duatani, ka veivakurabuitaki toka:

“Mo drau vagalui ira na nomudrau meca; io mo drau bolei ira mo ni veileti e matana levu se me caka taurua ga. . . .

“Drau laiva me ra tusanaka mai na ka era sa saqata kina na Turaga.

“. . . Drau na sega ni rawai e na ivadi qaseqase kecega;

“Ia kevaka e dua na tamata sa vosa-vakacacataki kemudrau ena vakamaduataki ena gauna au sa lewa.

“Ia mo drau muria na noqu vunau; raica sa mana sara ka dina.”¹⁴

Lesoni ena iVolanikalou

Na ivolanikalou e sinai tu ena nodra ivakaraitaki na parofita era sa vulica na lesoni ni talairawarawa ena nodra sotava vakai-ira ga.

A vakavulici o Josefa Simici ena revurevu ni veivakasaurarataki nei nona dauveitokoni, itokani, ka vunivola o Martin Harris. Ni rawai ena vakamamasu nei Martin, a kerea na veivakadonui ni Turaga me solia na imatai ni 116 na draunipepa volai ni iVola i Momani me laki vakaraitaka oqo ki na nona matavuvale, ia a kaya na Turaga vei Josefa me kaya, sega. A vakamamasu o Martin vei Josefa me kerea tale vua na Turaga. Na ikatolu ni kerekere nei Josefa a vakadonuya na Turaga vei iratou e lewe lima me ratou dikeva na veika sa volai. “Ena

veiyalayalati vakaturaga sa mai vauci koya kina o Martin ki na veiyalayalati oqo. Ni yaco yani ki vale, ka levu na veika e veinanuyaka, sa guilecava na nona bubului vakaturaga ka vakalaiva eso mera raica na itukutuku volai, ka sa kau laivi kina mai ligana,¹⁵ ka yali sara yani. Me kena revurevu, a cudruvi Josefa na Turaga ka vakatabui me tomana tale na vakadewataki na iVola i Momani. A rarawa o Josefa ka veivutunitaka nona cala ni vakarorogo ki na nodra veivakasaurarataki eso. Ni oti e dua na gauna, sa vakadonui tale o Josefa me tomana na cakacaka ni vakadewa. A vulica o Josefa e dua na lesoni bibi ni talairawarawa ka yaga vua ena nona bula taucoko!

E vakarautaka o Mosese e dua tale na ivakaraitaki. Ni talairawarawa o Mosese me watina e dua na yalewa ni Iciopea, rau a saqati koya o Miriama kei Eroni. Ia a vunau rau na

Turaga, ka kaya, “Au na vosa votu ga vei [Mosese].”¹⁶ E vakayagataka na ka matalia oqo na Turaga me vakavulici ira na lewe ni Lotu ena noda itabagauna oqo. Ena 1830 a kaya o Hiram Page ni a ciqoma e dua na ivakatakila me baleta na Lotu. A vakadodonutaki koya na Turaga ka vakavulici ira na Yalododonu, “Ia mo muria na noqu ivakaro kece sa tukuna ko [Josefa], a daukitaka ko Eroni,”¹⁷ “na ilesilesi vata a soli vei Mosese.”¹⁸

Na talairawarawa e kauta mai na veivakalougatataki, “ia ni da sa muria e dua na ivakaro, ena vakalougatataki keda na Kalou e na ka sa yalataki tu kina.”¹⁹

Na talairawarawa e vakavulici ena ivakaraitaki. Ena ivakarau ni noda bula, eda vakavulici ira kina na luveda, “Vuli mai kina ni ko sa cauravou ga; io mo vakamatautaki iko mo muria na vunau ni Turaga ni ko sa cauravou tiko.”²⁰

Na talairawarawa ena vakaukauwataki keda tiko yani, rawa ni vosota ena yalodina na veivakadikevi kei na veivakatovolei ena veisiga ni mataka. Na talairawarawa mai Kecisemani a vakarautaki kina na iVakabula me talairawarawa ka vosota ki na ivakataotioti mai Kolikoca.

Taciqu kei na ganequ lomani, na vosa nei Alama e vakamacalataka na ituvaki ni yaloqu:

“Oi kemudou na wekaqu lomani, au sa tukuna vei kemudou na veika oqo mo dou yadra kina, ka kitaka na nomudou itavi vua na Kalou, ia mo dou muria na ilesilesi tabu ni Kalou sa soli vei kemudou, mo dou savasava kina e matana. . . .

“Ia mo dou vakamalumalumutaki kemudou, dou talairawarawa ka yalomalua; . . . ia mo dou gugumatua ka muria tiko ga na vunau ni Kalou.”²¹

Au sa vakadinadinataka vakaidina ni sa bula tiko na noda iVakabula. Baleta ga ni a talairawarawa, “ena tekiduru vua ko ira na tamata kecega, ka na vakatusa vua na yame kecega . . . ni sa [noda iVakabula].”²² Meda sa qai lomani Koya vakatitobu sara ka vakadinati Koya sara vakalevu ni da sa talairawarawa talega, maroroya Nona ivakaro, ka lesu ka laki bula vata kei Koya me tawamudu ena matanitu ni noda Kalou. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosese 4:2.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 20:22.
3. Iperiu 5:8.
4. Raica na Yavu ni Vakabauta 1:3.
5. Joni 14:15.
6. Luke 18:22.
7. Mosaia 5:8.
8. Maciu 26:39; raica talega na tikina e 42, 44.
9. Maciu 3:17; raica talega na 3 Nifai 11:7.
10. Maciu 25:21.
11. “Dina Tu Ga,” *Serenilotu*, naba 143.
12. Mosese 5:13.
13. Vunau kei na Veiyalayalati 59:6.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 71:7–11.
15. Joseph Fielding Smith, *Essentials in Church History* (1922), 65; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 3.
16. Tiko Mai na Lekutu 12:8.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 28:3.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 28:2.
19. Vunau kei na Veiyalayalati 130:21; raica talega na tikina e 20.
20. Alama 37:35.
21. Alama 7:22–23.
22. Mosaia 27:31.

Mai vei Elder Claudio D. Zivic
Ena Vitusagavulu

Meda Kakua ni Muri Cala

Sa noqu masu ni da na sega ni gole vakamataboko ka meda sa sema tikoga ki lomalagi.

A vakatovotovo taba piano tiko e dua na cauravou lailai, ka raici koya sara e dua na dauveivoli, ena katubaleka, ka taroga, “Tiko beka ivale o tinamu?”

A kaya kina o cauravou lailai, “Ia . . . cava beka nomu nanuma?”

E ratou dautaba piano na luvei keirau e lima, au vakavinavinaka kina vei watiqū dauveivakauqeti! Ni yaco yani i vale o qasenivuli, e dau cici ka laki vuni o luvei keirau o Adrián me kua ni tauri lesoni. Ia dua na siga, a yaco e dua na ka totoka! Sa tekivu me taleitaka sara vakalevu na ivakatagi ka sa vakatovotovo ga vakataki koya.

Kevaka meda na yacova na tikina vakaoya ena noda saumaki mai, sa qai totoka dina. Sa na dua na ka talei meda gadreva vakatitobu na maroro ni vunau ka me kakua ni dua me tukuna tikoga vei keda ka meda sa vakadeitaka vakaidina ni noda muria na salatu dodonu, eda na taukena na veivakalougatataki sa yalataki tu ena ivolanikalou.

Ena vica na yabaki sa oti au a gole ki na Arches National Park vata kei watiqū; luvei keirau yalewa, o Evelin; kei na dua na neitou itokani. E dua vei ira na icurucuru totoka duadua

e vakatokai na Delicate Arch. Keitou nanuma me keitou sa taubaletaka yani e 1.5 na maile (2 km), kabata na ulunivanua me keitou yacova yani na icurucuru.

Keitou sa tekivu ena kena sala ena marau levu, ia vakalailai ga ki liu, ratou sa via cegu na kena vo. Ena noqu gadreva meu yaco i kea, au sa mani taubale duadua ga yani. Ena noqu sega ni raica tiko na sala meu golewa,

au sa laki muria sara e dua e tiko e liu, e vaka me kila tu o koya na ilakolako o ya. Sa vaka me dredre tikoga mai na gaunisala o ya, kau sa rika mai na dua na vatu ki na dua tale. Ena vuku ni dredre oqo, au sa vakadeitaka ni ratou na sega ni rawata na marama ni noqu lawalawa. Vakasauri ga au sa raica sara na Delicate Arch, ia au kurabui vakalevu, niu sa tu ena vanua ka sega ni dodonu meu yacova rawa.

Au a nuiqawaqawa sara, kau sa mani suka lesu. Au tokatoka ca keitou veitomanani tale. Au a taroga sara yani “Dou a yaco rawa i Delicate Arch?” E ratou kaya ena marau ni ratou a yacova. Ratou a vakamacalataka ni ratou a muria na ivakatakilakila ni gaunisala, ena qaqarauni kei na sasaga, e ratou a yacova rawa na vanua o ya.

E ka ni rarawa, niu a gole cala. Sa qai dua na ivakavuvuli levu au a vulica ena siga o ya!

Sa dau vakavica na noda calata na sala dodonu, eda vakatara meda kuitaki ena ivakarau kei vuravura? Meda sa qai tarogi keda tiko keda sa cakava tiko na vosa i Jisu Karisito.

E tiko e dua na ivakavuvuli totoka ena ivola i Joni:

“Dou tu vei au, kau na tu vei kemudou. Me vaka sa sega ni vua rawa na tabana vakai koya, kevaka sa sega ni tu vata kei na vaini; ena vaka talega kina koi kemudou, kevaka dou sa sega ni tu vei au.

“Oi au na vaini, koi kemudou na tabaqu: ko koya sa tu vei au, koi au talega vei koya, sa vua vakalevu: ke dou sa tawase tani vei au, dou sa sega ni rawata e dua na ka” (Joni 15:4–5).

Ni da vakayagataka na ivakaraitaki oqo, eda na raica na voleka sara, ni veiwekani cecere e tiko vei keda vata kei Jisu Karisito kei na keda bibi koi keda yadua ki Vua. Sai Koya na waka kei na dulumi sa vadrodova vei keda na wai ni bula, na ivurevure meda na bula kina ka meda vua sara vakalevu. E vakavulica vei keda o Jisu Karisito ni oi keda eda sa tabana—se tamata sa vakararavi Vua—eda na sega ni vakawalena na bibi ni Nona veivakavulici.

E tiko eso na cala e rawa ni bibi, kevaka meda sega ni vakadodonutaka ena kena gauna, era na rawa ni vagolei keda cala. Keda sa veivutuni ka ciqoma meda vakadodonutaki,

ena yaco oqo me vakayalomaluataki keda, veisautaka noda ivakarau, ka vakavolekataka keda lesu vei Tamada Vakalomalagi.

Meu vakaraitaka e dua na ivakaraitaki ni vakasama oqo mai na dua na gauna rarawa a sotava o Parofita Jopsefa Simici. Ena ka oqo, sa solia mai kina na iVakabula na ivakavuvuli cecere meda dau nanuma tiko ena noda bula taucoko. A yaco ena gauna a vakayalia kina o Martin Harris e 116 na draunipepa vakadewataki oti ni imatai ni wase ni iVola i Momani.

Ni sa veivutuni ni sega ni muria na ivakasala ni Kalou, a ciqoma na Parofita na ivakatakila e tukuni tiko ena wase 3 ni Vunau kei na Veiyalayalati (raica na *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* [2007], 75–78). Mai na ka e volai ena tikina e 1 ki na 10, au gadreva meu vakacilava

e tolu na ivakavuvuli meda dauna-numa tiko:

1. Na cakacaka kei na inaki ni Kalou ena sega ni tarovi rawa.
2. Meda kakua ni rerevaka vakalevu cake na tamata mai vua na Kalou.
3. Sa gadrevi na veivutuni tikoga.

Ena tikina 13, e vakavulica kina na Turaga e va na itovo meda kakua vakadua ni cakava:

1. Beca na ivakaro ni Kalou.
2. Voroka na yalayala cecere duadua e vakayacori vua na Kalou.
3. Vakararavi ga ki na noda vakatulewa.
4. Boletaka na noda vuku.

Sa noqu masu ni da na sega ni gole vakamataboko ka meda sa sema

tikoga ki lomalagi, ka me kakua ni da kuitaki ena kui kei vuravura.

Kevaka e dua vei kemuni sa voleka tiko ni biuta na sala ni Turaga—ni vakacagau na ilakolako oqori—ena yalo rarawa ko na vakila na gaga ni beca na ivakaro ni Kalou, ni ko voroka na yalayala cecere o vakayacora e mata ni Kalou, ka nuitaka ga nomu lewa, se nomu boletaka ga nomu vuku.

Ke sa yaco oqo, au sa vakamasuti iko mo veivutuni ka lesu mai ki na salatu dodonu.

E dua na gauna a kacivi tukana e dua na makubuna me vakanuinui vinakataki koya ena nona siganisucu. A taroga se sa yabaki vica. A kaya ni yacova na vitusagavulu. A vakasama vakalailai o makubuna tagane ka taroga, “Tukaqu, o a tekivu sara mai na 1?”

Ena gauna ni gone kei na itaba-gone, era nanuma ni ra na sega ni qase mai; na vakasama ni mate e sega ni laurai—oya vei ira era sa qase sara—ni yacovi mai ni gauna o ya e se yawa kalia sara. Ni toso na gauna, vula kei na yabaki, me yacova ni sa laurai na salulu ni yago, sa yaco na malumalumu, sa levu na gauna ni laurai mai vei vuniwai, kei na veika tale eso.

Ena yaco mai na siga eda na laki sota tale kei noda Dauveivueta ka iVakabula, o Jisu Karisito. Sa noqu vakamamasu ni yaco mai na gauna tabu ka talei oqo eda na kilai Koya ena vuku ni noda kilai Koya kei na noda vakamuria na Nona ivakavuvuli. Ena qai vakaraitaka mai na ligana kei na yavana, ka da na duavata ena veimokomoko tawayalani, tagi ena reki ni da a muria na Nona sala.

Au vakadinadinataka ki na tutu e va kei vuravura ni bula tiko o Jisu Karisito. A vakamasuti keda kina “Oi kemudou na veimatani e vuravura, dou vakatudaliga ka rogoca na vosa ni Kalou ka a buli kemudou” (V&V 43:23). Meda sa qai gugumatua ena ququmi tiko, dauvakarogoca, kila vakavinaka, ka vakadewataka vakadodonu na itukutuku “ni Kalou a buli [keda]” meda kakua kina ni gole tani mai na Nona sala, sa noqu vakamamasu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder W. Craig Zwick
Ena Vitusagavulu

Na Cava Nomu Nanuma?

Au kerei kemuni mo ni taroga tiko na taro oqo, ena veika e sotava tiko e dua tale: “Na cava nomu nanuma?”

Ena vasagavulu kadua na yabaki sa oti au a kaba yani ena idabedabe ni draiva ni dua na lori ni usa kako kei na watiq totoka o Jan, kei na luvei keirau tagane dramidrami o Scotty. Keitou kauta tiko e dua na iusausa yaya ni taravale levu takosova e vica na yasana.

Ena gauna oya se sega na lawa e vauca na beleti ni idabedabe se na nodra idabedabe na gonelalai. Sa mani roqota toka ga kina na watiq na luvei keirau vakamareqeti. A dodonu me tukuna vei au e dua na itukutuku me baleta na lomana, na nona kaya mai, “Tou sa rui rewa i cake.”

Ni keitou sirova sobu na Qakilo na Donner, e dua na iwasewase ni gaurisala, a tubu vakasauri ena loma ni lori na kubou vavaku, ka dredre ni da rai kina. A dredre sara kina me keitou raica e dua na ka se cegu rawa.

Ni usa bi tu, e dredre sara me na lako vakamalua na lori ena bereki walega. Niu vakayagataka na bereki ni idini ka veisautaka sobu na qia, au mani tovolea meu tarova.

Niu tovolea meu kelea na lori ki yasa ni sala, ia se bera ni keitou kele vakavinaka sara, sa dolava o watiq na katuba ka rika yani ki tuba ni

roqota toka ga na luvei keirau e ligana. Au sa mani sarava wale tu ga yani na nodrau sa qiqi yani e dela ni qele.

Niu kelea rawa ga na lori, au rika yani ki tuba mai na lomana kubou. Ena lomaleqa, au ciciva yani na veivatu kei na co ka mokoti rau. Sa drakusi tu vakaca ka dra na ligai Jan kei na duruduru ni ligana, ia na kena vinaka ni rau se cegu ruarua tiko kei na luvei keirau tagane. Au mokoti rau toka ga me yacova ni sa oti yani na kuvu ena yasa ni gaurisala.

Ni sa tatuki malua tale na utoqu ka taumalua na noqu icegu, au kaya yani vakasauri ena domo kaukauwa, “Na cava e manati iko? O kila beka na vakadomobula ni ka o cakava? E rawa saraga ni drau mate!”

E raici au mai, ni drodrova sobu na baluna duka na wainimatana, ka tukuna mai e dua na ka e coka sara ga na utoqu ka se voqa tu ga e daligaqu: “Au a tovolea ga meu taqomaka na luvedaru.”

Au qai kila ena gauna oya ni nanuma ga ni sa kama na idini, ka rerevaka de na kacabote na lori ka keitou mate. Ia, au kila ni dua na leqa vakalivaliva oya—rerevaki toka ia e sega ni na vakavu mate. Au raica na

watiqu vakamareqeti, ni masia toka vakamalua na ului luvei keirau tagane, ka vakasamataka se na yalewa beka vakacava ena vakayacora e dua na ka ni yaloqaqa vakaoya.

Na ka e yaco oqori a rawa ni revaki ki lomada me vaka ga na leqa ni idini oya. Au vakavinavinaka, ni oti na neirau vakasamataka galugalu ena dua na gauna na veika a yaco, keirau dui vakabauta ni cala o koya kadua, keirau sa qai cavuta na dui nanuma ni lomai keirau ka a vunitaki toka ena ruku ni neirau veivosaki katakata. Na yalo ni loloma kei na rere me baleta na neitou dui bula yadua a sega kina ni vakatubu leqa ki na neirau bula mareqeti vakaveiwatini na ka rerevaki a yaco oya.

E veivakasalataki o Paula, “Me kakua ni lako mai na gusumudou e dua na vosa velavela, [ia] o koya ga sa vinaka [kei] na veivakatataki cake, me yaco kina na vinaka vei ira era sa rogoca” (Efeso 4:29). E voqa mai na nona vosa na savasava.

Na cava na kena ibalebale vei iko “me kakua ni lako mai na gusumudou e dua na vosa velavela”? Eda dau sotava kece na yalo katakata ni cudru—na noda kei na nodra na tani’. Eda dau raica na kena kacabote tu e matanalevu na cudru sega ni dau qarauni. Eda sa dau vakila na kena “tubu vakasauri” e lomada na yaloca ena

vanua ni qito, ena buturara ni politiki, ena noda veivale sara mada ga.

O ira na gone e vakavuqa nodra dau vosa vakaukauwa ena veimalanivoso gata me vaka na batinitoro vei ira nodra itubutubu lomani. O ira na veiwatini, ka ra dau wasea vata eso na veika talei sara ni bula, dau buwawa nodra rai kei na veivosoti ka rogolevu kina na domodra. Oi keda kece, e dina ni da luvena ni veiyalayalati na Tamada Vakalomalagi dauloloma, eda sa veivutunitaka oti na noda dokoulu mai na idabedabe cecere ni vaka-tulewa cala ka dau cavuta na vosa sakasaka ni da se bera mada ni kila na nona ivakarau ni rai e dua. Sa dau yaco taucoko vei keda na madigi me da vulica kina na ivakarau e rawa ni vakatubu leqa kina e dua na ka rerevaki ena vuku ni vosa veivakacacani.

E tukuni vakamatata ena dua na nodratou ivola walega oqo na Mataveiliutaki Taumada, “Na kosipeli i Jisu Karisito e vakavulica vei keda me da lomani ira ka dau caka vinaka vei ira na tamata kecega ena ivakarau vinaka—kevaka sara mada ga eda sega ni duavata” (ivola ni Mataveiliutaki Taumada, 10 ni Janu., 2014). Sa dua na ivakananumi uasivi ni rawa ka dodonu vei keda me da veivosakitaka tikoga vakamatatamata, vakauasivi ni duidui na ivakarau eda raica kina na vuravura.

O koya a vola na Vosa Vakaibalebale, e veivakasalataki, “A vosa vakayalovinaka sa ivakamalumu ni cudru” (Vosa Vakaibalebale 15:1). Na “vosa vakayalovinaka” e dua na isau ni vosa vakaibalebale—na vosa rogo matau mai na dua na yalo malumalumu. E sega ni kena ibalebale me da kua ni vosa vakadodonu se me da veisautaka na dina vakaiyunau. Na vosa e tudei beka vakaitukutuku e rawa ni malumalumu vakayalo.

E tu ena iVola i Momani e dua na ivakaraitaki daumaka sara ni malanivoso veivakadeitaki ka cavuti talega ena dua na duidui vakaveiwatini. Eratou sa talai lesu tale ki Jerusalemi na luvedrau o Serai kei Liai me ratou laki kauta mai na peleti parasa ka ratou se bera ni lesu mai. E vakabauta o Serai ni dua na ka sa yacovi iratou na luvena tagane ka sa cudru vakalevu ka vinakata me beitaka e dua.

Rogoca na italanoa me vaka e raica na luvena o Nifai: “A sa nanuma [ko tinaqu] ni keitou sa mate ena lekutu; sa rarawataki tamaqu talega ka tukuna ni tamata daurairai ka kaya: Raica ko sa kauti kedatou tani mai na nodatou vanua, eratou sa mate na luvequ ka datou na mai mate talega ena lekutu” (1 Nifai 5:2).

Me da vakananuma mada na veika ena vakasamataka tu o Seraia. A nuiqawaqawataka na nodratou lesu

tale na luvena tagane dau veileti ki na vanua a voleka ni kau tani kina na bula nei watina. Sa biuta yani na nona vale totoka me mai tiko ena dua na valelaca ena lekutu liwalala ni se tiko ga ena loma ni yabaki ni nona vakaluvuni. Ni sa volekata na ituvuka ni nona nuiqawaqawa, e vaka ni rika ena yaloqaga o Seraia, kevaka e sega beka ena yalowai, mai na dua na lori e cici tiko ena nona vinakata me taqomaka nona matavuvale. E vakaraitaka vei watina nona kauwai ena vosa ni cudru, vakatitiqa kei na veibeitaki—e dua na ivosavosa veivakurabuitaki na kena sa matau sara ki na kawatamata.

A vakarogoca na parofita o Liai na nuiqawaqawa e vakavuna na cudru tiko ni watina. Qai tauca na kena isau rogo matau ena vosa ni yalololoma. Taumada, e vakadinadinataka na dina ni veika me vaka na kena irairai mai vua: “A sa vosa vua ko tamaqu ka kaya: Io au tamata daurairai; . . . keu a sega ni kila na inaki ni Kalou ka tiko ga mai Jerusalem, ka rusa vata kei ira na wekaqu” (1 Nifai 5:4).

Oti qai vosa o watina me baleta nona nuiqawaqawataka nodratou tiko vinaka na luvedrau, me vaka e vakadinadinataka vua na Yalo Tabu, ka kaya:

“Ia raica sa yalataki vei au e dua na vanua, kau sa marau kina vakalevu, au kila ni na vakabulai iratou na luvequ mai na liga i Lepani na Turaga. . . .

“A sa vosa vakaoqo ko tamaqu, ka sa vakacegu kina ko tinaqu . . . me baleti keitou” (1 Nifai 5:5–6).

Sa tu nikua na gagadre vei ira na tagane kei na yalewa me ra dau

veidokadokai e dina ni tu na duidui ena nodra vakabauta kei na ivalavala ka duidui talega na nodra inaki. E dredre sara me da kila na veika kece e tukuna ki na noda vakasama kei na yaloda se me da kila vakavinaka sara na ibalebale ni veivakatovolei kei na digidigi eda dau sotava yadua.

Ia, na cava ena yaco ki na “vosa velavela” a tukuna o Paula kevaka ena taumada na noda rai oka kina na loloma ena vukuna e dua? Niu kila vakavinaka tu na noqu malumalumu kei na noqu bula voravora, au kerei kemuni mo ni taroga tiko na taro oqo, ena veika e sotava tiko e dua tale: “Na cava nomu nanuma?”

Me nanumi tiko na gauna a vakurabuitaki Samuela kei Saula kina na Turaga ena nona digitaka e dua na cauravou lailai ivakatawa ni sipi, o Tevita mai Peceliema, me tui kei Isireli? A kaya na Turaga vei ira Nona parofita,

“Ni sa sega ni raica ko Jiova me vaka sa raica ko ira na tamata; ni sa raica na ka e sau ko ira na tamata, ia sa raica na yalo ko Jiova” (1 Samuela 16:7).

Ni sa kubou na loma ni neitou lori, a vakayacora na watiq na ivalavala yaloqaga duadua e rawa ni vakasamataka me taqomaka na luvei keirau tagane. Au a vakayacora o au na ivalavala ni veitaqomaki ena noqu taroga na nona digidigi. E ka ni kurabui, ni sega soti ni dua na ka se o cei e donu. Na ka e bibi sai koya na veirogorogoci ka kilai na nona nanuma o koya kadua.

Na yalo me rawa ni veisotari na mata ena vukica na “vosa velavela” me “veiqaravi [tiko] ena loloma soliwale.” E kila tu oqo na iApositolo ko Paula, ka na rawa talega vei keda yadua me da kila ena so na kena ivakatagede-gede. Ena sega beka ni veisautaka se walia na leqa, ia na ka e bibi cake ka rawa ni yaco, sai koya, na kena rawa ni veisautaki keda na loloma ni veikauwaitaki.

Ena yalomalua au vakadinadinataka ni sa rawa meda “veiqaravi ena loloma soliwale” ni da cavuta na vosa yalololoma ni sa curuma na yaloda na isolisoli teivaki ni Yalo Tabu me da nanuma ka kauwaitaki ira kina na tamata. Sa rawa kina meda qai vukica na veituvaki vakatani me veituvaki sa vakalou. Au vakadinadinataka kina na iVakabula sa dauloloma sa dau “raica na yalo[da]” ka kauwai ki na veika eda vakasamataka tu. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Quentin L. Cook
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Wakana kei na Tabana

Na vakusakusataki ni tuvakawa kei na cakacaka ni valetabu ena noda gauna e sa ka bibi ki na vakabulai kei na bula vakacerecerei ni matauvuale.

Ni bera toka ga na nona mate mai na kenisa ena 1981, a tukuna kivei ira na dauvolaitukutuku na dauvolaivola kilai levu o William Saroyan, “Na tamata taucoko ena mate, ia au dau vakabauta tu niu na calata o au. Ia sa vacava tu oqo?”¹

Na “ia sa vacava tu oqo” ni vakarau na mate ena bula oqo kei na “ia sa vacava tu oqo” ena raitayaloyalotaki ni bula ni cava na mate e sa mai usutu ni lomatarotaro ni tamata ka sa sauma vakavinaka sara na kosipeli vakalesuimai i Jisu Karisito ena yavu ni bula marau ni Tamada.

Ena bula oqo eda dredre, eda tagi, eda cakacaka, eda qito, eda bula, ka da qai mate. A taroga vakadodonu saraga o Jope na taro, “Kevaka sa ciba na tamata, ena bula tale ko koya?”² Na isaunitaro e sa io, vakaidina ena vuku ni veisorovaki lagilagi ni iVakabula. E itekivu madaga ni isau ni taro duatani i Jope e vakasakiti sara: “A tamata sa sucu mai vua na yalewa sa vica walega na nona siga. . . . Sa tubu mai ko koya me vaka na senikau, ka sa tamusuki tale. . . . Ni sa nuitaki, kevaka sa ta sobu na kau, ena tubu tale, ena sega talega ni yali na kena tubucoke

mai . . . ena tubura na tabana me vaka na kau sa tei.”³

Na yavu ni Tamada e sa baleta na matauvuale. E vica na noda ivolanikalou momona sara, e vakayagataki kina na ivakavuvuli ni vunika vata kei na wakana kei na tabana me vosa vakatautauvata.

Ena wase isogo ni Veiyalayalati Makawa, o Malakai, ni vakamacalataka tiko na iKarua ni Lakomai ni iVakabula, a vakayagataka vakadoudou na vosa vakatautauvata oqo. Ni vosa tiko me baleti ira na viavalevu kei na daucakaca, e dusimaka toka o koya ni ra na vakamai me vaka na vunisila ka “me kakua kina ni vo vei ira na wakana se na tabana.”⁴ E sogota o Malakai na wase oqo ena yalayala veivakadeitaki ni Turaga:

“Raica, au na talai Ilaija na parofita vei kemudou e liu, ena qai lako mai e muri na siga i Jiova e levu ka rerevaki:

“Ia ena vagolea ko koya na lomadra na qase vei ira na gone, kei na lomadra na gone vei ira na nodra qase, de’u lako mai ka cudruva na vanua ena veivakarusai.”⁵

Ena mataka lailai ni Veivakalesui mai, a taleva lesu tale o Moronai na

itukutuku oqo ena nona ivakasala tau-mada vua na cauravou o Josefa Simici ena 1823.⁶

Era vakadonuya na Lotu va-Karisito kei na Jiu e vuravura raraba na itukutuku nei Ilaija ena Veiyalayalati Makawa.⁷ O koya ka a iotioti ni parofita me taura na kaukauwa ni veivauca ni Matabete i Melikiseteki ni se bera na gauna i Jisu Karisito.⁸

Sa Vakalesuya mai o Ilaija na Idola Eso

A yaco na lesu mai i Ilaija ena Valetabu e Kirtland ena ika 3 ni Epereli, 1836. A vakaraitaka ni sa mai vakataucokotaka tiko na yalayala nei Malakai. Sa solia o koya na idola eso ni matabete me baleta na vauci ni matauvuale ena itabagauna oqo.⁹ Na ilesilesi i Ilaija e sa vakataudeitaki mai na ka e dau vakatokai ena so na gauna me yalo i Ilaija, ka, me vaka a vakatavuvulitaka o Elder Russell M. Nelson e sa “dua na ivakaraitaki ni Yalo Tabu ka vakadinadinata tiko na ituvaki vakalou ni matauvuale.”¹⁰

A vakamatatataka na Turaga na kena bibi na papitaiso. A vakatavulica o Koya, “Kevaka sa sega ni sucu e dua ena wai kei na Yalo Tabu, ena sega ni curu rawa ki na matanitu ni Kalou.”¹¹ A papitaiso saraga vakaikoya na Turaga me kena ivakaraitaki. Vakacava o ira na mate ka ra se bera ni papitaiso?

iVunau ni Valetabu kei na Cakacaka ni Tuwakawa

Ena ika 11 ni Okotova, 1840, e Nauvoo, a vola e dua na ivola o Vilate Kimball ki vua na watina, o Elder Heber C. Kimball, ka a vei qaravi voli vakaulotu vata kei ira na lewe ni Tinikarua tale eso e Peritania. A sa vakayacori oti toka na koniferedi raraba ni Okotova ena vica na siga sa oti.

Au wiliwili mai na veitiki ni vola i Vilate vakaikoya: “Keimami a tiko ena koniferedi levu ka vakasakiti duadua me qai bau yaco me vakatekivu mai na tauyavutaki ni Lotu. . . . A tadolava o Peresitedi [Josefa] Simici e dua na itukutuku vou ka lagilagi. . . . Oya, na veipapitaisotaki me baleti ira na mate. E vosa kina o Paula, ena iMatai ni Korinica wase 15 tikina e 29. E sa ciqoma o Josefa e dua na kena ivakamacala

vakavotukana sara ena vakatakila. E kaya o koya ni sa itavi ni [[lewe ni] Lotu oqo mera na papitaisotaki ena vukudra taucoko na tubudra ka ra sa mate ni se bera ni basika mai na kosipeli oqo. . . . Mai na kena qaravi tiko eda sa vaka na nodra mata, ka solia vei ira na madigi mera na tucake mai ena iMatai ni Tucaketale. E kaya o koya ni na vunautaki vei ira na kosipeli ena vale ni veivesu.”

A kuria o Vilate: “Au via papitaiso me baleti tinaqu. . . . E sega li oqo ni dua na ivunau lagilagi?”¹²

A lako mai na ivunau vakamareqeti ni vakaduavatataki matavuvale mai na vunau ena vunau kei na vosa ena vosa. Na veicakacaka vakalotu ni veisosomitaki e sa usutu ni kena semati vata na veimatavuvale tawamudu, ena cokoti vata ni wakana kei na tabana eso.

E sa matata na ivunau me baleta na matavuvale ka semati ki na tuva kawa kei na cakacaka ni valetabu. Ena ivakasala ni vakatakila taumada a vakaibalebalebaka kina na Turaga na “papitaiso me baleti ira na *nomudou* mate.”¹³ Na noda itavi vakaivunau sa muataki vei ira na tubuda. Oqo sa baleta ni ituvatuva vakasilesitieli e lomalagi e sa vu mai na matavuvale.¹⁴ Ratou sa vakayaloqaqataki ira na lewenilotu na Mataveiliutaki Taumada, vakabibi na itabagone kei na itabagone qase cake, mera vakadreta na cakacaka ni tuva kawa kei na itavi vakalotu eso me baleta na yaca ni nodra matavuvale se na yaca ni tubudra na lewe ni nodra tabanalevu kei na iteki.¹⁵ Sa dodonu meda na semati ruarua ki na wakada kei na tabada. Na vakasama ni noda veimaliwai voli ena itikotiko tawamudu e sa ka lagilagi dina.

Valetabu

A dusimaka o Wilford Woodruff ni a bula donuya voli me tavoca na yavu ni cakacaka ni valetabu na Parofita o Josefa Simici. “Ena iotioti ni gauna a sotavi ira kina na Kuoramamu Le Tinikarua, o Josefa Simici, sa solia oti vei ira nodra edaumeni.”¹⁶

Ni oti na nona a vakamatei na Parofita, era a vakacavara na Valetabu e Nauvoo na lewenilotu, ka a

vakayagataki na kaukauwa ni veivauci me vakalougatataka na udolu na lewenilotu yalodina ni bera na lako yani ki na Ulunivanua ena Ra. Ni oti e tolusagavulu na yabaki, ena vakacavari ni Valetabu e St. George, a siqema o Peresitedi Brigham Young na vakasakiti tawamudu ni cakacaka tabu vakalotu ni veivakabulai ka sa mai

rawati vakaoti me baleti ira ruarua na bula kei ira na mate.¹⁷

Oqo e vakamacalataka vakamatata o Peresitedi Wilford Woodruff: “E sega tale ni dua na ivakavuvuli e vakatakila na Turaga me’u marau vakalevu kina me tautauvata na veivueti me baleti ira na mate; ni na tiko vata kei keda na tamada, na tinada, na watida

kei na luveda ena mataisoqosoqo ni matavuvuale, ena mataka ni matai ni tucaketale ka vakakina ena Matanitu vaka-Silesitili. Oqo sa ra ivakavuvuli maucokona. Era sa rauta vinaka na solibula taucoko sara.”¹⁸

Sa dua na gauna vakaitamera dina meda bula kina. Oqo sa iotiote ni itabagauna, ka da rawa ni vakila na vakusakusataki ni cakacaka ni veivakabulai ena veivanua taucoko ka vakayagataki kina na cakacaka tabu vakalotu ni veivakabulai.¹⁹ Sa tiko oqo vei keda na valetabu ena vuqa sara na vanua me vakarautaka na cakacaka tabu vakalotu oqo ni veivakabulai. Na curumi ni valetabu me baleta na veivakavoui vakayalo, na vakacegu, tataqomaki, kei na veidusimaki ena noda bula e sa dua talega na veivakalougatataki levu.²⁰

Ni oti toka vakalailai e dua na yabaki na nona kacivi o Peresitidi Thomas S. Monson me dua na iApostolo, a vakatabuya o koya na Valetabu ni Valenivola ni Tuvakawa e Los Angeles. E tukuna o koya ni o ira na tubuda sa mate sa ra “waraka tiko na siga me daru na cakava kina na vakadidike e veiganiti me tadolava na sala, . . . [ka] lako vakakina ki na vale ni Kalou ka qarava na cakacaka oya . . . e sega ni rawa . . . ni ra qarava.”²¹

Ena nona talaucaka o Elder Monson ena gauna oya na vosa ni veivakatabui ena ika 20 ni June, 1964,

a vakayagataki voli tikoga kina e 12 na valetabu. Donuya na gauna e veiqaravi kina o Peresitidi Monson ena matabose e cake ni Lotu, e 130 mai na 142 na valetabu vakayagataki a ra sa vakatabui taumada. E sa sega ni lekaleka mai na cakamana na raici ni vakusakusataki ni cakacaka ni veivakabulai ena noda gauna. E sa kacivaki oti e ruasagavulukawalu tale na valetabu ena kedra ivakatagedegede duidui mera vakacavari kina. E walu-sagavulukalima na pasede ni lewe ni Lotu era sa tiko oqo ena loma ni 200 na maile (320 na kilomita) mai na dua na valetabu.

Na Tekinoloji ni Tuva Kawa

Na tekinoloji ni tuva kawa e sa toso sara tale tikoga vakaukauwa ki liu. A cauraka o Peresitidi Howard W. Hunter ena Maji ni 1994: “Eda sa tekivu vakayagataka tiko na tekinoloji ni veika vakaitukutuku me vakusakusataki na cakacaka tabu ni vakarautaki ni veicakacaka vakalotu me baleti ira na mate. Na itavi ni tekinoloji . . . e sa vakatotolotaki mai vua na Turaga saraga. . . . Ia, eda se tu ga oqo ena itekitekivu ni veika eda rawa ni cakava ena veiyaya oqo.”²²

Ni oti e 19 na yabaki ni itukutuku vaparofita oqo, e sa voleka ni tawa vakabauti rawa na tolo ni tekinoloji. A tukuna vei au vakalekaleka toka ga oqo e dua na tina yabaki 36

ka vakagone lalai, “Vakasamataka mada—keitou sa lako curuma mai na wili microfilm ena veivale ni tuva kawa vakatabui ki na dabe voli ena noqu teveli ni kana vata kei na noqu komupiuta ena qaravi ni tuva kawa ni oti na nodra moce rawa na luvequ.” Kemuni na taciqo kei na ganequ na noda vale ni tuva kawa e sa tiko oqo ena noda itikotiko.

Na cakacaka ni valetabu kei na tuva kawa e sega walega ni baleti keda. Vakasamataki ira ka ra tiko ena yasa kadua ni ilati ka waraka tiko na cakacaka tabu vakalotu ni veivakabulai ka na sereki ira mai na bobula ni valeniveivesu ni yalo. Na *valeniveivesu* e vakamatatataki me “e dua na ituvaki ni tu duadua se vesuki.”²³ O ira na vesuki tu ena rairai taroga tiko na taro nei William Saroyan: “Ia sa vacava tu oqo?”

A wasea e dua na sisita yalodina e dua na ka vakayalo vakamareqeti a sota kaya ena Valetabu e Salt Lake. Ena nona tiko ena rumu ni veivakataudeitaki, ni oti na kacivaki ni dua na cakacaka tabu vakalotu ni veisosomitaki vakataudeitaki, a rogoca o koya, “Io mera sereki mai na nodra vesu tu!” A vakila o koya e dua na sasaga levu me vakabibitaki me baleti ira na waraka tiko na nodra cakacaka ni veipapitaisotaki kei na veivakataudeitaki. Ena nona lesu ki vale, a vakasaqara o koya na ivolanikalou me baleta na iyatuvosa e a rogoca. A raica o koya na vakatulewa i Josefa Simici ena wase 128 ni Vunau kei na Veiyalaya-lati: “Mo dou reki ka marau vakalevu. Dou lagata mai na sere na kai vuravura. Io mera vakacaucautaka na Tui ko Imanueli ko ira na sa mate, raica sa i Koya sa lesi ni sa bera ni buli ko vuravura, meda sereki ira rawa kina mai na nodra vale ni veivesu; io mera sereki mai na nodra vesu tu.”²⁴

Na taro, na cava sa gadrevi meda cakava? Na ivakasala ni Parofita o Josefa oya me na vakacabori ena valetabu “na kedra ivolatukutuku na wekada era sa mate, io me dodonu vinaka me vakadonui kina.”²⁵

Na veiliutaki ni Lotu e sa vakaraitaka e dua na kaci matata sara ki na itabatamata tubucake tiko mai mera

liutaka na sala ena vakayagataki ni tekinoloji mera sota kaya kina na yalo i Ilaija, mera vakasaqarai ira na tubudra, ka qarava na cakacaka tabu vakalotu ni valetabu me baleti ira.²⁶ E vuqa na cakacaka dredre ena vakusakusataki ni cakacaka ni veivakabulai me baleta ruarua na bula tiko kei na mate ena vakayacori mai vei kemuni na itabagone.²⁷

Kevaka era na sega walega ni lako ki na valetabu na itabagone ena tabanalevu yadua ka caka veipapitaisotaki me baleta na nodra mate ia ka cakacaka vata talega kei na nodra matavuvale kei na lewe ni tabanalevu eso na vakarautaki ni yaca ni matavuvale me baleta na cakacaka tabu vakalotu era qarava, ena vakalougatataki sara vakalevu o ira vata kei na Lotu. Kakua ni vakamamadataka na nodra veivakayarayarataki na sa mate ena tokoni ni nomu sasaga kei na reki ni nodra sotavi vakaoti o ira o qarava tiko. Na veivakalougatataki vakasakiti tawamudu ena vakaduavatataki ni noda matavuvale e sa voleka ni tawa vakasamataki rawa.²⁸

Ena mata lewe ni Lotu e vuravura raraba, e limasagavulu ka dua na

pasede na qase e sega ni tiko oqo na nodra itubutubu ruarua ena iwase ni Vunikau ni Matavuvale ena vanua ni Initaneti ni Vakasaqara na Matavuvale ni Lotu. E onosagavulu ka lima na pasede ni qase e sega ni lisitaka tu na tubudra e va.²⁹ Nanuma, ke sega na wakada kei na tabada eda na sega ni vakabulai. Sa dodonu vei ira na lewe ni Lotu mera taura mai ka vakacuruma na itukutuku vakamareqeti oqo.

Sa qai tiko vakaoti vei keda na ivunau, na valetabu, kei na tekinoloji mera rawata kina na veimatavuvale na cakacaka lagilagi oqo ni veivakabulai. Au vakatura e dua na sala me na caka kina oqo. Sa rawa ni ra vakayacora na matavuvale e dua na “Vakasoqoni vata ni Vunikau ni Matavuvale.” Oqo me na sagai me vakayacori wasoma. Mera dui kauta mai na veitukutuku makawa ni matavuvale, italanoa, kei na itaba eso, ka oka kina na veiyau vakamareqeti ni tubudra kei na itubutubu. Era sa maqusa na noda itabagone ni vulica na veika me baleta na bula ni lewe ni matavuvale—na vanua era lako mai kina kei na ituvaki ni nodra bula voli. E vuqa vei ira e sa vagolea na lomadra kivei ira na nodra qase. Era taleitaka

na italanoa kei na itaba eso, ka sa tiko vei ira na kila vakatekinoloji mera vakacuruma ka vakauta na italanoa kei na itaba oqo ki na Vunikau ni Matavuvale ka vakasotara vata na yavu ni tukutuku vata na tubudra ka me maroro oqo ena veitabagauna. E dina sara, na inaki bibi oya na lewa ni cakacaka tabu vakalotu cava e se gadrevi me na vakayacori tiko ka navunavuci sara ki na cakacaka vakasakiti ni valetabu. Sa rawa ni vakayagataki na ivolalobi ni *Noqu Matavuvale* me vukea na vakai-volataki ni itukutuku ni matavuvale, italanoa, kei na itaba eso ka rawa ni lavetaki ki na Vunikau ni Matavuvale.

Na yalayala kei na nanamaki eso ni matavuvale sa dodonu me na vakabibitaki sara me taqomaka na noda icavacava vakalou. Kivei ira ka vakaraica tiko na vakayagataki yaga cake ni Siga ni Vakacecegu me baleta na matavuvale taucoko, na vakusakusataki ni cakacaka oqo e sa qele tudei. E dua na tina e marau ni talanoataka na nona vakayagataka na kompiuta na luvena tagane yabaki 17 ni oti na lotu ena Sigatabu me caka tuva kawa kei na nona taleitaka na luvena tagane yabaki 10 ni rogoa na italanoa ka

raica na itaba eso ni tubuna vakavica. Oqo e sa vakalougatataka na nodratou matavuvale taucoko me ra vakila na yalo i Ilaija. Sa dodonu me na vakamamautaki na wakada kei na tabada vakamareqeti.

A solia o Jisu Karisito na Nona bula me isoro veisosomitaki. A walia o Koya na icava ni taro ka vakavurea o Jope. A lakosivita na mate o Koya me baleta na tamata taucoko, ka da sega ni rawa ni cakava vakaikeda. Ia, sa rawa ni da qarava na cakacaka tabu vakalotu veisosomitaki eso ka yaco vakaidina me ivakabula ena Ulunivanua ko Saioni³⁰ ki na noda dui matavuvale me rawa kina vei keda, vata kei ira, meda na vakalagilagi ka vakabulai talega.

Au vakadinadinataka na veisoro-vaki maucokona ni iVakabula kei na ivakadei ni yavu ni Tamada me baleti keda kei na noda matavuvale. Ena yaca i Jisu Karisto, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. William Saroyan, ena Henry Allen, "Raging against Aging," *Wall Street Journal*, Tise. 31, 2011–Janu. 1, 2012, C9.
2. Jope 14:14.
3. Jope 14:1, 2, 7, 9.
4. Malakai 4:1. Wale tikoga oqo e so na itukutuku era kaya tiko na tubu cake vakatotolo sara ni iwiliwili ni tamata era sa sega tiko ni via vakaluvani mera rawa ni tiko vinaka sara mai kina (raica na Abby Ellin, "The Childless Plan for Their Fading Days," *New York Times*, Feb. 15, 2014, B4). Sa lutu sara tiko mai na iwiliwili ni lewe

ni vanua ena vuqa na vanua ena vuku ni digidigi yadudua oqo. Oqo e vakatokai me "Demographic Winter" (raica na *The New Economic Reality: Demographic Winter* [documentary], byutv.org/shows).

5. Malakai 4:5–6.
6. Raica na *History of the Church*, 1:12; Vunau kei na Veiyalayalati 2.
7. Era sa waraka voli na Jiu na lesu mai i Ilaija me 2,400 na yabaki. Me yacova mai oqo, ena nodra Sida ni Lakosivia vakayabaki, se vakayakavi era vakarautaka e dua na vanua me baleti koya ka lako ki na katuba ena vakanuinui ni sa yaco mai o koya me kacivaka na lako mai ni Mesaia.
8. Raica na Bible Dictionary, "Elijah."
9. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 110:14–16; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 2.
10. Russell M. Nelson, "A New Harvest Time," *Ensign*, Me 1998, 34.
11. Joni 3:5.
12. Vilate M. Kimball vei Heber C. Kimball, 11ni Okoto., 1840, ivola nei Vilate M. Kimball, Church History Library; vakadeitaki na sipeli kei na matanivola levu.
13. Vunau kei na Veiyalayalati 127:5; vakamatatataki.
14. Raica na *Nodra iVakavuvuli na Peresitidi ni Lotu: Joseph Fielding Smith* (2013), 68.
15. Raica na ivola ni Mataveiliutaki Taumada, Okot. 8, 2012.
16. Raica na *Discourses of Wilford Woodruff*, sel. G. Homer Durham (1946), 147.
17. A kaya o Brigham Young, "Ka ga au via raica vei ira na tamata oqo mera solia na ka e tu vei ira kei na yalodra ena taraiake ni matanitu ni Kalou, tarai ni veivaletabu, ka veiqaravi kina ena vukudra na bula kei na mate . . . mera vakaisalataki kina vakaluvei koya sa Cecere Sara" (*Deseret News*, ni Sept., 1876, 498). A tekivu na papitaiso ena vukudra na mate ena 9 ni Januəri, 1877, kei na vakaedaumeni ena rua na siga ka tarava. Na kena marautaki oqo a talaucaka o Lucy B.

Young, ena nona kaya "a vakasinaiti na yalona ena vakasama ni ra sa ciqomi koya na [wekana mate] ena liga e dola tu mai, me vakatalega kina vei ira kece sara era sega talega ni rawa ni cakava vakaiira na cakacaka oqo" (nei Richard E. Bennett, "Which Is the Wisest Course?" *The Transformation in Mormon Temple Consciousness, 1870–1898*, *BYU Studies Quarterly*, vol. 52, no. 2 [2013], 22).

18. *Nodra iVakavuvuli na Peresitidi ni Lotu: Wilford Woodruff* (2004), 218–19.
19. O Peresitidi Wilford Woodruff (ka sa kilai tu me dua vei ira na daukaulotu levu duadua ena gauna oqo kivei ira na bula tiko), ni vosa tiko ena cakacaka me baleta na mate, a kaya: "Au raica na tabana ni cakacaka oqo me vaka e dua na ilesilesi bibi ka tautauvata na vunau vei ira na bula; ko ira na mate era na rogoca na domodra na italai ni Kalou ena vuravura ni yalo, ka ra na sega ni rawa ni tucake mai ena mataka ni [imatai] ni tucaketale, vakavoga ke so na cakacaka tabu e vakayacori, vei [ira]. . . . E tautauvata saraga na nona vakabulai ni dua na tamata mate . . . me vaka e dua na tamata se bula tiko" (*Nodra iVakavuvuli na Peresitidi ni Lotu: Wilford Woodruff*, 188).
20. O President Howard W. Hunter a sureti ira na lewe ni Lotu mera lako vakawasoma ki na valetabu "me baleta na veivakalougataki ni sokalou ena valetabu, na vakatabui kei na veitaqomaki ka vakatautaki tu ena loma ni veilalaga vakatabui oya. . . . E sa vakatabui ki vua na Turaga. Esa dodonu me vakatabui kivei keda" ("The Great Symbol of Our Membership," *Tambuli*, Nove. 1994, 6).
21. iTukutuku ni Veivakauqeti mai vei Peresitidi Thomas S. Monson, "Church News, 29 ni Tise., 2013, 2.
22. Howard W. Hunter, "We Have a Work to Do," *Ensign*, Mar. 1995, 65.
23. *Merriam-Webster's Collegiate Dictionary*, 11th ed. (2003), "prison."
24. Vunau kei na Veiyalayalati 128:22; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 138:42. "Ni bera ni buli ko vuravura, sa lesia na Turaga na tamata ka na vakavuna ki na veiyalo ena [valeniveivesu] mera na sereki" (index to the triple combination, "Prison").
25. Vunau kei na Veiyalayalati 128:24.
26. Raica na ivola ni Mataveiliutaki Taumada, Okot. 8, 2012; raica talega na David A. Bednar, "Ena Vagolei na Lomadra na Gone," *Liaona*, Nove. 2011, 24–27; raica talega na R. Scott Lloyd, "Find Our Cousins": Apostle [Neil L. Andersen] "Counsels LDS Youth at RootsTech Conference," *Church News*, 16 ni Fepe. 2014, 8–9.
27. E vakaraitaki ena dua na vuli ka se qai vakayacori walega oqo ni vakatautaki tiko vakabibi ki na itabatamata oqo na vakaibalebale vakalevu ni bula mera "soli ka vei ira na tani, ka solia nodra bula kina veika lelevu cake" (Emily Esfahani Smith kei Jennifer L. Aaker, "Millennial Searchers," *New York Times Sunday Review*, 1 ni Tise. 2013, 6).
28. Raica na Howard W. Hunter, "A Temple-Motivated People," *Liaona*, Me 1995, 2–7.
29. iWiliwili e vakarautaka na Tabacakacaka ni Vola Kawa.
30. Raica na Opetaiia 1:21.

Mai vei Elder Dallin H. Oaks
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na iDola kei na Lewa ni Matabete

E veidusimaki na idola ni matabete vei ira na marama vakakina na turaga, kei na cakacaka tabu ni matabete kei na lewa ni matabete sa baleti ira na marama vakakina na tagane.

I.

Eda sa raica ena koniferedi oqo na nodra sa mai vakacegui eso na veitacini yalodina, ka tokoni ira era sa mai kacivi. Ena ituvatava vakaoqo—sa ivakarau tudei ni Lotu—eda sega ni “biu itutu” ni da sa vakacegui, ka da sega ni “qaciqacia” ni da sa kacivi. E sega na “qaciqacia se biubiu” ena cakacaka ni Turaga. Na “toso ga i liu se toso i muri,” na kena duidui e na vakatau ki na noda ciqoma ka cakacakataka na noda kacivi kei na vakacegui. Au a dabe vakatulewa ena nona a vakacegui e dua na peresitedi ni iteki ka ciwa tu mai na yabaki nona vei qaravi totoka ka sa mai marautaka oqo na nona vakacegui kei na veikacivi vou rau sa mai kacivi kina vakaveiwatini. Rau sa mai kacivi me iliuliu ni isususu ena nodrau tabanalevu. Ena Lotu ga oqo e yaco kina na veidokai vakatautauvata vakaoqo!

II.

Ni a vosa tiko ena dua na koniferedi ni marama, a kaya kina na

peresitedi raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei o Linda K. Burton, “Eda nuitaka ni na *vakatikori* e lomada e dua na gagadre cecere meda kila vakavinaka na matabete.”¹ Sa gadrevi oqo vei keda kece, kau na saga oqo

ena noqu vosa baleta na idola kei na lewa ni matabete. Ni rau mai ka bibi vakatautauvata oqo vei ira na turaga kei na marama, au vakavinavinaka ni mai kaburaki ka tabaki na soqoni oqo vei ira na lewa ni Lotu taucoko. Eda vakalougatataki kece ena kaukauwa ni matabete. E veidusimaki na idola ni matabete vei ira na marama vakakina na turaga, kei na cakacaka tabu ni matabete kei na lewa ni matabete sa baleti ira na marama vakakina na turaga.

III.

E vakamacalataka o Peresitedi Joseph F. Smith na matabete e “kaukauwa ni Kalou e soli vei ira na tamata mera cakacaka ena vukuna e vuravura oqo me ra vakabulai kina na matavuvale kawatamata.”² Era vakavulica vei keda na iliuliu eso ni matabete “sa kaukauwa veivakabulai ena vuravura oqo. Sai koya na kaukauwa a buli kina na vuravura.”³ E vakavulica na ivolanikalou ni “sa soli tu na isolisoli vakabete mai na ivakatekivu; ia ena dei tu ga ka tawamudu” (Mosese 6:7). Koya gona, na matabete sa kaukauwa eda na tucaketale kina ka gole kina ki na bula tawamudu.

E tekivu na noda kila vinaka na ka ena noda kila vinaka na idola ni matabete. “Na idola ni matabete sai koya na lewa ni Kalou sa soli vei ira na [lewe] ni matabete mera veidusimaki kina, vakatulewa, ka liutaka na vakayagataki ni Nona matabete e vuravura oqo.”⁴ Na cakacaka yadua se cakacaka vakalotu e vakayacori ena Lotu e dusimaki se vakadonui mai vua e dua e tu vua na idola ni cakacaka o ya. E vakamacalataka o Elder M. Russell Ballard, “O ira e tiko na nodra idola ni matabete . . . ena vukudra sa rawa vei ira eso era vei qaravi ena ruku ni nodra veidusimaki mera yalodina ena nodra veidusimaki ka cakacaka ena lewa ni matabete ka rawata na kaukauwa ni matabete.”⁵

Ena lewai vakamatau ni kena cakacakataka na lewa ni matabete, sa na yaco me rabailevu ka vakaituvatuva na cakacaka ni idola ni matabete. E vakalevutaka ena kena vakayaco ka na kaukauwa ni matabete kei

na veivakalougatataki me nodra na luvena taucoko na Kalou. E vakaituvatuva ena kena dusimaki o cei me nona na lewa ni matabete, o koya me nona na itutu, ka vakatikori na kena dodonu kei na kaukauwa. Me vaka, vua e dua e lewe ni matabete e sega ni rawa me vakatikora na itutu se lewa o ya ki vua e dua tale, vakavo ga mai vua e dua e tu vua na idola. Ni sega na veivakadonui oqo, ena sega ni vakadonui na cakacaka vakalotu o ya. E vakamacalataki kina na vuna e sega kina ni rawa vua e dua na matabete—se cava ga nona itutu—me tabaka e dua na lewe ni nona matavuvale se qarava na sakaramede ena nona loma ni vuvale ke sega ni vakadonui mai vua e dua e vakaidola dodonu.

Vakavo ga ena cakacaka tabu era vakayacora na marama e valetabu ena idola nei peresitedi ni valetabu, kau na qai vakamacalataki tiko, o koya ga e

tu vua na idola ni matabete ena qarava na cakacaka vakalotu ni matabete. Kei na cakacaka vakalotu kece ni matabete vakadonui era sa volai vakaivola tu ena Lotu.

Kena iusutu, na idola kece ni matabete sa taura tu na Turaga o Jisu Karisito, ni sa Nona na matabete. O Koya ga e lewa na idola cava me soli vua na tamata kei na kena vakayagataki na idola oqori. Eda dau nanuma ga ni idola taucoko a vakatikori vei Josefa Simici mai na Valetabu e Kirtland, ia e kaya na ivolanikalou ni idola ga a vakatikori o ya sa “idola ni cakacaka me vakayacori ena gauna oqo” (V&V 110:16). Ena koniferedi raraba ena vuqa na yabaki sa oti a kaya vei keda o Peresitedi Spencer W. Kimball ni tiko eso tale na idola ni matabete e se bera ni soli vei ira na tamata e vuravura, oka kina na idola ni veibuli kei na tucaketale.⁶

Na ituvaki vakalou ni ituvatuva e biu ki na idola ni matabete e vakamacalataki na duidui ni vakatulewa ni veiqaravi raraba ni Lotu kei na vakatulewa baleta na matabete. Na Mataveiliutaki Taumada kei na Matabose ni Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramu ni Le Tinikarua, era vakatulewa tiko ena Lotu, sa tu na nodra kaukauwa ni vakatulewa me baleta na lawa kei na cakacaka ni Lotu—me vakataka na vanua me tara kina na valenilotu kei na yabaki ni bula ni kaulotu. E dina ni o ira na iliuliu vakatulewa oqo ka ra cakacaka ena idola taucoko sa tu vei ira na tamata ena itabagauna oqo, e sega ni nodra galala mera veisautaka na lewa sa vakalou me baleta na kena leweni duadua ga na matabete mai vei ira na turaga.

IV.

Meu na tukuna oqo na lewa ni matabete. Au na tekivu ena tolu na ivakavuvuli sa vakamacalataki oti: (1) na matabete sa kaukauwa ni Kalou e soli vei ira na turaga mera cakacaka ena nodra vakabulai na matavuvale kawatamata, (2) na lewa ni matabete sa vakayagataki mai vei ira na lewe ni matabete era taura tu na idola ni matabete, ka (3) vaka ni tukuna na ivolanikalou ni “ilesilesi kei na itavi kece eso vakalotu era sa okati kece ga ki na itutu ni matabete [vaka-Melikiseteki] oqo” (D&C 107:5), sa vakayacori kece ena veidusimaki ni idola ni matabete oqori ena lewa ni matabete.

E vakayaco-ka vakacava oqo vei ira na marama? Ena nona vosa vei ira na iSoqosoqo ni Veivukei, o Peresitedi Joseph Fielding Smith, ni se Peresitedi tu ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, a kaya: “Me vaka ni sega ni soli vei ira na marama na Matabete, sa sega kina ni vakatikori vei ira, e sega ni kena ibalebale oqo ni sega ni solia na Turaga vei ira na lewa. . . . E rawa ni soli vua e dua na lewa, se dua na marama, me vakayaco-ka ena loma ni Lotu e veivauci ka yaga dina ki na noda vakabulai, me vakataka na nodra cakacaka na marama ena Nona Vale na Turaga. Sa soli vei ira na kena lewa mera cakava na cakacaka cecere ka totoka, sa ka tabu vua na Turaga,

ka veivauci ena savasava me vaka na veivakalougatataki era solia na tagane era lewena tu na Matabete.”⁷

Ena vosa momona o ya, sa kaya vakavuqa sara kina o Peresitedi Smith ni sa soli oti tu vei ira na marama na lewa. E kaya vei ira na marama, “O na rawa ni vosa ena lewa, baleta na Turaga sa solia vei kemuni na lewa oqo.” A kaya talega o koya ki na iSoqosoqo ni Veivukei “[ni sa] soli oti na lewa kei na kaukauwa me vakayacori kina na veika cecere e vuqa.” Ka vakakina, na cakacaka ni Lotu era cakava na marama se turaga, ena valetabu se ena tabanalevu se tabana, era sa vakayacora tiko ena nodra veidusimaki o ira e tu vei ira na idola ni matabete. Koya gona, ni tukuni na iSoqosoqo ni Veivukei, e kaya o Peresitedi Smith, “Sa solia [na Turaga] kivei ira na isoqosoqo cecere oqo na lewa mera veiqaravi ena veidusimaki nei bisopi ni veitabanalevu . . . , ni nodra karoni na wekada vakayalo ka vakayago.”⁸

Koya gona, sa dina kina ni iSoqosoqo ni Veivukei ni sega ni dua ga na kalasi ia era sa lewena ia era sa kena itaukei—e dua na isema vakalou ki na matabete.⁹

E dau sega ni kena ivakarau meda tukuna na soli ni lewa ni matabete vei ira na marama ni ra kacivi ena Lotu, ia na lewa cava ga e rawa? Ni dua na marama—gone se qase—sa tabaki me vunautaka na kosipeli ni kaulotu tiko, sa soli vua na lewa ni matabete me vakayacora kina na cakacaka ni matabete oqo. E dina talega oqo ni tabaki e dua na marama me cakacaka ena dua na itutu se me qasenivuli ena dua na isoqosoqo ni Lotu ena veidusimaki nei dua e tu vua na idola ni matabete. Na nona cakacaka ena itutu o ya se veikacivi mai vua e dua e tiko nona idola ni matabete sa na cakacaka tale tikoga ena lewa ni matabete ni cakava na nona ilesilesi.

Vei koya ena cakacakataka nona lewa ni matabete mena guilecava na nona dodonu ka vakatabakidua ga ki na nodra ilesilesi. Oqori na ivakavuvuli sa gadrevi ena itikotiko raraba. Na dauvolaivola rogolevu ni Rusia o Aleksandr Solzhenitsyn e kaya, “Sa gauna oqo . . . me kakua ni taqomaki

vakalevu na dodonu ni tamata na ilesilesi ga ni tamata.”¹⁰ Era sa kila kina na Yalododonu Edaidai me rawati na bula vakacerecerei e sega ni vakaraitaki ena dodonu ni tamata ia sa ka ga ni vakayacori na ilesilesi.

V.

Sa dusimaka na Turaga ni tagane duadua ga mena tabaki ki na itutu ni matabete. Ia me vaka era kaya na iliu liu eso ni Lotu, ira na tagane era sega “ni matabete.”¹¹ Na tagane era lewena ga na matabete, ena itavi tabu mera vakayagataka kina mera kune kalougata na luve ni Kalou taucoko.

Na kaukauwa cecere duadua sa solia na Kalou vei ira na luvena tagane ena sega ni rawa ni vakayaco-ka ke ra sega na nodra itokani na luvena yalewa, baleta sa solia kina na Kalou na kaukauwa vei ira ga na luvena yalewa “mera bulia na tamata . . . me rawa kina na inaki ni Kalou kei na iTuvatuva Cecere me vua.”¹² E kaya vakaoqori o Peresitedi J. Reuben Clark.

A tomana: “Oqo na nodra vanua na watida kei na tinada ena iTuvatuva Tawamudu. Era sega ni lewena na Matabete; era sega ni lesi mera cakava na itavi kei na cakacaka ni Matabete; se vakacolati ki na kena ilesilesi; era sa dauveibuli ka dauvuva-ka ena kaukauwa oqo, ka vakaivotavota ena kena kalougata, taukena na vinaka ni kaukauwa ni Matabete ka taukena na kena cakacaka vakalou ni sa kacivi vakalou, ni sa ka bibi tawamudu ena tikina o ya me vakataka na Matabete vakaikoya.”¹³

Mai na vosa veivakauqeti oqori, a tukuna tiko kina o Peresitedi Clark na matavuvale. Me vaka e tukuni tiko ena ivakaro ni matavuvale, sa ulu ni matavuvale o tama ka duidui na nona itavi mai vei watina, ia rau sa “vakaililesi vata ga me rau veivukei vakaveitokani vata.”¹⁴ Ni bera ni tavoci na ivakaro raraba ni matavuvale, a vosa veivakauqeti kina vakaoqo o Peresitedi Spencer W. Kimball: “Ni da kaya ni vakamau sa dua na veitokani vakatautauvata, meda sa qai kaya ni sa dua na veitokani e *taucoko*. E sega ni gadrevi mera *galu* tiko na marama ni YDE

vakadinadinataka na noda Turaga ka iVakabula o Jisu Karisito, ka sa Nona matabete oqo ka da sa Nona italai, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Linda K. Burton, "Priesthood: 'A Sacred Trust to Be Used for the Benefit of Men, Women, and Children'" (Brigham Young University Women's Conference address, Me 3, 2013), 1; ce.byu.edu/cw/womensconference/transcripts.php.
2. Joseph F. Smith, *Gospel Doctrine*, 5th ed. (1939), 139.
3. Boyd K. Packer, "Kaukauwa ni Matabete ena Vuvale," (soqoni ni veituberi veiliutaki e vuravura raraba, Fepe. 2012); lds.org/broadcasts; raica talega na James E. Faust, "Power of the Priesthood," *Ensign*, Me 1997, 41–43.
4. *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* (2010), 2.1.1.
5. M. Russell Ballard, "Men and Women in the Work of the Lord," *Liaona*, Apr. 2014, 48; raica talega *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosoqo ni Veivukei* (2011), 138.
6. Raica na Spencer W. Kimball, "Our Great Potential," *Ensign*, Me 1977, 49.
7. Joseph Fielding Smith, "Relief Society—an Aid to the Priesthood," *Relief Society Magazine*, Janu. 1959, 4.
8. Joseph Fielding Smith, "Relief Society—an Aid to the Priesthood," 4, 5; raica talega na *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Joseph Fielding Smith* (2013), 302.
9. Raica na Boyd K. Packer, "The Relief Society," *Ensign*, Me 1998, 72; raica talega *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu*, 138.
10. Aleksandr Solzhenitsyn, "A World Split Apart," (vosa taumada ena Harvard University, June 8, 1978); raica talega na Patricia T. Holland, "A Woman's Perspective on the Priesthood," *Ensign*, July 1980, 25; *Tambuli*, June 1982, 23; Dallin H. Oaks, "Rights and Responsibilities," *Mercer Law Review*, vol.36, no. 2 (vula ibatabata 1985), 427–42.
11. Raica na James E. Faust, "Ko Ni Sa Talai Kece Mai Lomalagi," *Liaona*, Nove. 2002, 113; M. Russell Ballard, "Oqo na iNaki kei na Lagilagi ni Noqu Cakacaka," *Liaona*, Me 2013, 19; Dallin H. Oaks, "Lewa ni Matabete ena Matavuvale kei na Lotu," *Liaona*, Nove. 2005, 26. Eda dau kaya ena so na gauna ni iSoqosoqo ni Veivukei e dua na "itokani ni matabete." Ena dodonu toka me tukuni ni cakacaka ni Turaga ena iSoqosoqo ni Veivukei kei ira na marama ena Lotu era sa "nodra itokani na lewe ni matabete."
12. J. Reuben Clark Jr., "Our Wives and Our Mothers in the Eternal Plan," *Relief Society Magazine*, Tise. 1946, 800.
13. J. Reuben Clark Jr., "Our Wives and Our Mothers," 801.
14. "Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba," *Liaona*, Nove. 2010, 129.
15. Spencer W. Kimball, "Privileges and Responsibilities of Sisters," *Ensign*, Nove. 1978, 106.
16. M. Russell Ballard, *Liaona*, Apr. 2014, 48; raica talega na Sheri L. Dew, *Women and the Priesthood* (2013), vakabibi na wase 6, ni kena vakamatatataki vakabibi na vunau e tukuni tiko eke.

se itokani *vakatikina* ga ena illesilese tawamudu oqo! Yalovinaka mo *soli iko* ka itokani *vakataucoko*.¹⁵

Ena mata ni Kalou, ena Lotu se loma ni vuvale, era sa tautauvata na marama kei na turaga ena nodrau itavi duidui.

Meu tinia ena dua na dina me baleta na veivakalougatataki ni matabete. Ni vakatauvatani kei na idola ni matabete kei na tabaki ki na matabete, na veivakalougatataki ni matabete sa soli tu vei ira na marama kei na turaga ena ituvaki vata ga. Na isolisoli ni Yalo Tabu kei na veivakalougatataki ni valetabu sa ivakadinadina bula ni dina oqo.

Ena nona vosa veilauti ena Macawa ni Vuli e BYU ena vula ikatakata sa oti, a voqataka kina o Elder M. Russell Ballard na ivakavuvuli oqo:

"Na vunau ni noda Lotu era sa tautauvata ga na marama kei ira na turaga ia e duidui ga na nodrau itavi. Na

Kalou e sega ni raica o koya e tagane se yalewa me vinaka cake se bibi cake mai vua e dua tale. . . .

"Ni ra gole ki valetabu na tagane kei na yalewa, rau sa vakaedaumeni ena kaukauwa vata ga, o ya ena kaukauwa ni matabete. . . . Era na taukena na kaukauwa kei na veivakalougatataki oqo ni matabete o ira kece na luve ni Kalou."¹⁶

Au sa vakadinadinataka na kaukauwa kei na veivakalougatataki ni matabete ni Kalou, sa nodra o ira kece na luvena tagane kei na yalewa na Kalou. Au sa vakadinadinataka na lewa ni matabete, sa cakacaka ena itutu kei na itaviqaravi kece ena loma ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Au vakadinadinataka ni sa vakalou na cakacaka veidusimaki ni idola ni matabete, e taura ka cakacaka tiko kina ena kena taucoko na noda parofita/peresitedi, Thomas S. Monson. Kena iotioti ka bibi duadua, au sa

Mai vei Elder Donald L. Hallstrom
Ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

A Cava na iValavala sa Kilikili kei Kemudou?

Na veisau cava soti e gadrevi vei keda me da vaka na ivalavala ni tamata sa kilikili kei keda?

Ni da vakasamataka ni yaco tiko e vuravura raraba na soqoni oqo, e vakananumi kina vei keda ni sega tale ni dua na ka e rawa ni vakatauvatani ki na soqoni oqo—ena veivanua kecega. Na inaki ni soqoni ni matabete ena koniferedi raraba me da vakavulici kina na matabete ena ivalavala ni tamata e kilikili kei keda (raica na 3 Nifai 27:27) ka me vakauqeti me da yacova na inaki oya.

Ena noqu veiyabaki ni Matabete i Eroni mai Awai ena veimama ni

senijiuri sa oti vakakina noqu kaulotu voli mai Igiladi, keimami dau soqoni vata ena veivalenilotu ka vakarorogo (ena yalo ni sasaga kaukauwa) ki na soqoni ni matabete ni vakayagataki na wa ni talevoni. Ena veiyabaki e muri sa rawa kina ni kaburaki mai na setilaiti ki na veivanua digitaki eso ni Lotu ena disi lelevu ni ciqociqo me rawa kina ni keimami rogoca ka raica na veika e vakayacori. Sa dua na ka na neimami qoroya na kilaka vakamisini oya! E vica wale sa rawa me ra raitayalotaka

na vuravura nikua, ka rawa kina vua ga e dua e tiko nona selevonivuku, kompiuta lailai, se kompiuta me ciqoma na itukutuku mai na soqoni oqo.

Ia, na kena sa rawati vakalevu cake me rogoci na domodra na italai ni Turaga, ka tautauvata ga kei na domona na Turaga (raica na V&V 1:38), ena sega na betena vakavo kevaka eda sa tu vakarau me da ciqoma na vosa (raica na V&V 11:21) ka muria. E kena itukutukuni rawarawa, na inaki ni koniferedi raraba kei na soqoni ni matabete oqo ena qai taucoko duadua ga kevaka eda sa tu vakarau me da cakava—kevaka eda sa tu vakarau me da cakacakataka ka veisau.

Ena vicasagavulu na yabaki sa oti au veiqaravi voli vakabisopi. Ena dua na gauna balavu keirau dau sota tiko kina kei na dua na turaga ena neitou tabanalevu ka qase vei au ena vica vata na yabaki. Sa leqa na nodrau veimaliwai kei na watina ka ra sa yawaki koya sara na luvena. Sa dredre vua me taura toka na nona cakacaka, sega ni dua nona itokani voleka, ka kunea ni sa dredre sara nona dau veimaliwai kei ira na lewe ni tabanalevu sa mani yaco me sega ni taleitaka na veiqaravi ena Lotu. Ena dua na neirau veivosaki bibi me baleta na bolei tiko ni nona bula, a kala mai vei au—me tinia na veivosaki e vuqa keirau sa cakava—ka kaya, “Bisopi, au rui dau cudrucudru vakalevu, sa ivakarau sara tu ga ni noqu bula oya!”

E vakidacalataki au saraga ena bogi oya na vosa oqori ka se bikai au tu ga me tekivu mai na gauna oya. Ni sa lewa na tamata oya—ni dua vei keda sa mai tinia vakaoqo—“Sai vakarau sara tu ga ni noqu bula oya,” eda sa sorovaka na noda rawa ni veisau. E vinaka cake me da vakarewataka na kuila vulavula, biuta i ra noda iyaragi, vakadrukai ena ivalu, ka soro—sa sega tale ni dua na vakanuinui ni qaqa. Ena so beka vei keda ena nanuma ni sega ni o keda oqori, e rairai keda vakayadua e dau vakamacalataka vakaoqo e dua beka se rua na itovo ca ni, “Sai vakarau sara tu ga ni noqu bula oya.”

Ia, eda mai sota tiko ena soqoni ni matabete oqo baleta na keda ituvaki ena gauna oqo e sega ni ituvaki e

rawa ni da yaco me vakakina. Eda sota eke ena bogi nikua ena yaca i Jisu Karisito. Eda sota ena yalodei ni na solia vei keda yadua na Nona Veisorovaki—se vakacava tu na noda malumalumu, na noda guce, na noda vakabobulataki—na noda rawa ni veisau. Eda sota ena yalovakanuinui, ni noda veisiga ni mataka, se vakacava tu na noda bula e liu, ena rawa ni vinaka cake.

Ni da mai tiko ena soqoni oqo ena “kena inaki dina” me da veisau (Moronai 10:4), sa na curuma vakavinaka sara na Yalotabu na utoda kei na noda vakasama. Me vaka a vakatakila na Turaga vua na Parofita o Josefa Simici, “Ia ko ira sa . . . vakabauti au”—nanuma tiko, na vakabauta e ivakavuvuli ni kaukauwa kei na cakacaka—“au na sovaraka vei ira na noqu Yalotabu ena siga era sa soqoni vata kina” (V&V 44:2). Kena ibalebale na bogi nikua!

Kevaka o nanuma ni sega ni rawa ni o rawata na nomu bolebole, meu tukuna mada vei kemuni e dua na

tamata keitou a sotava ena dua na koro lailai ena taudaku kei Hyderabad, mai Idia, ena 2006. A vakaraitaka na tamata oqo e dua na ivakaraitaki ni gadreva me veisau. A sucu o Appa Rao Nulu ena dua na vanua se bera ni vakatorocaketaki mai Idia. Ni se qai yabaki tolu, a tauvi polio ka sa mani lokiloki tu kina. Era vakavulica vua o ira era bula veimaliwai kaya ni sa vakaiyalayala walega na veika e rawa ni rawata. Ia ni yaco me dua na itabagone qase cake a sotavi ira na noda daukaulotu. Erau a vakavulici koya ena dua na kaukauwa cecere cake, ena bula oqo kei na tawamudu sa bera mai. A papitaiso ka vakadeitaki me lewe ni Lotu. Ni sa tu vua e dua na ivakarau ni rai cecere cake, sa biuta nona takete me ciqoma na Matabete i Melikiseteki ka laki kaulotu. Ena 1986 a tabaki me italatala qase ka kacivi me veiqaravi e Idia. E sega ni rawarawa na taubale—a solia nona igu, ena nona vakayagataka na ititoko e ligana ruarua, ka dau lutu vakalevu—ia e

sega vakadua ni yaco mai na vakasama ni tu vakasuka. A yalataka me na veiqaravi vakadaukaulotu ena yalodina kei na veidokai, a yaco vakakina.

Ni keitou sotavi Baraca Nulu, ni oti voleka ni 20 na yabaki mai na nona kaulotu, a kidavaki keitou ena yalomarau ena vanua e yala kina na gaunisala ka kauti keitou sobu yani ena dua na gaunisala qele sukusukura ki na vale rumurua e vakaitikotiko kina kei na watina kei na tolu na luvedrau. Oya e dua na siga katakata ka logaloga ca. Se dredre voli ga vua na taubale, ia e sega ga ni vakalomalmani koya. Ena nona gugumatua, sa yaco me dua na qasenivuli, ka vakavulici ira na gone ena koro oya. Ni keitou curu yani ki na nona vale maqosa, a kauti au sara ki na dua na tutu ka dreta mai e dua na kateni ka tu kina na veika bibi duadua e taukena. A vinakata meu raica e dua na tikinipepa. E vakaoqo na ka e volai tu kina, “Ena vakanuinui vinaka kei na veivakalougatataki vei Elder Nulu, e dua na daukaulotu yaloqaga ka dau mamarau; [tikinisiga] 25 ni June, 1987; [saini] Boyd K. Packer.” Ena soqoni oya, ni veisiko yani ki Idia o Elder Packer ka vosa vei ira e dua na ilawalawa daukaulotu, a vakadeitaka vei Elder Nulu na vanua e rawa ni yacova. Me kena ivakalekaleka, na ka e tukuna vei au ena siga oya ena 2006 o Baraca Nulu ni sa veisautaki koya na kosipeli—me tudei!

Ena veisiko oya ki na nodratou vuvale na Nulu, a tomani keitou yani na peresitedi ni kaulotu. A tiko yani e kea me vakatarogi Baraca Nulu, o watina, kei iratou na luvena—me rau lai ciqoma na itubutubu nodrau edaumeni ka vauci vata; ka ra vauci vei rau nodratou itubutubu o iratou na gone. Keitou a vakaraitaka talega kina vei iratou na matavuvale na veika sa vakarautaki tiko me ratou lako ki na Valetabu mai Ogo Kogo, Jaina me baleta na cakacaka vakalotu oqori. Eratou tagi ena marau ni sa vakarau me vakavotukana na nodratou tatadra ena dua na gauna balavu.

Na cava e namaki vua e dua e taura tu na matabete ni Kalou? Na veisau cava soti e gadrevi vei keda me da vaka na ivalavala ni tamata sa kilikili kei keda? Au vakatura e tolu na ka:

1. Eda gadreva me da tagane ni matabete! Se da gonetaganane ka taura tu na Matabete i Eroni se tamata uabula ka taura tu na Matabete i Melikiseteki, eda gadreva me da tagane ni matabete, ka vakaraitaka na matua vakayalo baleta ni da sa veiyalayalati oti. Me vaka e tukuna o Paula, “Niu a gone, au a dau vosa me vaka na gone, au a kila ka me vaka na gone, au a dau vakanananu me vaka na gone: ia niu sa yaco me tamata bula, au sa biuta tani na ka vagonegonea” (1 Korinica 13:11). E dodonu me da duatani baleta ni tu vei keda na matabete—sega ni da qaciqacia se dokadoka se vakalevulevui keda—ia me da yalomalumu rawarawa ni vakavulici ka yalomalua. Na ciqomi ni matabete kei na kena veitutu e dodonu me vakaibalebale vei keda. E sega ni dodonu me caka ga ni sa “yaco mai na kena gauna” ia e dua na ivalavala tabu ni veiyalayalati ka caka ena vakasama titobu. E dodonu me dokai ka vakavinavinakataki ka me vakaraitaka na noda ivalavala. Kevaka dau vakavudua na noda vakasamataka na matabete, sa dodonu me da veisau.
2. E dodonu me da vei qaravi! Na inaki ni noda taura na matabete me da “vakayacora vakavinaka na noda itavi” (raica na V&V 84:33) ena

noda qaravi ira na tani. Me levei na noda itavi bibi duadua ni qaravi ira na watida kei na luveda, sega ni ciqoma se qarava vinaka noda itavi ena Lotu, se sega ni kauwaitaki ira na tani vakavo na gauna e qai vinaka kina vei keda e sega ni ivakarau e dodonu me tu vei keda. E tukuna na iVakabula, “Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucoko, kei na yalomu taucoko, kei na nomu nanuma kecega” (Maciu 22:37) ka qai tomana e muri, “Kevaka ko sa lomani au, mo muri au” (V&V 42:29). Na yalokocokoco e veisaqasaqa kei na noda itavi vakamatabete, ia kevaka sa itovo tiko ni noda bula, sa dodonu me da veisau.

3. Eda gadreva me da bula kilikili! E sega beka niu na rawata na veika e rawata o Elder Jeffrey R. Holland ena nona vosa ena soqoni ni matabete ena vica na yabaki sa oti me “na tu voleka mada kina e matamuni . . . , kau na vosa vakadodonu sara vei kemuni me talave mada vakalilai na vacu ni matamuni” (“Me da vala Tiko,” *Liaona*, Nove. 2011, 45); ia, kemuni na taciq, sa dodonu me da yadrava ni dau kido-moka na mana ni noda matabete na ivalavala ciqomi vakavuravura. Kevaka eda nanuma ni da rawa ni vaqitora na iyaloalo vakasisila se

na voroki ni bula savasava se na lasu ena kena iwalewale cava ga ka na sega ni yaco na kena revurevucaca ena noda matavuvale, eda sa lawakitaki tiko. E kaya o Moronai, “Dou kitaka na ka kecega ena yalodina” (Momani 9:29). A dusi-maka ena qaqa na Turaga, “Ia au sa vakarota mo dou qarauni kemudou, ka gumatua ni muria na ivakavuvuli ni bula tawamudu” (V&V 84:43). Kevaka se tu eso na ivalavala se bera ni wali ka vakataotaka tiko noda bula kilikili, sa dodonu me da veisau.

Na isau taucoko duadua ga ni taro nei Jisu Karisito “ia a cava na ivalavala sa kilikili kei kemudou?” sai koya na kena a solia vakamatata sara o Koya: “Mo dou vakataki Au” (3 Nifai 27:27). Na veisureti me da “lako vei Karisito, ka biuta tani na ivalavala sa sega ni vakalotu mo dou vinaka kina” (Moronai 10:32) e gadrevi ka namaki kina na veisau. Ena yaloloma veivueti, e sega ni biuti keda duadua tu o Koya. “Ia na noqu loloma sa rauti ira kecega sa vakamalumulumutaki ira vei au . . . Ia, kau na vakaukauwataki ira ena veika era sa malumalumu kina” (Ica 12:27). Ni da vakararavi ena nona Veisorovaki na iVakabula, eda na rawa ni veisau. Oqo au vakadeitaka. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Randall L. Ridd

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki
Raraba ni Cauravou

Na iTabatamata Digitaki

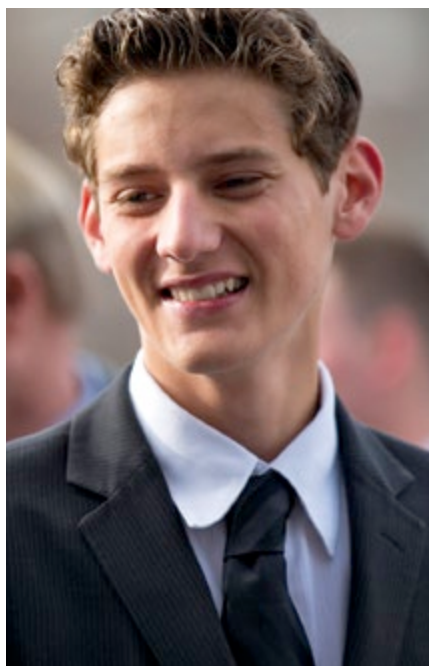
Ko ni a digitaki mo ni vakaitavi ena Nona cakacaka ena gauna oqo baleta ni nuitaki kemuni o Koya mo ni cakava na digidigi dodonu.

Kemuni na cauravou, ko ni sa rairai rogoca oti ni ko ni sa dua na “itabatamata digitaki,” ka kena ibalebale ni Kalou a digitaki ka vakarautaki kemuni mo ni lako mai ki vuravura ena gauna oqo me baleta e dua na inaki levu. Au kila oqo me ka dina. Ia, ena bogi nikua au na via vosa vei kemuni vaka na “itabatamata digitaki” baleta ni se sega mada ni dua na gauna eliu mera a vakalougatataki kina na tamata yadua ena vuqa na digidigi. Na levu ni digidigi na levu ni madigi, na levu ni madigi na levu ni rawati ni caka vinaka, ka vakakina me ka ni rarawa, na caka cala. Au vakabauta ni a talai kemuni mai eke na Kalou ena gauna oqo baleta ni sa nuitaki kemuni o Koya mo ni rai vakamatata sara ki na veimataqali digidigi duatani eso sa tu oqo.

A kaya o Peresitedi Spencer W. Kimball, ena 1974, “Au vakabauta ni sa nuiqawaqawa na Kalou me biuta ki na ligada na veiyaya vakatekinoloji eda se bera ni a se bau raica” (“When the World Will Be Converted,” *Ensign*, Oct. 1974, 10).

Ia e a vakayacora! Ko ni sa tubu cake tiko kei na dua na iyaya ni

cakacaka yaga vakalevu sara ena itabagauna ni tamata: na Initaneti. Ka kauta vata mai kei koya e vuqa sara na veimataqali digidigi. Na vuqa ni digidigi ka vakavuna vakakina na vuqa ni vakatulewa. E vakaiyaragitaki iko ena nomu rawa ni yacova mo rawata rurarua e dua vei rau, na vinaka duadua vakakina na ca duadua ka solia tu o vuravura. Ena vakayagataki ni initaneti sa rawa ni o rawata na veika lelevu ena dua na gauna lekaleka se rawa ni vesuki iko ena veiicori ni veika

tawayaga ka vakaotiva walega nomu gauna ka vakalolovirataka na nomu sasaga. Ena kiliki walega ni dua na itabataba, sa rawa ni o rawata na gagadre ni yalomu. Oya na kena iusutu—na cava na gagadre ni yalomu? Na cava o dau vakanamata kina? Evei ena muataki iko kina na nomu gagadre?

Nanuma na Kalou “sa solia na galala vei ira na tamata kecega” Alama 29:4 ia o Koya “ena lewai ira na tamata kecega ena nodra ivalavala, io me vaka na gagadre ni yalodra” (V&V 137:9; raica talega na Alama 41:3).

A tukuna o Elder Bruce R. McConkie: “Ena dua na vakasama matata ka dina, na *ivola ni bula* e sa ivolatukutuku ni cakacaka ni tamata me vaka e sa toqai vakakina ki na yagodra. . . . Oya, na vakanananu kece, vosa, kei na ivalavala e tiko na kena [revurevu] ena yago ni tamata; na ka kece oqo e tiko na mawedra, na mawe ka rawa ni wilika vakarawarawa o Koya ka sa Tawamudu me vaka na veivosa ena dua na ivola ka rawa ni wiliki” (*Mormon Doctrine* 2nd ed. [1966], 97).

Na Initaneti e volaitukutukutaka talega na nomu gagadre eso, ka vaka-takilai ena iwalewale ni vakasaqara kei na kiliki. Sa wawa tu na ivurevure eso me tawana na veigagadre oya. Ni ko vakayagataki tukutuku voli ena Initaneti, ena toka na ivakadinadina—na ka o vosataka, na vanua ko a tiko kina, na balavu ni gauna o tiko kina ekea, kei na veimataqali ka o maleleta. Ena sala oqo e sa bulia na Initaneti e dua na kemu ivakaraitaki ena misini—ena dua na vakasama, na nomu “ivola ni bula vakamisini.” Me vaka na bula, ena solia lesu vei iko na Initaneti na veika o vakasaqara. Kevaka e savasava na nomu gagadre, ena rawa ni vakalevutaki ira na Initaneti, ka vakavuna me na rawarawa sara na vakaitavi ena veisasaga yaga. Ia, na kena veibasai e sa dina talega.

A vakaraitaka vakaoqo o Elder Neal A. Maxwell:

“Na veigagadre eda cikevaka, ena vuqa na gauna, oya na cava eda na vakataka mai muri kei na cava eda na rawata ena bula tawamudu. . . .

. . . Na sala duadua ga ni vakatavulici kei na tuberi ni noda gagadre sa na rawa ni ra yaco kina mera noda ito

ka sega ni noda meca!” (“According to the Desire of [Our] Hearts,” *Ensign*, Nov. 1996, 21, 22).

Kemuni na taciqū gone, kevaka o ni sega ni gumatuataka na kena vakatavulici na nomuni gagadre, ena cakava kivei iko o vuravura. Ena veisiga sa saga tu na vuravura me vakauqeta na nomu gagadre, bacani iko mo volia e dua na ka, raica e dua na ka ena kompiuta, vakatagitaka e dua na ka, wilika se sarava e dua na ka. Me kena ilutua, na digidigi e nomu. E tiko vei iko na digidigi. Sa ikoya na kaukauwa me kakua walega ni cakacakataki kina na nomu gagadre ia me vakayagovinakataki talega, vakasavasavataki, ka laveta na nomu gagadre. Na digidigi sa nomu kaukauwa mo na veiucai kaya. Na digidigi yadua e kauti iko vakavoleka kina se yawa mai na ka o a nakiti mo vakataka; e vakaibalebale na kiliki yadua. Dau tarogi iko voli, “Evei ena muataki kina na digidigi oqo?” Taracake na sasaga mo kila deivaki na cava ena vatukana ni veika o cakava.

E vinakata o Setani me lewa na nomu digidigi me rawa vua ni lewa na cava mo vakataka. E kila okoya ni dua na sala vinaka me caka kina oqo oya ena nomu tudaitaki ena itovo veivatotogani. Na nomu digidigi e vakatautaka ke na vaqacacotaki iko na tekinoloji se vakabobulataki iko.

Me’u solia mada e va na ivakavuvuli me vukei kemuni, na itabatamata digitaki, na vakatavulica na nomuni gagadre ka tubera na nomuni vakayagataki tekinolaji.

Matai: Na Nomu Kilai Iko Vakaidina E Vakarawarawataka na Digidigi

E tiko e dua na noqu itokani ka a vulica vakataki koya ga na dina oqo. A tuberi na luvena tagane ena kosipeli, ia e vaka me dau yawaki koya mai vakayalo. E sega ni dau vakadonuya vakawasoma okoya me vakayagataka na matabete. Rau a rarawa na nona itubutubu ni a vakaraitaka na nona nanuma ni na sega ni kaulotu. A masuki luvena tagane vagumatua o noqu itokani, ena vakanuinui ni na yacovi koya e dua na veisau ni yalo. A vakacacana na vakanuinui oya ena nona tukuna o luvena tagane ni sa veimusuki tiko me

vakamau. A vakamasuti luvena tagane o tamana me taura rawa na nona veivakalougatataki vakapeteriaki. A mani vakadonuya o luvena ia a vakadreta me na raici peteriaki duadua ga.

Ena nona lesu mai ni oti na veivakalougatataki, a lomabibi dina. A taura okoya na ligai nona itokani yalewa ka kauti koya ki tautuba, me rawa ni vosa taudua vua. A vakatairoiro mai na katubaleka o tamana ka raici rau na veitau gone ni rau qusia tiko na wai ni matadrau.

E muri a qai wasea vata kei tamana o koya na ka a yaco. Ena yalobibi levu, a vakamacalataka o koya ni donuya na veivakalougatataki, a raici koya vakalailai me vaka ena vuravura taumada. A raica okoya na doudou kei na yaloveivauqeti e tiko vua ena nodra vakayarararataki eso tale mera muri Karisito. Mai na nona mai kilai koya vinaka yani oqo, me na qai sega vakacava ni veiqaravi vakaulotu?

Kemuni na cauravou, ni nanuma o cei dina o kemuni. Nanuma ni o taura tiko na matabete tabu. Oqo ena vakauqeti iko mo cakava na digidigi dodonu eso ni ko vakayagataka na Initaneti ena nomu bula taucoko.

Karua: Curu Yani ki na iVurevure ni Kaukauwa

Sa tiko ena lomadonu ni ligamu na yalomatua ni veiyabaki—ka bibi cake

sara, na nodra vosa na parofita, mai na gauna ni Veiyalayalati Makawa me yacovi Peresitedi Thomas S. Monson mai. Ia kevaka mo na sega ni jajitaki vakawasoma na nomu talevoni veikauyaki, e sa na tawayaga, ka na vakilai ni o yali ka sega ni tarai rawa. O na sega vakadua ni via lako yani ena dua na siga ka sega ni jajitaka tu na nomu bateri.

Me vaka na kena bibi na nomu biubiu mai vale ena veisiga vata kei na nomu talevoni tuberi ka sa vakavurekaukauwa taucoko tu, e sa ka bibi cake meda jajitaki vakaoti sara vakayalo. Na veigauna kece o cobara kina na nomu wa ni talevoni, vakayagataka me ivakananumi mo tarogi iko kina kevaka o sa curu ki na ivurevure bibi duadua ni kaukauwa vakayalo—na masumasu kei na vulici ni ivolanikalou, ka na vakasinaiti iko ena veivakauqeti mai na Yalo Tabu (raica na V&V 11: 12–14). Ena vukei iko mo kila na nanuma kei na loma ni Turaga me cakava na veidigidigi lalai ka bibi ni veisiga ka vakatautaka na vanua o mua kina. E vuqa vei keda e tarova vakasauri na ka eda cakava tiko meda wilika e dua na itukutuku ena talevoni—e sega li ni dodonu meda vakabibitaka cake na veitukutuku mai vua na Turaga? Na vakawaleni ni semati ki na kaukauwa oqo sa dodonu me da kakua sara ni dau guilecava (raica na 2 Nifai 32:3).

Katolu: Na Taukeni ni Talevoni Veikauyaki Ena Sega ni Vakavukui Iko, ia Na Kena Vakayagataki Vakayalomatua Ena Rawa

Kemuni na cauravou, kakua ni cakava eso na ka torosobu ena nomu talevoni veikauyaki. Ko ni sa kila taucoko na kena ibalebale oqo (raica na Mosaia 4:29). Sa tu e vuqa na sala e rawa ni vagolei iko tani kina na tekinolaji mai na ka e bibi cake. Vakamuraia na ivosavosa “Tiko vata na yalomu.” Ni ko sa draiva tiko, draiva. Ni ko sa tiko ena kalasi, raica matua na lesoni. Ni ko sa tiko vakaitokani, vakaraitaka nomu veikauwaitaki. Na nomu mona ena sega ni rawa ni vakanamata ena rua na ka ena dua na gauna. Na qaravi ni levu na itavi ena dua vata ga na gauna ena vakavuna na tosoi vakatotolo ni nomu rai mai na dua na ka ki na dua tale. E dua na vosa vakaibalebale makawa e tukuna, “Kevaka o cemuria e rua na ravete, o na sega ni toboka e dua vei rau.”

Kava: Sa Vakaraütaka na Turaga na Tekinoloji me Rawati Kina na Nona iNaki

Na inaki tabu ni tekinoloji oya me vakusakusataki na cakacaka ni veivakabulai. Vaka lewe ni itabatamata digitaki, o sa kila deivaki na tekino-
loji. Vakayagataka mo vakatotolotaka na nomu rawa-ka ki na bula vinaka sara. Baleta ni sa soli vakalevu vei iko, mo na solia talega (raica “Nai iSolisoli Sa Soli Mai,” *Serenilotu*, naba 128). E namaki iko na Turaga mo vakayagataka na veiyaya ni cakacaka levu oqo mo kauta kina na Nona cakacaka ki na ivakatagedegede ka tarava, ka wasea na kosipeli ena veisala ka uabaleta na ka era vakasamataka rawa na noqu itabatamata. Na vanua era veivakayararataki kina na itabatamata eliu, vei ira na tamata wavoliti ira kei na nodra tauni, sa tiko vei iko na kaukauwa ena Initaneti kei na itukutuku raraba mo yacova yani na veiyalayala ni vanua ka vakayararataka na vuravura taucoko.

Au vakadinadinataka ni oqo na Lotu ni Turaga. Ko ni a digitaki mo ni vakaitavi ena Nona cakacaka ena gauna oqo baleta ni nuitaki kemuni o Koya mo ni cakava na digidigi dodonu. Sa i kemuni na itabatamata digitaki. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

O Moce Tiko Beka ena gauna ni Veivakalesui Mai?

Sa rui levu na ka e gadrevi kina vei keda yadua, vakamatauvuale, kei na Lotu i Karisito ena noda vakataratara wale tu ga kina na cakacaka tabu oqo.

Ena voleka ni 200 na yabaki sa oti, sa yaco na italanoa lekaleka ni Amerika “Rip Van Winkle” me dua na italanoa totoka ka vakasakiti. Na tamata e talanoataki kina, o Rip, e dua na dau vakasavuliga ka matai sara ni dau levea e rua na ka: na cakacaka kei na watina.

Ena dua na siga, ni veilakoyaki voli ena veiulunivanua kei na nona koli, a raici ira e dua na ilala tamata matalia nodra isulu ni ra gunu ka qito voli. Ni oti nona gunuva eso na medra gunu, sa via moce mai ka bobo vakalailai na matana. Ni qai rai tale, e kurabui ni sa yali na nona koli, sa

veveka na nona dakai, ka sa balavu tu na nona kumi.

A lesu tale o Rip ki nona koro ka raica ni sa veisau na ka kecega. Sa mate na watina, era sa yali na nona itokani, ka sa vakaisosomitaki na itaba kei King George III ena vanua ni gunu ena kena itaba e dua tale na tamata e sega ni kila—o Jenerali George Washington.

A moce tu o Rip Van Winkle ena 20 na yabaki! Ka calata e dua na gauna talei duadua ena itukutuku ni nona vanua ena nona moce tu—a moce tu ena gauna ni Veivaluvaluti mai Amerika.

Ena Me 1966, a vakayagataka o Dr. Martin Luther King Lilai me ikau ni nona vosa “Don’t Sleep Through the Revolution.”¹

Nikua, au vinakata meu vakayagataka na ulutaga vata oqo ka vakatura e dua na taro kivei keda kece sara ka taura tu na matabete ni Kalou: o moce tiko beka ena gauna ni Veivakalesui Mai?

Eda Bula Donumaka na Gauna ni Veivakalesui Mai

Ena so na gauna eda dau nanuma ni sa oti na Vakalesui mai ni kosipeli, sa vakanadakui—a vakadewataka na iVola i Momani o Josefa Simici, a ciqoma na idola ni matabete, a tauyavutaki na Lotu. Na ka dina, ni Veivakalesui mai e dua na ka ena caka tikoga; eda bula sara tikoga kina oqo. E okati kina “na veika sa vakatakila oti na Kalou, na veika sa vakatakilai mai oqo,” kei na “levu tale na ka” ena “Qai vakatakila mai o Koya.”² Kemuni na veitacini, na veika talei sa yaco tiko nikua era tiki ni gauna sa tukuni makawa tu mai ka na mai yaco ena gauna lagilagi ni iKarua ni Lako Mai ni noda iVakabula, o Jisu Karisito.

Oqo e dua vei ira na gauna vakasakiti duadua ni itukutuku ni vuravura! Era a diva tu na parofita ni gauna e liu

me ra raica na noda gauna oqo.

Ni sa cava na noda gauna ena bula oqo, na cava soti na veika eda na rawa ni wasea me baleta na noda dui cau ki na gauna bibi oqo ni noda bula kei na kena tosoi tiko na cakacaka ni Turaga? Ena rawa beka ni da tukuna ni da a cokia na liga ni noda sote ka cakacaka ena yaloda taucoko, noda igu, kei na noda kaukauwa? Se eda na tukuna beka ni a noda itavi voli ga na sarasara?

Au vakabauta ni levu tu na vuna e dau rawarawa kina noda via moce ena gauna eda tara matanitu ni Kalou tiko kina. Meu na tukuna mada e tolu na ka lelevu. Niu tukuna tiko, au sureti kemuni mo ni vakasamataka de dua e yaco tiko. Kevaka o raica na veika me vakavinakataki, au kerei kemuni mo ni vakasamataka na veika e rawa ni caka me veisau kina me vinaka cake.

Yalokocokoco

Taumada, na yalokocokoco.

O ira era kocokoco era dau vaqara ga na ka e vinaka vei ira ka ra dau taleitaka. Na taro e dau matau vua na tamata kocokoco “Na cava beka e tiko kina me baleti au?”

Kemuni na taciq, au vakabauta ni rawa ni da raica ni ivakarau ni rai oya e veisaqasaqa sara tu ga vakasigalevu

ki na yalo e vinakati me tara cake kina na matanitu ni Kalou.

Ni da nanumi keda ga ka sega ni soli keda ena nodra qaravi na tani, sa na toka ga na noda vakasama me da laurai ka da marau tiko.

Na veitabatamata era sa yali yani era dau bole ena vuqa na veimataqali vakasavuliga kei na dokadokai koya, ia au nanuma nikua sa levu cake sara. E ka ni vakacalaka beka na kena tukuni ena Oxford Dictionary ni vosa ni yabaki na “selfie”?³

Sa matau tu, ni da dau gadreva kece me da kilai, ka sega ni dua na leqa ena noda vakawelewele ka marautaka na bula. Ia ni da vakasagara na “vutuniyau kei na [vei]dokai ni vuravura”⁴ me yavu ni noda inaki, eda na calata na veika veivakabulai ka rekitaki e dau yaco mai ena noda soli ka ena lomasoli ki na cakacaka ni Turaga.

Na cava na kena iwali?

Na kena isau, me vaka ena veigauna kece, e koto ga ena vosa i Karisito:

“O koya sa via muri au, me kakua ni muria na lomana, me colata ga na nona kauveilatai, ka muri au.

“Ia ko koya yadua sa via maroroya na nona bula ena vakayalia; ia ko koya yadua ena vakayalia na nona

bula ena vukuqu kei na itukutuku vinaka ena maroroya.”⁵

O ira era solia ena yalodina na nodra bula vua na iVakabula, qarava na Kalou kei na kainodra, era na raica na vutuniyau kei na taucoko ena nodra bula ka ra na sega ni vakila na kocokoco kei na vakawelewele. O ira era sega ni dau kocokoco era dau soli ira. Era na isolisoli lalai beka ni loloma vakarisito oqo, ia e vakaitamera na kedra revurevu vinaka: matadredredre, na lululu, dua na imoko, gauna eda solia me da vakarorogo, dua na vosa malua ni veivakayaloqataki, se na ivakaraitaki ni veikauwaitaki. Na ivalavala kece oqo ni yalovinaka e rawa ni veisautaka na yalo kei na bula. Ni da vakayagataka vakavinaka na veimadigi sega ni yalani me da lomana ka qarava na kainoda, oka kina na watida kei na noda matavuvale, ena vakalevutaki cake na noda rawata me da lomana na Kalou ka qaravi ira na tani.

O ira era qaravi ira na tani era na sega ni moce tiko ena gauna ni Veivakalesui mai.

Veivakatotogani

E dua tale na ka e rawa ni vakavuna na noda lako mocemoce ena gauna bibi oqo e vuravura na itovo veivakatotogani.

Na itovo veivakatotogani e dau tekivu vakamalua. Na itovo veivakatotogani sai koya na wa lalai ni ivalavala dau caka wasoma ka ra dau talivata me ivesu vavaku ni itovo. Na itovo ca era rawa ni dau yaco me itovo veirawai ni veivakatotogani.

E levu tu na sinucodo veivesuki ni itovo veivakatotogani, me vaka na iyalovalo vakasisila, na alakaolo, na veiyacovi, na waigaga, tavako, veimauilavo, kakana, cakacaka, na Initaneti, se iyaya vaka tekinolaji. O Setani, na keda meca kece, e levu tu na nona iyaya ni cakacaka taleitaki e dau vakayagataka me butakoca kina na noda

inaki vakalou me da vakacavara na noda ilesilesi ena matanitu ni Turaga.

E dau rarawa na Tamada Vakalomalagi ni raica ni dau dodoka yani vakarawarawa na ligadra eso na Luvena tagane vakaturaga me ra ciqoma na sinucodo ni itovo veivakatotogani veivakarusai.

Kemuni na taciq, eda taura tu na matabete tawamudu ni Kalou Kaukauwa. Eda luvena tagane vakaidina o Koya sa Cecere Sara ka vakalougatataki tu ena veisiga ni mataka sega ni tukuni rawa. Eda buli me da vakatubutubu ena galala ki lomalagi. E sega ni keda inaki me da vesuki tu e vuravura, ka kaivesu tu ena veika eda vakavuna ga.

Na cava na kena iwali?

Na imatai ni ka me da kila ni rawarawa cake sara me taqomaki na itovo veivakatotogani mai na noda valuta. Ena nona vosa na iVakabula, “Dou kakua sara ni vakatara me curu ki lomamudou na vakasama vakaoqo.”⁶

Ena vica vata na yabaki sa oti, a soli vei keirau kei Peresitedi Thomas S. Monson e dua na madigi me keirau sarava na Air Force One—na waqavuka vakasakiti dau kauti koya na peresitedi kei Amerika. Sa dua na ka na levu ni vaqavara matailalai e caka vei keda mai vei ira na Tabana ni Veiqaravi Vuni, kau matadredre vakalailai ni ra vaqavara vua na noda parofita lomani eso na yamatavuni ni bera na vodo.

Sa qai sureti au na pailate liu meu dabe ena idabedabe ni kavetani. E dua na madigi vakasakiti meu dabe tale ena muailiu ni dua na waqavuka vakasakiti me vaka au dau vukataka ena vuqa na veiyabaki. E sinai e yaloqu kei na noqu vakasama na vakanananu ni dau vuka kosovi na veivasawasa kei na veivanua. Au raitayalovalotaka na gauna talei ni biubiu kei na vakaroro ena veirara ni waqavuka e vuravura raraba.

Voleka niu sega ni vakila, noqu sa biuta na ligaqu ena siviti e va ni 747. Ena gauna oqori, e rogo mai dakuqu e dua na domo lomani ka sega ni rawa vakadua ni cala—na domoi Thomas S. Monson.

“Dieter,” e kaya mai, “kua mada ga ni vakasamataka.”

Au sega ni vakadinadinataka e dua na ka, ia e rairai wilika beka o Peresitedi Monson na noqu vakasama.

Ni da temaki me da cakava na veika e sega ni dodonu me da cakava, me da vakarorogo ki na ivakasala ni qaqarauni ni loloma mai vei ira na matavuvale kei na itokani, noda parofita lomani, kei na iVakabula e veigauna.

Na itataqomaki vinaka duadua ki na itovo veivakatotogani sai koya, mo kua ni tekivuna.

Ia vakacava o ira era sa vesuki tu ena itovo veivakatotogani?

Yalovinaka mo ni kila, taumada, ni tiko na inuinui. Vakasaqara na veivuke mai vei ira nomu daulomani, iliuliu ni Lotu, kei na dauvakasala era vulica. E vakarautaka na Lotu na veivuke ni vakabulai mai vei ira na iliuliu ni Lotu ena noda veivanua, ena Initaneti,⁷ kei na so na vanua, LDS Family Services.

Nanuma dei tiko, ena veivuke ni iVakabula, ena rawa kina mo vagalalataki iko mai na itovo veivakatotogani. Ena gaunisala balavu beka ka dredre, ia na Turaga ena sega ni soro vakadua me baleti iko. E lomani iko. A vosota o Jisu Karisito na Veisorovaki me vukei iko mo veisau, me sereki iko mai na ivesu ni ivalavala ca.

Na ka bibi duadua me da tovolea tikoga—ena so na gauna ena taura e vica na sasaga ni bera ni ra qai rawata na qaqa na tamata. Kakua ni soreva. Kakua ni yali nomu vakabauta. Vakovlekataka na yalomu vua na Turaga, ka na solia vei iko ko Koya na kaukauwa ni veisereki. Ena vagalalataki iko o Koya.

Kemuni noqu itokani lomani, dau vakayawaka e veigauna na itovo eso ka rawa ni yaco me veivakatotogani. O ira era dau vakayacora vakakina sa na rawa ni ra solia na yalodra, nodra igu, vakasama kei na kaukauwa ki na veiqaravi vua na Kalou.

Era na sega ni moce tiko ena gauna ni Veivakalesui mai.

Veisisivi ni Veika me Liu

Na ikatolu ni itatarabe ka dau vakataotaka na noda vakaitavi vakavinaka ena cakacaka oqo na levu ni veika me liu era tu. Eso vei keda sa rui osooso ka da vakila ena so na gauna ni da

vaka e dua na kareti ka drete e dua na daseni na manumanu daucakacaka—era dui drete ga na nodra mua. E levu na igu e vakayagataki, ia e sega ni toso ki na dua na vanua na kareti.

E vakavuqa ni da dau vagoleya na noda igu kaukauwa ena noda saga e dua na ka me dau caka ena noda gauna galala, dua na qito, gagadre vakacacacaka, kei na leqa vakaitikotiko se politiki. Na veika kece oqo e rawa ni ra ka vinaka ka dokai, ia era solia beka vei keda na gauna kei na igu ki na veika e dodonu me liu duadua?

Na cava na kena iwali?

Baci kau tale mai ena nona vosa na iVakabula:

“Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucoko, kei na yalomu taucoko, kei na nomu nanuma kecega.

“Ai matai ni ivunau oqo ka levu.

“A sa tautauvata na kena ikarua, Mo lomana na kainomu me vaka ko lomani iko.”⁸

Na veika kece tale ena noda bula e dodonu me qai taravi rau mai na ka bibi e rua oqo.

Ena veiqaravi sara mada ga ena Lotu, e rawarawa na noda vakayagataka vakalevu na gauna ena noda vakataratara wale tu ga ka sega kina na yalo se bula dina vakatisaipeli.

Kemuni na taciqo, o keda na matabete eda sa yalataka me da tamata dau lomana na Kalou kei ira na wekada ka sa dau tu vakarau ni vakaraitaka na loloma oya ena vosa kei na ivalavala. Oqori sa iusutu ni noda bula ni da tisaipeli i Jisu Karisito.

O ira era bula ki na veivakavuvuli oqo era na sega ni moce tu ena gauna ni Veivakalesui mai.

Na Kaci ni Veivakayadrati

E vola na iApositolo o Paula, “O iko sa moce mo yadra mai, ka tucake mai na mate, ena qai vakararamataki iko na Karisito.”⁹

Kemuni na noqu itokani lomani, ni kila ni o kemuni na luve ni rarama.

Ni kakua ni vakatara na yalokokoko! Kakua ni vakatara na veika e rawa ni yaco me itovo veivakatotogani! Kakua ni vakatara na veisisivi ni ka me liu me vakayarayarataki iko ki na duidui se kauti iko tani mai na bula vakatisaipeli vakalougatataki kei na veiqaravi vakaturaga ni matabete!

Sa rui levu na ka e gadrevi kina vei keda yadua, vakamatavuvale, kei na Lotu i Karisito ena noda vakataratara wale tu ga kina na cakacaka tabu oqo.

Me da tisaipeli i Jisu Karisito e sega ni dua na ka me caka ga vakadua ena dua na macawa se vakadua ena dua na siga. Oqo na sasaga me caka tikoga e veigauna taucoko.

Na iyalayala ni Turaga vei ira na Nona matabete dina e voleka ni sa rui vakaiyanaqa me da kila taucoko sara.

O ira era yalodinataka na matabete i Eroni kei Melikiseteki ka qarava vakavinaka na nodra ilesilesi “ena vakasavasavataki ira na Yalo Tabu ka ra na vakavou.” O koya ena soli kina vua na veika kecega sa tu vei Tamaqu.¹⁰

Au vakadinadinataka na kaukauwa veisavai ni Veisorovaki i Jisu Karisito kei na kaukauwa ni veisau ni Yalo Tabu e rawa ni vakabula ka vueta na kawatamata. Sa ka dokai vei keda, noda itavi tabu, ka noda reki me da rogoca na kaci ni iVakabula me da muri Koya ena lomasoli kei na inaki taucoko ni yaloda. Me da “kuretaka laivi na sinucodo [eda] vesuki tu kina, ka tucake mai na kuvu ni soso, io [me da] lako tani mai na butobuto.”¹¹

Me da yadra ka kakua ni oca ena caka-vinaka, ni da sa “tura tiko na yavu ni dua na cakacaka levu,”¹² io na vakavakarau ni nona lesu mai na iVakabula. Kemuni na taciqu, ni da vakuria na rarama ni noda ivakaraitaki me ivakadinadina ki na totoka kei na mana ni dina vakalesui mai, eda na sega ni moce tiko ena gauna ni Veivakalesui mai. Au vakadinadinataka na veika oqo ka laiva vei kemuni na noqu veivakalougatataki ena yaca tabu ni noda iVakavuvuli, io o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica Martin Luther King Jr., “Don’t Sleep Through the Revolution” (1966 Ware Lecture, Unitarian Universalist Association General Assembly, Hollywood, Florida, 18 ni Me, 1966).
2. Yavu ni Vakabauta 1:9.
3. Raica na blog.oxforddictionaries.com/press-releases/oxford-dictionaries-word-of-the-year-2013.
4. 2 Nifai 26:29.
5. Marika 8:34–35.
6. 3 Nifai 12:29.
7. Raica, me vakaoqo, lds.org/topics/addiction.
8. Maciu 22:37–39.
9. Efeso 5:14.
10. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:33, 38.
11. 2 Nifai 1:23.
12. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 64:33.

Mai vei President Henry B. Eyring

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Na Matabete Tagane

Sa rawa mo ivakaraitaki cecere, ena gauna eso, se ivakaraitaki ca. Ko na sega ni kauwai beka kina, ia e kauwai kina na Turaga.

Era tu na tamata qaqa, vakabibi ni da se gone. Au a sucu ka tubu cake mai Princeton, New Jersey, e Amerika. Na timi ni qito rogolevu voleka e kea e ratou vakavalenivolavola liu tiko mai na Siti o New York. Era tiko kina e tolu na timi tagane ni tavipolo (baseball) ena veisiga makawa oya: na Brooklyn Dodgers, na New York Giants, kei na New York Yankees. E voleka toka yani vei keitou o Philadelphia ka ra tiko kina na timi ni itavipolo na Athletics kei na Phillies. E vuqa noqu dautavipolo qaqa era tiko ena timi oqo.

O Joe DiMaggio, e qito tiko ena New York Yankees, a noqu dautavipolo qaqa. Ni ratou dau tavipolo na taciqu kei na noqu itokani e rara ni koronivuli e yasa ni neitou vale, au dau tovolea meu tavi me vakataka e

dau cakava o Joe DiMaggio. Oqo se bera kina na retioyaloyalo (oqo se gauna makawa sara), kau dau vakayagataka ga na iyaloyalo ena niusiveva meu vakatotomuria nona tavi.

Niu sa tubu cake tiko, a draivataki au o tamaqu ki na Yankee Stadium. Oqo na gauna duadua ga au raici Joe DiMaggio kina me qito. Me vaka ga niu se tiko kina, au raitayaloyalotaki koya ni sa walicaka na itavi ka raica ni sa vukataki na polo vulavula ki vei ira na sarasara e lomadonu.

Ia, na noqu kila na tavipolo e sega mada ga ni volekati noqu dauqito qaqa. Ia eso na gauna niu tavia vakavinaka na polo, e voleka ni tautauvata na kaukauwa ni nona walicaka.

Ni da digitaki ira na qaqa, eda sa tekivu meda vakatotomuria, kila se

sega, na veika eda taleitaka vakalevu vei ira.

Au marautaka, niu se cauravou nodrau dau vakatara meu maliwai ira na tamata qaqa, o rau na noqu itubutubu yalomatua. A kauti au o tamaqu vakadua walega ki na Yankee Stadium meu saravi noqu tamata qaqa me qito, ia ni Sigatabu mai a vakatara meu raica e dua na tagane matabete me tamata qaqa. Na tamata qaqa o ya a veisautaka noqu bula. A peresitedi tiko ni tabana lailai o ya o tamaqu ka dau soqoni e neitou vale. Wawa, kevaka o siro sobu mai ki na imatai ni tabavale ena mataka ni Sigatabu, o sa mai lotu. E dau sega ni sivia na 30 na mai lotu ena neitou tabana.

E dua na cauravou e dau draivataki tinana yani ki na soqoni e vale, ia e sega ni dau curu mai loma. E sega ni lewenilotu. A qai sureti koya rawa o tamaqu me curu mai vale ena nona lako vua ena vanua e kelea tu kina na motoka. A yaco me papitaiso ka isevu duadua ga ni noqu iliuliu ni Matabete i Eroni. A yaco me noqu matabete qaqa. Au se nanuma tikoga na ivakatakarakara a solia vei au me icocovi ni neirau musu kau ni buka vua e dua na yada. Au dau saga meu vakataki koya

niu dau vakacaucautaka e dua na italai ni Kalou.

A dua tale tiko na noqu tamata qaqa ena tabana lailai ni Lotu o ya. E lewe ni Mataivalu e Wai ni Amerika ka dau daramaka tu mai na unifomu drokadroka ni mataivalu ki lotu. A gauna tiko ni valu, sa rauta kina me noqu tamata qaqa. A vakauti koya ki na Princeton University na mataivalu me tosoi nona vuli. Ia e uabaleta noqu qoroya nona unifomu ni mataivalu, noqu raica ni qito ena Palmer Stadium me kavetanitaka na timi ni vutupolo ni Princeton University. Au raici koya ni qito ena timi ni basiketepolo ni univesiti kau sarava nona ciqopolo ena nodratou timi ni tavipolo.

Ia vakalevu cake, a gole mai vale ena loma ni macawa me vakaraitaka na vakacurupolo ena ligaqu imawi kei na imatai. A kaya niu na gadreva na kila o ya ni dua na siga au na qito basiketepolo ena timi vivinaka. Au a sega ni vakabibitaka ena gauna o ya, ia a yaco ena vuqa na yabaki, a yaco vei au, o koya me dua na tagane matabete dina.

Vei kemuni yadua ko ni sa ivakaraitaki ni dua na tagane matabete o ni vinakata se sega. O ni sa cina caudre

ena gauna ko ni sa ciqoma kina na matabete. Sa biuti kemuni na Turaga ki na itutu ni cina mo ni cilava yani nodra sala na tamata kecega era tiko wavoliti iko. Oqo e ka dina sara vei ira nomu kuoramu ni matabete. Sa rawa mo ivakaraitaki cecere, ena gauna eso, se ivakaraitaki ca. Ko na sega ni kauwai beka kina, ia e kauwai kina na Turaga. A kaya kina vakaoqo:

“Oi kemudou na rarama kei vura-vura. Na koro sa tara toka e ulunivanua sa sega ni tabonaki rawa.

“Sa sega talega ni tutuvaki na cina, ka me qai toka e ruku ni vakarau ni sila, ena kena itutu ga; sa qai cinavi ira kecega sa tiko e vale.

“Me caudre vakakina na nomudou rarama, ena matadra na tamata, mera raica na nomudou ivalavala vinaka, ka vakarokorokotaka na Tamamudou sa tiko mai lomalagi.”¹

Au vakalougatataki ena nodra ivakaraitaki na lewe ni matabete cecere ena veikuoramu au kalougata meu veiqaravi kina. Sa rawa mo cakava na veika era sa cakava ena nomu ivakaraitaki mera muria na tamata.

Au sa raica e tolu nodra ituvaki kilai levu na lewe ni matabete era noqu tamata qaqa. E dua na ivakarau

ni masu, na ikarua na itovo tudei ni veiqaravi, kei na ikatolu na vakatulewa qaqa me dina tiko.

Eda masu kece, ia na lewe ni matabete mo ni vakatotomuria e daumasu vakawasoma ka vakaidina. Ena yakavi o na tekiduru ka vakavinavinakataka na Kalou ena veivakalougatataki ni siga o ya. Ko na vakavinavinakataka Koya baleti rau nomu itubutubu, baleti ira na qasenivuli, kei na ivakaraitaki cecere mo ni muria. Ko ni na vakamacalataka vakamatata ena nomuni masu o cei sa vakalougatataka nomu bula kei na sala cava, ena siga o ya. O ya ena taura ga e vica na miniti kei na vica ga na vakasama. O na kurabui ka na veisautaki iko.

Ni ko masu mo veivosoti, ko na raica ni ko sa vosoti ira na tamata. Ni ko vakavinavinakataka na Nona vinaka na Kalou, ko na nanumi ira na tamata, ena yacadra, era gadreva nomu loloma. Ena yaco tale, mo kura-buitaka oqo ena veisiga, ka na yaco na gauna me veisautaki iko.

Dua na sala o na veisau kina ena masu vagumatua vakaoqo o ya, au yalataka vei iko, ni o na vakila vakaidina ni ko luvena na Kalou. Ni ko sa kila ni ko luve ni Kalou, ko na kila talega Nona nuitaki iko tiko vakalevu. Baleta ni ko Luvena, ena namaka o Koya mo muria na Nona ivakavuvuli kei na ivakavuvuli nei Luvena lomani, o Jisu Karisito. E na namaka o Koya mo lomasoli ka lomavinaka vei ira na tamata. Ena rarawataka ke o dokadoka ka nanumi iko ga. Ena vakalougatataki iko mo gadreva mo vakaliuca vakalevu cake mai vei iko nodra gagadre na tamata.

Eso vei kemuni ko ni sa ivakaraitaki oti tiko ni veiqaravi solibula ni matabete. Ena valetabu e vuravura taucoko, era yaco mai na lewe ni matabete ni se buto. Ka so era veiqaravi me yacova na bogi. E sega ni kilai se rogovaki raraba yani ki vuravura na solibula ni gauna kei na sasaga o ya. Au dau tomani ira na itabagone mera laki qaravi ira na tiko mai vuravura ni

yalo, era sega ni taukena rawa vakai ira na veivakalougatataki ni valetabu.

Niu raica na marau ka sega na wawale e matadra na veiqaravi vakamatata caca ka vakabogi, au kila ni tiko na kena isau cecere ena bula oqo ena mataqali veiqaravi solibula ni matabete vakaoqo, ia sa ivakatakilakila walega ni reki era na wasea vei ira era qarava ena vuravura ni yalo.

Au sa raica na marau vata oqo e matadra era tukuna vei ira eso na veivakalougatataki e yaco mai na lewena na matanitu ni Kalou. Au kila e dua na peresidedi ni tabana ni voleka ni veisiga me kauti ira mai na tamata mera vakavulici mai vei rau na daukaulotu. Ena vica na vula sa oti a se bera kina ni lewe ni Lotu. Ia sa yaco oqo nodrau veivakavulici na daukaulotu ka sa tubu na iwiliwili ena tabana ka qaqaco baleti koya. Ia e vakalevu cake, sa rarama o koya vei ira era na dolava na gusudra ka vakusakusataka na nodra vakasokomuni na luvena na Tamada Vakalomalagi.

Ni ko masu ka qaravi ira na tamata, ena tubu na nomu kila ni ko luvena na Kalou kei na nomu nanuma me baleti Koya. Ena yaco mo kila tiko ni dau rarawa o Koya ni ko lawakitaka e dua na ka. Ko na vakadeitaka me dina tiko nomu vosa vua na Kalou kei ira na tamata. Ko na kila vinaka mo kakua ni taura e dua na ka e sega ni nomu. Ko na dau dina sara ena vanua ni cakacaka. Ko na vagumatuataka mo tekivu ena kena gauna ka vakacavara nomu cakacaka e solia vei iko na Turaga o sa vakadonuya mo cakava.

Era na sega ni vaqaqa na gone ena matavuvale o kacivi mo dau tubera se na lako mai na nodra dauveituberi se sega, ia era na nanamaki tu ena yalo vakanuini ki na nomu veisiko. Era sa ciqoma na luvequ na veivakalougatataki o ya. Ni ra tubu tiko, a vukei ira na lewe ni matabete qaqa mera dui tuvanaka nodra qarava na Turaga. Na ivakaraitaki ni veivakalougatataki o ya sa yacova yani na ikatolu ni itabatamata.

Au via tukuna talega na vakavinavinaka.

Vinaka vakalevu na nomuni masu. Au vakavinavinakataka nomuni

tekiduru ena masu ni sega vei kemuni na isau ni taro kecega. Mo ni masu ena vakavinavinaka vua na Kalou ni lomalagi ka me vakatikora Nona veivakalougatataki ki na nomuni bula kei na nomuni matavuvale. Vinaka vakalevu na nomuni qaravi ira na tamata kei na gauna o ni nanuma kina me kakua ni dolei na nomuni veiqaravi.

Eda sa ciqoma na ivakaro ni Turaga ni kevaka me saumi noda veiqaravi ena vuravura oqo, eda na rawa ni vakayalia na veivakalougatataki e cecere. Mo ni nanuma tiko na vosa oqo:

“Dou raici kemudou vinaka mo dou kakua ni kitaka na nomudou iloloma e na matadra na tamata, mera raici kemudou kina, kevaka e vakaoqo, ena sega na kemudou isau mai vua na Tamamudou sa tiko mai lomalagi.

“O koya oqo, ni ko sa kitaka na iloloma, mo kakua ni uvuca na davui e matamu, me vaka era dau kitaka na dauveivakaisini ena veivalenilotu kei na veigaunisala mera dokai kina vei ira na tamata. Au sa kaya vakaidina vei kemudou, Sa tu ga vei ira na kena isau.

“Ia ko iko, ni ko sa soli ka ni loloma, me kakua ni kila na ligamu imawi na ka sa kitaka na ligamu imatau:

“Me vuni kina na nomu iloloma: ia na Tamamu sa raica na ka e vuni, ena sauma votu vei iko.”²

O ira era sa noqu ivakaraitaki lewe ni matabete cecere era sega ni kila vakarawarawa ni sa tu vei ira na ituvaki ni yaloqaqa. Kena dina, era mata buwawa tiko ki na veika au dau qoroya tu vakalevu vei ira. Au a kaya ni o tamaqu a peresitedi yalodina ni dua na tabana lailai ni Lotu mai New Jersey. E muri a qai lewe ni matabose raraba ni Matawilivola ni Sigatabu ena Lotu. Au mai vosadonu tiko nikua baleta nona veiqaravi ni matabete, baleta ni dau rakorako.

E dina oqo vei noqu sotia tamata qaqa niu se gone. A sega ni tukuna vei au nona veiqaravi ni matabete se nona gugumatua. E cakava ga nona veiqaravi. Au kila mai vei ira na tamata na nona yalodina. Kevaka mada me raica na ituvaki ni nona bula au dau qoroya, au sega ni tukuna rawa.

Sa noqu ivakasala vei kemuni ko ni via vakalougatataki ira na tamata ena nomuni matabete e umani kina nomuni bula e nomuni ga vakavo ga vua na Kalou.

Masu Vua. Vakavinavinakataka Vua na veika vinaka kece ni nomu bula. Kerea Vua na tamata sa solia mai vei iko mo na qarava. Kerea me na vukei iko mo veiqaravi rawa. Masulaka mo dauveivosoti mo rawa ni vosoti kina. Ka qaravi ira yani, lomani ira, ka vosoti ira.

E bibi duadua, mo nanuma tiko ni veiqaravi kece o cakava, e sega ni dua mena sivia cake mai na nodra vukei na tamata mera rawata na bula tawamudu. Sa solia vei keda na Kalou na veidusimaki veiuabaleti ena sala meda vakayagataka kina na noda matabete. Sai Koya na kena ivakaraitaki uasivi. Oqo na ivakaraitaki eda raica vakatikina vei ira na Nona italai uasivi sara eke:

“A sa vosa vei Mosese na Turaga na Kalou ka kaya: Sa vuqa tu na lomalagi, ka ra sa sega ni wilika rawa na tamata; ia au sa kilai ira kece ga, ni ra sa noqu.

“Ia ni sa takali yani e dua na vuravura kei na lomalagi, e na vakaisosomitaki tale mai; raica e na sega ni mudu na noqu cakacaka kei na noqu lewa.

“Raica oqo na inaki kei na lagilagi ni noqu cakacaka—io mera tucake tale mai na mate na tamata kecega, ka rawata na bula tawamudu.”³

Meda veivuke ki na cakacaka oqo. Eda na vakayaco-veisau oi keda yadua. Eda sa vakarautaki tu mai ki na noda gauna kei na vanua ena iotioti ni gauna baleta na cakacaka tabu oqo. Eda sa vakalougatataki vakayadua ena nodra ivakaraitaki o ira era sa cakava na cakacaka oqo me inaki cecere sara ni nodra gauna ena vuravura oqo.

Sa noqu masu meda veivukei vakakeda meda qaqa ki na madigi oqo.

E bula tiko na Kalou na Tamada ka na sauma mai nomuni masu mo ni vukei mo ni qaravi Koya vakavinaka. O Jisu Karisito na Turaga sa tucake tale. Oqo na Nona Lotu. Na matabete ko ni lewena tiko sa kaukauwa mo ni cakacaka kina ena Yacana ena Nona cakacaka mera qaravi na luve ni Kalou. Ni ko solia na yalomu ki na cakacaka oqo, ena vakatuburi iko. Au sa yalataka oqo ena yaca i Jisu Karisito, na noda iVakabula, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Maciu 5:14–16.
2. Maciu 6:1–4.
3. Mosese 1:37–39.

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Mo Kaukauwa ka Qaqa

Me tu vei keda—keda kece sara—na yaloqaqa me da vorata kina na veivakasama kilailevu, na yaloqaqa me tutaki na ivakavuvuli.

Kemuni na taciq lomani, sa dua na ka talei meu tiko tale vata kei kemuni. Au masulaka na veivuke vakalomalagi niu sotava na madigi ni vosa vei kemuni.

Ena taudaku ni Vale ni Koniferedi oqo era soqoni kina e udolu tale ena veivalenilotu kei na veivanua tale eso ena vuqa na yasai vuravura. E dua na ivau e vauci keda vata kece, ni da sa

nuitaki me da taura tu na matabete ni Kalou.

Eda tu oqo e vuravura ena dua na gauna vakasakiti ni kena itukutuku makawa. E voleka me sega ni yalani rawa na noda madigi, ia eda sotava talega e vuqa na bolebole, eso vei ira e baleta vakatabakidua na noda gauna.

Eda bula ena dua na vuravura sa vakatikikitiki kina vakalevu sara na

veika ni bula savasava, ka sa caka tu e matanalevu na ivalavala ca, ka wavokiti keda tu na veitemaki me da golanani mai na sala qiqo ka rabaililai. Eda sotava tu na bolebole wasoma kei na revurevu ni veitemaki me basuraka sobu na veika e dodonu ka segata me vakaisosomitaka ena vakasama kei na ivalavala vovodea ni bula vakayago.

Ena vuku ni ka oqo kei na bolebole tale eso, sa dau tu kina e matada na vakatulewa ka rawa ni vakatau kina na noda icavacava. Me rawa vei keda me da vakatulewa vakadodonu, e gadrevi na yaloqaqa—na yaloqaqa me da kaya kina “sega” ena ena gauna donu, na yaloqaqa me da kaya “io” ni ganita, na yaloqaqa me da cakava na ka e dodonu baleta ni dodonu.

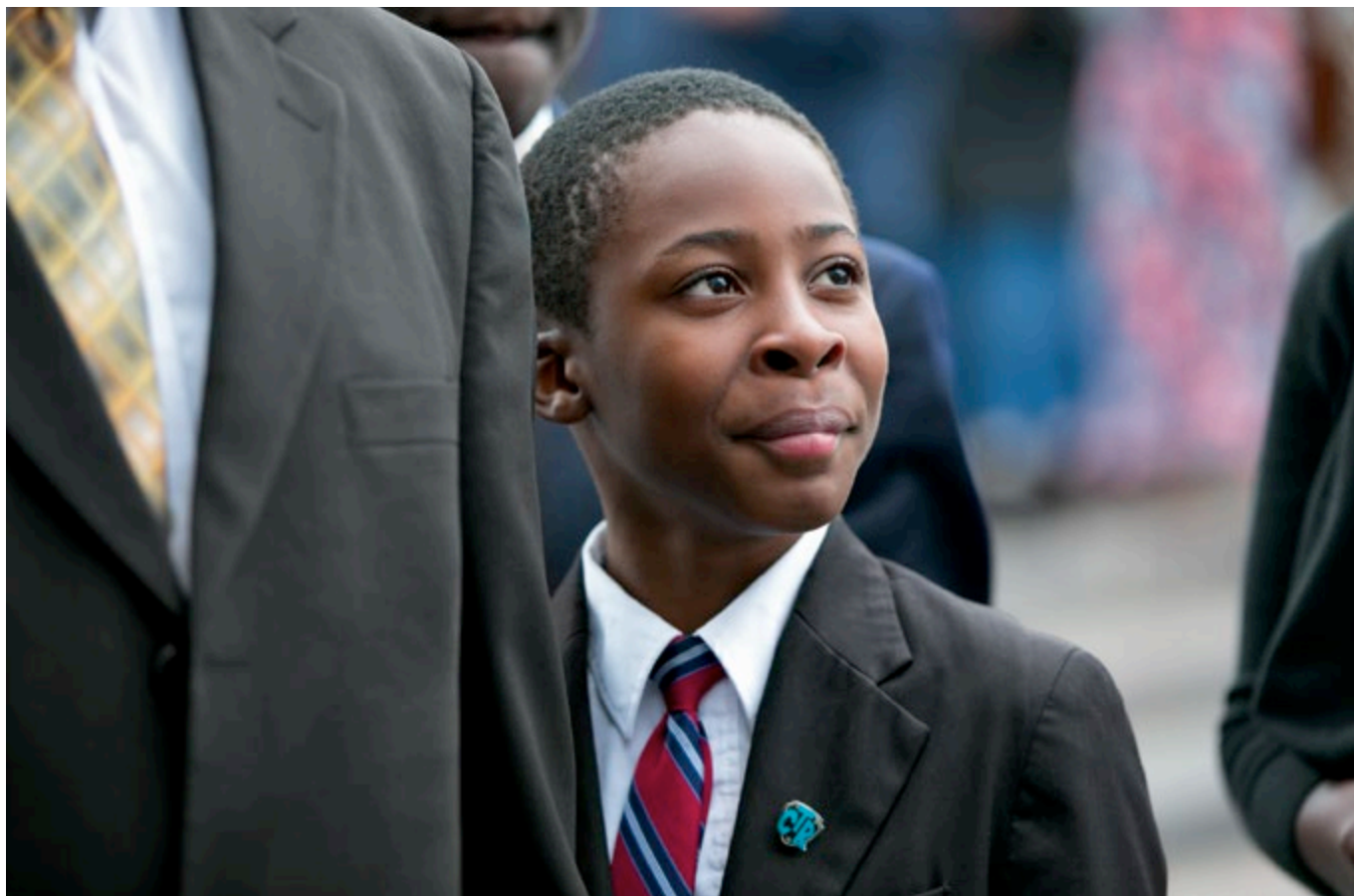
Ni sa toso tani tikoga na ivakarau ni bula ena noda veitikotiko mai na veika vinaka kei na ivakavuvuli sa solia vei keda na Turaga, e rawa ni da kacivi ena dua ga na gauna me da taqomaka na veika eda vakabauta. Ena tu beka vei keda na yaloqaqa me da cakava vakakina?

E kaya o Peresitedi J. Reuben Clark Jr., ka lewena tu ena vuqa na yabaki na Mataveiliutaki Taumada: “E sega ni tawakilai na nodra nanuma eso ena noda vakabauta . . . ni kevaka era vakadeitaka na nodra vakabauta, era sa na kaciva tiko kina na nodra veivakacacani na nodra itokani tawavakabauta me ra veisautaka se vakalailaitaka nodra vakabauta se vakasewasewana, se vaka ni ra sa cakitaka. Oqori o ira na dauveivakaisini.”¹ E sega ni dua vei keda e vinakata me vakatakilakilataki tu kina, ia eda dau lomalomarua beka ena so na gauna me da tukuna na noda vakabauta?

E rawa ni da vukei keda ena noda gagadre me da cakava na ka e dodonu kevaka eda biuti keda ena veivanua ka vakaitavi ena veiitaviqaravi ka na vakauqeti kina na noda vakanananu ena veika vinaka ka na logavinaka kina na Yalo ni Turaga.

Au nanuma na noqu a wilika ena dua na gauna sa oti na ivakasala a solia e dua na tama vei luvena tagane ni sa lako yani ki vuli: “Kevaka o raica ni o sa tu ena dua na vanua e sega ni dodonu mo tu kina, lako tani!” Au solia

vei kemuni yadua na ivakasala vata oya: “Kevaka o raici iko ena vanua e sega ni dodonu mo tu kina, lako tani!”

Na kaci ni yaloqaqa e dau yaco mai ena veigauna eso vei keda yadua. Sa dau gadrevi na yaloqaqa ena noda bula e veisiga—sega ena veigauna tu yadua eso ia vakavuqa ni da vakatulewa se da sotava tiko na veituvaki ni bula e wavoliti keda tu. E kaya na dau-serekali ka dauvola italanoa ni Sikote o Robert Louis Stevenson: “Na yaloqaqa e veisiga e lailai e dau raica. Ia na nomu e sega ni lailai sobu na kena vakaturaga baleta ni sega ni qiri vei iko na kena lali ka sega na lewevuqa era kailavaka na yacamu.”²

Na yaloqaqa e dau yaco mai ena vuqa na sala. E vola vakaoqo na dauvolaivola Vakarisito o Charles Swindoll: “E sega ni yala walega na yaloqaqa ena buca ni valu . . . se ni da toboka e dua na daubutako ena noda vale. Na vakatovolei dina ni yaloqaqa e dau sega ni rorogo. Era veivakatovolei e loma, me vaka na yalodina tikoga ni sega ni dua e raici keda, . . .

me vaka nomu tu duadua ni o sega ni ciqomi.”³ Au via vakuria ni okati talega ena yaloqaqa e loma na kena caka na ka e dodonu e dina ga ni da rere, taqomaka noda vakabauta kevaka sara mada ga eda na vakalialiai, ka taura dei tiko na vakabauta oqori kevaka sara mada ga eda vakarerei ena nodra sa yali noda itokani se na noda itutu ena bula veimaliwai. O koya e tudei tu ena veika e dodonu sa dodonu me na sotava kevaka ena sega ni vakadonui se sega ni taleitaki ena so na gauna.

Niu veiqaravi tiko ena Mataivalu e Wai ni Amerika ena iKarua ni iValu Levu, au raica kina e vuqa na ivalavala yaloqaqa, na gauna ni yalodoudou, na yalodoudou, kei na ivakaraitaki ni yaloqaqa. E dua au na sega ni guilecava na yaloqaqa sega ni kilai ni dua na dausoko yabaki 18—sega ni da vakabauta vata—ka sega soti ni dau taleitaka na masu. Vei ira na 250 na tamata ena kabani oya, o koya duadua ga e dau tekiduru ena yasa ni nona idavodavo, ena so na gauna ni ra vakalialiai koya ka vakasewasewani

koya o ira era tawa vakabauta. Ni cuva tu na uluna, e masu vua na Kalou. E sega ni rere e sega ni lomalomarua. E yaloqaqa.

Au a rogoca ena dua na gauna lekaleka sa oti e dua na ivakaraitaki ni dua e dei ni sega vua na yaloqaqa e loma. A tukuna e dua na itokani me baleta e dua na soqoni ni sakaramede vakayalo ka laveta na vakabauta erau a tiko kina kei watina ena nodrau tabanalevu. A tara na yalodra na ivavakoso kece sara e dua na cauravou ena itutu ni bete ena Matabete i Eroni ni vosa me baleta na dina ni kosipeli kei na reki ni muri na ivakaro. A wasea e dua na ivakadinadina veilauti ni tu ena itutunivunau, rairai savasava ka rakorako ena nona sote vulavula kei na neketai.

Ena siga vata oya, ni rau biuta yani na nodrau itikotiko na marama oqo kei na watina, erau raica na cauravou vata oqo ka a vakauqeti ira ena vica ga na auwa sa oti. Ia, oqo sa duatani sara ga na iyaloalo e vakaraitaka ni taubale yani ena iyabeyabe vakaisulu

yakusurasura—ka vakatavako tu. Erau a sega walega ni rarawa sara vakalevu na noqu itokani kei watina, erau veilecayaki talega se rawa vakacava me dua na mataqali tamata ena soqoni ni sakaramede ka totolo wale nona sa duatani tale na mataqali tamata.

Kemuni na taciqu, o ni sai koya-koya tiko beka ga se na vanua cava o tu kina kei na cava ga o cakava tiko—na tamata e vinakata na Tamada Vakalomalagi mo vakakina?

Ena dua na veivakatarogi a tabaki ena dua na mekesini ni matanitu, a kerei kina o Jabari Parker, e dua na dau qito basiketepolo ena NCAA ni Amerika ka lewe ni Lotu, me wasea na ivakasala vinaka duadua a ciqoma mai vei tamana. A sauma vakaoqo o Jabari, “A kaya [o tamaqu], Mo dua tikoga na mataqali tamata ena butobuto vakakina ena rarama.”⁴ ivakasala bibi, kemuni na taciqu, vei keda kece.

E sinai tu ena noda ivolanikalou na ivakaraitaki ni mataqali yaloqaqa e gadrevi vei keda yadua nikua. E a vakaraitaka na parofita o Taniela na yaloqaqa cecere ena nona tutaka na

veika e kila ni dina kei na nona vakaraitaka na yaloqaqa me masu, e dina ni rawa ni vakamatei ni vakayacora vakakina.⁵

E vakaitovotaki na bula nei Apinaitai ena yaloqaqa, ka vakaraitaki ena nona tuvakarau me solia na nona bula ia me kua ga ni cakitaka na dina.⁶

E sega beka ni da vakauqeti kece ena nodra bula na cauravou yaloqaqa e 2,000 ka ra luvei Ilamani, o koya a vakavulica ka vakaraitaka na kena gadrevi na yaloqaqa me muri na nodra ivakavuvulu na itubutubu, me bula savasava ka savavuka?⁷

E rairai ni veitukutuku kece ni ivolanikalou oqo e vakaisala ena ivakaraitaki nei Moronai, ka tu vua na kaukauwa me ia tikoga ena buladodonu ki na ivakataotioti.⁸

Ena nona bula taucoko, a vakaraitaka na Parofita o Josefa Simici na ivakaraitaki e sega ni wiliki rawa. E dua vei ira na ka rerevaki duadua a yaco ni ra vesuki vata ena sinucodo o koya kei ira eso tale na veitacini—vakasamata mada, vesuki vata ena sinucodo—ka ra vesu tu ena dua na vale tara tu

vakavo ka voleka ki na valeniveilewai mai Richmond e Missouri. A vola o Parley P. Pratt, e dua vei ira na vesu tu, me baleta e dua na bogi: “Keimami davo tu me vaka ga keimami sa moce me yacova na bogilevututu, ka mosi tu na daligai keimami kei na yaloi keimami, ni keimami vakarogoca tu ena vica na auwa na veivakalialiai, na vosaca, kei na nodra vosa tawakilikili na neimami yadra.”

E tomana o Elder Pratt:

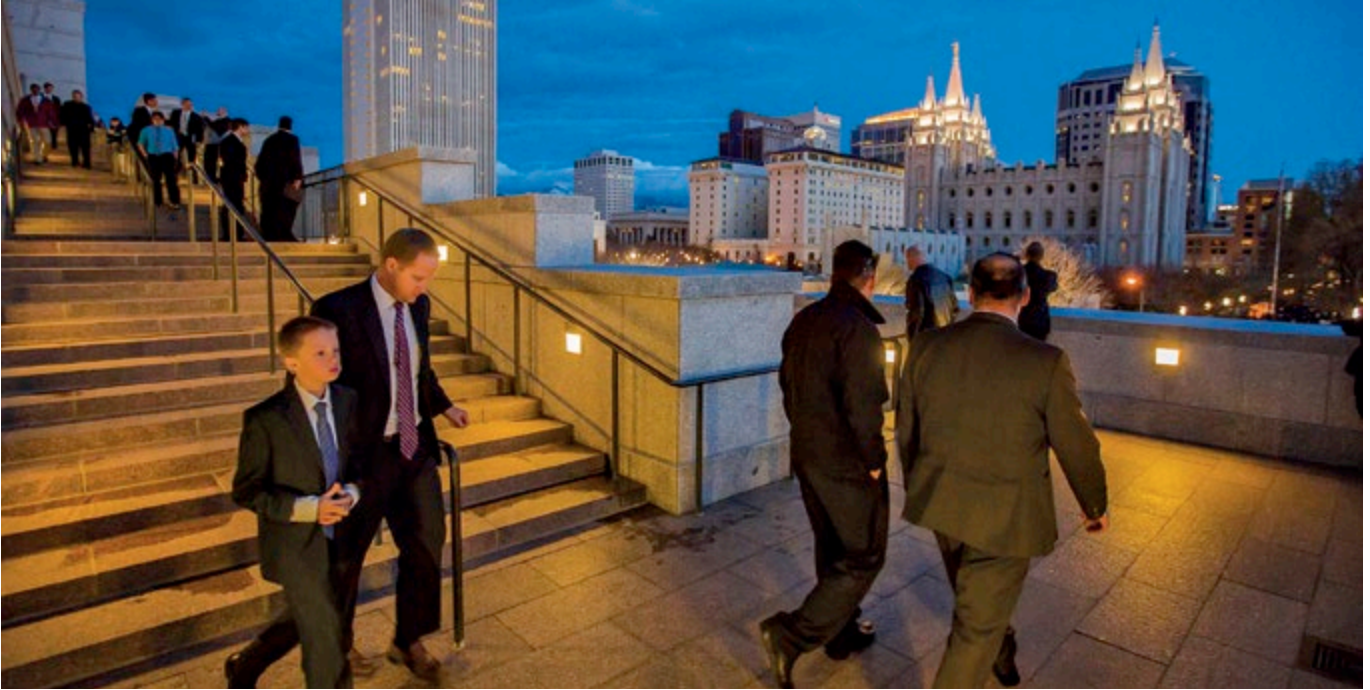
“Au vakarorogo tiko me yacova niu sa sosa, kurabui, domobula, ka vakasinaiti ena cudru ka voleka meu sa tucake ga yani ka vosataki ira na yadra; ia [au] sega ni se vosa vei Josefa, se vei dua tale, e dina ga niu davo voleka toka ga vua ka kila ni yadra tu. E vakasauri nona tucake, ka vosa ena domo me vaka na kurukuru, se me vaka na laione kila, ka cavuta, kevaka au rogoca vakavinaka sara na veivoso oqo:

“*GALU. . . . Ena yaca i Jisu Karisito au sa vosataki kemudou, ka vakaroti kemudou mo dou tiko vakadua; Au na sega ni bula tiko me dua na miniti meu rogoca tale na mataqali vosa vaqori. Muduka sara na mataqali vosa vaqori, se na dua vei kemuni se o au ena mate ENA GAUNA SARA GA OQO.*”

A “tucake o Josefa vakadodonu vakaturaga ka rerevaki,” me vaka e tukuna o Elder Pratt. A vesu tu o Koya, sega nona iyaragi, ia e vakacegu tu ka dokai. E raici ira sobu na yadra era sa tekivu veisugusugu, yani ena dua na tutu se ra qasi voleka ki yavana. Era kerea na nona veivosoti na tamata sautanini oqo ka mai galu toka yani.⁹

E sega ni dau kauta mai na mataqali vuana vakaoqo na veicakacaka kece ni yaloqaqa, ia era kauta kece mai na vakacegu ni vakasama kei na kila ni sa taqomaki na dodonu kei na dina.

E sega ni rawa me da tu vakadodonu ni dua e tea na wakana ena nuku ni vakasama kilai levu ka vakadonui. E gadrevi na yaloqaqa nei Taniela, Apinaitai, Moronai, se o Josefa Simici me rawa vei keda me da tu kaukauwa ka dei ki na veika eda kila ni dodonu. A tu vei ira na yaloqaqa

me ra cakava sega ni veika rawarawa ia na veika e donu.

Eda na sotava kece na rere, na veivakalialiai, ka sotava na veisaqasaqa. Me tu vei keda—keda kece sara—na yaloqaqa me da vorata kina na veivakasama kilailevu, na yaloqaqa me tutaki na ivakavuvuli. Na yaloqaqa, ka sega ni veivosaki ena kauta mai na matadredre ni nona veivakadonui na Kalou. Sa na yaco na yaloqaqa me dua na ivalavala dodonu totoka sega walega ena kena laurai me mate vakatagane ia na gugumatua me da bula dodonu. Ni da toso ki liu, ka segata me da bula ena ivakarau dodonu, eda na vukei vakaidina mai vua na Turaga ka rawa ni vakacegu ena Nona vosa. Au taleitaka na Nona yalayala e volai ena ivola i Josua:

“Au na sega ni weletaki iko se biuti iko. . . .

“ . . . Mo kaukauwa ka qaqa; mo kaku ni rere se yalolailai: ni sa tiko vata kei iko ko Jiova na nomu Kalou ena veiyasana kecega ko sa lako kina.”¹⁰

Kemuni na taciq lomani, ena qaqa ni noda yalodina, me da cavuta vata kei na iApositolo o Paula, “Niu sa sega ni maduataka na itukutuku vinaka kei Karisito.”¹¹ Ia, ena yaloqaqa vata oqori, me da muria na ivakasala nei Paula: “Mo yaco mo nodra ivakarau era sa vakabauta, ena vosa, ena ivalavala, ena loloma, ena lomadina, ena yalosavasava.”¹²

Era na yaco mai ka lako yani na veisaqasaqa veivakarusa, ia na ivalu e baleta na yalo ni tamata ena toso tikoga ka sega ni oti rawa. Me vaka

na kaci ni biukila sa yaco mai kina vei iko kei au kei ira na matabete ena veivanua kecega na vosa ni Turaga: “Raica sa kilikili ki na tamata yadua me vulica ka kila na nona itavi; io me vakayacora ena yalodina na itavi ni ilesilesi sa digitaki kina.”¹³ Eda na qai yaco, me vaka e tukuna na iApositolo o Pita, io “na matabete vakaturaga,”¹⁴ duavata ena inaki ka vakalougatataki ena kaukauwa mai cake.¹⁵

Me da biuta eke ena bogi nikua ena yalodina kei na yaloqaqa me da kaya, vata kei Jope ni gauna makawa, “Ni sa tiko e lomaqu na noqu cegu, . . . Au na sega ni biuta tani vei au na noqu yalododonu.”¹⁶ Me yaco me vakakina sa noqu masu malumalumu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. J. Reuben Clark Jr., *The Charted Course of the Church in Education*, rev.ed.(1994), 7.
2. Robert Louis Stevenson, ena Hal Urban, *Choices That Change Lives* (2006), 122.
3. Charles Swindoll, ena Urban, *Choices That Change Lives*, 122.
4. Jabari Parker, ena “10 Questions,” *Time*, Mar. 17 ni Maji, 2014, 76.
5. Raica na Tanielia 6.
6. Raica na Mosaia 11:20; 17:20.
7. Raica na Alama; 56.
8. Raica na Moronai 1–10.
9. Raica na *Autobiography of Parley P. Pratt*, ed. Parley P. Pratt Jr. (1938), 210–11.
10. Josua 1:5, 9.
11. Roma 1:16.
12. 1 Timoci 4:12.
13. Vunau kei na Veiyalayalati 107:99.
14. 1 Peter 2:9.
15. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 105:11.
16. Jope 27:3, 5.

Mai Vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
 Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Vakavinavinaka ena iTuvaki Kecega

E sega beka ni dodonu me da vakasinaiti ena vakavinavinaka, se cava ga na ituvaki ni bula eda kunei keda kina?

Ena loma ni vei yabaki, sa dau donumaki au na madigi tabu meu sotavi ira e vuqa na tamata ka sa vaka me sa tara sara tu na boto ni yalodra na nodra rarawa. Ena veigauna oqori, au dau vakarogoci ira na taciqa kei na ganequ lomani ka lolosi vata kei ira ena nodra icolacola. Au dau vakasamataka na veika meu tukuna vei ira, ka dau tovolea vakaukauwa sara meu kila na sala meu vakacegui ira ka tokoni ira kina ena nodra vakatovolei.

Vakavuqa ni dau vu ni nodra rarawa na ka era nanuma me sa itinitini. Eso era sotava na kena sa mai tini e dua na isema vakamareqeti, me vaka nona mate e dua na daulomani se veitawasei kei na dua na lewe ni matavuvale. Eso tale era nanuma ni ra sa yacova na itinitini ni veika era vakanuini kina—na vakanuini ni vakawati se vakaluveni se vakabulai mai na dua na mate. Eso era sotava beka na itinitini ni nodra vakabauta, ni ra temaki ena domo eso ni veivakacalai kei na veisaqasaqa e vuravura ka vakavuna vei ira na vakatataro, se vakavuna

mera biuta sara ga na veika era a kila me dina ena dua na gauna.

Wale tikoga oqo se sa voleka vakalailai, au vakabauta, ni da sotava kece sara na veika ka vaka me na tasere kece kina na veisema ni noda vuravura, ka da na galili, cudru, ka veiciriyaki voli kina.

Ena rawa ni yaco vua e dua ga sa rawa. E sega ni dua me na tarova rawa.

E Rawa me da Vakavinavinaka

E duidui na kece na ka e yacovi keda tu, ka duidui vakakina na veika matailalai me baleta. Ia, au sa vulica ni tiko e dua na ka ka rawa ni kauta laivi na veika rarawa e rawa ni dau yaco mai kina noda bula. E tiko e dua na ka e rawa ni da cakava me kamica cake kina na bula, marautaki, ka lagilagi sara mada ga kina.

Sa rawa ni da vakavinavinaka! Ena veisaqasaqa beka ena vuku vakavuravura ni vakaturi ni sa dodonu vei koya e bikai tu ena rarawa me vakavinavinaka tiko vua na Kalou. Ia o ira era biuta vakatikitiki na tavaya ni

rarawa ka laveta me kena isosomi na bilo ni vakavinavinaka era na rawa ni kunea e dua na wai ni veivakasavasavataki ni bula, vakacegu, kei na kilai.

Vaka tisaipeli i Karisito, eda sa vakaroti me da “vakavinavinakataka vua na Turaga [na noda] Kalou na nona isolisoli kecega,”¹ me da “seretaka na vakamolimoli vei Jiova,”² ka “vakavinavinakataka vua na Kalou.”³

Na cava e vakaroti keda kina na Kalou me da vakavinavinaka?

Na Nona ivakaro kece sara e soli me vakarautaka vei keda na veivakalougatataki. Na ivakaro sai koya na madigi me da vakayagataka kina na noda galala ni digidigi ka ciqoma na veivakalougatataki. E kila tu na Tamada Vakalomalagi ni na kauta mai vei keda na reki dina kei na marau cecere na noda digitaka me da vakatorocaketaka na yalo ni dauvakavinavinaka.

Na Vakavinavinakataki ni Veika

Ia eso beka ena kaya, “Na cava beka meu vakavinavinakataka tiko ni sa kasura sobu tiko na noqu vuravura?”

De rairai e cala na noda raica vakatabakidua tikoga na veika me vakavinavinakataki. Ena dredre na vakatorocaketaka na yalo ni dauvakavinavinaka ke vakatau tikoga kina levu ni veivakalougatataki eda rawa ni wilika na noda dau vakavinavinaka. E dina, ni bibi me dau vakawasomataki na “noda wilika noda kalougata”—ia

Vakaitutu Raraba kei ira na Vakaitalesilesi Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

NA MATAVEILIUTAKI TAUMADA

Henry B. Eyring
Matrai ni Daunivakasala

Thomas S. Monson
Peresitredi

Dieter F. Uchtdorf
Karua ni Daunivakasala

NA KUORAMU NI IAPOSITOLO LE TINIKARUA

Boyd K. Packer

L. Tom Perry

Russell M. Nelson

Dallin H. Oaks

M. Russell Ballard

Richard G. Scott

Robert D. Hales

Jeffrey R. Holland

David A. Bednar

Quentin L. Cook

D. Todd Christofferson

Neil L. Andersen

NA MATAVEILIUTAKI NI VITUSAGAVULU

Ronald A. Rasband

L. Whitney Clayton

Donald L. Hadsorn

Richard J. Maynes

Craig C. Christensen

Ulfarur Soares

Lynn G. Robbins

NA IMATAI NI KUORAMU NI VITUSAGAVULU

(veitaravi vakamatanivola)

Marcos A. Adunkaris

Jose L. Alonso

Carlos H. Amado

Ian S. Andersen

Mervyn B. Arnold

David S. Baxter

Shayne M. Bowen

Cong A. Candon

Yoan Hwan Choi

Don R. Clarke

Carl B. Cook

Lawrence E. Cochrane

Wilfrid W. Andersen

Koochi Aoyagi

Randall K. Bennett

Bruce A. Carlson

Claudio R. M. Costa

Leifrand R. Curtis, Jr.

Benjamin De Hoyos

Edward Dube

Kevin R. Duran

Larry J. Echio Hawk

Stanley G. Ellis

David F. Evans

Enrique R. Falabella

Eduardo Gonzalez

Robert C. Gay

Carlos A. Gobby

J. Dean Cornish

Timothy J. Dydies

Bradley D. Foster

Randy D. Funk

Chisettefa Golden

Gerrit W. Gong

Walter F. Gonzalez

C. Scott Gow

James J. Hamula

Daniel L. Johnson

Paul V. Johnson

Patrick Kearon

Jörg Klasinger

Erich W. Kopschke

Marcus B. Nash

S. Gifford Nielsen

O. Vincent Haleck

Larry S. Kacher

Kevin S. Hamilton

Larry R. Lawrence

Brent H. Nelson

Allan F. Packer

Kevin W. Pearson

Anthony D. Perkins

Paul B. Pieper

Rafael E. Pino

Bruce D. Porter

Dale G. Reardon

Michael T. Ringwood

Joseph W. Strati

Steven E. Snow

Michael John U. Teh

Per G. Mohm

James B. Marino

Hugo E. Martinez

Jairo Mazzagnoli

Jose A. Ibañez

Juan A. Urdia

Amulio Valenzuela

Francisco J. Vinas

William R. Walker

Scott D. Whiting

Chi Hong (Sam) Wong

Kazuhiko Yamashita

Janga F. Zeballos

Claudio D. Zivic

W. Cong Zurick

Gregary A. Schweitzer

Kent F. Richards

Adnan Ochoa

Terry Y. Wilson

NA MATA BISOPI VAKATULEWA

Gerald Cause
Mata ni Daunvakasala

Gary E. Stevenson
Bisop Vakatualewa

Derm A. Davies
Kano ni Daunvakasala

Larry Y. Wilson

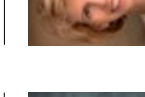
John S. Tanager
Mata ni Daunvakasala

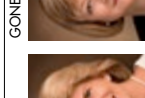
Tad R. Callister
Peresitadi

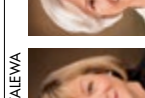
Devin G. Durant
Kano ni Daunvakasala

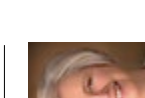
Carol F. McConkie
Mata ni Daunvakasala

Bonnie L. Osborn
Peresitadi

Neill F. Marriott
Kano ni Daunvakasala

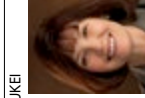
Linda K. Burton
Peresitadi

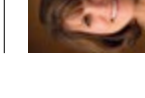
Gale M. Stephens
Mata ni Daunvakasala

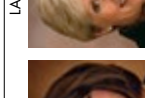
Jenn A. Stevens
Mata ni Daunvakasala

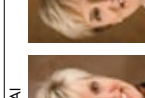
Rosemary M. Wixom
Peresitadi

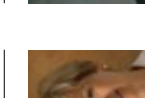
Cheryl A. Espin
Kano ni Daunvakasala

Larry M. Gibson
Mata ni Daunvakasala

David L. Beck
Peresitadi

Randall L. Kidd
Kano ni Daunvakasala

VAKALESILESI RARABA

MATAVILIVOLA NI SIGATABU

GONEVALEWA

SOGOSOGO NI VEIVUKI

LALAI

CAURAVOU

Era vakasoqoni vata mai na Yalododonu Edaidai e vuravura taucoko ki na ka 184 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki. Era taba tu oqo vakatekivu mai na imawi e cake o ira na lewe ni Lotu kei na daukaulotu mai Vienna, Austria, São Paulo, Brazil; Mexico City, Mexico; Ulaanbaatar, Mongolia; Highlands Ranch, Colorado, USA; Serene, Ositerelia; Saint Petersburg, Russia; kei Norcross, Georgia, Amerika.

o ira kecega era a tovolea oqori era kila ni sa dua na ka saraga na kena levu—ia au sega ni vakabauta ni namaka vei keda na Turaga me lailai sobu na noda vakavinavinaka ena gauna ni vakatovolei mai na gauna ni sautu kei na tiko vinaka. Sa dina sara ni sega ni levu vei ira na ivakamacala mai na ivolanikalou era tukunikataka na vakavinavinakataki *ni* veika eso ia era vakatura na yalo se ivakarau ni dauvakavinavinaka.

E rawarawa na noda vakavinavinakataka *na* ka ni toso vinaka tiko me vaka na ka eda vinakata na bula. Ia vakacava na gauna ka vaka mera yawaki keda kina na veika eda diva tu?

E rawa beka niu vakatura me da raica vaka dua na tikinibula, na dauvakavinavinaka, me dua na ivakarau ni bula ka tutani vakaikoya mai na noda itutu ni bula ena gauna oqo? Ena dua tale na kena itukutukuni, au vakatura tiko me da sa kua ni dau vakavinavinakataka tiko ga *na* veika eso, ka me da vakanamata ena vakavinavinakataki *ni* veika e yaco veikeda”—se cava ga na kena ituvaki.

E dua na italanoa makawa baleta e dua na dauveiqaravi e valenikana ka taroga e dua ka laki kana yani se a

taleitaka beka na kakana. A tukuna na vulagi ni totoka na ka taucoko, ia ke a levu cake na madrai, ke totoka cake tale vakalevu. Ena siga ka tarava, ni lesu tale mai na turaga oqo, e vakarua-taka o dauveiqaravi na levu ni madrai, e solia vua e va na tikina ka sega ni rua ga, ia a sega ga ni marautaka na turaga oqo. Ena siga ka tarava se baci vakaruatata tale o dauveiqaravi na levu ni madrai, ia a dreve ga.

Ena ikava ni siga, sa vinakata sara vakaukauwa o dauveiqaravi me vakamarautaka na turaga oya. A kauta mai e dua na ibuli madrai ciwa na fute (3 na mita) na kena balavu, musuka veimama, ka solia yani ena matadredredre, vua na vulagi. Ka dua na ka sara nona via raica na ka ena cakava na turaga oya.

Ni sa kana oti, a rai cake na turaga oqo ka kaya, “Totoka me vaka ena veigauna kece. Ia au raica ni o sa lesu tale ki na soli ni rua walega na tiki ni madrai.”

Na Vakavinavinakataki *ni* Noda iTuvaki ni Bula

Kemuni na taciquni kei na ganequni lomani, e noda na digidigi. E rawa ni da digitaka me da yalana na noda

vakavinavinaka, me vakatau ena vei-vakalougatataki eda nanuma ni sega vei keda. Se rawa ni da digitaka me da vakataki Nifai, ka a sega vakadua ni bau druka na yalona, e dau vakavinavinaka. Ni rau vesuki koya na tuakana ena waqa—ka tara ko koya me kauti iratou ki na vanua yalataki—sa dua na ka na momosi ni nona qurulasawa kei na ilabeniika “sa vuce vakalevu sara,” ka sa voleka ni tilomi ira na wasaliwa titobu. “Ia, a, kaya ga o Nifai, “Au sa sega ni vosakudrukudrutaka na Turaga, au sa vakararavi ga vua na noqu Kalou, ka vakacaucautaki Koya ena veisiga.”⁴

E rawa ni da digitaka me da vakataki Jope, e vaka ni sa tu vua na ka kecega qai yali kece mai vua. Ia e kaya kina o Jope, “Au a luvawale niu a lako mai na ketei tinaqu, au na luvawale talega niu sa suka . . . : sa solia ko Jiova, ka sa kauta tani ko Jiova; me vakavinavinakataki ga na yaca i Jiova.”⁵

E rawa ni da digitaka me da vakataki ira na ivuvu ni Momani, era dau maroroya voli e dua na yalo ni vakavinavinaka ena nodra ilakolako berabera ka mosimosi ki na Bucabuca Levu na Salt Lake, ena lagalagasere kei na meke sara madaga ni vakalagilagi

ni vinaka ni Kalou.⁶ E vuqa vei keda ke ra a vakasuka, vosakudrukudru, ka losivaka beka na dredre ni ilakolako.

E rawa ni da digitaka me da vaka na Parofita o Josefa Simici, ni kaivesu voli ena ituvaki vakasisila ni Valeniveivesu, a vola na veimalanivosa vakauqeti oqo: “Oi kemudou na wekaqu lomani, me da kitaka na veika kecega eda sa rawata ena yalomamarau; io me da na tudei sara ka nuitaka tu me da na raica na veivakabulai ni Kalou, io me da raica na ligana ni sa vakaraitaka mai.”⁷

E rawa ni da digitaka me da vakavinavinaka, se cava ga e yaco.

Na mataqali vakavinavinaka vaka-oqori ena ulabaleta na veika kecega e yaco wavoliti keda. Ena vakamalumalumutaka na yalorarawa, yalolailai, kei na yaluma. Ena seraka mai na kena totoka ena dela ni waicevata ni vulaibatabata me vaka ga ena raragi ni vulaikatakata.

Ni da vakavinavinaka vua na Kalou *ena* noda ituvaki, ena rawa ni da vakila na vakacegu malumu ena loma ni gauna dredre. Ena gauna ni rarawa, e se rawa tikoga ni da laveta cake na yaloda ena vakacaucau. Ena mosi, e rawa ni da vakalagilagia na Veisorovaki nei Karisito. Ena batabata ni rarawa bibi, e rawa ni da vakila na voleka kei na raragi ni imoko nei lomalagi.

Raymond, Alberta, Kanada

Ena so na gauna eda dau nanuma ni vakavinavinaka e dua na ka eda dau cakava ni sa wali *oti* na noda leqa, ia sa dua na rai lekaleka oqori. Na cava soti ena veika ni bula eda dau calata ni da waraka me da raica na drodrolagi me da qai vakavinavinaka vua na Kalou ni sa tau na uca?

Na vakavinavinaka ena gauna ni leqa e *sega* ni kena ibalebale ni da taleitaka na veika eda sotava. E *kena* ibalebale ga mai na mata ni vakabauta eda sa raibaleta kina na dredre eda sotava tiko nikua.

Oqo e *sega* ni vakavinavinaka ga ni tebenigusu ia e ka ni yalo. Sai koya na vakavinavinaka ena vakabula na yalo ka vakarabailevutaka na vakasama.

Na Vakavinavinaka sa iVakaraitaki ni Vakabauta

Ni da vakavinavinaka *ena* veika eda sotava sai ivakaraitaki ni noda vakabauta na Kalou. E gadrevi kina me da vakabauta na Kalou ka nuitaka na veika eda *sega* beka ni raica ia era ka dina.⁸ Ni da vakavinavinaka, eda sa muria kina na ivakaraitaki ni noda iVakabula lomani, ka a kaya, “Me kakua ni yaco na noqu lewa, me yaco ga na nomuni lewa.”⁹

Na vakavinavinaka dina e dua na ivakaraitaki ni vakanuini *kei na* ivakadinadina. Ena yaco mai ena noda

vakadinadinataka ni da *sega* ni dau kila kece sara na veika me baleta na vakatovolei ni bula ia eda vakabauta ni na qai vakakina ena dua na siga.

Ena veika kece e yaco, na veika eda vakila me baleta na vakavinavinaka ena dau sotavi ena levu ni dina vakalou eda *sa* kila: ni sa solia na Tamada vei ira na Luvena na ituvatuva cecere ni marau; ena vuku ni Nona Veisorovaki na Luvena, o Jisu Karisito, ena rawa kina ni da bula me tawamudu kei ira na noda daulomani; ena ivakataotioti, eda na taukena na yago vakalagilagi, taucoko, ka *sega* ni mate rawa, *sega* kina na tauvimate se na lokiloki; ka na vakaisosomitaki na wai ni matada ni rarawa ena veika sa yali vei keda, ena marau levu kei na reki, “na ivakarau vinaka, ka tabaki sobu, ka kuretaki vata ka vuabale.”¹⁰

Sai koya sara ga na ivakadinadina vakaoqo ka veisautaki ira na iApositolu ni iVakabula mai na tamata rerere, dau vakatitiqa me ra italai mararau ni iVakavuvuli. Ena veiauwa ni oti Nona Vakamatei ena Kauveilatai, a tilomi ira na yaluma kei na rarawa, ka *sega* ni ra ciqoma rawa na veika se qai yaco. Ia e dua na ka e veisautaka na veika kece oqori. A rairai vei iratou na nodratou Turaga ka tukuna, “Raica na ligaqu kei na yavaqu, sai Au dina ga.”¹¹

Ni ratou vakadinadinataka na iApositolu na Karisito sa vakaturi cake—ni ratou vakila na Tucake tale lagilagi ni nodratou iVakabula lomani—sa yaco me ratou tamata duatani. E sega ni dua na ka me tarovi iratou ena nodratou qarava vinaka nodratou itavi. Eratou ciqoma ena yaloqqa kei na yalodina na veivakararawataki, vosa-vakacacani, kei na mate sara mada ga ena rawa ni yaco vei iratou ena vuku ni nodratou ivakadinadina.¹² Eratou sega ni yavalati mai na nodratou vakacautaka ka qarava tiko na nodratou Turaga. Eratou veisautaka na bula ni tamata ena veivanua kecega. Eratou veisautaka na vuravura.

E sega ni gadrevi sara mo raica na iVakabula, me vakataki iratou na iApositolu, mo vakila kina na veisau vata a yaco. Na nomu ivakadinadina kei Karisito, ka vakavuna na Yalo Tabu, e rawa ni na vukei iko mo raibaleta na veitinitini rarawataki ni bula oqo ka raica na mataka serau sa vakarautaka na Dauveivuetai kei vuravura.

Eda a Sega ni Buli me baleta na iTinitini

Ena rarama ni veika eda kila me baleta na noda veimataka tawamudu, sa rauta me veigauna eda sotava kina na itinitini ni veika ena bula, sa vaka me da sega ni dau ciqoma rawa? E vaka me dua na ka e tiko e lomada ka dau

vorata rawa tiko na itinitini ni veika.

Na cava na vuna? Baleta ni da buli mai na veika ni tawamudu. Eda a bulatawamudu, luvena na Kalou Kaukauwa, ka yacana ko Tawamudu¹³ o koya sa yalataka tu na veivakalougatataki e sega ni wiliki rawa. E sega ni keda icavacava na itinitini ni ka.

Na levu ni noda vulica na kosipeli i Jisu Karisito, na levu ni noda qai kila ni itinitini eke ena bula oqo era sega sara ga ni itinitini. Era itatao walega—na cegu vakalailai ka na yaco ena dua na siga me somidi ni vakatauvatani kei na marau tawamudu e waraki ira tu na yalodina.

Au sa vakavinavinaka vua na Tamaqu Vakalomalagi ni sega ena Nona ituvatuva ni marau na itinitini dina, ia na itekitekivu tawamudu ga.

Era na Lagilagi na Dauvakavinavinaka

Kemuni na taciqu kei na ganequ, e sega beka ni dodonu me da vakasina-iti ena vakavinavinaka, se cava ga na ituvaki ni bula eda kunei keda kina?

E sega beka ni dodonu me da “vakavinavinaka [kina] vua na Kalou?”¹⁴

“Sa sega li ni kilikili me datou marau ena ka oqo?”¹⁵

Eda na vakalougatataki vakalevu sara kevaka eda dau kidava na caka-caka tiko ni liga ni Kalou ena noda bula vakasakiti. Na dauvakavinavinakataka

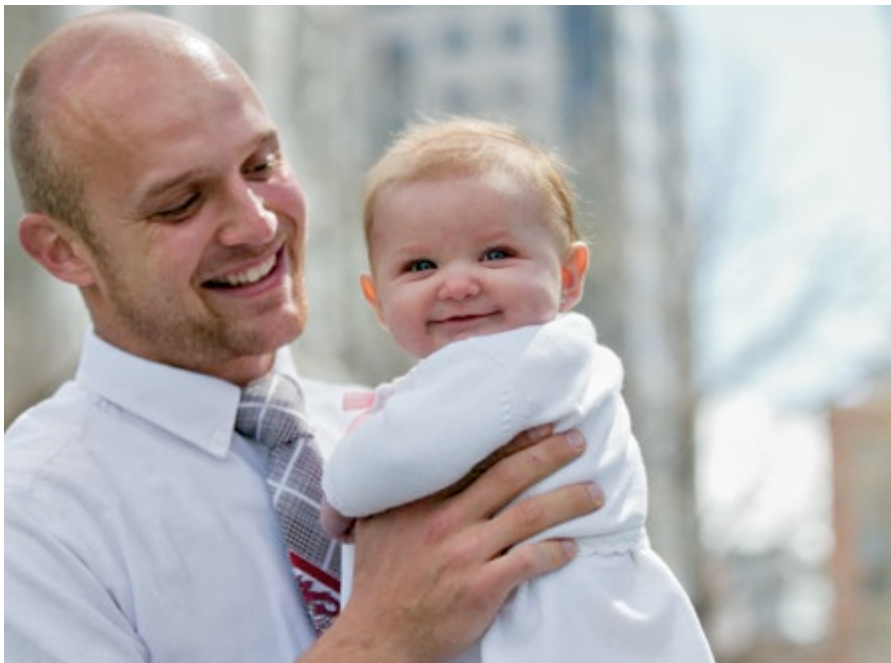
tiko na Tamada mai Lomalagi ena vakarabailevutaka na noda vakasama ka matata kina noda rai. Ena vakauqeta na yalomalua ka tara cake na noda daunanumi ira na wekada kei na ibulibuli kece ni Kalou. Na vakavinavinaka e idewadewa kina na itovo kece Vakarisito! Na yalo dauvakavinavinaka e vakatubura na ivalavala dodonu kecega.¹⁶

Sa solia vei keda na Turaga na Nona yalayala ni o ira ka “vakavinavinakataka na ka kecega sa soli vei ira era na *vakalougatataki*; ia ena soli me kena ikuri [vei ira], na veika kecega e vuravura, io ena yadrau ka sivia”¹⁷

Me da “dau vakavinavinakataka vua e veisiga”¹⁸—vakauasivi ena veitinitini sega ni dau vakamacalataka rawa ka tiki tu ni bula oqo. Me da vakatara me rabailevu cake na yaloda ena vakavinavinaka vua na Tamada Vakalomalagi dauloloma. Me da dau vakarogoya tikoga na domoda ka vakaraitaka ena vosa kei na ivalavala na noda vakavinavinaka vua na Tamada mai Lomalagi kei na Luvena Daulomani, o Jisu Karisito. Au masuta na veika oqo, ka laiva vei kemuni na noqu ivakadinadina kei na veivakalougatataki, ena yaca ni noda iVakavuvuli, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 59:7; raica talega na Efeso 5:20; 1 Cesalonaika 5:18; Mosaia 26:39; Alama 7:23; Vunau kei na Veiyalayalati 98:1.
2. Same 147:7.
3. Alama 37:37.
4. Raica na 1 Nifai 18:10–16.
5. Jope 1:21.
6. Me baleta nodra ivakaraitaki na ivuvunilotu dau mamarau tu ga na nodra itovo ni bula e dina ni tu na dredre vakaitamera, raica na Andrew D. Olsen, *The Price We Paid: The Extraordinary Story of the Willie and Martin Handcart Pioneers* (2006), 10, 366–67.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 123:17.
8. Raica na Alama 32:21.
9. Luke 22:42.
10. Luke 6:38.
11. Luke 24:39.
12. Raica na Roma 5:3; 2 Korinica 4:17; 12:10.
13. Raica na Mosese 1:3.
14. Alama 37:37.
15. Alama 26:13.
16. Raica na Marcus Tullius Cicero, *Oratio Pro Cnaeo Plancio*, XXXIII, wase 80; tukuni mai vei Joseph B. Wirthlin, “Live in Thanksgiving Daily,” *Ensign*, Sept. 2001, 8.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 78:19; vakaikuritaki.
18. Alama 34:38.

Mai vei Elder M. Russell Ballard
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Taleva Lesu

Me da sa na vakaitavi kece sara ena cakacaka ni kaulotu meda vakaisosomitaka na yalo ni taqaya kei na vakabauta dina.

Ena Sepiteba ni yabaki oqo sa na yabaki onosagavulukava kina na noqu a lesu mai na kaulotu mai Igiladi. Ena ikatolu ni siga ni noqu lesu mai, au a lako kina ki na dua na danisi ni Hello Day kei na dua na noqu itokani ena University e Utah. E a kaya vei au ni dodonu meu laki sotava mada e dua na goneyalewa rairai totoka o Barbar Bowen, e dua ka sa ikarua ni nona yabaki ena univesiti. E a laki kauti koya mai ka vakaveikilaitaki keirau ka sa tekivu sara me keirau danisi.

Kena leqa ni oqo e dua na danisi ka vakatokai na “danisi veikerei” (tag dance), Ka kena ibalebale ni o drau na danisi walega kei goneyalewa me yacova ni dua e mai kerea mo sa vagalala. Ia, o Barbara e kilai levu toka ka sa bau taleitaki sara ga vakalevu, ka keirau danisi walega ena vica na miniti sa mai kerei koya tale e dua na cauravou ka meu sa vagalala.

O ya sa sega sara ga ni vinaka vei au. Niu a sa vulica mai na noqu kaulotu na bibi ni talevi lesu, au a taura mai na nona naba ni talevoni ka qiriti koya sara ena siga ka tarava meu veibukutaki koya, ia e osooso ka levu na nona lesoni me vulica. Ia au vakavinavinaka, ni a vakavulici au na noqu kaulotu meu dau cikecike ena

noqu sotava na veivakayalolailaitaki, me yacova sara ni keirau sa rawa ni veigadivi. Ka sa tekivu sara ga e kea na neirau sa dau veigadivi. Ena veigauna ni veigadivi vakaoqori au a sa vakalomavinakataki koya kina ni o au duadua ga na daukaulotu sa lesu mai na kaulotu ka tuvaki vinaka duadua na nona bula—me vaka tu madaga na nona kila o koya. Ia oqo, sa oti e 64 na yabaki, sa vitu kina na luvequ, ka levu na makubuqu, kei na vica vata na makubuqu vakarua ka ra sa tu me ivakadinadina ni kevaka me vakacava sara na dina o tukuna tiko, ena sega ni vakavatukana na nomu sasaga kevaka

e sega ni ko na saga mo dinata ka yalodinataka ena kena talevi lesu.

Oqo beka na vuna au sa vakayararataki kina nikua meu taleva lesu tale mada e rua na noqu ivunau ena vica na koniferedi raraba sa oti.

Ena koniferedi ni Okotova 2011 au a veivakauqeti kina meda nanuma na vosa bibi oqo ni Turaga: “Raica ena yaca ni noqu lotu na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.”¹

E a sa vakamatatataka sara ga ena veivoso oqo na Turaga ni oqo e sega walega ni dua na itutu, ia, na yaca me na kilai kina na Nona Lotu. Ni sa vakamatatataka vaka o ya na ka e vinakata, meda sa kakua tiko ni vakatoka na Lotu ena dua tale na yaca, me vaka na “Lotu Momani” se “Lotu LDS.”

Na vosa *Momani* ena rawa ni vakayagataki ena so tale na vanua ena rogo matau ni tukuni tiko o ira na lewenilotu ivuvu ni lotu Momani, se ena so tale na vanua, me vaka na the Mormon Tabernacle Choir. Era kilai tani na lewenilotu mera Momani ena nodra veimaliwai kei ira era sega ni lewe ni lotu, ena rawa ni da na tukuni keda ni da Momani, ia meda na vakaikuritaka toka ena yaca taucoko ni Lotu.

Kevaka me ra vulica na lewenilotu me ra vakayagataka na yaca dodonu ni Lotu ena kena semati kina vosa *Momani*, ena vakabibitaka tiko ni o keda eda Lotu Va-Karisito ka lewena na Lotu ni iVakabula.

Ra veiwekani meda sa tekivu vakamura ka vakamatautaka na itovo ni kena vakamatatataka ni o keda eda

lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Na ikarua ni itukutuku au na via vakamuraia e a soli ena koniferedi raraba, ka se qai vakayacori oti walega oqo ena noqu a vakauqeti keda kina na lewenilotu meda masulaka meda muataki yani vua e dua me na vakauqeti me rogoca na kosipeli vakalesu-imai ni bera na Siganisucu. E so na lewenilotu era sa wasea mai vei au na revurevu era sotava ena nodra kerea vua na Turaga me dua na madigi ni nodra wasea na itukutuku ni lotu.

Dua na ivakaraitaki e dua na daukaulotu ka sa lesu mai na kaulotu, e a masulaka me muataki yani vua “e dua” ka na rawa ni na tukuna vua. E a yaco mai vua na yaca ni dua na nona itokani mai koronivuli. E a vakaraici koya ena “Facebook” ka kila mai kina ni o koya e a sa masumasu voli me kila na inaki kei na ibalebale ni nona bula. E a vakamuraia yani ena gauna saraga a vaqara voli mai kina o goneyalewa, ka sa mai papitaiso sara ena vula o Tiseba.

E levu sara na veimadigi vakaoqori era a tukuni mai vei au ia e vica walega e a talevi lesu me vaka a cakava na cauravou oqo.

O au e dua au sa vakabauta dina sara ga na ivakavuvuli ni talevi lesu. Me vaka ga e tukuni ena idusidusi ni *Vunautaka na Noqu Kosipeli*, “Ni o vakayacora e dua na veisureti ka sega ni talevi lesu tale e vaka e dua na ilakolako e sega ni vakaoti, se mo volia e dua na tikite ni veivakamarautaki ka o qai sega ni lako kina kena vale ni sarasara. Kevaka ena sega ni raici lesu ena maumau wale na veisureti oqori.”²

Na *Vunautaka na Noqu Kosipeli* e vakavulici keda kece me da kakua walega ni veisureti ia meda taleva lesu tale na noda veisureti. Na inaki ni veivakalotutaki e vakamacalataki ni nodra surerti e so, “mera lako mai vei Karisito ena nomu vukei ira me ra ciqoma na kosipeli vakalesui mai, ena nodra vakabauti Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki, veivutuni, papitaiso, ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu, ka vosota me yacova na ivakataotioti.”³

Na veisureti sa dua tiko na tiki ni itosotoso. Ia mo na raica ni levu

sara na ka me na caka mai vei ira na lewenilotu. Na kena soli tu ga na veisureti vei ira na tamata me ra mai rogoci ira na daukaulotu. E wili talega kina na kena talevi lesu mai vei ira na daukaulotu ena kena vakabulabulataki na vakabauta, na veivakauqeti kina veivutuni, na vakavakarau kina laki caka veiyalayalati ka vosota yani me tawamudu.

Na ivakavuvuli ni talevi lesu oqo e vakamatatataki tu ena ivola e tiko ena ivola na Cakacaka:

“E rau sa lako vata ko Pita kei Joni kina vale ni soru. . . .

“A sa dua na tamata a sa lokiloki mai na kete i tinana sa colati voli ko koya era sa vakadavora ena veisiga ena mata ni katuba ni vale ni soru sa vakatokai ko Lagilagi me kere ka ni loloma vei ira sa curu ena vale ni soru;

“Ko koya ni sa raici Pita kei Joni ni rau sa voleka ni curu ki na vale ni soru

“A rau sa raici koya matua ko Pita kei Joni, ka kaya vua, Raici keirau matua.

“A sa vakaraici rau ko koya ni sa nanuma ena rawata mai vei rau e dua na ka.

Sa qai kaya ko Pita, “A siliva kei na koula sa sega ni tu vei au ia, na ka ga sa tu vei au kau na solia vei iko, Ena yaca i Jisu Karisito na kai Nasareci mo tucake ka lako.”

O ya e dua na veisureti kaukauwa mai vua e dua na tamata ni Turaga, se vakaevei? Ia, o Pita e sega ni sa yala sara toka ga e kea ena veisureti. Na ivolanikalou e tomana ka kaya, “sa qai taura na ligana imatau, ka sa qai tubera cake sa qai vakaukauwataki sara na yavana kei na nona qurulasawa.”

“Sa qai rika cake ko koya ka wavu tu ka lako voli, a sa *curu vata kei rau kina valenisoro*, a sa lako ka rika, ka vakarokorokotaka na Kalou.”⁴

E a sega walega ni kaciva o Pita na nona kaukauwa ni matabete ka sureta na tamata oqo me tucake ka lako. E a muria na nona veisureti ena nona dodoliga yani vua na tamata oqo, ka taura na ligana imatau tuberi koya cake talega ka lako vata yani kei koya kina valetabu.

Ena yalo ni ivakaraitaki ka a vakaraitaka o Pita, meu sa na vakatura mada me da sa na vakaitavi kece sara ena cakacaka ni kaulotu meda vakaisosomitaka na yalo ni taqaya kei na vakabauta dina, ka sureta e dua ena

veivulatolu se vaka va ena veiyabaki—mera na vakavulici mai vei ira na daukaulotu tudei. Era sa vakavakarau mera na veivakavulici ena Yalotabu, ena nodra sa vakarau mera mai veivakavulici ena veidusimaki ni Turaga. Meda duavata ka taleva lesu na noda veisureti, kauti ira mai, ka laveti ira cake, ka taubale vata yani kei ira ena nodra ilakolako vakayalo.

Mo ni vukei ena icakacaka ni veiqaravi oqo, au sa sureti kemuni na lewenilotu se cava ga na nomuni itavi ena lotu se nomuni dau lotu wasoma se warai mo ni taura e dua na ilavelave ni *Vunautaka na Noqu Kospeli*. Ena rawa ni ko ni taura e dua mai na sitoa ni lotu vakakina ena initaneti. Na kena ka tiko ena initaneti ena rawa ni wiliki se vakavodoki ka sega ni saumi. Sa dua na idusidusi kina cakacaka ni kaulotu—ka sa idusidusi kivei kivei keda kece sara. Wilika, vulica, ka qai bulataka na ka ko sa vulica me na vukei iko mo kila na ka mo cakava mo kauti ira mai kina na yalo vei Karisito ena veisureti kei na taleva lesu. Me vaka ga e a sa tukuna oti o Peresitedi Thomas S. Monson, “Oqo sa kena gauna vei ira na lewenilotu kei na daukaulotu mera sa cakacaka vata ena were ni vaini ni Turaga mera kaumai na yalo vei Koya.”⁵

A vakavulici ira na nona tisaipeli o Jisu Karisito:

“E dina sa vakalewe na yabaki a ra sa lewe lailai ga na ivakatawa ni were.

“O koya mo dou qai masuti koya na iTaukei ni were; me tala yani e so na ivakatau ni were kina nona were.”⁶

Na Turaga sa sauma na masu o ya ena noda gauna oqo ena levu duadua ni iwiliwili ni daukaulotu ena itukutuku kei vuravura. Na kedra ituvaki na ua ni dauveiqaravi yalodina oqo, sa solia kina vei keda na Turaga e dua tale na madigi meda vukei koya mera sa tamusuki mai na yalo oqori.

E tiko na ivalavala mera veivukei kina na lewenilotu ena nodra vukei na daukaulotu totoka oqo. Kena ivakairaitaki, ni sa rawa ni o tukuna vei rau na daukaulotu ni ko sa vulica tiko na *Vunautaka na Noqu Kospeli* ka tarogi rau se cava erau sa vulica tiko. Ena nomu sa wasea tiko kei ira e so tale, na nomudrau veivakayalovinakataki kei na daukaulotu sa na totoka cake sara, me vaka ga e a sa veivakaroti kina na Turaga:

“Ia, mera vunau ko ira ena yaca ni Turaga na Kalou na nodra iVakabula na kai vuravura.”⁷

Raica, “Au sa talai kemudou yani mo dou veivakavulici ka vunauci ira na tamata ia sa nodra itavi na tamata yadua era sa rogoca na nomudou ivunau mera vunauci ira na wekadra.”⁸

Ra veiwekani e rawa li ni ko ni vakasamataka na revurevu ni kena vulici na *Vunautaka na Noqu Kospeli* kina matavuvale kei ira na itokani ena nodra sa veiwasei ena ivola kei na i-meli? Sa rawa li ni ko ni na raitayaloyalotaka

na veivakalougatataki ena yaco mai kina matavuvale ni ra sa kila, kei na veika era na vulica na luvadra tagane kei na yalewa ka veituberi tiko ena vuravura ni kaulotu? Ena rawa tale beka ga mo na tekivu vakasamataka toka na kena na tasoro mai na loloma ni veisorovaki ka sa na wili me noda yadua se vakailawalawa me vaka a sa yalataka oti tu na iVakabula vei ira era dau wasea na nodra ivakadinadina me ra vakauqeti mai kina na yalo vakayadua mera lesu Vua—ka qai taleva lesu tale na veisureti oqori?

“Dou sa kalougata,” e a kaya na Turaga vua na parofita o Josefa Simici, “koi kemudou ni sa volai mai lomalagi na nomudou itukutuku me ra dikeva na agilosi, io, era sa rekitaki kemudou ka sa bokoci na nomudou ivalavala ca.”⁹

“Raica au a vosota na nomudou i valavala ca e na i vakaro oqo—ia mo dou yalodina tiko ga . . . ia mo dou tukuna yani ki vuravura taucoko na veika sa vakatakilai vei kemudou.”¹⁰

Kevaka eda taleva lesu, ena sega ni biuti keda sobu na Turaga. Au sa raica na kena dau sega ni tukuni rawa na marautaki na veisureti mai na ivakadinadina kei na kena talevi lesu ena yalodina mai vei ira na lewe ni Lotu ena veiyasai vuravura. Mai Argentina wale tikoga oqo au vakauqeti ira na lewenilotu mera sureta e dua me lako mai ki lotu ni bera na koniferedi raraba oqo. E dua na gone yabaki walu, na yacana o Josua e a rogoca ka sureti nona itokani vinaka duadua kei

ratou na nona matavuvale kina dua na soqoni ni valedolavi ena nodratou tabanalevu mai Buenos Aires. Meu wilika mada e dua na ivola au ciqoma baleti Josua kei na nona veisureti kei na taleva lesu

“Ena veiminiti yadua e dau curu kina i tuba o Josua me laki raica se ratou na lako dina mai se sega. E kaya ni kila ni ratou na lako dina mai.

“Ni sa toso yani na yakavi o ya, eratou sa sega ni lako mai na itokani nei Josua, ia e sega ni yalolailai kina o koya. E lako me laki raica na mata-mata ena veiya vica ga na miniti. Ni sa yaco mai na gauna me sa maroroi na iyaya sa tekivu rikarika o Josua ka kailavaka, ‘Eratou sa yaco mai! ‘Eratou sa yaco mai!’ Au rai cake yani ka raica e dua na matavuvale taucoko ni ratou sa lako tiko mai. E cici yani o Josua me kidavaki ratou ka veimokomoko kei nona itokani. Eratou lako kece mai ka vaka me ratou taleitaka na soqoni a caka. Eratou kauta e so na ivola lobi ka ratou sa mai veikilai vinaka sara kei na so na lewenilotu. Sa dua na ka vakasakiti na raica na vakabauta ni gonetagane lailai oqo ka kila ni rawa ni ra dau daukaulotu talega na gone ena Lalai.”¹¹

Sa noqu ivakadinadina ni noda na cakacaka vata,vaqara e dua, sureti koya, ka taleva lesu na veisureti ena vakabauta kei na yalodina ena marau-taki keda na Turaga, eda na kunea e drau vakaudolu na luvena na Kalou ka ra na mai kunea na inaki kei na vaka-cegu ni ra sa mai lewena na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Me vakalougatataki keda vakayadua na Turaga ena noda sasaga meda vakusakusataka na cakacaka ni veivakabulai, sa noqu masu ena yalomalumu, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 115:4.
2. *Vunautaka na Noqu Kosipeli: iDusidusi kina Veiqaravi ni Daukaulotu* (2004), 200.
3. *Vunautaka na Noqu Kosipeli*, 1.
4. Cakacaka 3:1–8; kuri na kena vakabibitaki.
5. Thomas S. Monson, “Ni Sa Kidavaki Mai Kina Koniferedi,” *Liaona*, Nove. 2013, 4.
6. Maciu 9:37–38.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 1:20.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 88:81.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 62:3.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 84:61.
11. iVola vakaitaukei, 10 ni Maji, 2014.

Mai vei Jean A. Stevens

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai

“Kakua Ni Ko Rere, Niu Sa Tiko Vata Kei iKo”

Ni da sa vakatorocaketaka vakalevu na noda vakararavi kei na vakabauta na Turaga, sa na rawa ni da na rawata na Nona kaukauwa ni veivakalougatataki kei na veisereki.

Dau vica wale sara na ka e vakilai ni da sa yacova na gauna talei vakaitubutubu. E na sega tale ni dua na ka me kamikamica cake me tauvata kei na noda sa ciqoma e dua na gonelailai, sucu vou mai lomalagi. E dua na ganequ e a vakila na yalo vata oqo ena dua na sala veilauti. E a sucu dole na imatai ni luvena tagane ka 2 na paudi 14 na onisi (1.3 kg) na kena bibi. E a maroroi voli o Hunter ena imatai ni rua na vula ni nona bula ena vanua ni veisusu bibi sara ena valenibula. Na vica na vula oqori e a gauna vakasasameni sara ki na matavuvale, ka ni a vakanuinitaki ka kerei vakawasoma kina vua na Turaga na Nona veivuke.

Sa vakararavitaka sara ga na nona bula o Hunter lailai. E a sasaga me rawata na kaukauwa vakayago me rawa ni bula tiko kina. Na liga kaukauwa nei tamana dauloloma e dau wasoma na kena dodo yani me taura na liga somidi lailai ni luvena tagane me rawa ni na vakauqeti koya tiko na luvena sucu dole.

Sa vakakina o ya vei ira kece na luvena na Kalou. Dau dodo wasoma mai na liga ni Tamada Vakalomalagi vei keda yadua ena Nona loloma tawa yalani. O Koya e tiko vua na kaukauwa ena veika kece ka gadreva vakalevu me vukei keda me da vuli, tubucake, ka lesu tale Vua. Oqo e vakamacalataka na inaki nei Tamada: “mera tucake tale mai na mate na tamata kecega ka rawata na bula tawamudu.”¹

Ni da sa vakatorocaketaka vakalevu na noda vakararavi kei na vakabauta na Turaga, sa na rawa ni da na rawata na Nona kaukauwa ni veivakalougatataki kei na veisereki.

E tasereki ka sinai tu ena iVola i Momani na italanoa totoka ni kaukauwa ni Turaga me dauveisereki vei ira na Luvena. E vakamatatataka sara tu ga o Nifai ena imatai ni iwase ni ivola. Eda na wilika ena tikina e 20, “Ia, koi au, ko Nifai, au na vakatakila vei kemudou ni sa yalo loloma na Turaga vei ira kece ga sa digitaka ko Koya

ena vuku ni nodra vakabauta, a sa vakaukauwataki ira mera bula kina.”²

Ena vica na yabaki sa oti au sa qai kila sara vakai au na dina e tasereki tu ena tikina oqo. Au sa qai mai kila tu kina na Nona sa rui dauvoleka sara vei keda na Tamada Vakalomalagi, kei na Nona dau vinakata me vukei keda.

Ena dua na yakavi ni sa tekivu me karobo mai na vanua, au a draiva tiko kei iratou na luvequ kau raica sara e dua na cauravou ni taubale tiko ena dua na gaunisala galili. Niu sa siviti koya, au vakila ni dodonu meu lesu tale ka laki vukei koya. Ia, au leqataka deu na qai vakarerei koya ni dua na vulagi e kele tikivi koya ena bogi, kau sa mani draiva tikoga yani. Sa vaka e kaukauwa tiko ga mai vei au na vei-vakauqeti e noqu vakasama na vosa: “Lako ka vukea na cauravou o ya!”

Au a draiva lesu tale vua ka taroga, “Ko gadreva na veivuke? Au a vakila ni dodonu meu mai vukei iko.”

E a vuki mai vei keitou kei na wai ni matana ni sa drodro sobu mai e baluna ka kaya, “Ko na vukei au li? Au sa masulaka lo tu me dua e vukei au.”

Na nona masu ni kere veivuke e a saumi ena veivakauqeti ka a yaco mai vei au. Na noqu mai sotava vakaoqo na veidusimaki matata ni Yalotabu sa guilecavi dredre ka se tikoga e yaloqu.

Ia ni sa oti oqo e 25 na yabaki ka yaco ena loloma soli wale, au a veitaratara tale kei koya na cauravou oqo ena vica na vula sa oti. Au sa qai raica ni veika e a yaco oya e sega walega ni sa dau noqu italanoa tu—ia, sa nona italanoa talega. Sa mai tama ni gone ena gauna oqo o Deric Nance, ni sa dua tiko na nona matavuvale. O koya talega e sega ni guilecava rawa na veika e a sotava oya. Sa vukea me keirau vakadavora e dua na yavu ni vakabauta ni Kalou e dau rogoca ka sauma na noda masu. Keirau a vakayagataka ruarua oqo me keirau vakavulici iratou kina na luvei keirau ni sa dau wanonovi keda tiko na Kalou. Eda sega ni tiko duadua.

Ena bogi oya e a tiko e koronivuli o Deric baleta e dua na itaviqaravi ka qai calata na iotioti ni basi. Me vaka ni a se yabaki tu ni itabagone, e a vakadeitaka ni na rawa ni taubale ki vale,

sa qai tekivu taubale yani.

Sa oti e dua veimama ni aua na nona taubaletaka tiko na gaunisala galili o ya. Se vo tu e vica vata na maile mai vale ka sega ni bau tu e kea e so na vale, ka sa vaka e rere mai. Ena nona lomaleqa sa lako wavokita e dua na ibinibini qereqere, tekiduru, ka tekivu kerea na veivuke ni Tamada Vakalomalagi. Ni oti ga e vica na miniti na nona sa lesu mai o Deric, ki gaunisala, au sa kele e yasana meu solia vua na veivuke e a masulaka.

Ia, oqo ni sa oti e vica vata na yabaki, sa vakananuma o Deric: “Na Turaga e a nanumi au tiko, e dua na cauravou lila lailai. Ka dina ga ni levu sara na ka e a yaco tu ena veiyasai vuravura, o Koya e a kila vinaka na ka au a sotava tiko ka lomani au dina me tala mai na veivuke vei au. Na Turaga sa sauma na noqu masu ena levu sara na gauna mai na gauna ni noqu a tu taudua ena bati ni gaunisala. Na nona sauma na masu e sega ni daumatata sara ena veigauna, ia na Nona kilai au vinaka tu sa ivakadinadina levu ena bogi ni siga o ya me yacova mai nikua. Na veigauna e dau ubia kina na noqu vuravura na itutuvi loaloa ni bula e vuravura, au kila ni tiko e dua na nona ituvatuva me rawa ni kauti au bula yani ki vale.”

E a vakamacalataka o Deric, e dau sega ni saumi vakatotolo na masu kece sara. Ia, e dina ni Tamada e kilai

keda tu vakavinaka ka dau rogoca na kerekere ni yaloda. E dau sauma o Koya na nona cakamana ena veimasu yadua, kei na veitamata yadua.

Eda na rawa ni vakararavitaka ni o Koya ena vukei keda, ka na sega beka ni kena iwalewale eda gadreva, ia ena sala eda na vukei kina meda na tubucake. Noda soli keda Vua ena dau dredre toka, ia ena ganita, kevaka meda na vinakata me da na laki vakatiki Koya, ka sotava na vakacegu e sa vakarautaka tu o Koya.

Eda na rawa ni laki vakila me vaka e a kaya o C. S. Lewis: “Au masu baleta niu sega ni rawa ni vukei au vakatiki au . . . baleta niu sa sega ni rawa ni vukei. Au masu baleta ni gagadre sa vaka me sa drodro laivi tu ga mai vei au ena veigauna kece sara, yadra tiko se moce. Ena sega ni veisau na Kalou. E veisautaki au.”³

E levu tu ena ivolanikalou na kedra italanoa o ira era sa dau vakararavi vua na Turaga ka ra sa vukei kina ka sereki, mai vei Koya. Vakasamataki Tevita na cauravou lailai, o koya e a vakabulai mai na liga kaukauwa i Koliaci ena nona vakararavi vua na Turaga. Vakananumi Nifai, ena nona a vakatakekere vua na Kalou ena vakabauta me sereki mai vei iratou na tacina a ratou gadreva me vakamatea. Nanumi Josefa Simici lailai, ena nona vakasaqara na veivuke ni Turaga. E a sereki mai na kaukauwa ni butobuto ka ciqoma e dua na isau ni taro vaka na caka mana. O ira yadua oqo era sotava na bolebole dina ka dredre. O ira yadua oqo era cakacaka ena vakabauta ka vakararavi vua na Turaga. O ira yadua oqo era a ciqoma na Nona veivuke. Sa vakakina o keda ena gauna oqo, ni kaukauwa kei na loloma ni Kalou sa ivakaraitaki sara tu ga ena nodra bula na luvena.

Au se qai raica oti walega oqo ena nodra bula na Yalododonu mai Zimbabwe kei Botswana. Au a vakauqeti ena nodra ivakadinadina e vuqa na—gonelalai, itabagone, kei na qase. Era a wasea e dua na ivakadinadina warumisa sara ni vakabauti Jisu Karisito. Ena maliwa ni dredre kei na bolebole era sotava tu ena veisiga, era bula voli ga ena nodra vakararavi

vua na Kalou. Era vakadinadinataka Nona dodoliga yani ki na nodra bula ka ra dau kaya vakawasoma ena malanivoso, “Au sa vakavinavinaka sara vakalevu vua na Kalou.”

Ena vica na yabaki sa oti a vakaraitaka kina e dua na matavuvale yalodina vei ira na lewe ni neitou tabanalevu na ivakaraitaki ni vakararavi vua na Turaga. O Arn kei Venita Gattrell rau a bula marau voli ena gauna sa kune kina vei Arn na kenisa kaukauwa sara. Sa kaukauwa sara na kena ivakatakilakila—ka sa vica walega na macawa mena bula tiko kina. Eratou sa qai vinakata na matavuvale me ratou duavata tale mada vaka-dua, ena iotioti ni gauna. Era sa qai soqoni vata mai na gone, eso mai na veivanua yawa. E 48 walega na auwa mera na mai veisotari vata kina. Erau sa qai digitaka na Getrels na ka e bibi duadua vei iratou—e dua na itaba ni matavuvale, dua na nodra vakayakavi vakamatavuvale, kei na dua na nodra gauna ni lako vakamatavuvale ena valetabu mai Salt Lake. Kaya ga o Venita, “Ni keimami sa curu mai tuba ena valetabu, sa iotioti ni gauna me keimami na tiko vata ena bula oqo.”

Ia, ni ratou sa biubiu eratou a vakadeitaka ni levu sara na ka sa tu vei iratou ena bula oqo. Baleta na veiyalayalati tabu ni valetabu, era sa nuitaka tiko na yalayala ni Kalou. Ni sa rawa mera bulavata me tawamudu.

Na rua na vula e tarava sa taladrodro tu ga mai na veivakalougatataki ka sa sivia sara me vakananumi lesu tale. Na nodrau vakabauta kei na vakararavi vua na Turaga o Arn kei Venita sa tubucake sara ga me vaka e a kaya o Venita: “Au sa keveti tu ga. Au sa vulica ni rawa ni ko na vakacegui ena loma ni gauna dredre. Au sa kila ni Turaga sa wanonovi keirau sara tu ga. Kevaka mo vakararavi vua na Turaga, sa na rawa ni ko na lako curuma na bolebole kecega ena lako mai vei iko ena bula oqo.”

Kuria e dua vei iratou na luvena yalewa ka kaya: “Keitou a vakasaravi rau tiko na neitou itubutubu ka raica na nodrau ivakaraitaki. Keitou raica na nodrau vakabauta kei na nodrau bulataka. Au sega saraga ni na kerea na

veivakatovolei vakaoqo, ia, kau na sega talega ni na biuta vakatikitiki. Keimami a wavoliti ena loloma ni Kalou.”

Sa dina sara ni sega ni veika eratou a namaka tu na matavuvale na Gattrells me a yaco, na nona mai takali o Arn. Ia, na leqa eratou a sotava e a sega ni leqa ni vakabauta. Na kosipeli i Jisu Karisito e sega ni jekelisi ni veika me caka, ia e bula tu e yaloda. Na kosipeli e “sega ni ka e bibi; ia e tiko na tabana me vuka.”⁴ Ena rawa ni keveti keda yani. E a keveti iratou na Gattrells. Eratou vakila na vakacegu ena gauna ni cagilaba. Eratou a veitauri liga tu ka vakararavi ki na veiyalayalati ni valetabu ka ratou a sa cakava oti ka bulataka tiko. Eratou a tubucake ena nodratou a vakararavi vua na Turaga ka ratou sa vakaukauwataki ena

nodratou vakabauti Jisu Karisito kei na Nona kaukauwa ni veisorovaki.

Na gauna eda muria kina na sala ni bula vakatisaipeli, se cava ga eda leqata tiko se na bolebole cava e da sotava tu, eda sega ni tiko duadua. Ko ni sega ni guilecavi. Me vakataki Deric, o ira na Yalododonu mai Aferika, kei na matavuvale na Gattrell, eda na rawa ni digitaka meda sotava na liga ni Kalou ena veika eda gadreva. Eda na rawa ni sotava na noda bolebole ena masu kei na vakararavi vua na Turaga. Ni da sa lako curuma tiko oqori eda sa na qai rawa ni veiuai vata kei Koya.

Ni vosa tiko vei keda yadua, e kaya na Turaga, “Kakua . . . ni ko rere; . . . niu sa tiko vata kei iko: kakua ni ko taqaya niu sa nomu Kalou kau na vakaukauwataki iko; . . . io, kau na vukei iko; . . . kau na tokoni iko ena ligaqu imatau sa dau dina.”⁵

Au wasea na noqu ivakadinadina ena yalomalumulumu, ni Kalou na Tamada e kilai keda kece, ka dodoliga tu mai me vukei keda. Ena vuku ni Luvena Lomani, o Jisu Karisito eda na rawa ni vakamalumulumutaka na bolebole kei vuravura ka da vakau lesu bula tale yani ki vale. Me tiko vei keda na vakabauta meda na dau vakararavi Vua, sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosese 1:39.
2. 1 Nifai 1:20.
3. Vosa ena ituvaki kei C. S. Lewis ni matataki vei William Nicholson, *Shadowlands* (1989), 103.
4. Harry Emerson Fosdick, *Twelve Tests of Character* (1923), 88.
5. Aisea 41:10.

Mai vei Bisopi Gary E. Stevenson
Bisopi Vakatuilewa

Nomu Va na Miniti

Na cakamana ni Veisorovaki e rawa ni vakavinakataka na malumalumu ena noda vakaitavi.

Na Olimipiki ni Vulaibatabata se qai oti toka ga a kuruseti vuravura ni ra a veisisivi kina na dauqito ni 89 na matanitu ka ra veisisivi ena 98 na qito duidui. E vakasakiti, ni 10 vei ira na dauqito oqori era lewena na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, ka 3 vei ira eratou vakametali me vaka e volai ena *Church News*: o Christopher Fogt, Noelle Pikus-Pace, kei Torah Bright.¹ Eda vakacaucautaki ira kei ira kece na dauqito era a veisisivi. Vinaka vakalevu!

Au tukuna tiko na qito oqo ka vagoleya na noqu vakasama vei ira na cauravou, goneyalewa, kei na itabagone qase cake—o kemuni o ni donumaka na nomuni veitabayabaki bibi ka na vakatau kina na itosotoso ni nomuni bula. Au vakila e dua na yalo ni vakusakusa ena noqu vosa tiko oqo vei kemuni.

Mo ni vakila na vakusakusa oqori, au na wasea na italanoa kei Noelle Pikus-Pace, e dua vei ira na dauqito Yalododonu Edaidai. Ena qito nei Noelle, na skeleton, era tara cake yani na dauqito na nodra totolo ena nodra gutuwa ka qai mota yani ki na dua na ivakasisisi lailai. Ni vica toka ga na idi mai dela ni qele na matadra, era veitau sobu yani ena dua na sala ucacevata tatakelokelo ena totolo ka yacova sara yani na 90 na maile (145 km) dua na auwa.

E vakasakiti kina, ena vica na yabaki ni vakavakarau ena qai vakatau na qaqa se na yalorarawa ena veika e mai yaco ena loma ga ni va na cici ya 60 na sekodi.

Na nona tatadra ni Olimipiki ena 2006 o Noelle a mai takosovi ena vakacalaka ka ramusu kina e dua na yavana, ka sega ni rawa ni vakaitavi. Ena Olimipiki ni 2010 a mai sega tale ni vakavotukana nona tatadra ni mai vakavuna ga nona sega ni lai tu ena itutu ni metali e sivia ga vakalailai na dua na ikatini ni sekodi.²

E rawa beka ni o vakatayaloyalo-taka na nanamaki a vakila ni wawa toka me tekivuna na nona imatai ni

cici ena Olimipiki ni 2014? Ena mai vakayagataki ena dua ga na gauna lekaleka na veiyabaki ni vakavakarau. Va ga na miniti na kena levu taucoko. E vica na yabaki na nona vakavakarau tiko ki na va na miniti oya ka na taura nona bula taucoko na nona dau vakananuma lesu tu.

Na iotioti ni nona cici o Noelle e sega ni dua kina na cala! Eda na sega ni guilecava na nona rika yani ki na vanua ni sarasara me mokoti iratou na nona matavuvale ni takosova oti na laini, ka kailavaka, “Sa rawa!” Sa mate vinaka na veiyabaki ni vakavakarau. Keimami raica nona metali ni Goneyalewa ni toka e domona qai biu tikiva yani na metali siliva.³

Ena rairai sega beka ni dodonu ni qai mai vakatautaki ga na nona gauna taucoko ni vakavakarau ki na Olimipiki o Noelle ena veika e mai cakava ena va ga na miniti bibi ka leleka. Ia sa kila tiko o koya, oqori na vuna a vakavakarau kina vagumatua. A vakila na kena bibi, na totolo ni nona va na miniti, kei na kena ibalebale ena vo ni nona bula taucoko.

Eda nanumi Christopher Fogt talega, e dua na lewe ni timi ka a rawata na metali varasa ena veitau ibilibili ni ucacevata ya-va. A rawa me tu vakasuka ni oti e dua na coqa ena Olimipiki ni 2010, a digitaka o koya me sasaga tikoga. Ni oti e dua na cici vakasakiti, a rawata na icovi a sasagata-taka tiko mai vagumatua.⁴

Ia, vakasamataka mada na kena tautauvata kei ira na dauqito oqo’ na nomu sala ki na bula tawamudu “vakaitavi ena va na miniti.” O iko e dua na ka bula tawamudu. Ni se bera ni o sucu mai, o a bula tu vakayalo. Ena kena iserau e dua na Tamada Vakalomalagi dauloloma, o a tereni ka vakavakarau mo lako mai ki vuravura ena dua na gauna lekaleka ka, io, mai vakaitavi. Na bula oqo na nomu va na miniti. Ni o tiko voli eke, na nomu ivalavala ena vakatau kina se o na winitaka na nomu icovi ni bula tawamudu. E vakamacalataka na parofita o Amuleki, “Me vakarautaki . . . me na lesu tale vua na Kalou; io, oqo na bula . . . me kitaka na [nona] cakacaka kecega.”⁵

Ena dua na kena vakasama, sa tekivu oti na nomu va na miniti. Sa tekivu toso na kaloko. E veiganiti vinaka na nona vosa na iApositolo o Paula: “dou cici vakakina mo dou tauca na [kena icocovi].”⁶

E tautauvata na kena gadrevi na ikalawa oqori ki na nona gauna leka-leka ni vakaitavi e dua na dauqito ni Olimipiki—na rika kei na ivukivuki vei ira na dauvakasisisi kei na dauvakasisisi ena papa ni uacevata, kena lewai vakamatau na igole ni sala ni ibilibili ni uacevata, se sisi sivita na matamata ni sala sobu mai delana—sa vakakina na kena bibi sara ena noda bula, eso na ka—na vanua ni cegu dau tosoi keda ena noda veitavi vakayalo e vuravura. Na ivakatakilakila vakayalo oqo sai koya na veicakacaka vakalotu solia mai na Kalou ka yaga sara ni kosipeli: papi-taiso, ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu, veitabaki ki na matabete, cakacaka vakalotu ni valetabu, kei na vakaivotavota ena sakaramede e veimacawa.

“Ena [vei]cakacaka vakalotu oqo . . . , ena vakatakilai kina na kaukauwa vakalotu.”⁷

Kei na sala vata ga e vakarautaki kina e dua na dauqito ena ivakarau ni

vakaukauwa yago me vakaitavi kina ena nona qito ena kena ivakatagedegede duadua e cake, na muri ni ivakarou ena rawa kina vei iko mo ciqoma na cakacaka vakalotu veivakabulai oqo.

E rawa beka ni o vakila na vakusa-kusa oqori?

Kemuni na noqu itokani gone, evei ga na vanua o sa tu kina ena nomu “vakaitavi va na miniti,” Au vakauqeti kemuni mo ni vakasamataka vakatitobu, “na cava au gadreva meu cakava tale me vakadeitaki kina na noqu metali?” Ena gauna beka ni koniferedi oqo, sa vakasolokakanataka kina vei iko na Yalotabu na cava oya: me vakainaki vakalevu cake beka na nomu vakavakarau ki na dua na cakacaka vakalotu ni mataka se mo ciqoma e dua na cakacaka vakalotu sa dodonu mo a sa ciqoma makawa. Se cava ga, cakava sara ga oqo. Kua ni wawa. Ena totolo na toso ni nomu va na miniti, o na qai vakasamataka tu ena gauna tawamudu taucoko na veika o vakayacora ena bula oqo.⁸

E gadrevi na bula vakaivakarau yadua. Na masu e veisiga, vulica na ivolanikalou, ka dau lako i lotu e dodonu me yavu ni nomu tuberi.

E gadrevi kina e dua na ivakarau tudei ni talairawarawa ki na ivakarou, rokova na veiyalayalati o sa cakava, ka muria na nona ivakatagedegede na Turaga ka kunei ena *Me iSakisaki ni iTabagone*.

Rairai o sa kila tiko na veika eso ena nomu bula ka rawa ni vakaberabertaka se tarova na nomu tubu vakayalo. Ke vakakina, muria na ivakasala vakaivolonikalou oqo nei Paula: “Me da biuta laivi tu na ka bibi kece kei na ivalavala ca eda sa tao rawarawa kina ka me da ciciva tikoga na cere sa tu e matada.”⁹

E sega ni sa bera me da veivutuni. Ia e rawa ni vakakina ena dua na gauna walega oqo, baleta e sega ni dua e kila na gauna ena oti kina na nomu va na miniti.

Eda na vakasamataka tiko beka vakataki keda, “Au sa vakacacana. Sa suruta na pusi na noqu va na miniti. Meu sa soro ga.” Ke vakakina, muduka na vakasama oqori, ka kakua tale vakadua ni vakasama vaka-oqori. Na cakamana ni Veisorovaki e rawa ni vakavinakataka na malumalumu ena noda vakaitavi. Me vaka sa vakavuvulitaka o Elder Jeffrey R. Holland:

“Ki vei kemuni . . . o ni se lokuyara tiko, . . . Au vakadinadinataka na kaukauwa veivakavou ni nona loloma na Kalou kei na cakamana ni nona loloma soliwale. . . .

“ . . . E se *bera vakadua* ni bera kevaka se tukuna tiko na iVakavuvuli . . . ni se vo na gauna. . . . Kakua ni lokuyara.”¹⁰

Nanuma o sega ni tiko duadua. Sa yalataka na iVakabula ni na sega ni laivi iko mo luveniyali tu.¹¹ Era tu talega na nomu matavuvale, itokani, kei ira na veiliutaki era tokoni iko tiko.

E dina ni sa vagolei tiko na noqu vosa vei ira na itabagone ena Lotu, vei kemuni na itubutubu kei na tubuni-gone, au tukuna na veika oqo:

Ena dua na gauna lekaleka sa oti a vakamacalataka kina o Elder David A. Bednar e dua na ivakarau rawarawa me vakayacori kina na vakadidike vakamatavuvale me vakatakilakilataki na toso ena sala ni veiyalayalati ena veicakacaka vakalotu veiganiti. Na ka ga e gadrevi e dua na tiki ni pepa ka rua na kena kolomu: “yaca” kei na “ituvatuvu” me baleta na cakacaka vakalotu e tarava se na kena e gadrevi.” Au a cakava oqo ena dua na gauna walega oqo, au vola na yacandra yadua na lewe ni matavuvale. Ena kedra maliwa, au raica kina e dua na makubuqu tagane dramidrami, me na masulaki ena dua na gauna ga oqo; dua na makubuqu tagane yabaki ono, ka sa yaga me vakarautaki ki na papitaiso; kei na dua na luvequ tagane sa na yabaki 18, sa bibi na nona vakarautaki ki na matabete kei na edaumeni ni valetabu. Na tamata kece ena lisi era gadreva na cakacaka vakalotu ni sakaramede. Na vakatovotovo rawarawa oqo sa vukei au ena noqu vakataucokotaka na noqu itavi vakapeteriaki meu vukei ira na lewe ni noqu matavuvale yadua ena sala ni veiyalayalati, ka dua na ituvatuvu ni cakacaka me baleti ira yadua. Oqo beka e dua na vakasama me baleti iko, ka na yaco kina na veivosaki vakamatavuvale, lesoni ni lotu vakamatavuvale, vakavakarau, kei na veisureti sara mada ga ki na veicakacaka vakalotu gadrevi ena nomu matavuvale.¹²

Me vaka niu dua na dau vakasisi ena ucacevata kei na papa, a vakauqeti au vakalevu na rawati ni metali siliva ena itavi va na miniti nei koya na dauqito ni Ositerelia YDE ka dauvakasisi ena papa ni ucacevata o Torah Bright ka rawa metali kina ena veisisivi ni qakilo rauni. E vakidacalataki vuravura nona vakaotia e dua na cici sega ni dua na kena cala qai mai tinia ena dua na saumaki vakanadaku 720. Ia, e veivakauqeti cake sara mada ga ka veivakurabuitaki ki vuravura na ivakarau e dolele yani kina ka vakaraitaka na loloma Vakarisito vei ira era veisisivi vata tiko. E raica rawa ni vaka me taqaya voli me baleta na ikarua ni nona veisisivi o Kelly Clark na dauvakasisi ena papa ni ucacevata ni Amerika, ka a sega ni vinaka na imatai ni nona qito ena iotioti ni rauni. “A mokoti au,” e nanuma lesu o Clark. “A tauri au tu ga me yacova niu sa malumu sobu ka taura malua na noqu icegu. Sa dua na ka totoka me dua na imoko mai vua e dua na itokani.” E qai laki tomani Torah ena nodra tavata na qaqa o Kelly Clark me taura na metali varasa.

Ni tarogi me baleta na ivalavala ni yalovinaka vei ira era veisisivi vata, ka rawa ni sega ni taura kina nona metali siliva, e kaya ga vakaoqo o Torah, “O au e dua e veisisivi tiko—au vinakata meu solia na noqu vinaka duadua—ia au vinakata me ra solia talega na nodra vinaka duadua na veisisivi kei au.”¹³

Ni da vakasamataka tiko oqori, e tiko beka e dua e gadreva na nomu

veivakayaloqaqataki? Dua na lewe ni matavuvale? Dua na itokani? Dua na lewe ni kalasi se lewe ni kuoramu? O na vukei ira rawa vakacava ena nodra va na miniti?

Kemuni na itokani lomani, o ni tu ena loma ni dua na ilakolako. Ena so na sala, o ni veitau sobu tiko ena qakilo rauni se sala ni ibilibili ni ucacevata, ka rawa ni dredre toka me da cakava na ivukivuki yadua se vakamura na itakelo yadua. Ia nanuma, o sa vakavakarau tu mai ena ka oqo me baleta na milenia. Oqo na gauna mo vakaitavi kina. Oqo na nomu va na miniti! Oqo na kena gauna!

Au vakaraitaka na noqu yalodei ena nomuni kaukauwa. E tu e yasamuni na iVakabula kei vuravura. Kevaka o kerea na Nona veivuke ka muria Nona veidusimaki, mo na druka rawa vakacava?

Au tinia ena noqu ivakadinadina me baleta na veivakalougatataki e noda ni tiko na parofita bula, o Peresitedi Thomas S. Monson, vakakina kei Jisu Karisito kei na Nona itavi me noda iVakabula ka Dauveivueti, ena Yacana tabu, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Christine Rappleye, “Mormons in the Olympics: 3 Medals for LDS Athletes at the Winter Games,” deseretnews.com/article/865597546/Mormons-in-the-Olympics-3-medals-for-LDS-athletes-at-the-Winter-Games.html.
2. Raica na Christine Rappleye, “Mormons in the Olympics.”
3. Raica na Sarah Petersen, “Noelle Pikus-Pace Wears LDS Young Women Necklace throughout Olympics,” deseretnews.com/article/865596771/Noelle-Pikus-Pace-wears-LDS-Young-Women-necklace-throughout-Olympics.html.
4. Raica Amy Donaldson, “Army, Faith Helped Push Mormon Bobsledder Chris Fogt to Olympic Success,” deseretnews.com/article/865597390/Army-faith-helped-push-Mormon-bobsledder-Chris-Fogt-to-Olympic-success.html.
5. Alama 34:32.
6. Raica na 1 Korinica 9:24.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 84:20.
8. Raica na Alama 34:31–33.
9. Iperiu 12:1.
10. Jeffrey R. Holland, “Dau Cakacaka ena Were ni Vaini,” *Liaona*, Me 2012, 33.
11. Raica na Joni 14:18.
12. David A. Bednar, veitalanoa kei koya e vola.
13. Vidya Rao, “Snowboarder Kelly Clark: Hug from Competitor Helped Me Win Bronze,” today.com/sochi/snowboarder-kelly-clark-hug-competitor-helped-me-win-bronze-2D12108132.

Mai vei Elder David A. Bednar
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Colata na Nodra iColacola ena Loloma

Na icolacola e tu vei keda yadua ena noda bula ena vukei keda meda na vakararavi kina loloma veivueti kei na loloma soliwale ni Mesaia Yalosavasava.

Dua tiko na noqu itokani vinaka sara, ka a vinakata ena itekivu ni nona bula vakawati me volia ka taukena e dua na lori lailai ni usa iyaya. Sa vakadeitaka o watina ni sega ni gadrevi na lori, ia a vinakata ga me dua na nona lori vou. Dua na veitalanoa ena veiwali e muria na nodrau sa veisoli vakasama na veiwatini me laurai na kena vinaka kei na kena ca ni na voli e dua na lori vaka o ya.

“Daulomani, ena gadrevi me dua na nodatou lori lailai ni usa iyaya.”

E a taroga yani, “Na cava o nanuma kina ni na gadrevi me dua na nodatou lori lailai ni usa iyaya?”

E a sauma yani na nona taro ena ka e nanuma ni sa na kena isau vinaka duadua. “Vakacava kevaka me na gadrevi na medratou sucu na gone ena dua na gauna ni cava kaukauwa, ka qai gaunisala duadua ga e rawa niu lako kina ki na sitoa meu vodo ena dua na lori vaka o ya?”

E a sauma mai o watina ena matadredredre, “Kevaka me daru volia e dua na lori vou, sa na sega na ilavo me voli kina na sucu—na cava mo leqataka kina na lako kina sitoa ena gauna ni leqa tubokoso!”

Ni sa toso tiko na gauna rau tomana tikoga nodrau veivakasalataki ka yacova na gauna erau sa qai duavata kina me sa voli e dua na lori. Ni se qai voli ga na lori sa gadreva sara ga o noqu itokani me vakaraitaka na yaga ni lori, ka vakadeitaka na vuna levu e gadreva kina me a voli e dua. Sa qai nanuma me sa laki musu buka mada mai veikau me baleta na nona matavuvuale. E a gauna tiko ni vula ikelikeli ena loma ni yabaki ka sa tekivu lulutu na ucacevata mai na veitulunivanua ka a nakita tiko me laki musu buka mai kina. Ni sa draiva cake yani ki delana, sa tekivu me vavaku cake tiko ga na ucacevata. Sa kila o noqu itokani na sisisi ni gaunisala ka rawa ni vakavu leqa, ia e sa tiko na nona yalodei ni lori vou oqo ena rawa ni toso ga yani ki liu.

Ka ni rarawa ni a sa sivia tale beka na vanua e lakova o noqu itokani. Ni sa ulia yani na lori kina vanua e a nakita me kele kina ka musu buka, sa sega ni toso rawa na lori, ni sa tao. Eratou sa wirilala taucoko sara ga na va na kena taya ena ucacevata. Sa raica rawa sara ga ni sa sega ni kila na ka me cakava me rawa ni takali tani

mai kina ena vanua rerevaki sa tao tu kina oqo. Sa tekivu me madua ka lomaleqa.

Sa qai vakadeitaka o noqu itokani, “Sa vinaka, au na sega ni mai dabe wale toka ga vakaoqo eke.” Sa qai sobu mai ki ra ka tekivu musu buka. Sa vakasinaita sara ga ena mua imuri ni lori ena dua na iusana bibi. Sa qai vakadeitaka o noqu itokani me sa tovolea me sa daraivataka laivi tale mai vakadua mai na vanua o ya na lori. Ni sa veisautaka na qia ka sereka na pawa, sa tekivu me toso yani ki liu. Vakamalua sara ni sa tekivu toso yani na lori ka lako laivi mai na vanua ucacevata kina loma ni gaunisala. Sa qai sereki ka tekivu me sa naulu yani ki vale ena yalomarau kei na vakacegu.

Na Noda iUsana Yadua

Au sa masuta na veituberi ni Yalotabu ena noqu vakabibitaka na lesoni bibi eso e rawa ni vulici mai na italanoa oqo baleti noqu itokani, na lori, kei na buka. Sa ikoya na iusana. Na iusausa buka sa ikoya na ka e a vakavuna na nona dro laivi rawa mai na ucacevata o koya me yaco i gaunisala,

ka toso rawa yani ki liu. Nai usana sa ikoya na ka e vakavuna na nona rawa ni lesu rawa tale yani kina ki vale vei iratou na nona matavuvale.

O keda yadua e tiko na noda iusana. Na noda i usana e wili kina na vinakata na ka kei na veimadigi, icolacola kei na ivotavota, leqa kei na kalougata, kei na digidigi kei na vakatatabu. Rua na taro e rawa ni veimutaki ka veivuke ni da dau masulaka na noda iusana. Ena rawa beka kina i usana au cola tiko oqo me solia na idre vakayalo ka na rawa ni dreti au yani ena vakabauti Karisito ena sala rabai lailai ka qiqa ka drotaka na ta o? Ena rawa beka kina i usana au cola tiko oqo me solia na idre vakayalo me na rawa ni dreti au lesu yani ki vale Vua na Tamada Vakalomalagi?”

Ena so na gauna eda na vakacalai ka vakabauta ni bulamarau e yali mai kina na i usana. Ia, na colati ni dua na i usana ena gadrevi ka na dodonu me sotavi ni dua tiko na tiki ni yavu ni bula marau. Me vaka ni na gadrevi kina noda dui i usana me na tiko kina na idre vakayalo, me da na qaqarauni meda kakua ni cola wavoki e levu na

ka vinaka ka sega ni bibi ena noda bula ka na dreti keda laivi mai na veika e bibi vakaidina sara vei keda.

Na Veivaqacotaki ni Kaukauwa ni Veisorovaki.

Kaya vakaoqo na iVakabula:
“Dou lako mai vei au, oi kemudou sa oca ka colata na icolacola bibi, kau na vacegui kemudou.”

“Vakataqara vei kemudou na noqu ivua, ka vuli vei au; niu sa yalomalua ka yalomalumulumu: dou na qai kunea na vakacegu ni yalomudou.”

“Ni sa rawarawa na noqu ivua ka sa mamada na noqu icolacola” (Maciu 11:28–30).

Na ivua e dua na tolo ni kau ka dau vakayagataki vua e rua na bulumakau se dua tale na manumanu ka na rawa ni rau dre vakatautavata e dua na i usana. Dua na ivua e dau cokoti rau vata e rua na manumanu me rawa ni rau cakacaka vata me rau na cakava rawa kina e dua na cakacaka.

Vakasamataka mada na veisureti yadudua duatani oqo ni Turaga, meda “vakataqara vei kemudou na noqu ivua.” Na kena caka ka maroroi na

veiyalayalati eda sa cola ivua vata tiko kei na Turaga Jisu Karisito. Sa kena irairai ni sa kacivi keda tiko mai na iVakabula meda vakararavi vua ka cola vata kei Koya, dina ga na noda maqosa duadua ena sega ni veiraurau vata kei na ka ena rawata o Koya. Ni da sa vakararavi ka cola vata kei Koya ena ilakolako ni bula oqo, sa dina sara, ni sa rawarawa na Nona ivua ka mamada na Nona icolacola.

Eda sega ka sega ni dodonu meda tu taudua voli ga. Eda na rawa ni qarava tikoga na noda bula ni veisiga ena veivuke vakalomalagi. Eda na rawa ni ciqoma na veivakaukauwataki ena Veisorovaki ni iVakabula, ena “nomuni kaukauwa ga” (“Turaga, Meu Na Muri Kemuni,” *Serenilotu*, naba. 129). Me vaka ga e a kaya na Turaga, “Raica mo drau ia ga ena nomudrau ilakolako, ka me reki tikoga na lomamudrau, ia au na tiko vata kei kemudrau me yacova na ivakataotioti” (D&C 100:12).

Vakasamataka na ivakaraitaki e tiko ena iVola iMomani ni sa vakararawataki Alama tiko kei ira na nona tamata o Amuloni. E a voqa mai na domo

ni Turaga vei ira na tisaipeli oqo ena gauna ni nodra vakararawataki: “Dou laveta cake na ulumudou ka vakacegu niu sa kila tu na veiyalayalati dou a cakava vei au, au sa dau veiyalayalati kei ira na noqu tamata ka vakabulai ira mai na nodra vakabobulataki” (Mosiah 24:13).

Namaka toka na dabe donu ni veiyalayalati ena yalayala ni veivakabulai. Na veiyalayalati e ciqomi ka maroro kei na cakacaka vakalotu e cakava na dodonu ni matabete sa na ganita me na ciqomi kina na veivakalougatataki ena soli ena Veisorovaki i Jisu Karisito. Baleta ni cakacaka vakalotu ni matabete, ena laurai kina na kaukauwa vakalou ka sa soli vua na tamata ena bula oqo ka wili kina na veivakalougatataki ni Veisorovaki (raica na V&V 84:20–21).

Nanuma lesu na vosa e a kaya na iVakabula “Ni sa rawarawa na noqu ivua, ka sa mamada na noqu icolacola” (Maciu 11:30) ena noda vakasamataka na tikina e tarava ena veika a sotava o Alama kei ira na nona tamata.

“Ia au na vakamamadataka na icolacola dou sa vakacolati kina mo dou kakua ni vakila ni dou sa colata” (Mosaia 24:14).

E lewe levu vei keda e nanuma tikotiko ni ivolanikalou oqo e tukuna tiko ni icolacola oqo ena vakasauri na kena na kau laivi sara ga vakadua

mai vei keda. Na tikina e tarava e vakaraitaka tiko na kena kau laivi na tikina o ya.

“A sa vakamamadataki na icolacola kece sa vakataqari vei Alama kei ira na wekana. A sa vakaukauwataki; a sa vakaukauwataki ira na Turagame ra colata rawa na nodra icolacola ka soli ira ena yalomarau kei na yalo vosota kina nona lewa na Turaga” (Mosaia 24:15; kuri na kena vakabibitaki).

Na bolebole kei na dredre a sega ni sa kau laivi mai vei ira na tamata ena gauna vata ga o ya. Ia, e a vakaukauwataki o Alama kei ira na tamata kei na nodra sasaga e a vakamamadataka na nodra icolacola. O ira na tamata vinaka oqo era a vakaukauwataki ena Veisorovaki mera cakava na ka ena nodra galala (raica na V&V 58:26–29) ka va *qaqacotaki* ira. Ia, “ena kaukauwa ni Turaga” (na Vosa i Momani 1:14; Mosaia 9:17; 10:10; Alama 20:4), Alama kei ira na nona tamata era a drotaki bula yani ki na vanua o Saraemala.

Na Veisorovaki i Jisu Karisito e sega walega ni vakamalumalumutaka na revurevu ni Lutu nei Atama ka vakadeitaka na noda rawa ni vosoti ena noda ivalavala ca, ia na Nona Veisorovaki sa vakavuna meda caka vinaka kina ka na vinaka cake sara kina me na tosocake sara kina dua na itagede eda na qai vakananuma tale

tu se a rawa vakacava na kena o ya. E levu vei keda e kila ni da sa caka cala ka gadreva na veivuke me da vakamalumalumutaka na revurevu ni ivalavala ca ena noda bula, sa vakarautaka tu na iVakabula vei keda ni da na vakasavasavataki ena nona kaukauwa ni veivueti. Ia eda kila tiko li ni Veisorovaki e baleti ira na tamata vakabauta ka ra sa talairawarawa ka buladodonu ka sa tovolea tiko mera veiqaravi ena yalodina? Au vakananuma tiko ke da na sega ni vakila tiko na kaukauwa e tiko ena Veisorovaki ena noda bula ka qai vakabauta tu vakatikina me da sa na cola duadua tu ga na noda iusana ena noda kaukauwa vakaikeda kei na yalo ni sasaga mai na noda kaukauwa vakaiyalayala.

Dua na ka na noda kila ni o Jisu Karisito e a lako mai ki na vura-vura me mai *mate* ena vukuda. Ia e dodonu talega me da na vakavinavinakataka ni gadreva na Turaga ena nona Veisorovaki kei na kaukauwa ni Yalotabu me *vakabulabulataki* keda—sega walega me veituberi tiko yani, ia me veivakaukauwataki ka veivakabulai.

E Vukei Ira na Nona Tamata Na iVakabula

E a vakamacalataka o Alama na vuna kei na ka me caka ena nona vukei keda na Turaga:

“Ia, ena mai vunau voli ko Koya; ena vosota na ka rarawa, na

veivakararawataki, kei na veivakato-
volei kecega a sa yaco na ka oqo me
vakayacori kina na vosa sa tukuni ni
na colata ko Koya na nodra rarawa kei
na nodra ivalavala ca na nona tamata.

“Ena soli koya me mate me sereka
kina na ivesu ni mate sa vesuki ira tu
na nona tamata, ia sa mai bula vaka-
tamata ko koya me kila kina na nodra
malumalumu na nona tamata, ka
vakabulai ira ena nona yalololoma.”
(Alama 7:11–12).

Sa mai vakararawataki nai Vakabula
ka sega walega ena noda ivalavala
ca kei na caka ca ia ena mosi talega
vakayago kei na rarawa, na noda ma-
lumalumu kei na ivalavala ca, na noda
rere kei na taqaya, na noda yalaolailai
kei na noda yaloveilecayaki, na noda
madua kei na na mosi ni yalo, na kena
sega ni veiriti na itotogi kei na sega ni
veiraurau na veika e sa sotavi oti mai.

E na sega na mosi vakayago, sega
na mavoa vakayalo, sega na madua ni
yalo se mosi ni yalo, sega na veileca-
yaki ni yalo, sega ni veivakamaluma-
lumutaki se veivakacacani, me daru
na vorata ena bula oqo, me a sega ni
sotava taumada na iVakabula. Ena dua
ga na gauna lekaleka ni malumalumu
eda na kacivaka cake, “E sega ni dua
me kila. Ena sega ni dua ena kila” Ia,
na Luve ni Kalou ena raica ka kila
vinaka tu, ni a sa vakila ka sotava oti
na icolacola yadua. Me vaka ni o Koya
sa vakacacabo oti, (raica na Alama
34:14), sa tu Vua na dodonu ka na
rawa ni solia na nona loloma ka do-
doka na ligana dauloloma. Ena rawa
ni dodoka na ligana me tara me vueti,
ka vakabula ka vakaukauwataki keda
me da na rawa ni rawata na veika
ena sega ni da rawata kevaka meda
vakararavi tu ga ena noda kaukauwa.
Sa dina sara ni Nona ivua sa rawarawa
ka sa mamada na Nona icolacola.

Dua na Veisureti, Dua na Yalayala, kei na Dua na iVakadinadina

Au sureti kemuni mo ni vulica,
masulaka, vakasamataka ka sasaga-
taka mo ni kila e levu na ka baleta na
Veisorovaki ni iVakabula ena nomuni
vakananuma tiko na nomuni icolacola.
E levu na ka baleta na Veisorovaki ena
sega ni rawa ni da na kila ena noda

vakasama vakayago. Ia, e levu na ka
baleta na Veisorovaki e na rawa ka do-
donu meda kila.

O noqu itokani, na iusausa buka e
a solia vua e dua na idre ni veivaka-
bulai levu. E a sega ni toso rawa na
lori ena uacevata ni a lala tu, dina ga
ni a tiko kina na iyaragi ni lori e tu na
kena iyaragi me rawata. E a gadrevi e
dua na iusana bibi me na dreti ka toso
rawa kina.

O ya na i usana, Sa ikoya na i
usana ka vakararawataki na idre ki
liu me lako laivi mai na vanua e tao tu
kina ka toso yani ki gaunisala me va-
kavuna na nona lesu rawa tale o noqu
itokani vei iratou na nona matavuvale.

Na icolacola e tu vei keda yadua
ena noda bula ena vukei keda meda
na vakararavi kina loloma veivueti kei
na loloma soliwale ni Mesaia Yalosa-
vasava (raica na 2 Nifai 2:8). Au vaka-
dinadinataka ka yalataka ni iVakabula
ena vukei keda meda na colata cake
na noda icolacola vakamamadataki
(raica na Mosiah 24:15). Ni da sa cola
vata kei Koya na icolacola ena veiyala-
yalati eda sa vakayacora ka ciqoma na
veivakaukauwataki ni Nona Veisoro-
vaki ena noda bula, eda sa na qai gu-
matua meda na kila ka bula ena Nona
lewa. Eda sa na qai masulaka talega
na veivakaukauwataki meda na vuli,
veisau, se ciqoma na veika sa yaco ka
sega ni sa masu tikoga me veisautaka

na Kalou na veika eda sotava ena
nona lewa. Eda a na qai dauveiqaravi
ka guta me da cakava na ka, ka sega
ni waraka me tukuni na ka me da ca-
kava (raica na 2 Nifai 2:14). Eda sa na
qai vakalougatataki vakayalo ena idre
ni toso ki liu.

Me da sa cakava ka me da na
vinaka cake ena Veisorovaki ni
iVakabula. Edai na ika 6 ni Epereli.
Eda kila ena vakatakila ni edai na
tikinisiga dina vakadeitaki ni nona
sucu na iVakabula. Na ika 6 talega
ni Epereli na siga a tauyavutaki kina
na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu
Edaidai. (Raica na V&V 20:1; Harold B.
Lee, “Strengthen the Stakes of Zion,”
Ensign, July 1973, 2; Spencer W.
Kimball, “Why Call Me Lord, Lord,
and Do Not the Things Which I Say?”
Ensign, May 1975, 4; Spencer W.
Kimball, “Remarks and Dedication
of the Fayette, New York, Buildings,”
Ensign, May 1980, 54; *Discourses
of President Gordon B. Hinckley,
Volume 1: 1995–1999* [2005], 409.)
Ena Siga ni Vakacecegu tabu ka vaka-
sakiti oqo, au sa vakadinadinataka ni
o Jisu Karisito e noda Dauniveivueti.
O Koya e bula tiko ka na veivakasa-
vasavataki, veivakabulai, veituberi,
veimaroroi, ka veivakaukauwataki vei
keda. Au vakadinadinataka ena yalo e
reki na veika oqo ena yaca tabu i Jisu
Karisito, emeni ■

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Loloma—na Uto ni Kosipeli

Eda sega ni rawa ni lomana dina na Kalou kevaka eda sega ni lomani ira na lewe ni noda ilakolako ena bula oqo.

Oi kemuni na taciqo kei na ganequ lomani, ni a vei qaravi voli na noda iVakabula vei ira na tamata, a tarogi Koya na loya dauvakatataro, “Vakavuvuli, a cava na ivakaro levu ena ivunau?”

E vola o Maciu ni a sauma vakaoqo ko Jisu:

“Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucoko, kei na yalomu taucoko, kei na nomu nanuma kecega.

“Ai matai ni ivunau oqo ka levu.

“A sa tautauvata na kena ikarua, Mo lomana na kai nomu me vaka ko lomani iko.”¹

E tinia o Marika na itukutuku ena nona vosa na iVakabula: “Sa sega e dua na ivakaro sa uasivi ena ivakaro ruarua oqo.”²

Eda sega ni rawa ni lomana dina na Kalou kevaka eda sega ni lomani ira na lewe ni noda ilakolako ena bula oqo. Sa vakakina, ni da sega ni rawa ni lomana vakavinaka na wekada kevaka eda sega ni lomana na Kalou, na Tamada taucoko. E tukuna vei keda na iApositolo o Joni, “Ia na vunau oqo eda sa rawata mai vei koya, Me lomana talega na wekana ko koya sa lomana na Kalou.”³ Eda luvena vakayalo kece na Tamada Vakalomalagi, ni

vakakina, eda sa veitacini ka veigani. Ni da nanuma tiko na dina oqo, ena rawarawa cake na noda lomani ira kece na luvena na Kalou.

Na ka dina, ni loloma sai koya na uto ni kosipeli ka noda iVakaraitaki o Jisu Karisito. Na Nona bula na isolisoli ni loloma. Na tauvimate e vakabula o Koya; na lolovira e laveta cake o Koya; na ivalavala ca e vakabula o Koya. O ira na dauvakacaca cudrucudru era vakamatei Koya. E voqa tikoga mai Kolikoca na veimala ni Nona vosa ni yalololoma, “I Tamaqu, kakua ni cudruvi ira; ni ra sa sega ni kila na ka era sa kitaka.”⁴ —na ivakaraitaki cecere ena bula oqo ni yalololoma kei na dauloloma.

E vuqa na itovonibula era ivakaraitaki ni loloma, me vaka na yalovinaka, dauvosota, dauveinanumi, veiciqomi, kei na veivosoti. Ena noda bula veimaliwai, oqo kei na veitovonibula tale eso vakaoqo ena vakatakila mai na loloma e tu e lomada.

E vakavuqa ni dau vakaraitaki mai na noda loloma ena noda veitaratara vakaikeda e veisiga yadua. Sa bibi sara na noda rawa ni raica ka kila na nona leqa e dua ka qai veivuke kina. Au dau vakamareqeta na vakasama e vakaraitaki ena serekali lekaleka:

*Ena bogi au dau tagi
Sa rui lekaleka noqu rai
Vua tale e dua e boko noqu rai.
Ia se bera vakadua
Niu veivutunitaka
Na noqu cakavinaka.⁵*

A vakaraitaki vei au ena dua na gauna walega oqo e dua na ivakaraitaki veilauti ni loloma yalovinaka—ka a sega ni laurai taumada na vuana. Ena yabaki 1933, ka lailai sara tu kina na cakacaka ena vuku ni Leqa ni Bula Vakailavo, dredre me kunei na cakacaka. A yaco ena tokalau kei Amerika. Se qai taurivola mai na vuli torocake o Arlene Biesecker. Ni oti e dua na vaqara cakacaka balavu, sa qai rawata e dua na cakacaka ena dua na vale ni culacula vakadauculacula. Era dau saumi ga na cakacaka ena valeniculacula ena levu ni isulu era cula rawa vakaoti ena dua na siga. Na levu ni isulu era cula rawa na levu ni kedra isau.

Ena dua na siga ni se qai tekivu cakacaka wale ena valeniculacula, a sotava o Arlene e dua na iwalewale ni cakacaka a veilecayaki ka vakatubu rarawa vua. A dabe toka ena nona misini ka tovolea me sereka na wa ka cula cala ka me rawa ni vakaotia na isulu e cula tiko. E vaka me sega ni dua e rawa ni vukea, ni ra sa vakatoto kece tiko na dauculacula me ra vakaotia na levu ga ni isulu era cula rawa. Sa lomaleqa ka oti na vakanuinui nei Arlene. Sa tekivu me tagi vakamalua.

E dabe basai Arlene o Bernice Rock. E qase cake ko koya ka matai ena culacula. Ni vakaraica toka na lomaleqa nei Arlene, sa mani biuta tu o Bernice na nona cakacaka ka gole ki yasai Arlene, ka dusimaki koya ka vukei koya ena yalovinaka. A toka ga me yacova ni sa dei tale na yaloi Arlene ka vakaotia rawa na isulu a cula tiko. Sa qai lesu tale o Bernice ki na nona misini, sa calata na madigi me a vakaotia na levu ga ni sulu e rawata, kevaka a sega ni laki veivuke.

Ena dua ga na cakacaka ni loloma kei na yalovinaka, a yaco me rau veitokani tu ena nodrau bula taucoko o Bernice kei Arlene. Rau sa mani dui

vakawati ka vakaluvēni. Ena dua na gauna ena 1950 vakacaca, a solia kina o Bernice, ka sa lewena tu na Lotu, vei Arlene kei na nona matavuvale e dua na iVola i Momani. Ena 1960, eratou sa papitaiso kina me ratou lewena na Lotu o Arlene kei na watina kei iratou na luvedrau. E muri eratou qai lai vauci vata ena dua na valetabu savasava ni Kalou.

Na vua ni yalololoma e vakaraitaka o Bernice ena nona biuta tu nona cakacaka ka laki vukea e dua erau sega ni veikilai, ia a sotava tu na leqa ka gadreva na veivuke, e sega ni wili rawa na tamata, o ira na bula kei ira era sa mate, era sa marautaka tu ena gauna oqo na cakacaka vakalotu veivakabulai ni kosipeli.

Ena veisiga yadua ni noda bula sa dau soli vei keda na madigi me da vakaraitaka na loloma kei na yalovinaka vei ira era tu wavoliti keda. E kaya o Peresitedi Spencer W. Kimball: “E dodonu me da nanuma tiko o ira na tamata eda sotava ena ikelekele ni

motoka, valenivolavola, ena liva, kei na veivanua tale eso sai ira na iwase ni kawatamata sa solia mai vei keda na Kalou me da lomana ka qarava. E sega ni yaga vei keda ni da tukuna na veitacini raraba ni kawatamata kevaka eda sega ni rawa ni raici ira era tu wavoliti keda me ra tacida ka ganeda.”⁶

E vakavuqa ni dau sega ni namaki na kena yaco mai na madigi me da vakaraitaka noda loloma. E dua na ivakaraitaki ni mataqali madigi vakaoqori a taba ena dua na niusipepa ena Okotova 1981. A vakauqeti au vakalevu na loloma kei na yalololoma e tukuni kina kau se maroroya tu ga kina ena loma ni 30 na yabaki sa oti ena noqu faile.

E vakaraitaki ena itukutuku e dua na vuka sega ni dau kele ni dua na waqavuka ni Alaska Airlines mai Anchorage, Alaska, ki Seattle, Washington—era vodo tiko e 150 na pasidia—a vagolei ki na dua na tauni vakayawa mai Alaska me laki vakavodoka mai e dua na gone mavoa sara tu vakaca. E cavuka e

dua na ua ni ligana na cauravou lailai yabaki rua oqo ena nona lutuka eso na kavoro ni iloilo ni qito voli ena yasa ni nodratou vale. Na tauni oqo e rauta ni 450 na maile (725 km) ki na ceva kei Anchorage ka sega ni tiko ena sala ni vuka oqo. Ia, era a vakauta na tabana ni veiqaravi ni bula e dua na kere veivuke bibi, sa mani vagolei kina na vuka me laki vakavodoki na gone ka kau yani i Seattle me laki qaravi ena dua na valenibula.

Ni vakaroro yani na waqavuka volekata na tauni ko ya, era tukuna na vuniwai vei pailate ni sa rui lako vakalevu na nona dra na gonetaganē ka na sega ni rawa ni bula kevaka e vukataki sara ki Seattle. A mani lewai me vukaca tale e 200 na maile (320 km) ki Juneau e Alaska, na siti voleka duadua ka tiko na kena valenibula.

Ni laki talaca na gonetaganē ki Juneau, sa qai mua na vuka ki Seattle, sa berata tu ena vica na auwa na nona gauna tuvai. Sega vakadua ni dua na kudru mai vua e dua na pasidia, e dina ga ni levu vei ira sa na calata nona iloku kei na nodra waqavuka. Ia ni toso na gauna, era a tausoli, ka kumuna rawa e dua na umailavo vinaka me baleta na cauravou kei na nona matavuvale.

Ni vakarau me ro yani ki Seattle, era kaila na pasidia ni kacivaka mai o pailate ni sa walesitaki mai vua ni sa daumaka na cauravou oya.⁷

E votu mai noqu vakasama na vosa ni ivolanikalou: “Ia sa vu mai vei Karisito na loloma sa uasivi sara, . . . ia sa kalougata ko koya sa kunei vua na loloma oqo ena siga mai muri.”⁸

Kemuni na taciqū kei na ganequ, eso na noda madigi cecere me da vakaraitaka kina noda loloma ena yaco ena loma ni lalaga ni noda vale. Na loloma e dodonu me uto ni bula vakamatavuvale, ia ena so na gauna e dau sega. E rawa ni dau levu na sega ni vosota, levu na veiba, levu na veivala, levu na wainimata. E lelevaka o Peresitedi Gordon B. Hinckley: “Na cava na vuna e dau vagolei kina vakavuqa na noda vosa kaukauwa vei [ira] eda dau lomana [duadua] vakalevu? Na cava na vuna [eda] dau vosa kina me vaka na isekele ka totolo na

kena veivakamavoataki?”⁹ Ena duidui beka na isau ni veitaro oqo vei keda yadua, ia na kena dina ni sega ni dua na ka na vuna. Kevaka me da muria na ivunau ni veilomani, sa dodonu me da dau yalovinaka ka veirokorokovi vei ira na tamata.

E dina ni na tu eso na gauna me yaco kina na veivakadodonutaki. Me da nanuma tikoga, na ivakasala ena Vunau kei na Veiyalayalati—e kaya vakaoqo, ni sa yaga me caka na veivunau, ia me kusarawa me lomani koya tale e vunauca.¹⁰

Au nuitaka ni da na dau segata me da dau veinanumi ka kauwaitaka na nodra vakanananu kei na nodra nanuma o ira era tu wavoliti keda. Me da kakua ni dau veivakalailaitaki se

veivakacacani. Ia, me da dau yalololoma ka veivakayaloqataki. Sa dodonu me da dau qaqarauni me da kakua ni vakarusa na nona yalodei e dua mai na noda vosa se ivalavala sega ni veinanumi.

Na veivosoti e dodonu me rau salavata kei na loloma. Ena noda veimatavuvale, vakakina vei ira noda itokani, e rawa ni tu na yalo mavoa kei na tatawasewase. Au kaya tale, e sega ni dua na ka se vakacava na kena lailai na ka sa yaco. E sega ni rawa ka sega ni dodonu meda veivakacacani, veivakarusa se meda ca. Na veibeitaki ena sega ni maca kina na mavoa. Na veivosoti ga ena veivakabulai.

Keirau a veitalanoa ena dua na siga kei na dua na marama totoka sa takali

yani ka vakasauri na nona tukuna mai eso na ka sa veivutunitaka. A tukuna e dua na ka a yaco ena vica vata na yabaki sa oti baleta e dua na dauteitei volekati ratou, eratou a veitokani vinaka ena dua na gauna ia qai basika eso na duidui vei rau vakaveiwatini kei koya. Ena dua na siga qai kerea na dauteitei oqo ke rawa ni takoso ena nodratou tikiniqele ki na nona qele. Ena gauna oqori a mudu kina nona ivakamacala vei au, ena sautanini ni domo, e kaya, “I Baraca Monson, au qai sega ni vakatara vua me takoso ena neitou qele ena gauna oya kei na veigauna kecega ia au tukuna vua me taubale vakabalavu ki na nona qele. Au a cala, kau sa veivutunitaka. Sa takali yani, isa sa dua na ka noqu diva me rawa niu tukuna vua, ‘me vosoti au.’ Sa dua na ka noqu diva me dua tale noqu madigi meu yalovinaka.”

Niu rogoci koya tiko, e votu mai noqu vakasama na rai ni loloma nei John Greenleaf Whittier: “Ena veivosota ni rarawa kece ni gusu se na peni, e rarawataki duadua oqo:’ *Ke a vakakina!*”¹¹ Kemuni na taciquni kei na ganequ, ni da veikauwaitaki ena loloma kei na yalovinaka, eda na levea na mataqali veivutuni vakaoya.

E dau vakaraitaki na loloma ena vuqa na sala kilai: na matadredredre, na yaloyalo, na vosa vakayalovinaka, na vosa veivakayaloqataki. Eso tale na ivakaraitaki e ka vuni, me vaka nomu kauwaitaka na ka e cakava tiko e dua, vakavuvulitaka e dua na

Vienna, Austria

ivakavuvuli ena yalovinaka kei na vosota, sikova e dua na tauvimate se sa tu ga e vale. Na veimalanivosa kei na ivalavala vakaoqori kei na vuqa tale e rawa ni tukuna na loloma.

E vakabauta o Dale Carnegie, e dua na dauvolaivola kilai ka qasenivuli mai Amerika, ni tu vei keda yadua na “kaukauwa me vakalevutaka cake [na] iwiliwili ni marau e vuravura . . . ena nona cavuta e vica na vosa ni vakavinavinaka dina vua e dua e galili ka yalolailai.” E kaya kina, “E rairai o sa na guilecava beka ni mataka na vosa ni yalovinaka o cavuta nikua, ia o koya e cavuti vua ena nanuma tu ena nona bula taucoko.”¹²

Me da tekivu oqo, nikua sara ga, me da dau vakaraitaka na loloma vei ira kece na luve ni Kalou, se ra lewe ni noda matavuvale, noda itokani, noda veikilai, se o ira eda sega sara ga ni veikilai. Ni da duri cake ena veimataka yadua, me da lewa me da sotava ena loloma kei na yalovinaka na veika kecega ena yaco mai vei keda.

E sega ni vakasamataki rawa, kemuni na taciqo kei na ganequ, na loloma ni Kalou ena vukuda. Ena vuku ni loloma oqo, a tala mai kina na Luvena, ena Nona lomani keda sa solia kina na Nona bula ena vukuda, me da rawata na bula tawamudu. Ni sa yaco me da kila rawa na isolisoli sega ni vakatauvatani rawa oqo, ena vakasinaiti na yaloda ena loloma vua na Tamada Tawamudu, vua na iVakabula, kei na kawatamata kecega. Me yaco me vakakina sa noqu masu bibi ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Maciu 22:36–39.
2. Marika 12:31.
3. 1 Joni 4:21.
4. Luke 23:34.
5. Sega ni Kilai o Koya e Vola, ena Richard L. Evans “The Quality of Kindness.” *Improvement Era*, May 1960, 340.
6. *Na iVakavuvuli nei Spencer W. Kimball* ed. Edaward L. Kimball (1982) 483.
7. Raica na “Injured Boy Flown to Safety.” *Daily Sitka Sentinel* (Alaska), Oct. 22. 1981.
8. Moronai 7:47.
9. Gordon B. Hinckley. “Let Love be the Lode-star of Your Life,” *Ensign*, May 1989; 67.
10. Raica na Vunau & Veiyalayalati 121:43.
11. “Maud Muller,” Ena *The Complete Poetical Works of John Greenleaf Whittier* (1878), 206 vakabibitaki na ikuri.
12. Dale Carnegie, in, for example, Larry Chang, *Wisdom for the Soul* (2006), 54.

Mai vei Peresitedi Boyd K. Packer

Peresitedi ni Kuoramuni ni iApositolo Le Tinikarua

Na iVakadinadina

Au gadreva meu wasea vei kemuni na dina o ya ka yaga sara meda kila.

Na gauna ni valu kei na veilecayaki sa sala tiko ni noda raica vakatitobu na veika e yaga dina.

Na iKarua ni Valu Levu a dua na gauna lomolomora vakayalo vei au. Au a biuta mai noqu itikitiko mai Brigham City, e Utah, kei na ivakadinadina lalai kau a gadreva me vakalevu cake. Sa voleka ki na neimami kalasi torocake ena vica na macawa mai oqo me tadrava yani na vanua ni valu. Ena noqu ilesilesi ena yanuyanu o Ie Shima, ena vualiku kei Okinawa, e Japani, au a sotava vakalevu na vakatitiqa kei na veilecayaki. Au a gadreva e dua na ivakadinadina ni kosipeli. Au a gadreva meu *kila!*

Dua na bogi au a sega ni moce rawa, au biuta noqu valelaca ka curuma e dua na qara-ni-valu e caka ena tuvai na dramu ni waiwai 50 na qaloni e vakasinai ena nuku ka veitaqataqai wavoki. E sega na delavuvu, kau qasi sara e loma, ka raica yani na kalokalo e maliwa lala, ka tekiduru ka masu.

A yaco mai e dua na ka ni sa vakacagau. Au sega ni vakamacalataka rawa na ka ena yaco keu guta meu cakava sara. E sega na kaukauwa meu vakamacalataka kina, ia e makare tu nikua me vaka ga na bogi ena 65 na yabaki sa oti. Au kila ni o ya e noqu

dina ga, na ivakaraitaki ki vua ga e dua. E vinaka niu sa kila. Au sa *kilavakaidina*, ni a soli mai vei au. Ni oti e dua na gauna, au a qasi mai na qara-ni-valu o ya ka taubale, ka maqusa lesu, ki na noqu idavodavo. E a bogi ni noqu reki kei na kurabui ni yaloqu.

Au a sega ni nanuma meu tamata digitaki, kau vakasamataki ke sa yaco vei au na mataqali ka vakaoqo, sa rawa talega me yaco vua e dua tale. Au se vakabauta tikoga o ya. Ena veiyabaki a tarava, au sa mai kila vakavinaka ni ka a yaco o ya vei au sa dua na rarama me muri kei na icolacola me colati.

Au gadreva meu wasea vei kemuni na dina o ya ka yaga sara meda kila, na veika au sa vulica ka sotava volekata na 90 na yabaki ni noqu bula ka 50 na yabaki ni noqu Vakaitutu Raraba. E vuqa na ka au sa mai kila era yavutaki tiko ena veika e sega ni rawa ni vakatavulici ia e rawa ni vulici.

Me vakataka ga na vuqa na ka era yaga cecere, na kila-ka sa yaga tawamudu era yaco ga mai ena masu kei na vakasama vakatitobu ni tamata yadua. Ni semati vata oqo, ena lolo kei na vulici ni ivolanikalou, ena sureta mai na veivakauqeti kei na ivakatakila kei na vakasolokakana ni Yalo Tabu.

Sa soli mai kina na ivakasala mai lagi ni da vulica na vunau ena vunau.

Na yalayala ni ivakatakila ni “veika kecega eda mai vulica ka kila ena bula oqo, e na tu ga vei keda ni da sa tucake tale mai na mate” kei na “ka e vulica ka kila [e rawati] ena . . . gumatua kei na talairawarawa” (V&V 130:18–19).

E dua na kila tawamudu au sa mai kila o ya ni bula tiko na Kalou. Sai Koya na Tamada. Eda sa Luvena. “Keimami vakabauta na Kalou, na

Tamada Tawamudu, kei na Luvena ko Jisu Karisito, kei na Yalo Tabu” (Yavu ni Vakabauta 1:1).

Mai na itutu taucoko a rawa Vua me vakayagataka, a digitaka o Koya me kacivi me “Tamada.” A vakarota na iVakabula, “O koya mo dou qai masu vakaoqo: Tamai keimami mai lomalagi” (3 Nifai 13:9; raica talega na Maciu 6:9). Nona vakayagataka na yaca “Tamada” sa lesoni tiko vei keda kece ni da sa mai kila vakavinaka na veika cava e yaga sara ki na bula oqo.

Na mataitubutubu sa dua na madigi tabu, ka vakatau ena yalodina, sa rawa me veivakalougatataki tawamudu. Na icavacava cecere ni itaviqaravi taucoko ni Lotu o ya vei tagane kei watina kei na luvedrau mera bula marau tiko e vale.

O ira era sega ni vakamau se o ira era sega ni vakaluveni rawa era sega ni vakuwai mai na veivakalougatataki tawamudu era vakasaqara ia ena gauna oqo, e sega tiko ni yaco vei ira. Eda dau sega tu ni kila na sala kei na gauna e yaco mai kina na veivakalougatataki, ia na yalayala ni torocake tawamudu ena sega ni cakitaki vua e dua sa yalodina sa cakava ka maro-roya tiko nona veiyalayalati tabu.

Nomu gagadre vuni kei na tagi vakamamasu ena tara na yalodrau ruarua na Tamada kei na Luvena. Ena soli vei iko e dua na Nodrau veivakadeitaki ni na vakasinaiti nomu bula ka na sega ni yali vei iko na veivakalougatataki e yaga.

Niu italai ni Turaga, ka cakacaka ena itutu au sa mai tabaki kina, au sa solia vei ira era ituvaki vakaoqo na yalayala ni veika yaga ni nomuni vakabulai ka vakacerecerei ena yaco mai vei kemuni ena kena gauna donu ga. Na lugalala ena tawa mai, kei na yalo e rarawa tiko ni sa kavoro na lalawa kei na gagadre ena vakacegui.

E dua tale na dina au sa mai kila o ya ni bula dina tiko na Yalo Tabu. Sai koya na ikatolu ni Lewetolu Vakalou. E Nona ilesilesi me tukuna na ka dina kei na ivalavala dodonu. E dau vakatakilai Koya ena sala e vuqa, oka kina na tiko sautu kei na veivakadeitaki. E dau solia talega na veivakacegui, veidusimaki, kei na veivakadodonutaki ni sa gadrevi. Na veitokani ni Yalo Tabu e tomani tikoga ena noda bula taucoko ena bula dodonu.

E dau vakatikori na isolisoli ni Yalo Tabu ena dua na cakacaka tabu ni kosipeli. E dua e tiko vua na lewa ena tabaka na buradelana e dua na lewe vou ni Lotu ka cavuta na vosa oqo: “Ciqoma na Yalo Tabu.”

Na cakacaka tabu oqo e sega ni veisautaki keda e matanavotu, ia kevaka eda vakarorogo ka muria na veivakauqeti, eda na ciqoma na

Mexico City, Mexico

veivakalougatataki ni Yalo Tabu. Ira yadua na luvena tagane kei na yalewa na Tamada Vakalomalagi era na kila na dina ni yalayala nei Moronai: “Ia na kaukauwa ni Yalo Tabu ena vakatakila vei kemudou na *dina* ni veika kecega” (Moronai 10:5; vakamatatataki).

E dua na dina vakalomalagi au sa kila ena noqu bula o ya na noqu ivakadinadina baleti Jisu Karisito.

E ka bibi ka veitokoni na veika kece eda cakava, sa yavutaki ena ivakatakila kecega, o ya na yaca ni Turaga, sai koya na lewa eda cakacaka tiko kina ena Lotu. Na masu yadua e cabori, nodra talega na lalai, e tini tiko ena yaca i Jisu Karisito. Na veivakalougatataki yadua, cakacaka tabu yadua, veitabaki yadua, kei na cakacaka vakadonui sa vakayacori ena

yaca i Jisu Karisito. Oqo na Nona Lotu, ka sa vakayacani Vua—Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai (raica na V&V 115:4).

Na italanoa cecehia ena iVola i Momani ni nodra a “masu tiko na Nifai vua na Tamada ena yaca [ni Turaga].” A rairai mai na Turaga ka taroga:

“A cava dou sa vinakata meu kitaka vei kemudou?”

“Eratou sa kaya vua: Turaga, ni tukuna vei keitou na cava me yaca ni lotu oqo; ni ra sa veiletitaka tiko na tamata na ka oqo.

“A sa kaya vei iratou na Turaga: A cava era sa vosa kudrukudru ka veileti kina na tamata ena ka oqo?”

“Era sa sega li ni wilika na ivolatabu ni sa tukuna mo dou vakatokai e na yaca i Karisito, sai koya na yacaqu?”

Ia dou na kacivi ena yaca oqo ena siga mai muri;

“Ia ko koya yadua sa taura na yacaqu ka vosota me yacova na ivakatotioti, ena bula vakaidina. . . .

“Ia na ka kecega dou sa kitaka, mo dou kitaka ena yacaqu; o koya mo dou vakatoka na lotu oqo e na yacaqu; ka kerea vua na Tamaqu e na yacaqu me vakalougatataka ena vukuqu” (3 Nifai 27:2–7).

Na Yacana ga, o Jisu Karisito, “ni sa sega sara e dua tale na yaca e ruku i lomalagi sa soli kivei ira na tamata, meda bula rawa kina” (Cakacaka 4:12).

Ena Lotu eda sa kila tiko o cei o Koya: o Jisu Karisito, na Luve ni Kalou. Sai Koya na Luvena Duabau sa Vakaturubura na Tamana. Sai Koya a mai mate ka sa bula tale. Sai Koya na noda Dautataro vei Tamana. “Mo drau tara na nomudrau yavu ena uluvatu ni noda iVakabula, sai Koya na Karisito, na luve ni Kalou” (Ilamani 5:12). Sai Koya na iyaqa e tauri keda ka taqomaki keda yani ena cava ni bula oqo.

Ena vei Sigatabu yadua e vura-vura taucoko era soqoni vata mai na veimatani se duidui vosa, masulaki na sakaramede ena dua vata ga na vosa. Eda sa taura vei keda na yaca i Karisito ka dau nanumi Koya tikoga. Sa vakatikori tu oqori kivei keda.

E kaya o parofita Nifai, “Ia eda sa tukuni Karisito, ka rekitaki Karisito, ka vunautaki Karisito, ka parofisaitaki Karisito, ia eda sa vola na veika sa vakatakilai vei keda, mera kila kina na noda kawa na sala me bokoci kina na nodra ivalavala ca” (2 Nifai 25:26).

Oi keda yadua me sa tiko na noda ivakadinadina baleta na Turaga o Jisu Karisito. Eda sa qai wasea na noda ivakadinadina ki na noda matavuvale kei ira na tamata.

Ena veika kece oqo, meda nanuma tiko e dua o vu-ni-meca e saga tiko me vakacacana na cakacaka ni Turaga. Meda digitaka o cei meda muria. Na rawarawa ni noda taqomaki o ya meda digitaka vakaikeda noda muria na iVakabula, meda vakadeitaka noda na yalodina tikoga Vua.

Ena Veiyalayalati Vou, e vola o Joni ni so era sega ni vakadeitaki ira vua

na iVakabula kei na Nona ivakavuvuli, ka “ra sa suka tani kina e lewevuqa vei ira na nona tisaipeli, a ra sa sega tale ni lako vata kaya.

“Sa qai kaya ko Jisu vei ira na lewe tinikarua, Dou sa via lako tani talega koi kemudou?

“Sa qai kaya vua ko Saimoni Pita, Kemuni na Turaga, keitou na lako vei cei? Sa tu ga vei kemuni na vosa ni bula tawamudu.

“Ia keitou sa vakabauta ka kila ni sai kemuni na Karisito, na Luve ni Kalou bula” (Joni 6:66–69).

Sa mai rawata o Pita na veika e rawa ni vulica e dua sa tisaipeli ni iVakabula. Meda solibula vakaidina vei Jisu Karisito, eda sa na ciqoma ni sa noda Dauveivueta ka vakayaco-ka ena noda kaukauwa taucoko meda bulataka Nona ivakavuvuli.

Ena veiyabaki taucoko ni noqu bula ka veivakavulici kei na veiqaravi, ena milioni na maile au wavokiti vura-vura kina, kei na veika kece au sotava, e dua ga na dina cecere au via tukuna. O ya na noqu ivakadinadina baleta na iVakabula o Jisu Karisito.

Rau a vola o Josefa Simici kei Sidney Rigdon na itukutuku tabu oqo:

“Ia me ikuri ni itukutuku kece ka vakadinadinataki kina ko Koya, keirau sa tukuna oqo na kena iotioti me yacova edaidai. Raica sa bula dina tiko ko Koya!

“Keirau a raici Koya vakaidina” (V&V 76:22–23).

Na nodrau vosa sa noqu vosa.

Au vakabauta *kau* vakadeitaka ni o Jisu na Karisito, na Luvena na Kalou ka sa bula tiko o Koya. Sai Koya na Luvena Duabau sa Vakaturaga na Tamana, ka “sa vu mai vua na ka kecega; ia sa iKoya sa lesi me bulia na vura-vura’ io ena vukuna ga era sa yaco kina na lewe i vuravura me ra luve ni Kalou” (V&V 76:24).

Sa noqu ivakadinadina ni sa bula tiko na iVakabula. Au *kila* na Turaga. Au sa Nona ivakadinadina. Au sa kila na Nona solibula cecere kei na Nona loloma tawamudu vei ira kece na luvena na Tamada Vakalomalagi. Sa noqu ivakadinadina cecere ena yalomalua ia ena veivakadeitaki taucoko, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder William R. Walker
Ena Vitusagavulu

Dina Ena Vakabauta

Eda na vakalougatataki vakalevu o keda yadua kevaka eda kila na italanoa ni vakabauta kei na solibula ka a vakavuna me ra curu na tukada ki na Lotu ni Turaga.

Au taleitaka vakalevu na itukutuku makawa ni Lotu. E rairai me vakataka e levu vei kemuni, sa vakaukauwataka na noqu vakabauta niu kila na nodra yalodina vakasakiti na tubuda ka ra a ciqoma na kosipeli ka dinata na vakabauta.

Ena dua na vula sa oti, era a marautaka kina e 12,000 na itabagone vakasikiti mai na Tikina ni Valetabu e Arizona e Gilbert ni sa tara oti na nodra valetabu vou ena dua na vakatasuasua veivakauqeti, ka vakaraitaka na nodra yalodina me ra buladodonu. Na ulutaga ni nodra soqo na “Dina ena Vakabauta.”

Me vaka era sa vakayacora na itabagone yalodina mai Arizona. Sa dodonu vei keda yadua na Yalododonu Edaidai me da yalataka me da “dina ena vakabauta.”

E kaya na qaqa ni sere, “Dina tu ga ena vakabauta” (“Dina ena Vakabauta,” *Sere ni Lotu*, naba 154).

E rawa ni da vakuria vakaqoqo, “Dina ena vakabauta era a taura na tubui keimami.”

Au vakataroga kevaka era kila na itabagone gugumatua ni Arizona oya na nodra itukutuku makawa ni Lotu—kevaka era kila na itukutuku makawa ni *nodra* yaco na nodra matavuvale me ra lewena na Lotu. Ena dua na ka

vakasakiti kevaka me kila na Yalododonu Edaidai yadua na italanoa ni nodra saumaki mai na Tubudra.

Kevaka o kawa mai vei ira na ivuvunilota se sega, na nodra ivotavota va-kawa ni vakabauta kei na solibula na ivuvunilota Momani sa nomu ivotavota vakawa. Sai koya na ivotavota vakaturaga ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

E dua na iwase vakasakiti ena itukutuku makawa ni Lotu a yaco ena nona vakavuvulitaka voli o Wilford Woodruff, e dua na iApositolo ni Turaga na kosipeli vakalesui mai nei Jisu Karisito e Peritania raraba ena 1840—ni se qai oti ga e 10 na yabaki mai na kena tauyavu na Lotu.

E vakanamata tiko na nodra cakacaka o Wilford Woodruff kei ira tale eso na iApositolo ena veivanua mai Liverpool kei Preston e Igiladi, ka toso vinaka sara tiko. A sa dau masulaka tu ga vua na Kalou o Elder Woodruff, ka qai yaco e muri me Peresitedi ni Lotu, me dusimaki koya ena cakacaka bibi oqo. A basika na veivakauqeti ena vuku ni nona masu me laki vakavulica na kosipeli ena dua tale na vanua.

Sa vakavuvulitaka vei keda o Peresitedi Monson ni da sa ciqoma na veivakauqeti mai lomalagi me da cakava e dua na ka, me caka sara ga

ena gauna oqo—me da kua ni loku-yara. Oqori sara ga na ka e cakava o Wilford Woodruff. Ena idusidusi matata ni Yalotabu me “lako ki na ceva,” e voleka me biubiu o Elder Woodruff ena gauna vata ga ka lako ki na dua na tiki Igiladi vakatokai o Herefordshire—na vanua ni teitei ena ceva i ra kei Igiladi. Erau sota mai kea kei na dua na dau-teitei gugumatua ka vakatokai o John Benbow, ka ciqomi sara kina “ena yalomarau kei na vakavinavinaka” (Wilford Woodruff, ed. Matthias F. Cowley, *Wilford Woodruff: iTukutuku ni Nona Bula kei na Cakacaka me vaka e Volai ena Nona iVolaniveisiga* [1909], 117).

E ra a masuta tiko e sivia na 600 na tamata, ka ra vakatokai ira me ra

United Brethren, “na rarama kei na dina” (Wilford Woodruff, ena *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Wilford Woodruff* [2004], 91). A talai Wilford Woodruff yani na Turaga me isau ni nodra masu.

A basika vakatotolo na vua ni ivakavuvuli nei Elder Woodruff, ka vuqa era papitaiso. Erau a laki duavata kei koya mai Herefordshire o Brigham Young kei Willard Richards, e vakasakiti na mana ni nodratou cakacaka na iApositolo e tolu.

Ena loma ni vica walega na vula, eratou tauyavutaka e 33 na tabana me baleti ira na 541 na lewenilotu era sa curu ki na Lotu. A toso tikoga na nodratou cakacaka vakasakiti, a qai yaco

sara ni voleka me ra papitaiso o ira taucoko na lewe ni United Brethren ki na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Na buqu vakatolu o Hannah Maria Eagles Harris e dua vei ira na kena isevu na a vakarorogo vei Wilford Woodruff. A tukuna vua na watina o Robert Harris Jr., ni sa rogoca na vosa ni Kalou ka sa nona inaki me papitaiso. A sega ni marautaka o Robert na itukutuku nei watina. A tukuna vua ni na lako vata kei koya ki na nona vunau ka tarava na daukaulotu ni Momani, me vakadodonutaki koya.

Ni dabe toka ena iyatu e liu ni ivavakoso, ka nona inaki tudei me kakua ni vagolei, ka me vakasosataka na dauvunau veisiko, a totolo na kena tarai Robert na Yalotabu, me vaka na watina. E kila ni sa dina sara na itukutuku ni Veivakalesui mai, ka rau papitaiso kei na watina.

Na kedrau italanoa ni vakabauta kei na yalodina e tautauvata kei na udolu tale: ni ra rogoca na itukutuku ni kosipeli, era kila ni dina!

Me vaka e tukuna na Turaga, “Sa rogoca na noqu vosa ko ira na noqu sipi, kau sa kilai ira, ka ra sa muri au” (Joni 10:27).

Ni ra sa rogoca na domona na iVakatawa ni sipi, era sa solia taucoko na nodra bula ena kena bulataki na kosipeli ka muria na nona idusidusi na parofita ni Turaga. Ni ra cakacakataka na kaci me ia na vakasoqoni ki Saioni, era biuta tu yani na nodra itikotiko mai Igiladi, ra kosova na Atalanitika, ka soqoni yani kei ira na yalododonu e Nauvoo, Illinois.

Era ciqoma na kosipeli ki vu ni yalodra. Ni ra tovolea tiko me ra tauyavu ena nodra vanua vou, era veivuke ena kena tarai na Valetabu e Nauvoo ena nodra cakacaka me nodra ikatini—era cakacaka ena ika 10 ni siga ena tara valetabu.

E kavoro na yalodra ni ra rogoca na nodrau sa mai mate na nodra parofita lomani, o Josefa Simici, kei na tuakana o Hyrum. Ia era toso tikoga! Era dinata tikoga na vakabauta.

Ni ra vakacacani ka vakasavi tani mai Nauvoo na yalododonu, erau vakila o Robert kei Maria na cecere

ni nodrau vakalougatataki me rau ciqoma nodrau edaumeni ena vale-tabu ni voleka tiko me ra kosova na uciwai na Mississippi ka mua ki na ra. E dina ni rau sega ni vakadeitaka se na vakaevei na nodra veimataka, erau vakadeitaka na nodrau vakabauta kei na ivakadinadina.

Vata kei na luvedrau e ono, erau qalova na soso ni ratou kosovi Iowa ena ilakolako ki na ra. Eratou tara e dua na vale vakaceveceva ena yasa ni Uciwai na Missouri na vanua ka qai vakatokai me Winter Quarters.

Era a waraka tiko na ivuvunilotu yaloqaqa oqo na veidusimaki vakaia-positolo ena sala cava kei na gauna cava me na toso tale kina na ilakolako ki na ra. A veisau na nodra ituvatuva kece sara ena gauna e kacivaka kina o Brigham Young, na Peresitedi ni Kuoramu ni Le Tinikarua, me ra bole mai na turaga ena veiqaravi ki na Mataivalu ni Amerika ka qai vakatokai me Mataivalu ni Momani.

E dua vei ira na sivia na lewe 500 ka a rogoca na kaci oya mai vei Brigham Young o Robert Harris Jr. A vakacuruma na yacana, e dina ga ni kena ibalebale me sa biuta tu mai na watina tiko bibi kei na 6 na gonelalai.

Na cava beka na vuna e cakava kina o koya kei ira tale eso na caka-caka vakaoqori?

Na kena isau e rawa ni soli mai na nona vosa sara ga na tukaqu vakatolu. Ena ivola a vola vei watina ni ra gole tiko ki Santa Fe na mataivalu, a vakaoqo, “Sa qai kaukauwa cake ga na noqu vakabauta [niu vakasamataka na veika a tukuna vei keimami o Brigham Young], au vakabauta me vaka ga ni tukuna vei au na Kalou cecere.”

Me vakalekalekataka ga, e kila ni vakarorogo tiko vua e dua na parofita ni Kalou, me vakataki ira na kena vo. Oqori na vuna era vakayacora kina! Era kila ni liutaki ira tiko e dua na parofita ni Kalou.

Ena ivola vata ga, a vakaraitaka kina na nona nanumi iratou na watina kei na luvena ka tukuna na nona dau masu wasoma me ratou na vakalougatataki ko koya kei iratou na gone.

Ena loma ni ivola, a tukuna kina na iyatuvosa qaqa oqo: “Me daru

kakua sara ni guilecava na veika daru sa rogoca ka [sotava] ena Valetabu ni Turaga.”

Ni cokovata kei na nona ivakadinadina taumada ni “sa liutaki keda tiko e dua na Parofita ni Kalou,” sa yaco me vaka na ivolanikalou vei au na rua na ivakasala tabu oqo.

Ni oti e tinikawalu na vula na nona biubiu vata kei na mataivalu, a mai duavata tale ena bula vinaka kei Maria na watina daulomani o Robert Harris. Erau a dina ka yalodina tikoga ki na kosipeli vakalesui mai ena nodrau bula taucoko. E 15 na luvedrau, e 13 era a bula me yacova ni ra sa qase. Na buqu o Fannye Walker, mai Raymond e Alberta, Canada, e dua vei ira na 136 na makubudrau.

A cibitaka o Buqu Walker ni a vakaitavi na tukuna ena Mataivalu ni Momani, ka vinakata me ra kila taucoko na makubuna. Ia oqo niu sa

tukanigone, au sa qai kila na vuna sa rui bibi kina vua. E vinakata me vagoleya na yalodra na gone vei ira na qase. E vinakata me ra kila na makubuna na nodra ivotavota va-kawa ni buladodonu—baleta e kila ni na vakalougatataki na nodra bula.

Na levu ga ni noda vakila ni da semati vakavinaka vei ira na tubuda buladodonu, na noda rawa ni digidigi vakayalomatua kei na buladodonu.

Ka sa vakakina, eda na vakalougatataki vakalevu o keda yadua kevaka eda kila na italanoa ni vakabauta kei na solibula ka a vakavuna me ra curu na tukada ki na Lotu ni Turaga.

Ena imatai ni gauna erau rogoca kina o Robert kei Maria ni vakavuvulitaka o Wilford Woodruff na Vakalesui mai ni kosipeli, erau sa kila ni dina na kosipeli.

Erau kila talega ni veitalia na veiva-katovolei se na dredre ena yaco mai

vei rau, erau na vakalougatataki ni rau dina tiko ena vakabauta. E voleka ni vaka erau a sa rogoca na nona vosa na noda parofita nikua, ka a kaya, “E sega ni dua na solibula sa rui levu cake . . . ni gadrevi me da ciqoma na veivakalougatataki ni valetabu” (Thomas S. Monson, “Na Valetabu—e dua na Bikenī ki Vuravura,” *Liaona*, Me 2011, 92).

Na ilavo, rua na paudi ni Peritania e ceuti toka kina “Standing on the Shoulders of Giants.” Niu vakasamataki ira na tubuda ivuvunilotu, au kila ni *da* sa mai kalougata ena nodra cakacaka o ira era sa liu.

E dina ni yaco mai na ivakasala ena dua na ivola vei Robert Harris, au vakabauta ni ra sega ni wiliki rawa na tubuda era na vakauta tale na itukutuku vata oqo vei ira na luvedra kei na makubudra: Taumada, me da kakua ni guilecava na veika eda sa vakila mai na valetabu, ka me kua ni guilecavi nai yalayala kei na veivakalougatataki ena yaco mai vei keda yadua ena vuku ni valetabu. iKarua, me da kakua sara ni guilecva ni da liutaki tiko mai vua e dua na parofita ni Kalou.

Au vakadinadinataka *ni da* liutaki tiko mai vua e dua na parofita ni Kalou. Sa vakalesuya tale mai na Turaga na Nona Lotu ena gauna oqo mai vua na Parofita o Josefa Simici, ka me da kakua sara ni guilecava ni da sa liutaki tiko mai na dua na iyatu tawacavuka vakaparofita ni Kalou mai vei Josefa ki vei Brigham kei ira na Peresitedi ni Lotu veitaravi mai me yacova na noda parofita nikua—o Thomas S. Monson. Au kilai koya, au dokai koya, kau lomani koya. Au vakadinadinataka ni sai koya na parofita ni Turaga ena vuravura nikua.

Na gagadre ni yaloqu, o au kei ira na luvequ kei na makubuqu, keimami na rokova na isolisoli mai vei ira na tukaqu buladodonu—o ira na ivuvunilotu yalodina ni Momani ka ra a lomasoli me ra biuta ena icabocabo ni soro na ka kecega me ra solibula ka taqomaka na Kalou kei na nodra vakabauta. Au masulaka ni o keda yadua me da dina ena vakabauta. Ena yaca savasava ka tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder L. Tom Perry

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Talairawarawa ena Noda Yalodina

Na talairawarawa na ivakatakilakila ni noda vakabauta na vuku kei na kaukauwa ni lewa cecere duadua, na Kalou.

Na lotu vakamatavuvale keirau dau vakayacora kei Sisita Perry ena veibogi yadua ni Moniti sa levu cake tikoga mai na kena iwiliwili. Na taciq, o luvena yalewa, na ganei Barbara, kei na dua na vugoqu kei na watina era sa toki voleka mai ki na vanua keirau vakaitikotiko kina. Oqo duadua beka ga na gauna au sa vakalougatataki kina me ra mai tiko volekati au na noqu matavuvale me tekivu mai na gauna au se gonetagane kina. Ena gauna oya, dau vakaitikotiko na noqu matavuvale ena vanua vata ga era vakaitikotiko kina e vica vata na matavuvale nei tinaqu. Na vale nei Tutu Sonne a taravi keitou ki na vualiku, na itikotiko nei Nalevu Emma a taravi keitou ki na ceva. Ena yasa ni tikiniqeke ki na ceva a tiko kina o Nalevu Josephine, kei na yasa ni tikiniqeke ki na tokalau a vakaitikotiko kina o Momo Alma.

Ena noqu gauna ni gonetagane, keitou dau veimaliwai kei ira na isema ni neitou matavuvale e veisiga ka wasea vata eso na gauna ni cakacaka, qito, ka veitalanoa. E sega ni rawa ni keimami dau cakava eso na cakacaka vosalevu ka sega ni yacovi ira na tinai keimami vakatotolo sara na kena itukutuku. Sa duatani na noda vuravura

ena gauna oqo—era sa dui tutu na lewe ni vuqa na matavuvale. Kevaka era toka veivolekati, era na sega ni tiko veitikivi sara. Ia, au vakabauta ga na noqu bula ena gauna ni gonetagane kei na gauna oqo e vakalomalagi toka, ni ra toka voleka ga na lewe ni matavuvale daulomani. Sa dau vakananuma vei au na ituvaki tawamudu ni duavata vakamatavuvale.

Niu tubu cake tiko, keirau dau veivolekati sara kei tukaqu. Au a gonetagane qase duadua ena matavuvale. Au dau sivraka na ucacevata mai na veigaunisala ena vulaililiwa ka dau kotiva na lomanibai ni neitou vale ena vulaikatakata, na vale nei Tukaqu, kei na nodrau vale noqu nalevu. Dau dabe toka o tutu ena nona varada e liu niu kotiva tiko nona lomanibai. Ni’u sa oti, au na dabe ena nona varada e liu ka keirau veitalanoa. Na veigauna oqori e dau vakamareqeti sara vei au.

Ena dua na siga au a tarogi tukaqu, au na kila vakacava niu sa cakava tiko na ka e dodonu, me vaka ni dau kauta mai na noda bula e levu na gauna ni digidigi. Me vaka e dau cakava e veigauna na tukaqu, ena sauma mai vei au ena dua na ka a sotava ena gauna ni bula ena vanua ni teitei.

A vakavulica vei au na nodra dau vakavulici e dua na ilala ose me rawa ni ra cakacaka vata. E vakamacalataka ni dodonu me ra kila e dua na timi ose o cei e vakatulewa tiko. E dua vei ira na ki ni nodra lewai ka liutaki na ose na beleti kei na vuraile. Kevaka e dua na lewe ni timi e vakabauta ena dua na gauna ni sega ni gadrevi me muria na gagadre nei draiva, era na sega ni dre ka cakacaka vata na timi me taucoko kina nodra igu.

Me da dikeva mada na lesoni e vakavulica vei au na tukaqu ena nona vakayagataka na ivakaraitaki oqo. O cei na draiva ni timi ose oqo? E vakabauta na tukaqu ni Turaga. Sa i Koya ka sa tiko Vua e dua na inaki kei na ituvatuva. O Koya talega na dauveituberi ka tara cake na timi ni ose, kei na ose yadua. E kila vakavinaka duadua o draiva, na sala duadua ga me kila kina e dua na ose ni sa donu tiko na ka e cakava sai koya me talairawarawa ka muria na ka e vinakata na draiva.

Na cava a vakatautauvatataka tiko o tukaqu ki na beleti kei na paraile? Au a vakabauta ena gauna oya, me vaka noqu vakabauta tiko ena gauna oqo, ni a vakavulica tiko vei au o tukaqu meu dau muria na veivakauqeti ni

Yalo Tabu. Ena mata ni nona vakasama, na beleti kei na varaile erau ka vakayalo. Na ose talairawarawa ka lewe ni dua na timi ose vakavulici vakavinaka, ena gadreva e dua na idre malumu mai vei draiva me cakava na veika saraga e vinakata me caka. Na idre malumu oqo sa ivakatautauvata ni domo malua lailai, e dau vosa kina vei keda na Turaga. Ena kena rokovi na noda galala ni digidigi, e sega vakadua ni dau idre kaukauwa se veivakasaurarataki.

Na tagane kei na yalewa era dau vakawalena na veivakauqeti malua ni Yalotabu e vakavuqa ni ra qai dau vulica, me vaka na nona vulica na gone cidroi, mai na revurevu ni talaidredre kei na bula vakamarau ca. “Sa qai kilai yalona” mai na gone cidroi ni sa vakayalomalumlutaki koya na revurevu ca ka rogoca na vakasolokakana ni Yalotabu ni tukuna vua me lesu tale ki na vale nei tamana (raica na Luke 15:11–32).

Na lesoni e vakavulica vei au na tukaqu meu dau tu vakarau e veigauna meu ciqoma na idre malumu ni Yalotabu. E vakavulica vei au o koya niu na dau ciqoma e veigauna na mataqali veivakauqeti vakaoqo kevaka

meu lakosese ena so na gauna. Kau na sega vakadua ni vakacalai mai na veicakacala bibi cake kevaka au vakatara na Yalotabu me tuberi au ena noqu vakatulewa.

Me vaka e tukuna na Jemesa 3:3, “Raica kevaka eda sa vakaciqira na kedra itarovi na ose ki na gusudra me ra talairawarawa kina vei keda; eda sa qai saumaka na yagodra taucoko.”

Sa dodonu me da dau kidakida ki na noda varaile vakayalo. Ena idre malumalumu duadua mai vua na iVakavuvuli, sa dodonu me da tu vakarau me veisau vakadua na noda itosotoso. Me da qaqa ena bula, sa dodonu me da vakavulica na yaloda kei na yagoda me rau cakacaka vata ena talairawarawa ki na ivakaro ni Kalou. Kevaka eda rogoca na veivakauqeti malumu ni Yalo Tabu, sa rawa ni vakaduavata tataka na yaloda kei na yagoda ki na dua na inaki ka na tuberi keda lesu yani ki na noda itikotiko tawamudu ka laki bula vata kei na Tamada Tawamudu mai Lomalagi.

Na ikatolu ni noda yavu ni vakabauta, e vakavulici keda me baleta na bibi ni talairawarawa: “Keimami vakabauta ni na vakabulai na tamata kecega ena isoro nei Karisito, kevaka

eda sa muria na vunau kei na ivakavuvuli ni itukutuku vinaka.”

Na mataqali talairawarawa e vakamacalataka o tukaqu ena nona ivakaraitaki ni timi ni ose e gadrevi talega kina e dua na veivakabauti bibi—oya, me da vakabauta sara ga vakadua na draiva ni timi. Na lesoni e vakavulica vei au na tukaqu e veiwekani kei na imatai ni vakavuvuli ni kosipeli—vakabauti Jisu Karisito.

E vakavuvulitaka na iApositolo o Paula, “Ia na vakabauta sa vaka ni sa vakayacoroni na veika sa vakanuinuitaki, e vaka ni sa vakaraitaki na veika sa tawa kune” (Iperiu 11:1). Qai vakayagataka o Paula na ivakaraitaki nei Epeli, Inoke, Noa, kei Eparaama me vakavuvulitaka na vakabauta. A toka ga ena italanoa kei Eparaama, ni o Eparaama na tama ni vakabauta.

“Ni sa vakabauta sa talairawarawa kina ko Eparaama, ni sa kacivi me lako ki na vanua sa bera ni soli vua me taukena, ka sa lako yani, ia sa sega ni kila na vanua sa lako kina.

“Ni sa vakabauta sa laki tiko vulagi kina ena vanua ka yalataki, me vaka sa sega ni nona. . . .

“Ni sa vakabauta sa vakaukawataki kina ko Sera me kunekunetaka

na kawa, a sa vakasucu gone ni sa oti na kena gauna, ni sa nanuma ga sa yalodina ko koya ka yalataka” (Iperiu 11:8–9, 11).

Eda kila ni mai vei Aisake, na luvedrau o Eparaama kei Sera, a soli e dua na yalayala kivei Eparaama kei Sera—e dua na yalayala ni kawa muri mai “me vaka na veikalokalo ni lomalagi, e vaka talega na nuku mai matasawa e sega ni wili rawa” (raica na tikina 12; raica talega na Ai Vakatekivu 17:15–16). Oti, qai vakatovolei na vakabauta nei Eparaama ena dua na ivakarau eda nanuma e lewevuqa ni na sega ni vakasamataki rawa.

Au sa dau vakasamataki vakavuqa na italanoa kei Eparaama kei Aisake, kau se sega tiko ga ni vakabauta niu sa kila taucoko na yalodina kei na talairawarawa nei Eparaama. E rawa beka niu raitayaloylotaki koya ni vakasosolo me biubiu ena dua na mataka, ia e cavuta rawa vakacava na veikalawa oya ena yasai Aisake na luvena ena ilokoloko tolu na siga ki na ruku ni Ulunivanua ko Moraia? Erau a kauta cake vakacava na buka ki na ulunivanua? A tara vakacava okoya na icabocabo ni soro? A vesuki Aisake vakacava okoya ka vakadavori koya ena

icabocabo ni soro? A vakamacalataka vakacava vua ni o koya sara ga na isoro? Ka rawata vakacava na kaukauwa okoya me laveta cake na iselesese me vakamatea na luvena? Na vakabauta nei Eparaama a vakaukawataki koya me muria vakamatailalai na lewa ni Kalou me yacova na gauna ni cakamana oya ena nona kacivi koya e dua na agilosi mai lomalagi ka tukuna vei Eparaama ni sa rawata vakavinaka na nona veivakatovolei mosimosi sara. A qai tokaruataka na agilosi ni Turaga na yalayala ni veiyalayalati vaka-Eparaama.

Au kila ni bolebole eso dau salavata kei na vakabauti Jisu Karisito kei na talairawarawa ena dredre cake vei ira eso mai vei ira tale eso. Sa bau levu toka na veiyabaki au sotakaya meu kila ni rawa ni ra duidui sara na veituvaki ni ose ka, va oya, eso na ose sa na rawarawa se dredre cake ni tuberi ka ni sa duidui vakalevu cake sara na tamata. O keda yadua eda luvena tagane se luvena yalewa na Kalou, ka duidui na keda italanoa ni bula taumada kei na bula oqo. Ena vuku ni ka oqo ena lailai sara kina na iwali ni leqa me na ganiti keda kece. Kau sa kila vakataucoko kina ni bula oqo e gauna ni vakatovolei kei na druka, ka sa bibi duadua sara, me da na gadreva e veigauna na ikarua ni ivakavuvuli ni kosipeli, na veivutuni.

E dina talega ni gauna a bula donumaka o tukaqu a gauna rawarawa cake, vakauasivi me baleta na kena digitaki na vinaka kei na ca. Eso beka na tamata vuku ka yalomatua era na vakabauta ni noda gauna dau veiveisau vakalevu oqo ena gadrevi kina na iwali ni leqa dau veiveisau levu cake, au sega sara ni vakabauta ni ra dina. Ia na noqu vakasama ni veiveisau eda donumaka ena gauna oqo sa gadrevi vakalevu kina na bula rawarawa, me vaka na isaunitaro a sauma kina o tukaqu na noqu taro yalodina me baleta na sala ena kilai kina na duidui ni vinaka kei na ca. Au kila ni ka au na mai cau kina nikua e sa dua na iwalewale rawarawa, ia au rawa ni vakadinadina-taka na kena yaga vei au. Au vakatura vei kemuni kau boleki kemuni sara talega mo ni vakatovotototaka mada

na noqu vosa, ia kevaka o ni na kitaka vakakina, au yalataka ni ra na muataki iko ki na digidigi matata ena gauna o bololaki kina ena digidigi eso ka ra na muataki ki na isau rawarawa ni taro era dau veilecayaki kina na vuku kei ira era nanuma ni ra sa yalomatua.

Sa rui vakavuqa na noda dau nanuma ni talairawarawa sai koya na kena muri na ivakaro se veivakasaurarataki ni dua e vakaitutu levu cake. Na ka dina, ena kena uasivi duadua, na talairawarawa na ivakatakilakila ni noda vakabauta na vuku kei na kaukauwa ni lewa cecere duadua, na Kalou. Ni vakaraitaka o Eparaama na nona yalodina sega ni veivukiyaki kei na talairawarawa vua na Kalou, ena gauna sara mada ga e vakaroti kina me cabora na luvena tagane, a vueti koya na Kalou. Sa vakakina, ni da vakaraitaka na noda yalodina ena noda talairawarawa, ena qai vueti keda na Kalou.

O ira era dau vakararavi ga vei ira ka muria ga na nodra gagadre kei na nanuma ni lomadra era na vakaiyalayala walega ni ra vakatauvatani kei ira era muria na Kalou ka vakila na Nona yalomatua, nona kaukauwa, kei na isolisoli. E sa dau tukuni ni tamata e dau nanumi koya ga ena qiqa sara na nona ivakarau ni bula. Na talairawarawa, kaukauwa e veigauna kecega e sega ni malumalumu se ka wale. Sai koya na sala eda tutaka kina noda vakabauta na Kalou ka vakadinadinataki keda me da ciqoma na kaukauwa vakalomalagi. Na talairawarawa e dua na digidigi. Sai koya na digitaka na noda kila-ka kei na kaukauwa vakaiyalayala se na nona vuku kei na kaukauwa tawayalani na Kalou. Me vaka na lesoni a solia vei au o tukaqu, e sa dua na digidigi me vakilai na varaile vakayalo e gusuda ka muria na lomai draiva.

Me da yaco me da vakaivotavota ena veiyalayalati ka kawa i Eparaama ena noda yalodina kei na noda ciqoma na cakacaka vakalotu ni kosipeli vakalesui mai. Au yalataka vei kemuni ni vakarautaki tu me baleta na tamata kecega era dau yalodina ka talairawarawa na veivakalougatataki ni bula tawamudu. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Lawrence E. Corbridge
Ena Vitusagavulu

Na Parofita o Josefa Simici

Era vakadinadinataka na veivakatakila a soli kivei Josefa Simici ni okoya e dua na parofita ni Kalou.

Na iMatai ni Raivotu

A wilika e dua na gonetagane na iVola Tabu, ka tao na matana ena dua na tikina mai na ivolanikalou. Oqo na tiki ni gauna me na veisautaka na vuravura.

A cikeva okoya me kila se lotu cava ena rawa ni muataki koya ki na dina kei na veivakabulai. E sa vakatovolea o koya voleka ni veika taucoko sara, ka sa vuki oqo ki na iVola Tabu ka

wilika na vosa oqo: “Ia kevaka sa lailai na vuku vua e dua vei kemudou, me kerea vua na Kalou, o koya sa solia vakalevu kivei ira kecega na tamata, a sa sega ni dauveivakadirideini; ka na soli ga vua.”¹

E qai mai vakasamataka toka yani vakabibi o koya na tikina oqo. Na imatai ni wase ni rarama e seraka yani na butobuto. Sa ikoya beka oqo na isaunitaro, na sala tani mai na veilecayaki kei na butobuto? E sa rawarawa li beka vakaoqo? Taroga na Kalou ka na sauma o Koya? A mai vakananuma voli yani se me na taroga na Kalou se me vakalaivi tu ga ena butobuto kei na veilecayaki.

Ia ena vuku ga ni nona cikecike, e a sega ni cici ki na dua na tutu vakadirorogo ka veimamayaka e dua na masu totolo. E se qai yabaki 14 ga okoya, ia ena nona sasaga vagumatua me kila, e a sega ni tavaiyaya. Oqo ena sega ni dua na masu wale tu ga. E vakasamataka okoya na vanua me gole kina kei na gauna me qarava kina na itavi oqo. E sa vakarautaki koya me veivosaki kei na Kalou.

E sa qai roro mai na siga. E sa dua “na mataka totoka, ena itekivu ni vulaitubutubu ni [1820].”² E sa lako

taudua ki na loma ni veikau vagagalu voleka ena ruku ni veikau eso ka tubu siviti koya. E yacova yani na vanua a namaka me yaco taumada kina. E tekiduru okoya ka talaucaka na gagadre ni lomana.

Ni vakamacalataki na veika a tarava mai, e kaya okoya:

“Au sa raica kina e cake e dua na duru bukawaqa donuya tiko na uluqu, ni sa lako sobu tiko mai ka serauni au, ia sa sivia sara na ramase ni matanisiga.

“ . . . Ia ni sa mai toka e mataqu au sa qai raica e rua na Tamata, ia na kedrau iserau kei na iukuuku sa sega ni vakamacalataki rawa, raica erau sa tucake tu ena maliwa lala donuya na mataqu. A sa kacivi au e dua vei rau, dusi koya na kena ikarua ka kaya— [Josefa,] *Ogo na noqu Gone ni Toko. Mo Rogoci Koya!*”³

Ni oti toka ga e 24 na yabaki emuri, erau na mate o Josefa Simici kei tacina o Hyrum baleta na ka a tekivutaki eke.

Veisaqasaqa

A tukuna o Josefa ni sa yabaki 17, ni tukuna vua e dua na agilosi ni “[na]

rogo na yacaqu vei ira na veimatanitu, . . . eso era na taleitaka ka so era na vosacataka.”⁴ Na parofisai vakasakiti ogo e se tomani tiko ga na kena yaco ena kena tetevi vuravura taucoko tiko yani Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Na veisaqasaqa, veivakasewasewani, kei na veivakaduiduitaki era sa veitokani ki na dina. Ena gauna ga e vakatakilailai kina na dina me baleta na inaki kei na icavacava ni tamata, ena tiko e dua na meca me saqata. E tekivu mai vei Atama kei Ivi ena Were ko Iteni, me yaco sara ki na ilesilesi i Karisito, ka dewa mai ki na noda gauna, ena dau tiko ga na sasaga me vakacacani, vakatanitaki, saqati, ka vakasesei kina na yavu ni bula.

Vakaraica e dua na tamata ka a vakacacani vakatawamacala vakalevu cake mai na Dua ka a saqati, bolei, ka tawa ciqomi, mokulaki, vakawaleni, ka vakamatei, E Dua ka sa lako sobu mai ki ra sara, ka o na kunea ekea na dina, na Luve ni Kalou, na iVakabula ni kawatamata. Cava na vuna era sega ni biuti Koya tu ga kina?

Cava na vuna? Baleta ni o Koya na dina, ka na dau saqati tu ga na dina.

Ka qai vakaraica e dua ka a kauta mai e dua tale na veiyalayalati i Jisu Karisito kei na ivolanikalou tale eso, vakaraica e dua e a iyaya ni cakacaka ni kena vakalesui tale mai ki vuravura na taucoko ni kosipeli i Jisu Karisito, vakaraici koya ka namaka ni kunea na veisiriyaki ni duka. Cava na vuna me kakua ni biu duadua tu ga kina?

Cava na vuna? Baleta ni a vakatavulica o koya na dina, ka na dau saqati tu ga na dina.

Na Waluvu ni Vakatakila

Era vakadinadinataka na veivakatakila a soli kivei Josefa Simici ni okoya e dua na parofita ni Kalou. Meda raica mada eso, meda raica mada eso na rarama kei na dina e a vakatakilailai vua ka cilava tu na veibasai ni vakabauta sa matau voli ena nona gauna kei na noda:

- E sa tamata vakayago, ka vakace-recerei na Kalou, sa dua na Tama Tawamudu. E sa Tamada o Koya.
- E ratou sa duidui taucoko na Kalou na Tamada, o Jisu Karisito, kei na Yalo Tabu.⁵
- O iko sa levu cake mai na tamata. Ko sa dua na luve ni Kalou na

Tamada Tawamudu ka na rawa ni o vakataki Koya⁶ kevaka o vakabauta na Luvena, veivutuni, ciqoma na cakacaka vakalotu, ciqomi ni Yalo Tabu, ka vosota me yacova na ivakataotioti.⁷

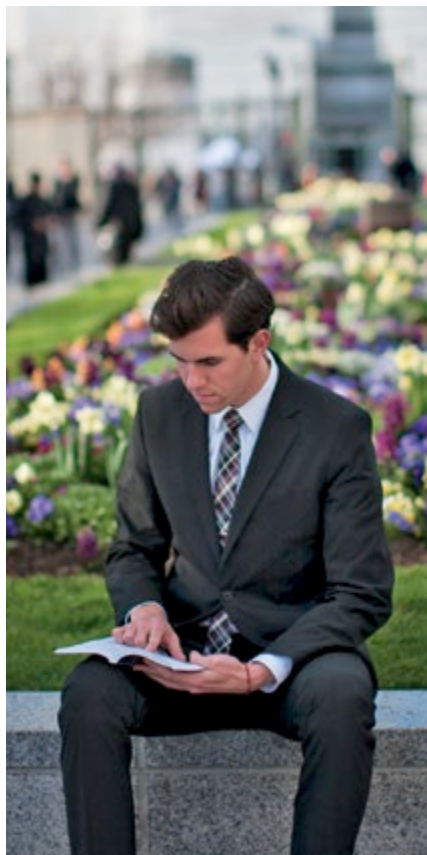
- Na Lotu i Jisu Karisito edaidai e sa tautauvata voli ga na Lotu a tauyavutaka taumada o Koya ena Nona bula vakayago, vata kei ira na parofita kei na iapositolo, Matabete i Melikiseteki kei Livai, talatala qase, bete levu, dikoni, ivakavuvuli, bisopi, kei na vitusagavulu me vaka e vakamacalataki tu ena iVola Tabu.
- A kautani tu mada na dodonu ni vakatulewa ni matabete e vuravura ni oti na mate i Karisito kei ira na Nona iApositolo ka sa vakalesui tale mai ena noda gauna.
- E se sega ni cegu na ivakatakila, ka se bera ni tasogo o lomalagi. E vosa tiko na Kalou kivei ira na parofita edaidai, ka na vosa o Koya kivei iko kei au talega.⁸
- Sa vuqa na ka e tu ni cava na bula oqo mai na lomalagi kei eli. E sa tiko na ivakatagedegede ni lagi-lagi eso, ka sa vakaibalebale sara vakalevu na veika eda cakava ena bula oqo.⁹
- Me levu cake mai na tauri vakamamada ni vakabauti Karisito sa dodonu meda “vakaliuci [Koya] ena nanuma kecega,”¹⁰ “na veika kecega [eda sa kitaka] me kitaki ena yaca ni Luvena,”¹¹ “vakananumi koya ka muria na vunau sa solia vei ira . . . ka me tiko ga kei [keda] na nona Yalo Tabu.”¹²
- O ira na bilioni vakacaca ka ra bula ka qai mate ka sega ni donuya na kosipeli se na cakacaka tabu vakalotu veiganiti kaya na veivakabulai era sa sega ni yali. Mai na veisorovaki i Karisito, na tamata kecega “ena vakabulai, kevaka eda sa muria na vunau kei na ivakavuvuli ni itukutuku vinaka,”¹³ ka qaravi me baleti ira na bula kei na mate.¹⁴
- Era sega ni vakatekivu na ka kece ena sucu. Ko a bula taumada ena mata ni Kalou vaka Luvena tagane kei na yalewa ka sa vakarautaki me baleta na bula vakaicavacava oqo.¹⁵

- Na vakawati kei na matavuvale erau sa sega ni ivakarau tudei ni tamata walega me yacova ni tawasei kedaru na mate. Rau sa nakiti me tawamudu mai na veiyalayalati eda cakava vata kei na Kalou. Na matavuvale e sa ituvatuva vakalomalagi.¹⁶

Ia oqo e sa dua na tiki walega ni waluvu ni vakatakila ka a soli kivei Josefa Simici. Era a lako taucoko mai vei, na veivakatakila oqo ka vakavurarama ki na butobuto, na veivakamatatataki ki na vakatitiqa, ka sa mai vakauqeta, vakalougataka ka vakavinakataka e milioni vakacaca na tamata? Ka na manata toka, ni a bulia ga vakataki koya na veika kece oqo se a yaco vua na veivuke vakalomalagi? Era rogo beka me vaka na vosa ni tamata na ivolanikalou e tabaka se na vosa ni Kalou?

iTinitini

E sega ni tiko na duidui ena veika a rawata o Josefa Simici, ia ena sala ga e a cakava kina kei na vuna. Ka sa sega soti ni levu na vakatataro. O koya a dausasaga me vakataka se parofita. E a cakava taudua ga na ka e cakava, se a rawata okoya na veivuke vakalomalagi. Raica na ivakadinadina, ia

raica mada na ivakadinadina taucoko, na veika kece a yaco ena nona bula, e sega vakadua ni dua na tikina. Sa ka bibi sara, cakava me vakataki Josefa gone ka “kereka . . . na Kalou, o koya sa solia vakalevu kivei ira kecega na tamata, a sa sega ni dauveivakadirideini; ka na soli ga [veiko].”¹⁷ Oqo e sega ni iwalewale duadua ga mo vulica kina na dina ni iVola i Momani kei Josefa Simici, e sa ituvatuva talega ni kena kilai na dina ni veika kecega.¹⁸

O Josefa Simici a parofita ni Kalou, vakakina o Thomas S. Monson edaidai. Mai vei Josefa Simici, sa yaco tale na idola ni matanitu ni Kalou mera “soli e vuravura vua na tamata, ia . . . ena [qai] vunautaki yani na itukutuku vinaka . . . me vaka na vatu sa kavida mai na ulunivanua ka sa sega ni ta ena liga . . . , io ena roboti vuravura taucoko.”¹⁹

Sa Tamada Tawamudu na Kalou, kei Jisu sa Karisito. Eda qaravi Rau. Sa sega na ka e vakatauvatani ki na Nodrau veibulai, na yavu ni veivakabulai, kei na solibula ni veisorovaki ni Lami ni Kalou. Ena itabagauna oqo, eda vakataucokotaka na Yavu ni Tamada ka kania na vuata ni Veisorovaki ena talairawarawa duadua ga ki na ivakaro kei na cakacaka vakalotu ni Kosipeli ka sa vakalesui vua na Parofita o Josefa Simici. Au vakadinadinataki Rau, na Kalou na Tamada Tawamudu, Jisu Karisito na iVakabula kei vuravura. Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Jemesa 1:5.
2. Ai Tukutuku—Josefa Simici 1:16–17.
3. Ai Tukutuku—i Josefa Simici 1:33.
4. Joseph Smith—History 1:33.
5. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 130:22.
6. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 50:24.
7. Raica na 2 Nifai 31; 3 Nifai 27.
8. Raica na Moronai 10:3–5.
9. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 6:36.
11. Mosese 5:8.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.
13. Yavu ni Vakabauta 1:3.
14. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76; 128; 138.
15. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 49:17; 138; Moses 3:5; 6:36.
16. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 131:1–2; 132:5–33.
17. Jemesa 1:5.
18. Raica na Moroni 10:3–5.
19. Vunau kei na Veiyalayalati 65:2.

Mai vei Elder Michael John U. Teh
Ena Vitusagavulu

Ena Yasana Sa Tiko Kina Na Nomudou iYau

Keda sega ni qaqarauni, eda na saga ga vakalevu na veika vakavuravura ka segai na veika vakayalo.

Ni oti ga vakalilai na koniferedi raraba vakayabaki ni Okotova 2007, a kaya e dua vei ira na veitacini ni na oti tale e vitu na yabaki ena qai yaco tale oqo vei au. Au vaka-cegu ka kaya vua ni na vakatoka me “vitu na yabaki vinaka sara.” Ia, oi au oqo; sa mai cava na vitu na yabaki ni noqu sautu.

Ena Janueri sa oti keirau a taura kei noqu daulomani, o Grace, e dua na ilesilesi mera sikovi na lewenilotu mai Filipaini era a vakaleqai ena dua na uneune levu kei na dua na cagilaba kaukauwa. Keirau a marautaka ni sa isau ni neirau masu na ilesilesi oqo ka ivakadinadina ni nona loloma soliwale kei na vinaka ni Tamada Vakalomalagi sa dauloloma. Sa mai vakavotukana-taki kina na neirau gagadre me keirau laki vakaraitaka na neirau loloma kei na kauwai vei ira.

E vuqa vei ira na lewenilotu keirau laki sotava era se vakaicili tikoga ena valelaca, valenisoqo, kei na veivale ni Lotu. Eso na vale keirau sikova sa vo lailai se sega sara ga na delavuvu. E ta-kiveiyaga na veika mera bula voli kina

na matavuvale, kei na veika lalai se vo toka sa mai kau tani. E levu na dabibi kei na iyaya vakacacani ena yasana kecega. Ia, era vakavinavinakataka

na nodra vukei ka ra yalovinaka ka yalodei, dina ga ni ra sotava tiko na dredre levu. Ni ra tarogi se vakacava tiko nodra bula, era kaya kece mai ena yaloqaqa, “Totoka tu.” E laurai, ni nodra vakabauti Jisu Karisito sa nodra inuinui ni na vinaka na ka kecega. Vale ki na vale, valelaca ki na valelaca, keirau a vakavulici kei Sisita Teh mai vei ira na Yalododonu yalodina oqo.

Ena gauna ni dredre se veivakaleqai, sa dau cakava na Turaga me vakayadrati keda kei na veika meda vakaliuca. E vakasauri ga, na iyau kece eda a gugumatua kina meda rawata e sa sega na betena. Na ka e vakabetena o ya na noda matavuvale kei na noda veimaliwai kei ira na tamata. E dua na sisita vinaka e kaya kina: “Ni sa siro sobu na wai sa tekivu sara na sasamaki, au raica na noqu vale ka vakasama kina, ‘Oilei, sa levu na benu au kumuna tu ena veiyabaki kece oqo.’”

Au kila ni o sisita oqo sa totoka sara nona rai ka yaco kina me qarauna na veika e yaga kei na veika e sega ni gadreva o koya me bula kina.

Ena cakacaka kei ira e vuqa na lewenilotu ena veiyabaki, keirau raica ka marautaka na levu ni kaukauwa vakayalo. Keirau raica talega na nodra

vakaiyau se sega na nodra iyau o ira na lewenilotu yalodina oqo.

Ni gadrevi, e vuqa vei keda eda cakacakataka na ilavo ka volia eso na iyaya vakavuravura meda tokoni ira noda matavuvale. E gadrevi meda solia kina na gauna kei na noda kauwai. E sega na itinitini ni veika ni vuravura oqo, sa qai bibi dina meda vulica ka kila ni sa rauti keda. Keda sega ni qaqarauni, eda na saga sara vakalevu na veika vakavuravura ka segai na veika vakayalo. Noda saga na veika vakayalo ka tawamudu ena toka sara e muri, ka sega ni kena e donu taumada. E ka ni rarawa, sa vaka me maqusataki tikoga vakaukauwa meda vakaiyau ga vakalevu ka volia na ka vovou ka veimedreyaki.

Meda na vakadeitaka vakacava ni da na sega ni temaki ki na salatu o ya? E vakasala kina o Jekope: “Dou kakua ni volitaka na nomudou ilavo ena ka e sega na betena, kei na nomudou cakacaka ena ka dou sa sega ni mamau kina. Dou vakarorogo sara vei au ka nanuma na vosa au sa tukuna vei kemudou; dou lako mai vua na Yalovasava ni Isireli ka kania na ka sa sega ni ca ka sega ni vuca, ia na yalomudou ena qai marautaka na ka sa uro.”¹

Au nuitaka ni da sega ni volia na veika e sega na kena yaga se cakacaka e sega ni da kune vinaka kina.

E vakavulica oqo na iVakabula vei ira na Jiu kei ira na Nifai:

“Dou kakua ni kumuna vata vei kemudou na iyau e vuravura, e dauvakacacana kina na sarasara se veveka, a sa ravabasuka kina na daubutako me butakoca:

“Ia mo dou kumuna vata na nomudou iyau mai lomalagi, sa sega ni vakacacana na sarasara se na veveka, a sa sega ni ravabasuka na daubutako me butakoca:

“Raica ena tiko na yalomudou ena yasana sa tiko kina na nomudou iyau.”²

Dua tale na gauna, a solia na iVakabula na vosa vakatautauvata oqo:

“Sa dua na tamata vutuniyau sa vakalewe vinaka sara na nona vanua:

“A sa qai vakananuma e lomana, ka kaya, A cava meu kitaka, ni sa sega na

noqu lololo meu binia kina na noqu lewe ni veiwere?

“Sa qai kaya, Oqo ga kau na kitaka: au na basuka na noqu lololo, ka tara tale eso e lelevu; au na qai binia kecega kina na noqu lewe ni veiwere kei na noqu iyau.

“Au na qai kaya ki na yaloqu, Yaloqu, sa levu na nomu iyau sa bini tu ena rauta ena yabaki e vuqa; mo vakacegu marau, mo kana, mo gunu, mo marau tiko.

“Ia sa kaya vei koya na Kalou, Ko iko na lialia, ena bogi ga oqo, ena tarogi tale vei iko na yalomu: ena qai nei cei na veika ko sa vakarautaka?

“Sa vakakina ko koya sa daubinia na iyau me nona, a sa sega ni vutuniyau ena ka ni Kalou.”³

A solia o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf na ivakasala oqo ena dua na gauna sa oti:

“E raica rawa na Tamada Vakalomalagi na ka eda rawa vakaidina ni yacova. E kila o Koya na veika e baleti keda ka da sega tu ni kila oi keda vakaikeda. Ena noda gauna ni bula e vakauqeti keda o Koya meda vakayacora na inaki ni noda a buli ena vuravura oqo, meda bulataka na bula savasava, ka lesu yani ki na Nona i serau.

“Na cava na vuna, eda vakayagataka kina vakalevu na noda gauna kei na noda igu ena veika era sega ni tudei, sega na betena, ka sa rui vovodea?

Eda besetaka li meda raica na lialia ni kena tovolei me vakayacori se rawati na veika e sega ni yaga ka vakalekaleka walega?”⁴

Eda kila taucoko ni ituvatuva ni noda iyau vakavuravura e oka kina na dokadoka, iyau, veika vakayago, kaukauwa, kei na dokai mai vei ira na tamata. Meda kakua ni vakalusi gauna kina se kauwaitaka, kau sa na goleva vakatabakidua mada na ituvatuva ni noda iyau mai lomalagi.

Na cava eso na iyau mai lomalagi eda rawa ni kumuna tiko me noda? Me tekivu, ena vinaka meda taukena na itovo sa va-Karisito o ya na vakabauta, inuinui, yalomalua, kei na loloma. Eda sa dauvakasalataki tiko “meda [biuta] tani na itovo vakayago ka . . . meda vaka na gonelailai.”⁵ Sa veivunauci kina na iVakabula meda sa sasagataka meda uasivi sara vakataki Koya kei na Tamada Vakalomalagi.⁶

Karua, e dodonu meda vakayagataka na veigauna vinaka kei na sasaga me qaqaqa na veimaliwai vakamatavuvale. Me vaka ni, “matavuvale e lumuti mai vua na Kalou. Sa ikoya e dua na tabana bibi duadua ni gauna oqo ka tawamudu.”⁷

iKatolu, na noda qaravi ira na tamata sa ivakatakilakila dina ni dua sa daumuria vakaidina na Karisito. E kaya o Koya, “Ni kemuni a cakava vua

e dua sa lailai vei ira na wekaqu oqo, ni a cakava vei au.”⁸

Kava, na noda kila vinaka na vunau i Karisito ka vaqacacotaka na noda ivakadinadina sa dua na cakacaka eda na reki kina ka yalo vakacegu. Meda sa qai vulica ena veigauna na vosa i Karisito era tiko ena ivolanikalou kei na nodra vosa na parofita bula. “Raica na vosa i Karisito sa tukuna vei kemudou na veika kece mo dou kitaka.”⁹

Meu tinia ena italanoa ni dua na yada yabaki 73 keirau a sotava ena neirau gole ki Filipaini:

Na gauna a yanaraka kina na yanuanu o Bohol na uneune, a kasura ki ra na vale rau a tara kei watina sa mate, ka mate kina na luvena yalewa kei na makubuna tagane. Sa mai tu taudua oqo, sa gadreva me cakacaka me bula tiko kina. E dausava isulu (e ligana) ka cabe cake ka sirova tiko e dua na delana cere me laki taki wai mai vakavica e veisiga. Ni keirau sikovi koya, a se toka ga ena dua na valelaca.

A kaya kina o koya: “Elder, au sa ciqoma na ka kecega sa gadreva na Turaga meu curuma yani. Au sega ni yaloca kina. Au vakamereqeta noqu ivolatara ni valetabu kau dau vavana toka ena noqu ilokoloko. Mo ni kila niu dau sauma vakavinaka noqu ikatini mai na sede lailai ni noqu sava isulu. Se cava ga ena yaco, au na sauma ga na noqu ikatini.”

Au vakadinadinataka ni veika eda vakaliuca, ivakarau, itovo, gagadre, vinakata, kei na gagano ena veiumanaki tiko ki na noda bula e tarava. Meda sa qai nanuma kina na vosa ni iVakabula: “Ni na tiko talega na yalomudou e na yasana sa tiko kina na nomudou iyau.” Sa noqu masu me kunei ga na yaloda ena vanua dodonu, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 2 Nifai 9:51.
2. Maciu 6:19–21; raica talega 3 Nifai 13:19–21.
3. Luke 12:16–21.
4. Dieter F. Uchtdorf, “Me Baleta na Veivutuni kei na Kena iNaki,” *Liaona*, Nove. 2012, 22–23.
5. Mosaia 3:19.
6. Raica na 3 Nifai 12:48.
7. *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* (2010), 1.1.1.
8. Maciu 25:40.
9. 2 Nifai 32:3.

Mai Vei Elder Marcos A. Aidukaitis
Ena Vitusagavulu

Kevaka sa Lailai na Vuku Vua e Dua vei Kemudou

Ena vakatakila na Kalou na dina vei ira era vakasaqara ena kena iwalewale sa vakamacalataki ena ivolanikalou.

Ena siga koya a vulica tiko na luvequ tagane yabaki 10 na veika baleta na mona ni tamata ena Initaneti. E vinakata o koya me vuniwai ni veisele ena dua na siga. E sega ni dredre me kilai ni vuku cake sara o koya mai vei au.

Eda taleitaka na Initaneti. Mai vale keitou dau veitaratara kei ira na lewe ni matavuvale kei na itokani ena tabana vakaitukutuku raraba, ena imeli, kei na sala tale eso. O iratou na luvequ e levu ga na nodratou cakacaka ni vuli e caka ena Initaneti.

Se cava ga na noda taro, kevaka eda gadreva eso tale na itukutuku, eda na vakasaqara ena initaneti. Ena vica ga na sekodi sa levu na ka ena tu vei keda. Sa dua na ka vakasakiti oqo.

E vakarautaki ena Initaneti e vuqa sara na madigi ni vuli. Ia, o Setani e vinakata me da rarawa, ka vakatanitaka kina na inaki ni veika dina. E vakayagataka o koya na iyaya cecere ni cakacaka oqo me vakavuna na vakatitiqa kei na rere, ka me vakarusa na vakabauta kei na inuinui.

Ni sa rui levu na ka e tu ena Initaneti, sa dodonu me da vakatulewa

sara vakamatau ena vanua me vagolei kina noda sasaga. O Setani e rawa ni vakaogai keda, vagolei keda tani, ka vakadukadukalitaki keda ena noda vakasaqara ena itukutuku, e vuqa vei ira oqori na benu.

Me da kakua ni laki veilakoyaki voli ena benu.

Rogoca na veidusimaki oqo, e vakarautaka na ivolanikalou: “Sa soli vei ira na tamata kecega na Yalo i Karisito me ra kila na vinaka mai na ca; ia au na tukuna vei kemudou na sala mo dou lewa rawa kina; raica na veika kecega sa vakauqeti keda me da ivalavala vinaka, ka sureti keda me da vakabauta na Karisito, sa vakatakilai ena kaukauwa kei na isolisoli i Karisito, ia dou na kila vakaidina ni sa vu mai vua na Kalou.”¹

Ia na ka dina, ni da sotava tale tiko ga na veika vata a sotava o Josefa Simici ena nona gauna ni gone. E dau vakavuqa talega na noda raica ni sega vei keda na vuku.

Ena matanitu ni Kalou, na vakasaqarai ni dina e dau marautaki, vakayaloqaqataki, ka sega vakadua

ni dau vunitaki se rerevaki. Eda dau vakasalataki vakaukauwa mai Vua na Turaga sara ga vakataki Koya na lewe ni Lotu me da vakasaqara na vuku.² E kaya kina o Koya, “Dou gumatua sara . . . ; mo dou veivakavulici vakai kemudou, ena veika mo dou yalomatua kina, dou gumatua sara mo dou kila-ka, io ena vuli kei na vakabauta.”³ Me da na kila vakacava na dina ena dua na vuravura ka sa kaukauwa tiko ga mai na kena saqata na veika ni Kalou?

E vakavulica vei keda na ivolanikalou na kena ivakarau:

Taumada, e rawa ni da kila na dina ena noda wanonova toka na vuana.

Ena Nona Vunau cecere mai na Ulunivanua, e kaya kina na Turaga:

“Sa vakakina sa vuataka na vua vinaka na kau vinaka kecega, a sa vuataka na vua ca na kau ca. . . .

“E dina ga dou na kilai ira ena vuadra.”⁴

E vakavuvulitaka na vakavuvuli vata oqo na parofita o Momani ena nona kaya, “Dou na kilai ira mai na vuadra; ia kevaka era sa vinaka, ena vinaka talega na vuadra.”⁵

Eda sa sureti ira kina na tamata kecega me ra dikeva na vuana kei na cakacaka ni Lotu oqo.

O ira era dau taleitaka na dina era na rawa ni kila na duidui e vakayacora na Lotu kei ira na lewena ena veitiko-tiko era sa tauyavu tu kina. Era na kila talega na torocake ni nodra bula o ira era muria na kena ivakavuvuli. O ira era dau vakadikeva na vuana era na kila ni kana vinaka ka taleitaki na vua ni Lotu.

iKarua, e rawa ni da kunea na dina ena noda vakatovotototaka sara ga o keda na vosa.

E vakavuvulitaka na parofita o Alama:

“Me da vakatauvatana mada na vunau kei na dua na sorenikau. . . . Kevaka ko sa tea e lomamu e dua na sorenikau vinaka, sa na tubu vakaidina ni ko sa vakabauta, . . . ia ni ko sa vakila ni sa tubu cake mai; ko na kaya—Sa sorenikau vinaka dina oqo, . . . raica sa vakamarautaka na yaloqu; kau sa taleitaka sara. . . .

“ . . . Ia, . . . ena sega li ni tubu kina nomudou vakabauta? Io, dou sa sega ga ni kila vakavinaka sara. . . .

“ . . . Ena tubu ga na kau vinaka mai na soreni kau vinaka.”⁶

Sa dua na veisureti uasivi mai vua e dua na parofita ni Turaga! E rawa ni vakatauvatani oqo ki na dua na vakatovototo ni vakadidike. Eda sureti me

da vakatovotototaka na vosa, sa soli vei keda na kena ivakarau, ka tukuni vei keda na macala ni vakatovototo kevaka eda muria na kena ivakaro.

O koya oqo sa vakavuvulitaka kina vei keda na ivolanikalou ni rawa ni da kila na dina ena noda wanonova toka na vuana; se, na noda vakatovototo kina vakataki keda, solia kina e dua na tikina e yalomu, ka vakabulabulataka, me vaka e dua na sorenikau.

E tiko tale e dua na ikatolu ni sala me da kila kina na dina, sai koya oqori noda ivakatakila yadua.

E vakavulica na Vunau kei na Veiyalayalati wase 8 ni ivakatakila sai koya na vuku—“ko na kila vakaidina na veika ko sa kerea ena vakabauta, kei na yalodina, raica ena soli mo kila.”⁷

Ka tukuna vei keda na Turaga na ivakarau eda na ciqoma kina na ivakatakila. E kaya o Koya, “Raica ena vakatakila vei iko na Yalo Tabu, ia ena lako yani vei iko ko Koya ka tukutuku sara ki lomamu.”⁸

Sa vakavulici vaka-oqori vei keda ni da na rawata na ivakatakila ena noda kerekere ena vakabauta, ena yalo dina, ka vakabauta ni da na rawata.

Ia meda raica ni sa vakamatata-taka na Turaga ena Nona ivakasala

Veikau Totoka, Utah, Amerika

ni qaqarauni, “Mo nanuma tiko ni sa rawa na ka kecega ena vakabauta; ia na veika kecega ko sa vinakata mo ke-rea ena vakabauta.”⁹ Na vakabauta e gadreva na cakacaka, me vaka na vakasamataka vakavinaka taumada, qai taroga ena masu kevaka sa dodonu.

E kaya na Turaga:

“Ia kevaka au kila ni ganita, au na uqeta na yalomu ka na katakata mai na lomamu; raica ko na qai kila sara ni sa dodonu.

“Ia kevaka e sega tiko ni dodonu, ko na sega ni vakila e dua na ka; ia ko na guilecava ga na nomu gagadre.”¹⁰

Na vakabauta e sega ni cakacakataki, sa mate wale.¹¹ O koya mo, “kerekere ena vakabauta, me kakua na vakatitiqa.”¹²

E dua tiko na noqu itokani, eda sega ni vakabauta vata, ka a tukuna vei au ni sega ni tu vinaka tu vakayalo. Ena sega ni vulica na ivolanikalou se masu baleta e kaya ni sega ni rawa me kila na vosa ni Kalou, ka sega talega ni vakadeitaka ni tiko na Kalou. Na ivakara-rau ni vakasama oya e vakamacalataka na tu vakaca ni nona bula vakayalo ka na vakavuna na veibasai ni ivakatakila, me vaka e vakamacalataka o Alama. A kaya, “Ia ko ira sa yalo kaukauwa era na kila vakalailai ga na vunau.”

Ia, qai vakuria tale o Alama, “ko ira sa yalomalumumu, era na kila

vakalevu na vunau, ka na vakatakilai vei ira na veika vuni ni Kalou me ra kila sara.”¹³

O Alama kei iratou na luvei Mosaia eratou ivakaraitaki ni ivakavuvuli ni vakabauta e gadreva na cakacaka. Eda wilika ena iVola i Momani:

“Eratou sa tamata yalomatua ka dau wilika vagumatua na ivolatabu, me ratou kila kina na vosa ni Kalou.

“Ia e sega ni o koya walega oqori; eratou sa gumatua sara ena masumasu kei na lolo; ka sa tu vei iratou na yalo ni parofisai, ka ratou tukuna na veika ena yaco.”¹⁴

Sa tautauvata vinaka ena iwalewale oqo kei na kerekere ena yalodina. Kevaka eda sa vakasaqara tiko ena yalodina na dina, eda na cakava na veika kece eda rawata me da kunea, ka na rawa ni okati kina na wiliki ni ivolanikalou, lako ki lotu, ka solia noda vinaka duadua ena kena muri na ivunau ni Kalou. E kena ibalebale talega ni sa lomada me da cakava na loma ni Kalou ena gauna eda kunea kina.

Na veika e vakayacora o Josefa Simici ena nona vakasaqara na vuku sa ivakaraitaki uasivi ni cava na kena ibalebale me dina na yaloda. E tukuna o koya ni vinakata me kila se o cei vei ira na veimatalotu oya e dina me “kila ka curu kina.”¹⁵ Ni se bera mada ga

ni masu, sa vakarau tu me cakava na veika ena tukuni mai vua.

Sa dodonu me da kerekere ena vakabauta kei na yalo e dina. Ia e sega ni o koya ga oqori. Sa dodonu me da vakabauta tiko ni da na ciqoma na ivakatakila. Sa dodonu me da vakabauta na Turaga ka vakanuinui ena Nona yalayala. Nanuma tiko na veika sa volai: “Ia kevaka sa lailai na vuku vua e dua vei kemudou, me kerea vua na Kalou, o koya sa solia vakalevu vei ira kecega na tamata, a sa sega ni dauveivakadi-rideini; ka na soli ga vua.”¹⁶ Sa dua na yalayala vakasakiti!

Au sureti kemuni kece mo ni vakasaqara na dina ena dua vei ira na iwalewale oqo ia me vakausivi cake mai vua na Kalou ena ivakatakila yadua. Ena vakatakila na Kalou na dina vei ira era vakasaqara ena kena iwalewale sa vakamacalataki ena ivolanikalou. E levu cake na igu e gadrevi kina mai na noda vakasaqara walega ena Initaneti, ia e yaga dina.

Au cavuta na noqu ivakadinadina ni oqo na Lotu dina nei Jisu Karisito. Au sa raica na vuana ena veivanua eso kei na nodra bula e udolu vakaudolu, oka kina o ira na lewe ni matavuvule; o koya oqori au sa kila kina ni dina. Au sa vakatovolea na vosa ki na noqu bula ena loma ni vuqa na yabaki ka vakila na kena revurevu e yaloqu; o koya oqori au sa kila kina ni dina. Ia e bibi duadua, au sa vulica vakataki au na kena dina mai na ivakatakila ena kaukauwa ni Yalo Tabu; o koya oqori au sa kila kina ni dina. Au sureti kemuni kece mo ni vakayacora talega vakakina. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Moronai 7:16.
2. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 88:78.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 88:118.
4. Maciu 7:17, 20.
5. Moronai 7:5.
6. Alama 32:28, 30–31.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 8:1.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 8:2.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 8:10.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 9:8–9.
11. Raica na Jemesa 2:17.
12. Jemesa 1:6.
13. Alama 12:10.
14. Alama 17:2–3.
15. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:18.
16. Jemesa 1:5.

Mai vei Elder D. Todd Christofferson
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Tucaketale i Jisu Karisito

O Jisu na kai Nasereci sa noda Dauveivueti ka a tucake tale, ka'u vakadinadinataka na veika taucoko a salamuria na Nona Tucaketale vakairogorogo.

Edua na vakanananu mosimosi ni druka kei na nuiqawaqa a ologi iratou na Nona tisaipeli ni a vakalolomataki ka mate ena kauveilatai o Jisu ka biu matemate na Yagona ena ibulubulu. Dina ga ni a dau tukuna vakaveitaravi na iVakabula na Nona mate ka vakakina na tucake tale, era a sega ni kila deivaki sara. Na yakavi buto ni Nona Lauvako, a qai salamuria mai na mataka ni reki ni Nona Tucaketale. Ia na reki oya a lako duadua ga mai ni ratou sa vakadinadinataka e matadratou na tisaipeli na Tucaketale, ni nodrau veivakakilai mada ga na agilosi ni sa tucake o Koya a veivakurabuitaki taumada—a dua na ka vou talega me yaco.

A lako kusa rawa mai o Meri Makitalena kei na so tale na marama yalodina ki na ibulubulu ni iVakabula ena mataka ni Sigatabu oya, vata na veika boi vinaka kei na waiwai me vakacavara na veilumuti a tekivutaki ni a vakatikori totolo na yago ni Turaga ena ibulubulu ni bera ni roro mai na Siga ni Vakacecegu. Ena mataka ni veimataka oqo, era a kidavaki ena dua na ibulubulu tadola, na isogo vatu e sa mai vaqiqici tani, kei rau na agilosi ka kaya:

“Ena cava dou sa mai vakasaqarai koya sa bula ena kedra maliwa na mate?

“Sa sega eke ko koya, sa tucaketale: nanuma na nona vosa vei kemudou ni sa tiko kei kemudou mai Kalili,

“Ni sa kaya, Ena soli yani na Luve ni tamata ki na ligadra na tamata ca,

ka na vakoti ki na kauveilatai, ka na tucake tale ena ikatolu ni siga.”¹

“Drau lako mai, mo drau raica na yasana ka koto kina na Turaga.

“Ia drau lako kusarawa, ka tukuna vei ira na nona tisaipeli ni sa tucake tale mai na mate ko koya.”²

Me vaka na nodrau veivakaroti na agilosi, a rai yani ki na loma ni bulubulu o Meri Makitalena, ia na ka duadua ga a siqema rawa oya ni yago ni Turaga e sa yali. A vakatotolo okoya me tukuna vei ira na iApositolo ka, kunei Pita kei Joni, ka tukuna vei rau, “Era sa kauta tani na Turaga mai na ibulubulu, ia keitou sa sega ni kila na tikina era sa vakotori koya kina.”³ Rau sa cici o Pita kei Joni ki na vanua oya ka vakadeitaka ni sa lala vakaidina na ibulubulu, ni raici “na isole lineni sa no . . . kei na itavoi, sa viviraki ena uluna, . . . sa lobi koto duadua ga ena tikina tani.”⁴ O Joni a imatai saraga me taura ki lomana na itukutuku vakasakiti ni tucaketale. E vola okoya ni “sa raica, ka vakadinata,” ia kivei ira na kena vo ena gauna oya era “sega ga ni kila na iVola Tabu, ni sa dodonu [o Jisu] me tucake tale mai na mate.”⁵

Rau a vakasuka o Pita kei Joni, ia o Meri a tiko lesu mai, ka ni se rarawa voli. Ena gauna vata oqo rau a lesu mai kina na agilosi ka tarogi koya vakamalua, “Yalewa, ko sa tagi ena

vuku ni cava? Sa kaya vei rau ko koya, Ena vuku ni ra sa kauta tani na noqu Turaga, ia ka'u sa sega ni kila na tikina era sa vakotori koya kina.”⁶ Ena gauna oya sa mai duri tu kina e dakuna, na iVakabula a tucake tale, ka kaya, “Yalewa, ko sa tagi ena vuku ni cava? ko cei ko sa vakasaqara? Sa nanuma ko koya, ni sa ivakatawa ni were, a sa kaya vua, Kevaka ko sa kauti koya tani, tukuna saka vei au na tikina ko sa vakotori koya kina, ka'u na qai laki kauti koya tani.”⁷

A vola o Elder James E. Talmage: “Sa i Jisu a vosa ki vua o Meri, na nona Turaga daulomani, dina ga ni a sega ni kila. Dua na vosa mai na Gusuna bula a veisautaka na nona rarawa titobu ki na reki vakamareqeti. ‘Sa kaya vua ko Jisu, I Meri.’ Na domo, na rorogo, na vosa malumu e a rogoa ka taleitaka ena veisiga eliu a laveti koya mai na boto ni nuiqawaqawa ka a sikalutu kina. E raivuki okoya, ka raica na Turaga. Ena yalo ni reki vakaidina a dodoka yani na ligana me mokoti Koya, ka tukuna na vosa duadua ga e dokai ka rokovi, ‘Raponai,’ a kena ibalebale Noqu Vakavuvuli daulomani.”⁸

Ka sa yaco, na marama vakalou-gatataki oqo me imatai ni tamata me raica ka vosa ki vua na Karisito tucaketale. Oti vakalailai ena siga vata oya a rairai o Koya kivei Pita e se volekati Jerusalem;⁹ ki na rua na tisaipeli ena gaunisala ki Emeo;¹⁰ kei na bogi ki na 10 na iApositolo kei na so tale, ka

basika vakasauri ena kedra maliwa, ka kaya, “Raica na ligaqu kei na yavaqu, sai au dina ga: tarai au, ka raica; ni sa sega ni vakalewena se vakasuina na yalo, me vaka dou sa raica vei au.”¹¹ Ia me qai vakadeitaka tale vei ira “ni ra sa sega ni vakabauta ena vuku ni ra sa reki, ka kurabui,”¹² A sa kana ika tavu kei na qa ni oni o Koya e matadra.¹³ E muri a qai vakasalataki ira, “Dou na qai dau tukuni au mai Jerusalem, kei Jutia taucoko, kei Samaria, ka yacova na iyalayala kei vuravura.”¹⁴

Ena dela ni veivakadinadina vakadeitaki oqo e Jerusalem, sa tiko vei keda na ilesilesi tawa vakatauvatani ni Turaga sa tucake kivei ira na vakatawavanua eliu ena Yasayasa ena Ra. Ena vanua o Vanuasautu, a lako sobu mai lomalagi o Koya ka sureti ira na vakasoqoni vata tu, rauta ni 2,500, mera lako yadudua cake mai me yacova ni ra sa lako kece mai, ka vakaciqira na ligadra ki na Yasana ka vakila na mawe ni vako ena Ligana kei na Yavana.¹⁵

“Ia ni ra sa lako kece yani ka vakadinadinataka sara, era sa qai kailavaka kece, ka vaka:

“Osana! Me kalougata na yaca ni Kalou sa Cecere Sara! Era sa cuva sobu vei Jisu ka vakarokoroko vua.”¹⁶

Sa vakaraitaka na Tucaketale i Karisito ni Nona bula e galala ka tawamudu. “Me vaka sa bula vakai koya ga ko Tamana; sa solia talega vua na Luvena me bula vakai koya ga.”¹⁷ a kaya o Jisu:

“A ka oqo sa lomani au kina ko Tamaqu, ni'u sa solia na noqu bula, me'u kauta tale.

“Sa sega e dua sa kovea oqo vei au, ia ka'u sa solia vakai au ga. Au sa rawata me'u solia, ia ka'u sa rawata me'u kauta tale.”¹⁸

Na iVakabula e sega ni vakatautaka na Nona bula ki na kakana se wai se cagi se dua tale na ka se kaukauwa, se tamata vakaoti. Me vaka ni sa Jiova ka Mesaia talega, Sa i Koya na Ko I Au cecere, na Kalou sa bula vakatikikoya.¹⁹ Sa bula o Koya ka na bula tikoga.

Mai na Nona veisorovaki kei na Tucaketale, e sa lako sivita kina o Jisu Karisito na veika taucoko e baleta na Lutu. Na mate vakayago ena ka walega, ka vakakina na mate vakayalo e vakaiyalayala, baleta ni da na lesu taucoko ki na mata ni Kalou, ia ena vakagauna, meda lewai. Sa rawa ni noda na vakanuinui kei na yalodei ena Nona kaukauwa me uabaleta na veika kece ka solia vei keda na bula tawamudu.

“Ni sa qai vu ni mate na tamata, sa qai vu ni tucake tale mai na mate na tamata talega.

“Ni sa qai mate kecega ena vuku i Atama, ena vakabulai kece talega ena vuku i Karisito.”²⁰

Ena vosa nei Elder Neal A. Maxwell: “Na qaqa i Karisito mai na mate e sa tinia na ituvaki ni bula vakayago. Ia sa tu walega na veituvaki vakatamata, ka sa rawa meda vakabulai mai na veika talega oqo ena vakamuri ni ivakavuvuli i koya ka vakabulai keda mai na rusa raraba.”²¹

Ni sa mai vakaceguya na cikevi ni vakatulewa dodonu, sa kalawa oqo o Karisito ki na itikotiko ni vakatulewa dodonu; se da rawa ni kaya, O Koya e sa daunivakatulewa dodonu, me vaka ga e sa loloma o Koya.²² Vakakina, ni sa Kalou dodonu ka uasivi sara, e sa Kalou dauloloma vakaoti o Koya.²³ Ia, sa cakava na iVakabula me dodonu na ka kecega. E sega ni ka tudei na veivakaduiduitaki ena bula vakayago, vakakina na mate, ni sa vakalesuya tale mai na bula o Koya. E sega na mavoa, ituvakica, veiveretaki, se veivakacacani me na sega ni saumi mai muri ni sa

baleta na Nona vakatulewa dodonu kei na loloma tawayalani.

Ia ena tikina vata-ga, eda na saumitaro taucoko Vua me baleta na noda bula, noda digidigi, kei na noda ivalavala, vakakina na noda nanuma. Baleta ni a sereki keda o Koya mai na Lutu, na noda bula e sa Nona vakaidina. A tukuna o Koya:

“Raica au sa solia vei kemudou na noqu ivakavuvuli, ia oqo na noqu ivakavuvuli—au sa lako mai ki vuravura me’u kitaka na lomai Tamaqu, ni sa talai au mai ko Koya.

“A sa talai au mai ko Tamaqu me’u mai laveti cake ena kauveilatai; ia au sa laveti cake ena kauveilatai me’u kauti ira mai kina na tamata kecega kivei au, ia me vaka ni ra a laveti au cake na tamata ena laveti ira cake talega vakakina ko Tamaqu, mera tu e mataqu, ka lewai ena nodra ivalavala.”²⁴

Vakasamataka mada vakamalua na vakasakiti ni Tucaketale ena kena vakameautaka vakaoti sara na ivakatakilakila dina i Jisu na kai Nasereci kei na veiqati kei na taro vakavuku eso lelevu ni bula. Kevaka a tucake tale vakaidina saraga o Jisu, e vakamura koto vakadodonu ni o Koya e sa dua na tamata bula vakalou. E sega tale ni dua na tamata e tu vua na kaukauwa vakaikoya me mai bula tale ni sa mate oti. Baleta ni a tucaketale o Koya, o Jisu a sega ni rawa walega ni mai matai, qasenivuli, ivakavuvuli, se dua na parofita. Baleta ni a tucaketale o Koya, sa dodonu me a dua na Kalou o Jisu, io na Luvena Duabauga sa Vakaturu na Tamada.

Ia, na ka a vakatavulica o Koya e sa dina; Sa sega ni rawa ni lasu na Kalou.²⁵

Ia, o Koya na Dauveibuli kei vuravura, me vaka a tukuna o Koya.²⁶

Ia, sa ka dina o lomalagi kei eli, me vaka a vakatavulica o Koya.²⁷

Ia, sa dua tiko na vuravura ni yalo, ka a sikova o Koya ni oti na Nona mate.²⁸

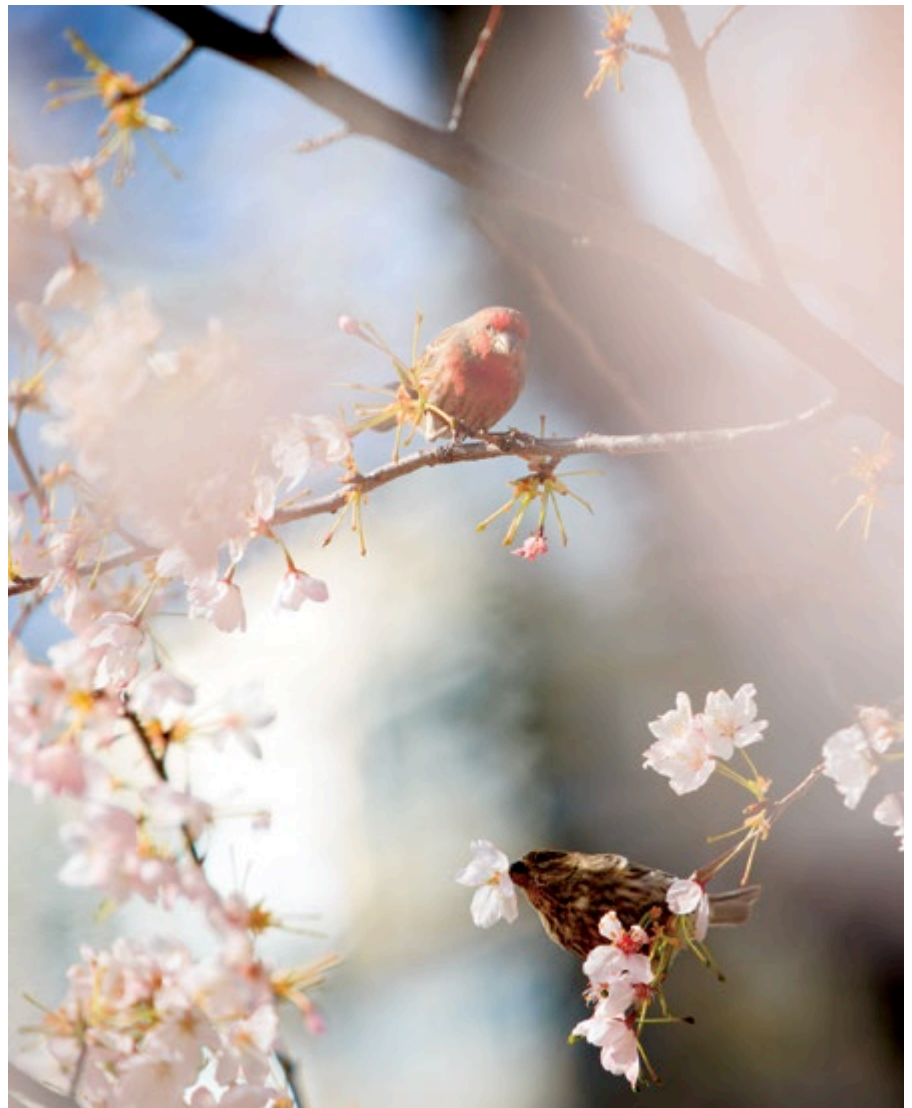
Ia, ena lako tale mai o Koya, me vaka erau tukuna na agilosi,²⁹ ka “vakatulewa vakatakikoya e vuravura taucoko.”³⁰

Ia, sa dua tiko na tucaketale kei na icavacava ni veilewai me baleti keda taucoko.³¹

Ni sa mai vakadeitaki na dina ni Tucaketale i Jisu Karisito, na vakatitiqa baleta na taucoko ni kaukauwa, na taucoko ni kilaka, kei na loloma levu ni Kalou na Tamada—ka a solia na Luvena e Duabauga sa Vakaturu me baleta na vakasavasavataki ni vuravura—e sa tawayaga. Na vakatitiqa eso baleta na ibalebale kei na inaki ni bula e sa lasutaki. Sa i Jisu Karisito duadua ga vakaidina na yaca se sala me rawata kina na kawatamata na veivakabulai. Na loloma i Karisito sa ka dina, ka vakarautaka ruarua na veivosoti kei na veivakasavasavataki ki na tamata ivalavala ca sa veivutuni. Na vakabauta vakaidina e sa levu cake ki na vakanananu se dua na ka a bulia na noda vakasama. Sa tiko na dina e vakaicavacava ka roboti vuravura, ka

tiko na veivakatagedegede ni bula e tawa veivakaduiduitaki ka tawa veisau, me vaka a vakatavulica o Koya.

Ni sa mai vakadeitaki na dina ni Tucaketale i Jisu Karisito, na veivutunitaki ni voroki ni dua ga na Nona lawa kei na ivakaro e sa rawa ka bibi ruarua sara. Era sa ka dina na cakamana ni iVakabula, vakakina na Nona yalayala kivei ira na Nona tisaipeli me rawa ni ra cakava talega vaka- tautauvata ka cakava na kena e levu cake.³² Na Nona matabete sa tiko dina kina na kaukauwa ka vakayacora na cakacaka kecega vakalotu, ia sa tu kina na kaukauwa me vakatakila na veika vuni ni matanitu, kei na kaukauwa me kila kina na loma ni Kalou. Ia, na ilesilesi oqo sa vakatakilai mai kina na kaukauwa va-Kalou.”³³ Ni sa

mai vakadeitaki na dina ni Tucaketale i Karisito, sa sega ni noda icavacava na mate, ia ni sa “rusa sara na [kulida] oqo, ka [da] na kunea ga na Kalou ena [yagoda].”³⁴

A talanoataki Robert Blatchford o Peresitēdi Thomas S. Monson, ni mai na 100 na yabaki sa oti “ena nona ivola *God and My Neighbor*, ni a vakasaurarataka vakabibi na ciqomi na ivakavuvuli ni Lotu va-Karisito, vaka na Kalou, Karisito, masu, kei na bula tawamate. A tukuna vakadoudou okoya, ‘Au taura dei ni vakadinadina-taka na ka taucoko au a vinakata me vakadinadina-taka vakataucoko ka vakasamataki ni sega e Lotu va-Karisito, se vakacava na nona itutu se rawaka, me vakatanitaka na noqu veiba se vakaseva na noqu kisi.’ E a vakawavoliti koya tu ena lalaga ni vakatitiqa. A qai yaco e dua na ka veivakurabuitaki. E a lutu vakasauri na nona lalaga ki na kuvunisoso. . . . E sa tekivu me vakila lesu tale mai vakamalua na nona sala ki na vakabauta e a vakacacana ka vakaduiduitaka. Na cava a vakavuna na veisau totoka oqo ena kena ituvaki? *A [sa] mate na watina*. Ena dua na yalo raramusumusū, e a lako ki na rumu ka davo koto kina na yagoi na watina. A vakaraica tale na mata ka a domona vakaoti. Ni curu mai tuba, a tukuna okoya ki na dua na itokani: ‘E sa okoya, ia sa qai sega ni okoya. Sa veisau na ka kecega. E dua na ka e tiko ekea eliu e sa kau tani. E sa sega ni tautauvata okoya. Na cava sa rawa

ni vakayali kevaka me a kua ga ni tamata?’³⁵

E a mate vakaidina li na Turaga ka tucake tale? Io. “Na ivakavuvuli maucokona ni noda lotu sa ikoya na nodra ivakadinadina na iApositolo kei na Parofita, me baleti Jisu Karisito, ni a mate o Koya, a bulu, ka tucake tale ena ikatolu ni siga, ka lako cake ki lomalagi; kei na veika tale eso e tiki ni noda lotu era sa kena ikuri ga.”³⁶

Ni sa toso voleka mai na sucu i Jisu ka parofisaitaki, era a tiko maliwai ira na Nifai kei na Leimani na tamata era a vakabauta, dina ga ni levu era a vakatitiqa. Mai muri, a qai basika mai na ivakatakilakila ni Nona sucu—e dua siga ka dua na bogi kei na dua na siga e sega kina na butobuto—ka ra kila taucoko.³⁷ Vakakina edaidai, eso era vakabauta na Tucaketale vakaidina i Karisito, ka vuqa e vakatitiqataka se tawavakabauta. Ia era kila eso. Mai muri, eda na raica taucoko ka da na kila taucoko; e dina sara, “ena tekiduru vua ko ira na tamata kecega, ka na vakatusa vua na yame kecega.”³⁸

Me yacova na gauna oya, au vakabauta na vuqa na ivakadinadina ni Tucaketale ni iVakabula ka sa kune ena Veiyalayalati Vou na veika era sotakaya kei na ivakadinadina—o Pita kei ira na nona itokani ni Tinikarua kei na lomani, ka savasava o Meri na marama ni Makitala, mai vei ira tale eso. Au vakabauta na ivakadinadina ka ra kune ena iVola i Momani—baleti Nifai na iApositolo vata kei na

levu ni tamata tawa cavuti ena vanua o Vanuasautu, mai vei ira tale eso. Ka’u sa vakabauta na ivakadinadina i Josefa Simici kei Sidney Rigdon ka, ni oti e vuqa tale na ivakadinadina, a vakadeitaka na ivakadinadina levu ena iotioti ni itabagauna oqo “raica sa bula dina tiko ko Koya! Keirau a raici Koya vakaidina.”³⁹ Ena ruku ni wanono ni Matana ka sa raica na veika kecega, au duri me dua na ivakadinadina ni o Jisu na kai Nasereci sa noda Dauveivueti ka a tucake tale, ka’u vakadinadina-taka na veika taucoko a salamuria na Nona Tucaketale *vakairogorogo*. Mo ni qai ciqoma na yalayala kei na vaka-cegu ni ivakadinadina vakatautauvata oya, sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Luke 24:5–7.
2. Maciu 28:6–7.
3. Joni 20:2.
4. Joni 20:5, 7.
5. Joni 20:8, 9.
6. John 20:13.
7. John 20:15.
8. James E. Talmage, *Jesus the Christ*, 3rd ed. (1916), 681.
9. Raica na Luke 24:34; 1 Korinica 15:5.
10. Raica na Marika 16:12; Luke 24:13–35.
11. Luke 24:39.
12. Luke 24:41.
13. Raica na Luke 24:42–43.
14. Cakacaka 1:8.
15. Raica na 3 Nifai 11:14–15.
16. 3 Nifai 11:16–17.
17. Joni 5:26.
18. Joni 10:17–18.
19. Raica na Lako Yani 3:14.
20. 1 Korinica 15:21–22.
21. *The Neal A. Maxwell Quote Book*, ed. Cory H. Maxwell (1997), 287.
22. Raica na 1 Joni 4:8.
23. Alama 42:15; raica talega na Mosaia 15:8–9.
24. 3 Nifai 27:13–14.
25. Raica na Inosi 1:6.
26. Raica, me ivakaraitaki na, 3 Nifai 9:15.
27. Raica, me ivakaraitaki na, Vunau kei na Veiyalayalati 76.
28. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 138.
29. Raica na Cakacaka 1:10–11.
30. Yavu ni Vakabauta 1:10; raica talega na iDusidusi Ulutaga, “Jesus Christ, Millennial Reign.”
31. Raica, me ivakaraitaki na, 2 Nifai 9:15.
32. Raica na Joni 14:12.
33. Vunau kei na Veiyalayalati 84:19–20.
34. Jope 19:26.
35. Thomas S. Monson, “Au sa Kila ni Bula Tu na Noqu iVakabula!” *Liaona*, Me 2007, 23.
36. *Nodra iVakavuvuli na Peresitēdi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 49.
37. Raica na 3 Nifai 1:15–20.
38. Mosaia 27:31.
39. Vunau kei na Veiyalayalati 76:22–23.

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Me Yacova Ni Da Qai Sota Tale

Me sa tiko vata kei keda na Yalotabu eda a vakila ena rua na siga sa oti oqo ni da qarava voli na veika e vakaogai keda ena siga yadua.

Kemuni na taciqo kei na ganequ, sa dua dina na koniferedi lagilagi oqo. Eda sa mai vakani vakayalo ni da vakarorogo ki na veivosa veivakauqeti ni turaga kei na marama ka ra vosa vei keda. Sa totoka dina na sere kei na ivakatagi, na vosa era a vakarautaki ka votai ena veivakauqeti ni Yalo Tabu, ka ra sa kauti keda vakavoleka sara ki lomalagi na masu. Eda sa vaqacacotaki ena sala taucoko ni da vakaitavi vata.

Au nuitaka ni da na taura na gauna meda wilika na veivosa ni koniferedi ena gauna era sa tiko kina ena LDS.org ena loma ga ni vica na siga mai oqo vakakina ena kedra sa na tabaki ena mekasini na *Ensign* kei na *Liaona* ena ilavelave ka tarava, ni sa veiganiti

meda dau taleva ka vulica sara vakavinaka.

Au kila ni ko ni na dua vata kei au ena ivakaraitaki ni noda vakavinavina cecekie kivei ira na turaga kei na marama ka ra a vakacegui ena koniferedi oqo. Era sa veiqaravi vinaka ka sa vakavotukana na nodra itavi ki na cakacaka ni Turaga. E ka taucoko na nodra yalodina.

Eda sa veitokoni talega, ena laveti cake ni liga, kivei ira na turaga ka ra sa kacivi ki na veitutu vou ni veiqaravi. Eda kidavaki ira ka vinakata mera kila ni da na raica meda veiqaravi vata kei ira ena sasaga ni iVakavuvuli.

Ni da vakasamataka vagumatua na veivosa eda sa rogoca, meda saga me

vinaka cake tale vakalailai mai na ka eda sa cakava eliu. Meda sa ivalavala vinaka ka dauloloma vei ira ka sega ni tautauvata na noda vakabauta kei na ivakavuvuli. A kauta mai ki na vuravura oqo na iVakabula e dua na ituktuku ni loloma kei na vakanuinui vinaka ki na turaga kei na marama taucoko sara. Meda sa qai dau muria na Nona ivakaraitaki.

Eda donumaka e vuqa na bolebole bibi ena vuravura edaidai, ia au vakadeitaka vei kemuni ni sa nanumi keda tiko na Tamada Vakalomalagi. Ena tuberi ka vakalougatataki keda o Koya ni da vakatautaka na noda vakabauta kei na veivakabauti Vua ka na vukei keda mai na dredre cavaga eda sotakaya.

Me sa tiko vata kei keda yadua sara na veivakalougatataki ni lomalagi. Me sa vakatawani na noda itikitiko ena loloma kei na veidokai vakakina na Yalo ni Turaga. Meda sa dau vaqacacotaka vakavuqa na noda ivakadinadina ni kosipeli, me rawa ni ra taqomaki keda mai na veivakararawataki ni vunica. Me sa tiko vata kei keda na Yalotabu eda a vakila ena rua na siga sa oti oqo ni da qarava voli na veika e vakaogai keda ena siga yadua, ka meda sa dau kune ni cakava tiko na cakacaka ni Turaga.

Au vakadinadinataka ni dina na cakacaka oqo, ni bula tiko na noda iVakabula, ka sa tubera ka dusimaka o Koya na Nona Lotu ena vuravura oqo. Au vakadinadinataka ni bula tiko ka lomani keda na Kalou na Tamada Tawamudu. Sa Tamada vakaidina o Koya, ka sa tamata vakaikoya talega o Koya ka dina sara. Meda sa kila mada na nona tu vakarau tu me volekati keda mai, kei na levu ni ka ena rawa ni na cakava me vukei keda kina, vakakina na levu ni Nona Lomani keda.

Kemuni na taciqo kei na ganequ, me sa vakalougatataki kemuni na Kalou. Me sa tiko vata kei kemuni na Nona yalayala ni vakacegu ena gauna oqo kei na veigauna taucoko.

Au sa vakamoce kivei kemuni me yacova na gauna eda qai veisotari tale kina ena loma ni vula ono, ka'u sa cakava vakakina ena yaca i Jisu Karisito, na noda Turaga ka iVakabula, emeni. ■

Mai vei Rosemary M. Wixom
Peresitedi Raraba ni Lalai

Na Bulataki ni Veiyalayalati ena Maroroi Keda, Vakarautaki Keda, ka Vakaukawataki Keda

Eda luvena yalewa ni veiyalayalati ena veitabayaki ka da mai lako voli ena bula vakayago ena sasaga ni lesu tale Vua.

sa, kemuni na taciq, keitou lomani kemuni. Ena noqu a sikovi Mexico wale tikoga oqo, au a vakila kina na isema ni veitacini ka da vakila kece tiko ena bogi nikua. Raitayaloyalotaka mada na iyaloalo oqo: Keimami se qai vakacavara ga na soqoni ni Lalai ena mataka ni Sigatabu, kau sa sasaga yani kei ira na gonelalai, kei ira na qasenivuli kina loma ni olo. Sa qai tadola mai na katuba ni kalasi vei ira na Goneyalewa, kau sa raici ira na goneyalewa kei ira na nodra iliuliu. Keimami sa mai veimarautaki yani e kea ka veimokomoko. Era se kukuva toka ga na gonelalai na noqu liku ka ra sa sinai wavoki e yasaqu na vo ni marama, kau vinakata meu tasereka na ka au sa vakila tu ena gauna o ya.

Au sega ni dau vosa vaka Sipeni, ka basika ga mai ena noqu vakasama na vosa vakavalagi. Au raici ira kece yani

ka kaya, “Oi keimami na luvena goneyalewa na Tamada Vakalomalagi, ka sa dau lomani keimami, ka keimami dau lomani Koya.” Era sa qai tomani au kece sara mai ena vosa vaka Sipeni. Keimami sa qai mai tu e kea ena dua na olo ka sa sinai vutucoqa tu ka cavuqaqataka tiko na iToko ni Goneyalewa ena neimami tukuna, “Keimami na vakadinadinataka na Kalou ena veigauna kece, ena veika kece, kei na veivanua kece.”

Ena bogi edai eda soqoni vata ena veiyasai vuravura, me vaka na Nona tisaipeli kei na noda gagadre meda taqomaka ka tokona na matanitu ni Kalou. Eda luvena yalewa na Tamada Vakalomalagi. Eda luvena yalewa ni veiyalayalati ena veitabayaki ka da mai lako voli ena bula vakayago ena sasaga ni lesu tale Vua. Na bulataki ni veiyalayalati ena maroroi keda, vakarautaki keda, ka vakaukawataki keda.

Era tiko maliwai keda nikua na goneyalewa ka ra se tiko ena Lalai. Oi kemuni na goneyalewa oqo, o ni sa taura nikua na imatai ni ikalawa kina bula tawamudu ena nomuni sa papitaiso.

Ni vakararai wavokiti kemuni mada. Na nomuni veisiga ni mataka sa matata sara ga ena nomuni raici ira na marama era a sa cakava oti mai na veiyalayalati o ya ka sa matataka tiko na gaunisala ki liu.

Kevaka mo ni sa yabaki 8, 9, 10, se 11, se ko ni tiko ena Vale ni Koniferedi, mai nomuni vale, se ena nomuni vale ni soqoni ena veiyasai vuravura,

Mexico City, Mexico

sa kerei mo ni tucake mada? Ni sa kidavaki mai kina soqoni raraba ni marama. Ko ni sa kerei mo ni tucake tu mada, baleta ni keitou gadreva me keitou sureti kemuni mo ni na vakaitavi ena bogi nikua. Au sa na tekivu lagata lo yani e dua na sere ni Lalai. Ena nomuni sa kila ga na sere, sa rawa beka mo ni na lagata vata sara mai kei au? Oqo mo ni na laga kece mai me rawa ni ra rogoca o ira kece na tiko oqo.

*Tuberi au e nona loloma;
Tuberi au meu masu tu Vua;
Meu sa kila na veika dodonu;
Tuberi au, meu muria tu.*

Ni tucake tu ga ra goneyalewa, mera na tucake kece na yabaki 12 ka lako cake ka lagata na ikarua ni qaana.

*Bau mai ragone me tou mai vuli tu
Nona ivunau me tou lesu Vua
Tou na bula ena nona iserau—
Gauna kece muri koya tu.*¹

Sa totoka dina o ya. Ni dabe sobu. Vinaka vakalevu.

Ni da yalewa ni veitabayabaki, eda na lako voli ena *Nona* rarama. Na noda ilakolako ena gaunisala e nomu sara ga ka sa vakararamataki tu ena loloma ni iVakabula.

Eda na curuma na matamata ni sala kina bula tawamudu ena cakacaka vakalotu kei na veiyalayalati ni papitaiso, ka qai laki ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu. E tarogi keda o Elder Robert D. Hales, “[Eda] kila tiko li ka ra kila tiko li na [luveda] ni gauna [eda] sa papitaiso kina eda sa veisautaki sara ga vakadua?”

E a vakamacalataka talega ni “da sa kila na noda veiyalayalati ni papitaiso kei na isolisoli ni Yalo Tabu, ena veisautaka na noda bula, ka na tauyavutaka na noda sa na yalodina kina matanitu ni Kalou. Ni sa rorovi keda mai na veitemaki, ka da na vakarorogo, na Yalo Tabu ena vakalesuya mai vei keda ni da sa yalataka oti ni da na dau nanuma na iVakabula ka na dau talairawarawa ki na ivunau ni Kalou.”²

Ni da sa votai ena ivakatakarakara ni sakaramede ena veimacawa, eda sa vakavoui tiko na noda veiyalayalati ni papitaiso. O Elder David A. Bednar a kaya: “Ena noda sa tucake tu ena wai ni veipapitaisotaki, me da sa vakanamata yani ki na valetabu. Ni da sa votai mai ena sakaramede me da vakanamata yani kina valetabu. Eda sa yalataka ni da na dau nanuma na iVakabula ka na dau bulataka na ivunau meda vakarautaki keda tiko kina cakacaka vakalotu ni valetabu.”³

Na cakacaka vakalotu ni valetabu ena veimuataki yani kina veivakalougatataki levu duadua ena rawa mai na Veisorovaki i Jisu Karisito. Sa ikoya oqori na cakacaka vakalotu ena gadrevi meda na rawata kina na Bula ena matanitu vakasilesitieli. Ni da sa saga meda maroroya na noda veiyalayalati, sa na tekivu me seyavu na vakanananu ni bula druka kei na bula sega ni vakaibalebale, sa na tekivu me seraka cake mai na cakacaka vakalotu kei na veiyalayalati ni valetabu. Sa na ka marautaki na noda taubaletaka yani na sala kina bula tawamudu.

Au dau vakadrukai ena kaukauwa e tiko vei ira na yalewa lalai, gone

yalewa kei na marama, au sa sotavi ira ena veiyasai vuravura ka sa vakadeitaki ira tu ena sala oqori. Meu wasea mada kei kemuni e so na ivakaraitaki ni goneyalewa kei na marama dau veiyalayalati kau sa sotavi ira oti.

O Luana a sa yabaki 11 ena gauna au sikova kina na nona matavuvale mai Buenos Aires, Argentina. Baleta e dua na ka vakaloloma e a yaco ena gauna ni nona gonelailai, a sega kina ni rawa vei Luana me vosa. Sa vica vata tu na yabaki sa sega tu kina ni vosa o koya. A dabe galugalu toka ga ena neitou a veitalanoa tiko. Au a gadreva lo toka me bau dua mada ga na vosa me cavuta mai. A raici au vagumatua me vaka e via tukuna mai e dua na ka, ka na sega ni rawa ni tukuni vaka vosa. Ni oti e dua na neitou masu keitou sa tucake me keitou sa lako sa qai solia mai vei au o Luana e dua na droini. E a droinitaki Jisu Karisito ena Were o Kecisemani. Au sa qai raica na nona ivakadinadina ni sa rogo levu mai ka matata vakavinaka. O Luana e a veiyalayalati ena papitaiso ni na vakadinadina ni Kalou “ena veigauna kece ena veika kece, kei na veivanua kece.”⁴ A kila tu o koya na Veisorovaki

i Jisu Karisito ka vakadinadinataka ena nona droini. Sa mai kila o koya na veika oqo ena kaukauwa e tiko ena Veisorovaki, ni na rawa ni vakabulai koya ka vosa rawa tale. Mai na siga o ya ena tolu na yabaki sa oti, sa toso sara o Luana ena nona sasaga me vosa rawa tale. Sa tekivu me vakaitavi ena soqo ni goneyalewa vata kei ira na nona itokani. Ni sa yalodina tiko kina veiyalayalati e a cakava ena papitaiso e tomana tiko ga na nona ivakadinadina me baleta na iVakabula.

Era dau vakanamata na itabagone ena veiyasai vuravura kina valetabu. Mai Lima, Peru, au a sotava kina e dua na tama kei na tolu na luvena yalewa ena taudaku ni katuba ni valetabu. Au raica na rarama e tu e matadratou. E rua na luvena yalewa e rau paralasi ka rau vodo voli ena qiqi, na ikatolu ni luvena, ena nona vukei rau na rua ena nodrau dui qiqi, e vakamacalataka ni rua tale na tacina yalewa erau se tiko ga mai vale. O rau talega e rau vaqiqitaki talega. E rau sega ni rawa ni lakova mai na gaunisala kina valetabu me 14 na auwa. Sa vakaibalebale sara

vakalevu na valetabu vei tamadratou kei iratou na nona goneyalewa ni va vei iratou e lako rawa mai kina ki na valetabu ena siga o ya—e rua vei rau me rau dabe walega ka raica ni sa papitaiso o tacidrau me baleti ira na mate ka vakayacora na cakacaka vakalotu bibi o ya. Me vakataki Nifai ga, eratou sa rekitaka na veiyalayalati ni Turaga”⁵

E dua na yalewa dawai au kila tiko e dau vakaliuca sara na sakaramede ka dau cabori ena veimacawa kei na bibi ni kena yalayala, “me na tiko vata ga kei [koya] na Yalotabu”⁶ Na kena na tiko vata ga kei koya sa yalayala ka na vakamalumutaka na ua ni nona dau galili. E dau solia vua na kaukauwa me vakamatautaki koya me vakatorocake-taka na nona taledi kei na gagadre me qarava na Turaga. Sa sotava na marau levu ena nona dau marautaki ira kecega na gone ena nona bula kei na gauna e dau vaqara kina na vakacegu ena dau laurai ga ena valetabu.

Kena iotioti ga, e dua na marama qase sara sa yabaki 90 sa raica na nodra sa tubucake na luvena na

makubuna kei na nodra sa tadu mai ki vuravura na makubuna vakarua. Me vaka e levu vei keda, o koya sa sotava e levu sara na bula rarawa, na veivakararawataki, kei na marau e levu cake. E vakaraitaka ni kevaka me na talanoataka tale na italanoa ni nona bula ena sega ni vola tale vakarua e so na iwase ni italanoa sa talanoataki oti. Ia, ena matadredredre, a kaya, “meu na bula tiko me dede vakalailai ka raica se na cava ena yaco!” O koya e se tosoya tikoga na nona maroroya na veiyalayalati e na sala e muria tiko.

Vakavulica o Nifai:

“Ni dou sa tu ena sala dodonu ka rabai lailai au na taro mada, Sa rauta li oqori, Raica au sa kaya vei kemudou, E segai. . . .

“Ia, mo dou toso ki liu ka tudei vei Karisito, ena nomudou vakanuinui taucoko sara, mo dou lomana na Kalou kei na tamata kecega. Ia, kevaka dou sa toso ki liu ka tugana ki lomamudou na vosa i Karisito ka vosota me yacova na ivakataotioti, raica sa kaya vakaoqo na Tamada, dou na rawata na bula tawamudu.”⁷

O keda kece eda sa muria tiko na sala o ya. Ena bogi nikua eda lagata na kena lakovi na sala ena rarama. Eda kaukauwa, yadua o keda. Ia, ni da lako vata kei na Kalou, o cei me na tarovi keda rawa.

E a kaya na Turaga vei Emma Smith, “mo reki ka marau, ia mo nanuma tiko na veiyalayalati ko sa cakava.”⁸

Eda sa marau ena noda maroroya na veiyalayalati eda sa cakava, eda na rawa ni vakila na loloma ni Tamada Vakalomalagi kei na noda iVakabula o Jisu Karisito. Sa noqu ivakadinadina ni Rau bula tiko. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. “Tuberi Au E Nona Loloma,” *Serenilotu*, naba. 183; se *Children Songbook*, 172.
2. Robert D. Hales, “Na Veiyalayalati ni Papitaiso: Mo Tiko ena Matanitu ka lewe ni Matanitu,” *Liaona*, Jan. 2001, 8, 7.
3. David A. Bednar, “Taura e Dua na Yaca Dokai ka Vakataudeitaka,” *Liaona*, Me 2009, 98.
4. Mosaia 18:9.
5. 2 Nifai 11:5.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.
7. 2 Nifai 31:19–20.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 25:13.

Mai Vei Bonnie L. Oscarson
Peresitidi Raraba ni Goneyalewa

Veitacini Marama: Isa, Eda Gadreva Meda Veiyagani Vakataki Keda

Sa dodonu me da muduka na noda dau kauwaitaka na veika eda duidui kina ka raica na veika eda tautauvata kina.

Ena vidio oya eda raica kina e walu na matanitu ka rogoca e ciwa na vosa duidui. Vakataloyalotaka mada e vica tale na vosa sa vakuri ena iotioti ni tikina oya. Sa dua na ka taleitaki me da kila ni da dua na veitacini marama e vuravura raraba a rawa ni da vakarogoya na domoda ena kena vakadinadinataki na dina tawamudu ni da luvena yalewa e dua na Tamada Vakalomalagi dauloloma.

Sa dua na ka dokai cecere me da tiko eke ena soqoni vakairogorogo oqo ka vosa vei kemuni kece na marama yabaki walu ka lako cake ena Lotu. Sa koto e dua na igu vakasakiti ena noda duavata ena bogi nikua. Niu raici keda na soqoni vata ena Vale ni Koniferedi kau vakasamataki ira na udolu vakaudolu era sarava tiko na kakaburaki oqo mai na veivanua eso e vuravura raraba, sa vakasinaiti dina ena mana cokovata ni noda ivakadinadina kei na noda

vakabauti Jisu Karisito na soqoni qaqa oqo ni marama ena itukutuku ni Lotu, kevaka e segai ena itukutuku kei vuravura.

Ena bogi nikua eda reki ena veiitavi duidui ni da marama ena Lotu. E dina ni vuqa na sala eda duidui kina, eda

vakadinadinataki talega ni da luvena yalewa na Tamada Vakalomalagi vata ga ka vakavuna na noda veitacini. Eda sa duavata ena tarai cake ni matanitu ni Kalou kei na veiyalayalati eda sa cakava, se cava ga na keda ituvaki. Na soqoni cokovata oqo, e sega ni vakatitiqataki, ni veitacini marama lagilagi duadua e delai vuravura!¹

Me da veitacini marama e kena ibalebale ni da vauci ena dua na ivau ena sega ni tagutuvi rawa. Kemuni na marama ni dau veiqarauni, ni dau veivakatawani, ni dau veivakacegui, ka mo ni dau veitokoni ena veigauna vinaka kei na veigauna ca. E kaya na Turaga, “Io au sa kaya vei kemudou, mo dou duavata sara; ia kevaka dou sa sega ni duavata, dou sa sega ni noqu.”²

Na meca ena vinakata me da dau veicati se veivakalewai vakataki keda. E dau vinakata o koya me da dau kauwaitaka vakabibi na veika eda duidui kina ka dau veiqati me da vinaka cake mai vua tale e dua. O na taleitaka beka mo dau vakaukauwa yago vakaukauwa me dua na auwa ena dua na siga baleta ni dau vinaka vei iko, ia o au e vaka niu vakaitavi ena dua na qito levu na noqu cabeta cake na ikabakaba ka sega ni vodo ena liva. E rawa ni da veitokani tikoga, se sega beka?

Ni da marama, ena so na gauna eda sa rui dau qarauni keda tale vakasivia. Ni da vakatauvatani keda vei ira tale eso, eda na dau sega ni vakacegu rawa se da na yaloca tu ga ena vukudra na tani. A kaya vakaqoqo

Serene, Ositerelia

o Sisita Patricia T. Holland ena dua na gauna, “Na ka ga au via tukuna, ni da sega ni rawa ni vakatokai keda tiko me da tamata Vakarisito ka qai ia tikoga na veivakalewai vakaca me baleti ira tale eso—se vei keda vakatiki keda.”³ E tomana ena nona kaya e sega sara ni dua na iulubale me rawa ni vakadonui kina na kena vakayali na noda yalololoma kei na noda mata-veitacini marama. Eda gadreva me da yalovakacegu ga ka rekitaka na keda duidui vakalou. Sa dodonu me da kila ni da gadreva kece me da veiqaravi ena matanitu, me vakayagataki kina na taledi kei na isolisoli e dui tu vei keda ena noda dui ivakarau ga. Eda sa na qai marautaka kina ni da veitacini marama na noda veimaliwai ka tekivu veiqaravi.

Na ka dina, ni da veigadrevi dina sara vakatiki keda. Na marama e itovo tudei ni nona bula me vakaitokani, me tokoni, ka veitokani. E levu na ka e tu me da vulica mai vei ira tale eso, ka da dau vakatara ena vuqa na gauna me vakataotaka noda marautaka na veiwekani ka rawa ni veivakalougata-taki cecere ni noda bula eso na ka eda vakavuna ga o keda. Me vaka oqo, o keimami na marama sa qase toka vakalalai keimami gadreva na veika e rawa ni o ni solia na goneyalewa ena Lalai. E rawa ni keimami vulica mai vei kemuni na ivakarau ni loloma kei na veiqaravi Vakarisito.

Au a rogoca ena dua na gauna walega oqo e dua na italanoa vakasakiti me baleta e dua na goneyalewa lailai na yacana o Sarah ka a donu-maki tinana na madigi me vukea e

dua na marama ena nona tabanalevu ka yacana o Brenda, ka tauvi koya tu e dua na mate ni wakilakila ni yago. E dau taleitaka o Sarah me lako vata kei tinana me vukei Brenda. E dau sova o koya na waiwai e ligai Brenda ka masia na iqaqalo ni ligana kei na ligana me vaka ni dau mositi koya tu vakalevu. Oti sa qai vulica o Sarah me dau dodoka na ligai Brenda ki uluna me vakaukauwataka nona masela. E dau seruta na ului Brenda ka veitalanoa tiko vata kei koya ni qarava tiko o tinana na veika tale eso. A vulica o Sarah na bibi kei na reki ni noda qarava tiko e dua tale na tamata ka yaco me kila ni rawa ni vakayaco ka ena bula ni dua na tamata e dua na gone.

Au taleitaka na ivakaraitaki ena imatai ni wase ni Luke ka vakamacalataki kina na veiwekani vinaka e tiko vei rau o Meri, na tinai Jisu, kei na tavalena o Ilisapeci. A goneyalewa voli o Meri ena gauna e tukuni kina vua na nona ilesilesi vakasakiti me tinana na Luve ni Kalou. Taumada e vaka me dua na icolacola bibi me colata taudua. Na Turaga sara ga e qai vakarautaka e dua me rawa ni wasea kina o Meri na nona icolacola. Mai na itukutuku nei Keverieli, a tukuni kina vei Meri na yacana e dua na marama nuitaki dauloloma me dau gole kina ni gadreva na veitokoni-na tavalena o Ilisapei

E dua na ivau e rau wasea vata na yalewa dauveiqaravi gone oqo kei na tavalena, “sa qase . . . mai,”⁴ ena nodrau bukete ena cakamana, ka rawa niu vakatayaloyalotaka na tolu na vula erau a tiko vata kina ka rawa kina

me rau veitalanoa, veiwasei vakatiki rau, ka veitokonitaka vakatiki rau na nodrau dui ilesilesi. Erau sa ivakatakarakara talei ni dauveisusu vakamarama ena maliwa ni veitabatamata.

O keda eda sa matua cake toka e rawa ni yaga sara vakalevu ki na nodra bula na itabatamata gone na noda ivakaraitaki. Ni se goneyalewa lailai sara na tinaqu, erau a luluqa ruarua tu ena Lotu na nona itubutubu. Ni se qai yabaki lima, e dau taubale taudua ki valenilotu me tiko ena nona soqoni—na Lalai, Wilivola ni Sigatabu, kei na soqoni ni sakaramede—duidui kece na kena gauna.

Au tarogi tinaqu ena dua na gauna lekaleka oqo se cava e dau vakakina oya e veimacawa ni sega na veitokoni kei na veivakayaloqatataki mai vale. Na kena isau mai vua: “Era dau lomani au na qasenivuli ena Lalai.” Era kauwaitaki koya na qasenivuli oqori ka vakavulica vua na kosipeli. Era vakavulica vua ni tiko e dua na Tamana mai Lomalagi, ka lomani koya, ka dau vakavuna na nona lako tiko mai e veimacawa na nodra kauwaitaki koya. E kaya vei au na tinaqu, “Oya e dua vei ira na veivakauqeti bibi duadua ena noqu bula taumada.” Au nuitaka ni rawa niu na vakavinavinaka vei ira ena dua na siga! E sega ni dua na iyalayala ni yabaki ni bula ena veiqaravi Vakarisito.

Ena vica na macawa sa oti, au sota kei na dua na peresitedi ni Goneyalewa ena iteki mai California ka tukuna vei au ni se qai kacivi wale ga na tinana yabaki 81 me dauvakasala ena Leba. Sa dua na ka noqu kurabui, au mani qirita na tinana. Ni kerea na bisopi nei Sisita Val Baker me rau sota, a vakanuinui tiko o koya me kacivi me qarava na valenivola se daunitukutuku makawa ni tabanalevu. Ni kerei koya me veiqaravi vakadauvakasala ni Leba, na kena isau mai vua, “O dina?”

A sauma yani ena vakarokoroko na bisopi, “Sisita Baker, kua ni leqa; oqo na kaci mai vua na Turaga.”

E kaya o koya ni sega tale ni qai tukuna rawa e dua na ka me sa, “Donu vinaka.”

Au taleitaka na veivakauqeti e vakila na bisopi ni levu sara na ka eratou

na vulica na Leba e va ena tabanalevu mai na nona yalomatua, na veika e kila kei na ivakaraitaki ni bula taucoko ni marama matua oqo. Kilakila mada se o cei ena gole kina o Sisita Baker ni gadreva na veivuke me vakaduri nona draunipepa ni Facebook?

Au vakasamataka na veivuke levu era na rawata na marama ena iSoqosoqo ni Veivukei ena nodra kidavaki na marama gone ka ra se qai lako mai na Goneyalewa. Era dau vakila ena so na gauna na goneyalewa ni sega na nodra tikina ka sega ni dua na ka era tautauvata kina kei ira ena iSoqosoqo ni Veivukei. Ni ra se bera ni yabaki 18, era gadreva na iliuliu ni Goneyalewa kei ira na tina era na vakadinadinatata ena marau na veivakalougatataki cecere ni iSoqosoqo ni Veivukei. Sa dodonu me ra nanamaki ki na nodra laki lewena e dua na isoqosoqo lagi-lagi. Ni ra tekivu lakova na iSoqosoqo ni Veivukei na goneyalewa, na ka era na gadreva vakalevu duadua e dua na itokani me ra dabe tikiva, dua na liga me toka e tabadra, kei na dua na madigi me ra veivakavulici ka veiqaravi. Me da dolele yani ka veivukei ena gauna ni toso kei na veigauna bibi ni noda bula.

Vinaka vakalevu vei kemuni kece na marama ena Lotu ko ni kosova tiko yani na yabaki ni bula kei na veitovo vakavanua mo ni veivakalougatataki ka veiqaravi kina e vukudra na tani. Era sa veiqaravi tiko na goneyalewa vei ira na Lalai kei ira na itabaqase. O ira na marama sega ni vakawati ena veitabayabaki, e sega ni wiliki rawa na auwa era vakayagataka ena nodra qarava tiko na nodra gagadre o ira era tu wavoliti ira. Eda vakadinadinatata na udolu vakaudolu na goneyalewa era sa solia tiko e 18 na vula ni nodra bula me ra wasea na kosipeli ki vuravura. Na veika kece oqo sa ivakadinadina ni ka e tukuna na qaqa ni sere lomani, “Kauta na itukutuku ni agilosu, na itavi ni marama.”⁵

Kevaka e tu na ilati, e baleta ni o keda ga eda vakavuna. Me da muduka noda raica tikoga na noda duidui ka vakasaqara na veika eda tautauvata kina; sa rawa ni da qai kila na veika cecere e rawa ni da rawata ka rawata

Vienna, Austria

na vinaka cecere duadua ena vuravura oqo. A kaya ena dua na gauna o Sisita Marjorie P. Hinckley, “Isa, eda veigadrevi dina vakataki keda. O keimami sa qase cake, keimami gadrevi kemuni na gone. Ka nuitaki, vei kemuni na gone o ni na gadreva eso vei keimami sa qase. E dua na ka dina ena bula vakaveimaliwai ni o ira na marama era na gadreva na marama. Eda gadreva na titobu ni vakacegu kei na veitokani yalodina vakataki keda.”⁶ E dina o Sisita Hinckley; isa, eda veigadrevi dina vakataki keda!

Kemuni na marama, e sega tale ni dua na ilawalawa marama e vuravura e rawa ni ra rawata na veivakalougatataki cecere cake me vakataki keda ni marama Yalododonu Edaidai. Eda lewe ni nona Lotu na Turaga, se cava ga na keda ituvaki, e rawa ni da marautaka kece na veivakalougatataki taucoko ni mana ni matabete ena noda maroroya na veiyalayalati eda sa vakayacora ena papitaiso kei na valetabu. Era tu na parofita bula me ra liutaki keda ka vakavulici keda, ka da marautaka na isolisoli cecere ni Yalo Tabu, ka dau veivakacegui ka veituberi ena noda bula. Eda vakalougatataki ni da cakacaka ena veitautiliga kei ira na turaga buladodonu ni da vaqaqacotaka na vuvale kei na matavuvale. Eda rawa ni rawata na igu kei na mana ni veicakacaka vakalotu ni valetabu kei na vuqa tale.

Me ikuri ni kena marautaki na

veivakalougatataki vakasakiti kece oqo, eda dui tu o keda—veitacini marama ena kosipeli i Jisu Karisito. Eda sa vakalougatataki tu ena itovo ni bula totoka ka dauloloma ka rawa kina vei keda me da dauveiqaravi Vakarisito ena loloma kei na dina vei ira era tu wavoliti keda. Ni da raibaleta na duidui ni noda yabaki, noda itovo vakavanua, kei na noda ituvaki ni bula me da veiqaravi kina vakataki keda, eda na vakasinaiti ena loloma sava-sava i Karisito kei na veivakauqeti ka na vakavuna me da kila na gauna kei koya me da qarava.

Au sureti kemuni ena dua na veisureti a vakayacori ena dua na gauna e liu mai vua e dua na peresitedi raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei, ka kaya, “Au sureti kemuni mo ni sega walega ni veilomani vakalevu cake ia mo ni veilomani *vakavinaka cake*”⁷ Me da kila na levu ni noda veigadrevi, ka me da veilomani vakavinaka cake, sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Barbara B. Smith, “The Bonds of Sisterhood,” *Ensign*, Maji 1983, 20–23.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 38:27.
3. Patricia T. Holland, “One Thing Faithful: Becoming Women of Greater Faith in Christ,” *Ensign*, Okoto. 1987, 29.
4. Luke 1:7.
5. “Marama e Saioni,” *Sere ni Lotu*, naba 192.
6. *Glimpses into the Life and Heart of Marjorie Pay Hinckley*, ed. Virginia H. Pearce (1999), 254–55.
7. Bonnie D. Parkin, “Digitaka na Loloma Cecere: na Tikina Vinaka Oya,” *Liaona*, Nove. 2003, 106.

Mai vei Linda K. Burton
Peresitedi Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

Gadrevi: Na Liga kei na Yalo me Vakusakusataka na Cakacaka

Eda rawa ni dodoliga ka veivuke kei na yalo me vakusakusataka na cakacaka totoka nei Tamada Vakalomalagi.

Kemuni na taciq, keitou lomani kemuni! Ni da sarava na vidio totoka o ya, o ni raica beka na ligamuni ni dodo yani me vukea e dua ena salatu ni veiyalayalati? Au nanuma kina e dua na goneyalewa lailai o Brynn e ligadua, ka dau vakayagataka na liga oqori me dodoka yani me vakalougatataka nona matavuvale kei ira nona itokani—ira na Yalododonu Edaidai kei na matalotu tale eso. E sega li ni totoka o koya? Oi kemuni talega! Kemuni na taciq, eda rawa ni dodoka na liga ni veivuke kei na yalo me vakusakusataka na cakacaka totoka nei Tamada Vakalomalagi.

Me vakataki ira na tacida yalodina ena ivolanikalou, me vakataki Ivi, Sera, Meri kei na vuqa tale, era kilai ira tiko kei na nodra inaki, a kila tiko o Brynn ni dua o koya na luve ni Kalou.¹ Keda talega eda kila noda ivotavota vakalou ni da sa luveni Kalou kei na

cakacaka bibi e gadreva o Koya meda vakayacora.

E vakavulica vakaoqo na iVakabula, “Kevaka e dua na tamata sa via cakava na loma i koya, ena kila se sa ka mai

vua na Kalou.”² Na cava meda kila ka cakava “ki na bula vou ko ya?”³ Eda na vulica mai na italanoa oqo na cauravou vutuniyau a tarogi Jisu na cava me cakava me rawata kina na bula tawamudu.

A sauma vua o Jisu “Ia kevaka ko sa via curu ki na bula, mo muria na vunau.”

A taroga na cauravou Vua na vunau cava me na muria. A qai kaya vua o Jisu e vica mai na Vunau e Tini eda kila kece tu.

A sauma o cauravou, “A ka kecega oqori kau a vakabauta ga ni kau sa gone ka yacova na siga oqo: a cava tale sa vo vei au?”

A kaya o Jisu, “Kevaka ko sa vinakata mo vinaka sara, mo lako, mo volitaka na nomu iyau. Ka solia vei ira na dravudravua, ko na qai vakaiyau mai lomalagi: ia mo lako mai mo muri au.”⁴

A kacivi koya o Jisu me lewe ni Nona cakacaka—na cakacaka ni tisaipeli. Sa tautauvata na noda cakacaka. Meda sa “kakua ni domona na iyau [sa] vakavuravura, . . . nanuma tiko na veiyalayalati [eda] sa cakava,”⁵ ka lako vua na Karisito ka muri Koya. Oqo era dau cakava na tisaipeli!

Ia, kemuni na taciq, meda kakua ni yalolailai baleta ni a vosa o Jisu vua na cauravou vutuniyau me uasivi sara. Na vosa *uasivi sara* ena itukutuku oqo a vakadewataki mai na vosa va-Kiriki e kena ibalebale na “taucoko.” Ni da sasaga matua meda toso ki liu ena salatu ni veiyalayalati, eda sa na taucoko ka uasivi sara ena bula oqo.

Me vakataki cauravou vutuniyau ena gauna i Jisu, eda dau temaki meda soro se lesu baleta eda dau nanuma ni da sega ni cakava rawa. E dina sara! Eda sega ni cakava rawa na veika dre dre meda cakava ke sega na veivuke. Na veivuke e lako mai na Veisorovaki i Jisu Karisito, na veidusimaki ni Yalo Tabu, kei na nodra veivuke mai eso.

E dua na tacida goneyalewa yalodina a kaya ni Veisorovaki, a vakaukauwataki koya ka gadreva me susuga e va na luvei tacina a biuta tu mai ni a mate ena kenisa. Au nanuma kina e dua na ka a vosa kina o Elder Neal A. Maxwell: “Sa cakava na Lotu na veika

rawarawa kece e gadrevi me caka. Vatekivu oqo, na noda cakacaka, kei na noda talairawarawa ena vakatovolei ena sala eso e taleitaki toka.”⁶ O ni sa talai mai ki vuravura ena itabagaua oqo baleti kemuni ga ka vakarautaki ki na nomuni cakacaka! Se cava sara na sasaga nei Setani me vagoleti keda mai na veika baleti keda, oi keda dina sa tisaipeli i Jisu Karisito!

A tisaipeli dina o Momani ka bula voli ena gauna “era sa vakaukauwataka na yalodra ko ira kecega, . . . a sa sega sara na ka ca levu vakaoqo sa yaco e na nodra gauna taucoko na kawa i Liai.”⁷ Ena vakacava beka nomu bula ena gauna o ya? Ia a vakaraitaka vakadoudou o Momani: “Raica, koi au na tisaipeli i Jisu Karisito, na Luve ni Kalou.”⁸

O taleitaki Momani beka? E kilai koya tiko kei na cava nona ilesilesi ka sega ni vakataotaki mai na veika butobuto a wavokiti koya tu. Na ka dina, e raica ni sa isolisoli na nona veikacivi.⁹

Meda vakasamataka na veivalougatataki ni noda kacivi meda solia na noda isolisoli vakatisaipeli ni veisiga vua na Turaga, ena vosa kei na cakacaka, “Raica, au sa tisaipeli i Jisu Karisito!”

Au taleitaka nona italanoa o Peresitedi Boyd K. Packer baleta e dua na tacida a vakasewasewani ni a muria na ivakasala nei parofita me dau

Gilbert, Arizona, Amerika

maroroi kakana. O koya a vakalelewa e kaya ni lomolomora na gauna, ena kau na kena kakana maroroi ka soli vei ira eso. A kaya vakamalua o tacida tisaipeli dina, “Ena rawa mada ga meu kauta yani eso na ka.”¹⁰

Au lomani ira na marama ena Lotu, gone kei na qase. Au sa raica nomuni qaqa. Au sa raica nomuni vakabauta. E tiko na veika mo ni solia, ka sa lomamuni mo ni solia. Ko ni sega ni cakava me vakarairai se kilai, me kilai ga na Kalou eda qarava sega ni o kemuni, ka guilecava na ka mo ni saumi kina.¹¹ Sa vakaoqo na cakacaka ni tisaipeli!

Au a sotava walega oqo e dua na goneyalewa mai Filipaini sa mai luluqa tu vakalotu na nona matavuvale ni se qai yabaki 7 walega, ka taubale duadua ena dua na gaunisala rerevaki ki lotu ena veimacawa kece. A kaya ni sa yabaki 14 sa lomana me dina ki na nona veiyalayalati me kilikili kaya me susuga nona matavuvale ni mataka ena itikotiko sa “vakalougatataki ena kaukauwa ni matabete.”¹² Na sala vinaka duadua ni vaqacacotaki na matavuvale, nikua se ni mataka, o ya me maroroi na veiyalayalati, na yalayala eda vakayacora vei ira eso kei na Kalou.

Sa vakaoqo na cakacaka ni tisaipeli E dua na tacida yalodina mai Japani kei watina rau a sikova yani na neimami tabana mai Korea. E sega ni vosa vaka-Korea ka lailai nona kila na vosa Vakavalagi, ia a gadreva dina me vakayagataka nona isolisoli talei ka vukea na cakacaka ni Turaga. Sa vakaoqo na cakacaka ni tisaipeli. A vakavulici rau neimami daukaulotu ena buli matakau pepa—na gusu me dola ka sogo. A qai vakayagataka e vica na vosa Vakavalagi me vakavulici rau na daukaulotu me rau “dolava na gusudrau” me wasei na kosipeli—e dua na lesoni rau na guilecava dre-dre, vakakina o au.

Raitayaloyalotaki kedaru mada vakaminiti ni daru tucake vata tu kei ira na tacida kei na ganeda ena Nona

“Na noqu taro oqo, ‘O na dua beka vei ira na marama oqori?’”¹³

Au nuitaka ni da na sauma vakaidina oi keda yadua ena “Io!” Meu tinia ena dua na sere ni Lalai:

*Eda sa [luvena yalewa] ni veiyalayalati ka tiko na isolisoli meda solia. Eda na vakavulica na kosipeli ena noda ivakarau ni bula. Ena noda vosa kei na ivalavala yadua, eda na kaya: Keimami vakabauta, ka qaravi Jisu Karisito.*¹⁴

Eda sa tisaipeli dina, ka da sa solia na yaloda dina kei na ligada dauveivuke me vakusakusataki na Nona cakacaka. E sega ni dua na ka kevaka, me vakataki Brynn, ni da ligadua. E sega ni dua na ka ke da se bera ni uasivi sara ka taucoko. Eda sa tisaipeli yalodina sa dau dodoliga yani ka veivukei vakaikeda ena salatu oqo. Sa takosova yani na veitabatamata na matamarama kivei ira na tacida yalodina era sa lakova oti. Eda sa duavata, na veitacini ka lomavata kei ira na parofita bula, daurairai, ka daunivakatakila ena nodra idola ni matabete, eda sa lakovata, vaka-tisaipeli vaka-italai ena gagadre ni yaloda kei na ligada me vakusakusataki na cakacaka ni veivakabulai. Ni da sa cakava tiko, eda sa na vakataka na iVakabula. Sa noqu ivakadinadina oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na “lds.org/media-library/video/2011-01-007-brynn.
2. Joni 7:17.
3. “Au Luve ni Kalou,” *Sere ni Lotu*, naba 185; se *Children’s Songbook*, 2–3.
4. Raica na Maciu 19:16–22.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 25:10, 13.
6. Neal A. Maxwell, “The Old Testament: Relevancy within Antiquity” (address to Church Educational System religious educators, Aug. 16, 1979), 4; si.lds.org.
7. Momani 4:11–12.
8. 3 Nifai 5:13.
9. Raica na Moronai 7:2.
10. Ena Boyd K. Packer, “The Circle of Sisters,” *Ensign*, Nove. 1980, 111.
11. Raica na 2 Nifai 26:29–30.
12. “Love Is Spoken Here,” *Children’s Songbook*, 190–91.
13. M. Russell Ballard, “Women of Righteousness,” *Liaona*, Tise. 2002, 39.
14. “Veitauri Liga Wavokiti Vuravura,” *Liaona*, Okot. 2003, T12–13.

Lotu, ni da sa gu ki liu vakadoudou, vakayacora na cakacaka ni tisaipeli–veiqaravi ka loloma vakataka na iVakabula. E vakaibalebale vakacava vei iko mo tisaipeli i Jisu Karisito?

Na siqeleli kei na sote ni Mormon Helping Hands era sa dara oti e drau na udolu na tisaipeli solibula i Jisu Karisito era taura na madigi mera veiqaravi vakayago. Ia e tiko eso tale na sala ni veiqaravi vaka-tisaipeli yalodina. Me daru raitayaloyalotaka mada eso na ivakatakilakila ni “gadrevi na veivuke” vakayalo sa baleta na cakacaka ni veivakabulai:

- Gadrevi na veivuke: itubutubu mera susugi luvedra ena rarama kei na dina
- Gadrevi na veivuke: goneyalewa kei na gonetagane, sisita kei ganena, nei kei momo, veitavaleni, tubunigone, kei na itokani dina mera veiqaravi dauveituberi ka soli veivuke ena salatu ni veiyalayalati
- Gadrevi na veivuke: ira era vakarorogo ki na veivakauqeti ni Yalo Tabu ka cakacakataka na ivakasala e soli mai

- Gadrevi na veivuke: ira era bulataka na kosipeli ena veisiga ena ka lalai ka rawarawa
Gadrevi na veivuke: vakailesilesi ni tuvakawa kei na valetabu mera semati ira tawamudu na matavuvale
- Gadrevi na veivuke: daukaulotu kei na lewenilotu mera kaburaka yani na “itukutuku vinaka”—na kosipeli i Jisu Karisito
- Gadrevi na veivuke: dauveivueti mera vaqarai ira era sa lakosese
- Gadrevi na veivuke: daumamaroya na veiyalayalati mera tutaka na dina kei na dodonu
- Gadrevi na veivuke: tisaipeli dina i Jisu Karisito

Ena vica na yabaki sa oti, a cauraka kina vakadoudou vei ira na marama ena Lotu o Elder M. Russell Ballard ka kaya:

“Tekivu nikua ki na siga ena lesu mai kina na Turaga, e gadreva o Koya na marama taucoko ena vuvale yadua, ena tabanalevu yadua, ena itokotiko raraba yadua, ena matanitu yadua era na kalawa yani ki liu ena ivalavala dodonu ka ra vakaraitaka ena nodra vosa kei na cakacaka, ‘Sai au oqo, ni talai au.’

Mai vei President Henry B. Eyring
Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Luvena Yalewa ni Veiyalayalati

Na salatu . . . meda na lako kina ka lesu vei Tamada Vakalomalagi . . . e vakatakilakilataki tu ena veiyalayalati tabu vua na Kalou.

Eda sa mai tuberi ena kaukauwa vakayalo ena bogi nikua. Sa noqu masu ni na vakauqeti na uto ni yalomuni me vakataki au mai na nodra vosa na iliuliu marama oqo.

Oqo e dua na soqoni vakairogorogo. O ira kece na yalewa ena Lotu yabaki walu ka lako cake era a sureti mera soqoni vata kei keda ena bogi nikua. E vuqa vei keda era sa masulaka na Yalo Tabu me tiko kei keda. Sa mai yaco na veivakalougatataki oqo ni da rogoca nodra vosa na marama oqo kei na sere ivakatagi veilaveti. Sa noqu masu ni na tiko ga kei keda na Yalotabu niu mai vosa ni veivakauqeti ka vakadinadina me ikuri ni veika sa mai tukuni oti—ka vakabibi me vakadinadinataki ni veika sa tukuni vei keda sai koya na veika sa gadreva na Turaga meda rogoca.

Au na vosa tiko me baleta na salatu—ka sa mai cauraki tiko nikua ena kedra sala totoka—o ya meda na lako kina ka lesu vei Tamada Vakalomalagi. Na salatu oqo e vakatakilakilataki tu ena veiyalayalati tabu vua na Kalou. Au na vosa tiko baleta na reki ni da vakayacora ka maroroya tiko na veiyalayalati oqo ka vukei ira na tamata mera maroroya.

E so vei kemuni ko ni se qai papitaiso oti toka ga ka ciqoma talega na isolisoli ni Yalo Tabu ena veitabaki ni liga. O ni se nanuma vinaka sara tu ga oqo. Eso era se papitaiso makawa sara, ia e sega ni dau makare sara na vakanananu lesu oqo ni veiyalayalati a yaco, ia eso na kila oqori e dau lesu mai ni rogoci na masu ni sakaramede.

E sega vakadua ni tautauvata na nodaru nanuma lesu na siga ni nodaru

a vakayacora na veiyalayalati tabu ni papitaiso ka ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu. Ia eda vakila vakayadua na veivakadonui ni Kalou. Eda a qai gadreva kina meda veivosoti ka vosoti talega ka yaloqaqa vakalevu cake meda caka dodonu.

Na titobu ni kena curuma na uto ni yalomuni na kila oqori a vakatau vakabibi ena nomu a vakarautaki maivei ira era lomani kemuni. Au nuitaka ni o kemuni se qai curu vou mai ki na matanitu ko ni kalougata ni o ni dabe vata tiko kei tinamuni. Ke dina, mo dredre mada vua ena vakavinavinaka. Au nanuma lesu na reki ni yaloqu kei na vakavinavinaka niu dabe e dakui tinaqu ena ilakolako lesu ki vale mai na noqu papitaiso mai Philadelphia, e Pennsylvania.

O tinaqu sara ga a vakarautaki au vakavinaka meu vakayacora na veiyalayalati o ya kei ira kece era muri mai. A yalodina sara o koya ena ilesilesi o ya mai vua na Turaga:

“Raica ko ira na itubutubu mai Saioni, se ena dua na iteki sa tauyavutaki tu, me ra vakavulici ira na luvedra e na ivakavuvuli dina ni ra sa yabaki walu; io na ivakavuvuli ni veivutuni, na vakabauti Jisu Karisito na Luve ni Kalou Bula, na papitaiso kei na isolisoli ni Yalo Tabu e na veitabaki ni liga; ia kevaka e sega, era na cudruvi kina.

“Raica oqo na ivakaro vei ira na lewe i Saioni, se e na dua ga na iteki sa tauyavutaki tu.

Raymond, Alberta, Kanada

Palmyra, New York, Amerika

“Ia me ra papitaiso na luvedra ni ra sa yabaki walu, me bokoci kina na nodra ivalavala ca; io era na vakalougatataki e na veitabaki ni liga, (ka ciqoma na [Yalo Tabu].”¹

Sa vakayacora o tinaqu na nona itavi. A vakarautaki iratou na luvena me vakataka ena vosa nei Alama, e volai tiko ena iVola i Momani:

“Sa qai kaya vei ira: Raica sa tu oqo na wai, ia sa yaca tale ga ni wai ko ya ko Momani; (ia me vaka dou sa gadreva) mo dou curu ki na loma ni bai ni Kalou, ka vakatokai me nona tamata, ka sa lomamudou mo dou veivuketaka na nomudou icolacola me mamada kina;

“Io ni sa lomamudou mo dou tagi vata kei ira sa tagi, ka vakacegui ira sa rarawa, ka vakadinadinataka na Kalou ena veigauna kecega, ena veika kecega kei na veivanua kecega dou sa tiko kina me yacova na mate, io me vakabulai kemudou na Kalou ka okati kemudou vata kei ira e na imatai ni tucake tale mai na mate, me nomudou kina na bula tawamudu—

“Raica au sa kaya vei kemudou, kevaka sa vakaoqori na ka sa lomamudou, na cava me tarova na nomudou papitaiso e na yaca ni Turaga? Io me ivakadinadina ni nomudou sa veiyalayalati vata kaya mo dou qaravi Koya ka muria na nona vunau, me sovaraka mai kina vei kemudou na nona Yalotabu?

“Ia ni ra sa rogoca na vosa oqo, era sa vakasausau ena marau ka ra kaila-vaka: Io oqori sara ga na ka sa lomai keimami tiko.”²

O a sega beka ni vakasausau ni ko rogoca na veisureti ena imatai ni gauna mo veiyalayalati ena papitaiso, ia o vakila dina na loloma ni iVakabula ka cecere nomu dinata mo susugi ira eso ki Vua. Au rawa ni kaya “dina sara” baleta ni yalo o ya sa vakatikori titobu tu e yalodra na luvena yalewa na Tamada Vakalomalagi. Oqo sa tiki ni noda iyau vakalou mai Vua.

Ko ni a vakavulici mai Vua ni bera nomuni tadu mai ki na bula oqo. A vukei kemuni mo ni kila vinaka ka ciqoma mo ni mai vakatovolei, vaka-dikevi, kei na madigi digitaki vinaka me baleti kemuni sara ga. Ko ni a vulica ni a vakarautaka na Tamada e dua na ituvatua ni bula marau mo ni taqomaki ena veivakatovolei oqo ka ko na veivukei talega vei ira mera taqomaki ni ra sotava. Na ituvatua oqo e vakatakilakilataki ena veiyalayalati kei na Kalou.

Sa noda galala meda digitaka meda vakayacora se sega na veiyalayalati oqo. E vica ga vei ira na Luvena yalewa e nodra madigi ena bula oqo mera bau vulica na veiyalayalati oqo. Ko ni sa dua vei ira sa digitaki. Kemuni na tacida lomani, oi kemuni yadua sa luvena yalewa ena veiyalayalati.

A vakavulici kemuni na Tamada Vakalomalagi ni bera nomuni sucu mai baleta na veika mo ni na sotava ni ko biuti Koya mai ka tadu mai ki vuravura. Ko ni a vakavulici ni na sega ni rawarawa na sala lesu ki na Nona itikotiko. Sa kila tu o Koya ni na dredre sara mo rawata na ilakolako ke o sega ni vukei.

Ko ni sa vakalougatataki sega walega mo kunea na sala ni vakayacori na veiyalayalati oqori ena bula oqo ia mo ovici talega mai vei ira na tamata era na vukei iko—ka ra sa vakataki iko, era sa luvena yalewa veiyalayalati ni Tamada Vakalomalagi.

Ko ni sa mai vakila na veivakalougatataki ni soqoni vata kei ira na luvena yalewa na Kalou ena bogi nikua era sa veiyalayalati kaya mera vukei kemuni ka dusimaki kemuni ni ra a yalataka mera cakava. Au sa raica na ka ko ni sa raica baleti ira na tacida ni veiyalayalati era dinata nodra veivakacegui ka veivukei—ka ra matadredredre ni ra cakava.

Au nanuma kina na matadredredre nei Sisita Ruby Haight. O koya e wati Elder David B. Haight, a lewe tu ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua. Ni se cauravou a peresitedi tu ni iteki o Palo Alto mai California. A dau masulaka, ka kauwaitaki ira na goneyalewa ena kalasi ni Leba ena nona tabanalevu.

A vakauqeti o Peresitedi Haight me kerei bisopi me kacivi Ruby Haight me vakavulici ira na goneyalewa oqo. E kila ni o koya e ivakadinadina ni Kalou me na laveta, vakaceguya, ka lomani ira na goneyalewa ena kalasi oqo.

E qase cake sara o Sisita Haight mai na 30 na yabaki mai vei ira na goneyalewa me vakavulica. Ia ni oti e 40 na yabaki nona vakavulici ira, e dau sotavi watiqo tiko, ka a dua vei ira na goneyalewa ena nona kalasi, ka dau dodoliga mai, dredre, ka kaya vei Kathy, “Isa! o Noqu Leba.” Au sega ni raica walega nona dredre. Au vakila nona lomana vakalevu e dua na yalewa ka se qarava tiko me vaka ga e luvena dina. Nona matadredredre kei na veikidavaki sa baleta nona raica, e dua na luvena yalewa na Kalou se

lako tikoga ena salatu ni veiyalayalati ki vale.

E matadredre talega mai vei iko na Tamada Vakalomalagi ni ko vukea e dua na Luvena yalewa ni lako voli ena salatu ni veiyalayalati ki na bula tawamudu. Sa dau marau o Koya ena veigauna ni ko digitaka na dodonu. E sega walega ni raici iko oqo ia na ka o rawa ni yacova talega.

Ena nanuma beka e dua na nomu itubutubu eke ni ko rawa ni vinaka cake mai na kena o nanuma. E vakaoqori o tinaqu.

Na ka au sega ni kila niu se gone, oya o Tamaqu Vakalomalagi, na Tamamuni Vakalomalagi, e raica na rawa-ka cecere sa tu vei ira na Luvena ni vakatauvatani nodra raici keda na tinada se noda raici keda madaga vakataki keda. Ena gauna ko toso kina i cake ena salatu o ya ki na nomu rawa-ka, ena vakamarautaki Koya. Ko na vakila na Nona veivakadonui.

E raica o Koya na rawa-ka lagilagi sa tu vei ira taucoko na Luvena yalewa, ena nodra vanua cava ga. Ia, sa mai nomuni kina vakayadudua e dua

na ilesilesi cecere. Sa namaka o Koya mo ni qaravi ira na tamata yadua o ni raica ni ra Luve ni Kalou. Oqori na vuna sa vakaroti keda o Koya meda lomani ira na wekada me vaka eda sa lomani keda ka vosoti ira. Na yalomuni dauloloma kei na veivosoti vei ira na tamata sa iyau vakalou mai Vua ni ko sa Luvena yalewa. Na tamata yadua o sotava sa Luvena vakayalo sa daulomana.

Ni ko vakila na mataveitacini cecere oqo, na veika eda tawase kina sa mai takali yani. Kena ivakaraitaki, era dau wasea na lomadra na tacida gone kei na tacida qase cake ka ra namaka mera kilai vakavinaka ka ciqomi. Ko ni sa luvena yalewa vakatautauvata cake vakalevu ni Kalou ni vakatauvatani mai na kemuni duidui.

Ena vakasama oqo, mera maqusa yani na goneyalewa ki na iSoqosoqo ni Veivukei ni sa madigi me vakalevutaki nodra iwiliwili na tacida era na qai kilai ira, qoroya, ka lomana.

Ena ituvatuva oqori meda raica na noda rawa-ka sa tubu cake tiko mai ena matavuvale kei na Lalai. Sa yaco

tiko ena lotu vakamatavuvale kei na parokaramu ni Lalai. Era sa vakauqeti na gonelalai mera kaya na veika cecere ka totoka, ena nodra cakava ni sa se-reka na wa ni yamedra na iVakabula ni a vakavulici ira ni oti Nona tucake tale.³

E dina ga ni sa valuti ira tiko na tacida ena yabaki lalai o Setani, sa laveti ira tiko na tacida na Turaga ki na vanua cecere ka cecere sara vakayalo. Me vakataki, ira na goneyalewa ka sa vakavulica tiko vei ira na tinadra na iwalewale ni vakayagataki ni FamilySearch mera kunei ka vakabulai na tubuda e liu. Eso na goneyalewa au kila era sa gole tiko ena mataka caca mera laki papitaiso veisosomitaki e valetabu ke ra sega mada ga ni vakauqeti e vuabaleti ena yalo i Ilaija.

Ena ilesilesi e vuravura raraba, era sa kacivi na tacida mera laki iliuliu. E tauyavutaka na Turaga na gadrevi ni nodra veiqaravi ka tarai na yalodra e lewe levu na tacida mera iliuliu. Era sa raica eso na peresitedi ni kaulotu eso na tacida daukaulotu era sa gugumatua cake sara vakadaukaulotu ka vakabibi mera iliuliu dauveituberi.

Sa kila o koya ni Veisorovaki i Jisu Karisito sa rawa kina me bula tawamudu na matavuvale. Sa vakadeitaka o koya, ka rawa talega vei kemuni, ni muria nona veiyalayalati vua na Tamana Vakalomalagi, ni Dauveivuetai kei na Yalo Tabu ena raici koya kei na nona matavuvale mai na rarawa cava ga kei na lomaleqa ena yaco mai. E kila o koya ni rawa me nuitaki Iratou.

“Mo vakararavi vei Jiova ena vu ni yalomu; ka mo kakua ni vakararavi ki na nomu yalomatua.

“Mo vakarogotaka vua na nomu sala kecega, ia ena vakadodonutaka na nomu ilakolako ko koya.”⁷

Au kila ni a sotava o Ivi na rarawa kei na lomaleqa, ia au kila talega ni rekitaka nona kila ni o koya kei nona matavuvale sa rawa me ratou lesu ka laki bula vata kei na Kalou. Au kila ni vuqa vei kemuni oqo ko ni dau rarawa ka lomaleqa. Au sa vakalougatataki kemuni, me vakataki Ivi, mo ni vakila na marau vata ga a vakila o Ivi, ni kemuni sa lesu ki vale.

Sa noqu ivakadinadina tudei ni Kalou na Tamada sa dau wanonovi kemuni ena loloma. E lomani kemuni yadudua. Sai kemuni na Luvena yalewa ena veiyalayalati. Ena vuku ga ni lomani kemuni o Koya, ena vakarautaka na veivuke ko ni na gadreva mo ni tososi yani ki liu kei ira eso ki cake ena salatu lesu ki na Nona itikotiko.

Au kila ni sa mai sauma na iVakabula na isau ni noda ivalavala ca kece ka sa dau tukuna na ka dina na Yalo Tabu. Ko ni sa mai vakila na vakacegu o ya ena soqoni oqo. Au vakadinadinataka ni idola taucoko ka vauca na veiyalayalati tabu sa vakalesuimai. E taura tu ka cakacaka kina nikua na noda parofita bula, o Peresitedi Thomas S. Monson. Sa noqu vosa ni veivakacegui kei na inuini oqo vei kemuni, na Luvena yalewa lomani ni veiyalayalati, ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 68:25–27.
2. Mosaia 18:8–11.
3. Raica na 3 Nifai 26:14.
4. Russell M. Nelson, “Constancy amid Change,” *Ensign*, Nov. 1993, 34.
5. Eparama 5:14.
6. Mosese 5:11.
7. Vakaitalebale 3:5–6.

O veiqaravi tiko vaka-daukaulotu tudei se sega, sa rawa talega vakakina mo vakabulabulataka nomu vakamau ka rawata mo susugi ira cake na gone vakaturaga ni vakamuri na nodra ivakaraitaki na marama cecere eso oqo.

Vakasamataki Ivi mada, na tinadra na ka bula kecega. E kaya vaoqo o Elder Russell M. Nelson me baleti Ivi: “O keda kei ira na kawatamata kecega eda sa vakalougatataki tawamudu baleta na yaloqaga kei na vuku nei Ivi. Ena nona a kania taumada na vuani-kau, sa kila na cava mena vakayacorri. A vuku sara o Atama me vakayacora vakakina.”⁴

Ira kece na luvei Ivi yalewa sa rawa mera kauta mai na kalougata vakaoqo ki na nona matavuvale a kauta o Ivi ki na nona matavuvale. E bibi sara o koya ki na tauyavutaki na matavuvale ka vakaoqo na itukutuku ni nona buli: “E ratou sa veivosaki tale na Kalou ka kaya: Me datou ia ka bulia e dua na

dauveivuke e yaga vua na tamata, ni sa sega ni vinaka me tiko duadua ga na tamata, io me datou bulia e dua na dauveivuke e yaga vua.”⁵

Eda sega ni kila na taucoko ni veivuke nei Ivi vei Atama kei na nodrau matavuvale. Ia eda kila ga e dua na isolisoli cecere e solia o koya, ka rawa talega vei kemuni yadua mo ni solia: a vukea nona matavuvale mera raica na salatu ki vale ni sa vaka me dredre na ilakolako yani. “A sa marau vakalevu ko Ivi na watina ni sa rogoca na nona vosa: Raica kevaka keirau a sega ni talaidredre, ke a sega na luvei keirau, ka keirau a sega talega ni kila na ka vinaka mai na ka ca; io ke keirau a sega ni rekitaka na neirau vakabulai kei na bula tawamudu sa solia na Kalou vei ira kecega sa vakabauta.”⁶

Mo sa na muria ga na nona ivakaraitaki.

Ena ivakatakila, a raica rawa o Ivi na salatu ki na itikotiko ni Kalou.

iTuvatuva ni iTalanoa ni Koniferedi

Na ituvatuva ni veika e sotavi ena vosa eso ni koniferedi raraba e rawa ni vakayagataki ena vuli yadua, lotu vakamatavuvale, kei na veivakavulici tale eso. Na naba sai koya na imatai ni tabana ni vosa.

KOYA E VOSA	ITALANOA
Neil L. Andersen	(18) E tutaka e dua na Isakisaki na vakamau vakadodonu ni sotava na vakacacani kei na vosacataki.
M. Russell Ballard	(78) E “talemuri” Barbara Bowen o M. Russell Ballard, ka a sotava ena dua na danisi ni koronivuli, ka tekivu me nona itau, ka rau vakamau sara. E dua na cauravou lailai yabaki walu a sureti nona itokani kei na nona matavuvale ki na kena dolavi raraba na tabanalevu mai Buenos Aires.
David A. Bednar	(87) Sa tekivu me toso tale na lori ena uca cevata ni oti na kena vakasinaiti ena kau ni buka bibi.
Linda K. Burton	(122) E tudei tu ga e dua na goneyalewa mai Filipaini ki na nona veiyalayalati. E vakavulici ira na daukaulotu e dua na sisita mai Japani ni veisiko tiko yani ki Korea.
Quentin L. Cook	(44) E volavola o Vilate Kimball vei wafina me baleta na “vunau lagilagi” ni papitaiso ena vukudra na mate, me vaka a vakatakila mai o Josefa Simici.
Henry B. Eyring	(22) Sa toki vakadua o Heinrich Eyring ki Amerika, laki lewena na Lotu, qarava vagumatua e tolu nona ilesilesi vakaulotu, ka biuta tu mai ki na nona matavuvale na iyau ni inuini. (62) E susugi cake o Henry B. Eyring mai vei ira nona tamata qaqa ni se gone: o tamana, nona iliuliu ni Matabete i Eroni, e dua na sotia ni Amerika, kei Joe DiMaggio na dauvavipolo. (125) Oti e vasagavulu na yabaki nona kacivi me vakavulici Kathy Johnson (a qai wati Henry B. Eyring e muri), se dau lomana ka kauwaitaki koya tikoga o Ruby Haight.
Donald L. Hallstrom	(53) Dina ni vakaleqai tu vakayago, a laki kaulotu e dua na tagane yalodina mai Idia ka vakarautaka nona matavuvale me ratou laki vauci ena Valetabu e Hong Kong China.
Jeffrey R. Holland	(6) Rau vakanadaku galugalu ga e rua na goneyalewa daukaulotu ni vosacataki rau e dua na tagane, viriki rau ena kakana, ka saga me sabaka e dua vei rau.
Thomas S. Monson	(66) E masu tikoga ena veibogi e dua na lewe ni mataivalu e wai yabaki 18 ena gauna era vakalialiai koya na nona kabani. E cavuta nona ivakadinadina e dua na cauravou ena soqoni ni sakaramede ia a laurai ni kana tavako tu ena yakavi ni siga o ya. (91) Rau mai veitokani vakabalavu sara e rua na yalewa ni oti nona vukea na kena ikarua e dua vei rau me dauniculacula ena vale ni culacula. Era sega ni vosa kudrukudru na pasidia ni dua na waqavuka ni a vagolei nodra waqavuka me laki vakavodoka mai e dua na cauravou e mavoa me vukataki koya ki valenibula. E veivutuni e dua na yalewa ni a sega ni vakadonuya me takoso e dua na nona neiba ena nona itikotiko.
Russell M. Nelson	(29) E vakaraitaka nona yaloqaqa kei na vakabauta na luvei Russell M. Nelson yalewa ni sa vakarau mate ena kenisa.
Bonnie L. Oscarson	(119) E vulica e dua na goneyalewa lailai na marau ni nona qaravi ira na tamata ena nodrau qarava tiko vakaveitfinani e dua na marama tauvi malumalumu ni ua. Sa kacivi e dua na marama sisita yabaki 81 me wasea na vuku sa tu vua, kei na veika sa sotava, kei na nona ivakaraitaki ena nona itutu vaka-daunivakasala ena Leba.
Boyd K. Packer	(94) A ciqoma o Boyd K. Packer e dua na ivakadinadina vakayalo ni dina ni kosipeli ni a masu tiko ena dua na qara ni valu ena iKarua ni iValu Levu kei Vuravura
Ronald A. Rasband	(9) A muloni e dua na goneyalewa lailai kalasi lima ena tonado ka taqomaki mai vei ira na agilosi.
Linda S. Reeves	(15) E vakavulici luvena yalewa o Linda S. Reeves na sala me kune vakacegu kina ena Veisorovaki ni iVakabula ni oti nona raica na iyaloalo vakatani ena tivi.
Randall L. Ridd	(56) Sa lomana e dua na cauravou me laki kaulotu ka kua ga ni vakamau ni oti nona raica na kena ituvaki ena vuravura taumada.
Richard G. Scott	(32) Na loloma kei na ivakaraitaki ni bubu nei Richard G. Scott kei na marama me qai laki watina e vukea nona tubu vakayalo.
Jean A. Stevens	(81) A vakauqeti o Jean A. Stevens me vakavodoka e dua na cauravou a calata nona basi i nodratou mai koronivuli. E ratou qumia matua na kosipeli na matavuvale na Gattrell ni laurai ni sa tiko vei Baraca Gattrell e dua na kenisa kaukauwa sara.
Gary E. Stevenson	(84) E a taura na metali siliva o Noelle Pikus-Pace na dauqito ni YDE ena Olympic ena qito davo-vakasisisi (skeleton) ni oti e vica na yabaki ni vakatovotovo kei na vakavakarau. E vakaraitaka o Torah Bright na dauqito ni YDE ena Olympic ena nona a mokota e dua na dauqito nuiaqawaqawa.
Michael John U. Teh	(106) E dina tu ga ena kosipeli e dua na marama ni Filipino yabaki 73 ni a vakamatea nona matavuvale na uneune kei na cagilaba.
William R. Walker	(97) Rau a lewena na Lotu o Robert kei Maria Harris ka rau tudei ka dina tikoga ki na kosipeli ni rau sotava tiko na dredre kei na veitawasei.
Claudio D. Zivic	(39) A muria o Claudio D. Zivic e dua na sala cala ena nona vakamura e dua tale na daukaba ulunivanua.
W. Craig Zwick	(41) E rau vakaraitaka na nodrau veilomani vakai rau o W. Craig Zwick kei watina ni oti nona rika vata kei luvedrau lailai mai na nodratou lori ni sa kubou levu mai.

Me Tiki ni Noda Bula na Koniferedi

Tovolea mo vakayagataka eso na itaviqaravi oqo kei na taro me tekivu kina na veitalanoa vakamatavuvale se noda vuli yadudua.

Me Balei Ira na Gone

- E vakavulica o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf, na iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada, ni sa rawa meda vakavinavinaka se cava ga na veika kaukauwa eda sotava ena noda bula (tabana e 70). Ni da vakavinavinaka ena vukei keda meda marau ka yaloloma cake vakalevu ka vakabauta ka nuitaka tikoga na Kalou. Na cava o vakila ni ko vakavinavinaka? Na cava o rawa ni cakava mo yalo vakavinavinaka kina ena veisiga?
- E talanoataka o Bonnie L. Oscarson, na peresitedi raraba ni Goneyalewa, na itukutuku kei Sarah, e dua na goneyalewa lailai a gole vata kei tinana me laki vukei Brenda, e dua

na marama e tauvi mate ni ua. E seruta tiko o Sarah na ului Brenda, livia e ligana na waiwai, ka lumuta na qaqalo ni ligana kei na tabana, ka vukea me vakadodo (tabana e 119). Vakasamataka na sala eso mo veiqaravi kina. Ena gauna mada ga ni ko se gone, e levu na veika o rawa ni cakava.

- E vakavulica o Elder L. Tom Perry ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua na nona dau vakayagataka e dua na daucakacaka na ivaubeleti kei na ivesu ni gusu me muataka vakamalua kina e dua na timi ni ose (tabana e 100). E kila vakavinaka o daucakacaka oqo, ka na muria na ose na nona veimuatiki, me vaka ga na nona kila na Turaga na ka vinaka duadua me

baleti keda, ka rawa meda marau nida muri Koya. Na ivaubeleti kei na ivesu ni gusu sa vaka na veivakauqeti ni Yalo Tabu. Na gauna cava beka o a vakila ni dusimaki iko na Yalo Tabu? O a vakila beka vakacava?

- E tukuna o Jean A. Stevens, na imatai ni daunivakasala ena mataveiliutaki raraba ni Lalai, na italanoa ni dua na cauravou ni a calata na iotioti ni basi ni siga o ya ka taubale yani ki nodratou (tabana e 81). Ni se vuqa tu na maile me lakova, sa tekivu me rere ka tekiduru me masu. Ni oti e vica na miniti, a vakauqeti Sisita Stevens na Yalotabu me kele me vukei cauravou. E rawa ni o nanuma beka na gauna eso a sauma kina na nomu masu na Tamada Vakalomalagi? O a veivuke beka vakacava mo isau kina ni nona masu e dua?

Me Balei Ira Na iTabagone

- E vakavulica o Peresitedi Thomas S. Monson ni sa dodonu me da na “yaloqaqa me da kaya kina sega ena gauna e dodonu, na yaloqaqa meda kaya io ni ganita, na yaloqaqa meda cakava na ka e dodonu baleta ni dodonu.” Ni ko vulica na nona vosa (tabana e 66), vakasamataka mada na veika o boleli kina. Na ituvatuva cava o rawa ni cakava mo vakatorocaketaka kina na mataqali yaloqaqa vakaoqo?
- E vakavotuya kina vei keda o Elder Jeffrey R. Holland ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ni kevaka eda lomana na iVakabula, eda na maroroya na Nona ivakaro ka lomani ira na tamata me vakataki Koya (tabana e 6). Ni da sa vakayacora, meda sa na tu vakarau meda taqomaka na noda vakabauta “ena vakarokoroko kei na yalololoma.” O kila beka e dua e sega ni duavata kei na nomu vakabauta? Ena rawa vakacava mo veidokai tiko ni ko vakamacalataka ka taqomaka na vakabauta oqori?
- E vica era vosa sara vakadodonu vei ira na itabagone. Me vaka na nona a vakaraitaka, o Elder Neil L. Andersen ena Kuoramu ni

iApositolo Le Tinikarua e vica na sala kivei ira na itabagone mera vorata rawa kina na “covulaca vakayalo” me vakataka na kune vakacegu ena valetabu (tabana e 18). Ni ko wilika na nona vosa kei na veivosa tale eso ni koniferedi raraba, sa rawa mo vola eso na vakasama ni sala eso mo kaukauwa tikoga kina.

- E dua vei ira na butobuto rerevaki nikua o ya na iyaloalo vakasisila. E kaya kina o Linda S. Reeves, na ikarua ni daunivakasala ena mataveiliutaki raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei, ni itatarovi vinaka duadua ni butobuto vakaoqo o ya na ivakadinadina tudei ni kosipeli i Jisu Karisito (tabana e 15). E kaukauwa vakacava sara na nomu itatarovi oqo? Na cava o rawa ni cakava mo vaqacacotaka tiko kina?

Baleti Ira Na Qase

- E vakavulica o Peresitedi Thomas S. Monson ni gauna eda sa na kila vakavinaka kina na “isololi sega ni vakatauvatani rawa” ni Veisorovaki, eda sa na vakasinaiti meda lomana na Tamada Vakalomalagi, na iVakabula, kei ira taucoko na luvena na Kalou (tabana e 91). Ena rawa vakacava mai na kila oqo me vakatorocaketaka

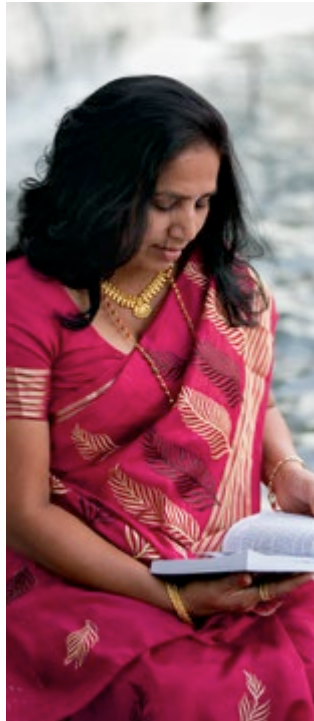
na nomu vulica na bula kei na Veisorovaki ni iVakabula ena gauna ni vulica vakai iko vakakina vakamatauvuale na ivolanikalou kei na gauna ni kalasi ena lotu?

- E kaya kina o Peresitedi Henry B. Eyring, iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada, ni vu levu talega ni nona marau o ya o tubuna vakarua ka a lewena na Lotu, ka veiqaravi vagumatua, ka tudei tiko me yacova na kena icavacava, ka biuta tu mai ki na nona matauvuale na iyau ni inuinui (tabana e 22). Sa rawa mo vola yadua na nodra veiyalayalati kei na cakacaka vakalotu ni nomu lewe ni matauvuale mera tomana tiko ena salatu ni

veiyalayalati. Tuvanaka na veika mo vukei iratou kina nomu matauvuale mera ciqoma na nodra veiyalayalati e tarava. Sa rawa mo dikeva na sala eso mera vakayaco-ka kina na nomu veiyalayalati ki na nomu bula mo na solia ki na nomu matauvuale e dua na iyau ni inuinui.

- E vakaraitaka kina o David A. Bednar ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ni veika dredre ena rawa ni muataki keda meda vakararavi ga ki na “[dodonu], loloma veivuetai, kei na loloma soliwale ni Mesaia Yalosavasava,” me na “vukei keda me da na colata cake na noda icolacola vakamamadataki” (tabana e 87). Ni ko wilika na nona vosa kei na veivosa era tekivu tiko ena tabana e 9, 18, 70, 81, kei na 106, vakaraica na sala eso ena rawa ni vukei iko kina na iVakabula kei na Nona kosipeli mo curuma kina na bolebole ni bula oqo.
- Na lewenivuli ni itabagone ni vula o Me sa baleta tiko na parofita kei na ivakatakila. Me tiki tiko ni veivosakitaki ni kosipeli kei ira na itabagone e vale vakakina ena lotu, sa rawa mo vulica na nodrau vosa o Elders Lawrence E. Corbridge (tabana e 103) kei Marcos A. Aidukaitis (tabana e 108) ena Vitusagavulu, mo raica kina na isau ni rua na taro oqo: A cava na vuna era sega ni laivi Josefa Simici kina vakadua o ira na dauveivakatanitaki? Meda na raica vakacava na dina ena vuravura vakaoqo sa dau valuta tikoga vakalevu na ivakavuvuli ni kosipeli? ■

Tukuni na Toso ena Veivaletabu, Tokoni na Vakaitutu Vovou ena Koniferedi Raraba

Ena ono na vula sa oti, “. . . sa toso ki liu na cakacaka ni Lotu ka sega na ka me tarova,” E tukuna o Peresitedi Monson ena nona vosa idola ni ika 184 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki.

Ni vakananuma na vakatabui ni Valetabu na Gilbert Arizona ena 2 ni Maji, 2014, ka vakanamata ki na kena vakatabui na Valetabu e Fort Lauderdale Florida, ka nanamaki ki na kedra vakacavari ka vakatabui na veivaletabu ena vuqa na veiyasai vuravura ena 2014 kei na 2015, e raica kina o Peresitedi Monson ni sa vakacavari na veivaletabu kece sara sa kacivaki oti, sa na 170 kina na valetabu ni Lotu e vakayagataki tiko e vuravura taucoko.

“E dina ni sa vakanamata tiko na noda sasaga ena gauna oqo ki na kena vakacavari na veivaletabu sa kacivaki oti ka na sega ni kacivaki

tale e dua na valetabu vou ena dua na gauna lekaleka mai oqo,” e kaya o koya, “eda na tomana tiko na iwalewale ni kena dikevi na gagadre kei na kena kunei na vanua me tara kina na valetabu era se bera tiko mai. Ena qai kacivaki ena veikoniferedi raraba mai muri. O keda na tamata dau tara valetabu ka dau lakova na valetabu.”

Ena koniferedi era a tokoni kina e dua na lewe ni Mataveiliutaki ni Vitusagavulu vou, e va na Vakaitutu Raraba vovou, e dua na mataveiliutaki raraba vou ni Matawilivola ni Sigatabu, kei na 42 na Vitusagavulu ni iWasewase.

Sa kacivi o Elder Lynn G. Robbins kei na Mataveiliutaki ni Vitusagavulu.

Erau sa tokoni o Elder Jörg Klebingat mai Kyiv e Ukraine, kei Elder Chi Hong (Sam) Wong mai Hong Kong e Jaina, me rau veiqaravi ena iMatai ni Kuoramu ni

Vitusagavulu. O Elder Larry S. Kacher mai Midway, Utah, kei Elder Hugo E. Martinez mai Arecibo, Puerto Rico, erau a tokoni me lewe ni iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu.

O Elder Tad R. Callister, ka a veiqaravi voli ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu ka lewena na iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu, sa tokoni me peresitedi raraba ni Matawilivola ni Sigatabu, kei John S. Tanner kei Devin G. Durrant me rau imatai kei na ikarua ni daunivakasala.

Raica e dua na lisi taucoko ni veitokoni kei na veivagalalataki ena tabana e 26–27, ka raica na itukutuku kei Elder Robbins, na Vitusagavulu kacivi vou, kei na mataveiliutaki raraba ni Wilivola ni Sigatabu tekivu ena tabana 141.

Ni vo e dua na macawa me yaco na koniferedi raraba, a vakayacori ena vale ni koniferedi, na imatai ni soqoni raraba ni marama—me baleti ira kece sara na marama, goneyalewa, kei ira na goneyalewa lalai mai na yabaki walu lako cake. Na soqoni oqo sa sosomitaka na soqoni raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei kei na Goneyalewa ka dau yaco tu e liu. Na itukutuku kece mai na soqoni ni marama e rawa ni kunei ena tabana 116–28.

Ni bera talega na koniferedi, a vakavoutaki tale na matabose raraba ni Goneyalewa, ka ra kacivi kina na marama mai na veivanua ena taudaku kei Salt Lake City, okati kina o Peru; Sauca Aferika; Japani; Brazil; kei Brooklyn mai New York, Amerika. Wilika na kedra itukutuku ka raica na itaba ena [lds.org/callings/young-women](https://www.lds.org/callings/young-women).

“Na iVakabula e kauta mai ki vuravura oqo e dua na itukutuku ni loloma kei na vakanuinui vinaka vei ira na turaga kei na marama kecega,” E kaya o Peresitedi Monson ni mai cava na koniferedi raraba. Meda dau muria tikoga na Nona ivakaraitaki.” E vakadeitaka kina vei ira na lewe ni Lotu kei ira tale eso era vakarorogo ni “Kauwaitaki keda tiko na Tamada Vakalomalagi. Ena tuberi keda ka vakalougataki keda ni da vakabauti Koya ka vakanuinui Vua.” ■

SURETI NA DAUCAKAKAKANILIGA ME RA CURU ENA VEISISIVI

E veisureti na Valeniyayamawaka ni iTukutuku ni Lotu vei ira na daucakakakaniliga Yalododonu Edaidai me ra cakava na veicakacaka vovou ni liga me baleta na ika 10 ni Veisisivi Cakacakaniliga ni Veimatanitu. Era vakayaloqaqataki na daucakakakaniliga me ra vakayagataka na nodra taledi ka cakava na veicakakakaniliga ka vakatayaloyalotaka na ulutaga ni vakaraitaki cakacakaniliga oqo, "Tukuna vei Au na iTalanoa kei Jisu." Ena veisisivi oqo, me na vagolei ga na cakacakaniliga ena italanoa eso mai na Veiyalayalati Vou.

Na kena matailalai kei na volayaca sa tu ena [lds.org/artcomp](https://www.lds.org/artcomp), era na ciqoma na daucakakakaniliga era volayaca na itukutuku vakadonutaki. Sa na tekivu ciqomi na kerecuro mai na 3 ni Noveba, 2014, me yacova na 27 Feperueri, 2015. Ena marautaki na veimataqali cakacakaniliga kecega, kei koya e vakaraitaka na itovo vakavanua. Me yabaki 18 se sivia o koya e vakaitavi. Era na tiko na turaganilewa ni cakacakaniliga, ka ra na vakaraitaki na cakacakaniliga era digitaki ena Valeniyayamakawa ni iTukutuku ni Lotu kei na Initaneti tekivu ena Okotova 2015.

VAKARAUTAKI NA VULI VEILITAKI NI MATAISOQOSOQO ENA LDS.ORG

Me na sotavi na gagadre e tiko ena Lotu ka sa tubu tikoga, era sa tuva na mataveiliutaki raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei, Lalai, Goneyalewa, Cauravou, kei na Matawilivola ni Sigatabu me na dau vakayacori na vuli ena veiyasai vuravura ena veiyabaki. Sa namaki me na tu ena [lds.org](https://www.lds.org) na veituberi oqo ena veimama ni veiyabaki yadua ena vuqa na vosa.

Na nodra vuli na iliuliu ni mataisoqosoqo ka dau vakayacori e Salt Lake me veidonumaki kei na koniferedi raraba ena Epereli sa mai tagutuvi. O ira na lewe ni mataveiliutaki raraba ni veimataisoqosoqo kei na nodra matabose era sa na dau vakayaco vuli ena vei iteki, ni ra sa na vakaroti vakakina.

iYaloyalo Vou ena Vakavurea na Madigi ni Sotavi ira na Momani

Odau diva beka ena so na gauna me dua na sala rawarawa mo vakaraitaka kina vei ira eso ni o keda na Yalododonu Edaidai eda tamata ga vakataki ira ka dau kunea na inaki kei na mua me gole kina ni vakanamatataki na bula vei Jisu Karisito? Oqori na ka ena vukei iko kina e dua na iyalovalo vakaitalanoa sa vakarau tiko me tavoca na Lotu.

Na Sotavi ira na Momani e tekivu ena dua na rai rawarawa ni nodra dau tauri cala mai vei ira na tamata na lewenilotu. Oti qai vakamacalataki iratou e ono na matavuvale, ka ra dui wasea na veika era sa sotava ka vakamacalataka na ivakarau e vukei ira kina na kosipeli ena nodra bula. O ira na vakaitavi e okati kina:

Na bisopi? O Jermaine Sullivan kei na watina, o Kembe, mai Atlanta, Georgia e Amerika, erau dau cakacaka me vakatubura na duavata ena dua na itikotiko duikaikai ni rau susugi iratou tiko na luvedrau gonetagane e tolu.

Na Dauveivakatavulici. O Ken Ni-umatalolo, na dauveivakatavulici liu ena tini ni Koronivuli ni Mataivaluiwai ni Amerika mai Annapolis e Maryland, Amerika, kei na watina o Barbara, ena nodratou veitokoni na luvedrau kei ira na vo ni dauveivakatavulici, era dau rokova na Siga ni Vakacecegu.

Na Daunigasaukuro Jokeliti. O Gail Halvorsen, e dua na sotia vakacegu yabaki 93 ni iKarua ni iValulevu, kei na watina o Lorraine, yabaki 90, mai Amado e Arizona, Amerika e dau vakananuma vei ira na gone me baleta na yaga ni veiqaravi. Ni se pailate tikoga, e dau vakalutuka o Baraca Halvorsen na jokeliti mai na dua na waqavuka me vaka a vakayacora ena Berlin Airlift ni oti na ivalu.

Na Dauveivacu. O Carolina Marin, e dua na dauveivacuqaqe ni San José, Costa Rica, kei na nona dauveituberi ka watina, o Milton, erau dau raica

Ena dua na soqoni dolararaba me baleti ira na vakaraitaki ena iyalovalo, erau kidavaki Carolina Marin kina mai Costa Rica o Peresitedi kei Sisita Uchtdorf.

vakatautauvata na nodrau itavi vakaveiwatini ka nodra itubutubu na gonelalai kei na nodrau taleitaka na veisisivi.

Na Veika Vakatomata. O rau o Bishnu kei Mangala Adhikari, mai Kathmandu e Nepal, erau dau rokova na vakabauta kei na iyau ni nodrau vanua. O Baraca Adhikari e dua na idinia ka dau ta gaunisala, koronivuli, kei na ivakarau savasava ni wai sa vakalougatataki kina e vuqa na veitkotiko lalai.

Na Tina Daukaulotu. Eratou talanoataka o Craig kei Dawn Armstrong kei na luvedrau tagane o Anthony, mai Salt Lake City, Utah e Amerika, ni a tina yada ka sega tu nona vale o Sisita Armstrong ena gauna e sota kina kei ira na daukaulotu. A vukei koya me veisautaka nona bula na kosipeli erau wasea. A qai vakamautaki Craig, ka taucoko kina na cowiri ni talanoa ena nona laki kaulotu tudei o Anthony ki Sauca Aferika me wasea na kosipeli sa vakalougatataki vakalevu sara na tinana.

Na Sotavi ira na Momani ena vakaraitaki ena Joseph Smith Memorial Building mai Salt Lake City, Utah e Amerika, kei na veivanua tale eso se bera tiko ni vakadeitaki. ■

Na Veivakavulici ena Lotu e Dodonu me Muria na iVakaraitaki nei Karisito

“E da sa tovolea tiko me vaka-murimuria na we ni yavana na iVakabula ena veivakavulici,” e kaya na peresitedi raraba ni Wilivola ni Sigatabu, o Tad R. Callister, ni oti na koniferedi raraba.

Kena ibalebale oya na tarogi ni taro veivakauqeti ka na vukeya na tamata me ra saumaki mai, e kaya o koya. Na takete sai koya “me ra vukeyi me ra ciqoma ka vakila na Yalo ni kosipeli ena nodra bula.”

E kaya o koya ni vakauqeti koya na *Ia Mo Lako Mai, Mo Muri Au*, na nodra lewenivuli ena initaneti na itabagone ka okati kina na vosa eso mai na iotioti ni koniferedi ka vakakina na tabana vakaitukutuku ni Lotu. E kaya o koya, sa vakaisosomitaki na veivakavulici ena vosa ki na nodra vakaitavi, “e matata ni da sa toso mai na kena vakavulici ga na lesoni ki na kena tovolei me vakaduavatataki ena nodra gagadre na gonevuli ena kalasi.”

E vakuria ni *Ia Mo Lako Mai, Mo Muri Au* e vukeya na kena yaco na saumaki mai ka sega ni soli itukutuku walega “Au vakabauta ni da na susuga cake e dua na itabatamata itabagone ka ra na qasenivuli uasivi duadua e vuravura,” e kaya o koya, “Baleta ni ra sa sotava tiko ena gauna ni nodra itabagone na veika oqo ka sega ni waraka tiko me ra sa qase . . . me ra qai vakila na ivakarau e rawa kina na veivakavulici mana kei na veiciqomi.”

O Jisu Karisito na Qasenivuli Levu, e kaya o Baraca Callister, kei na noda veivakavulici ena lotu e dodonu me kauti ira na tamata vei Karisito. Ena nona vakabibitaka na gagadre me vakavuvulitaki vakamatata ka vaka-dodonu na ivunau, e kaya kina o koya ni “veigauna kece eda tovolea kina me da vakatotomuria na iVakabula, eda sa toka kina ena vanua vinaka.” ■

TUBU TIKO NA SALA NI KAKABURAKI NI MOMANI

E milioni na dauvakarorogo kei na dausarasara e vuravura raraba era sa marautaka tiko na Sala ni Kakaburaki ni Momani, ka dau kaburaki tiko Vakavalagi kei na Sipeni ena 24 na auwa dua na siga, vitu na siga dua na macawa, mai na Lomanibai ni Valetabu mai Salt Lake City, Utah e Amerika.

Na sala ni kakaburaki vakadonui oqo ni Lotu a tavoci ena lima na yabaki sa oti. E vuqa na Yalododonu Edaidai era dau taleitaka me ra wasea vata na lewena kei ira na lewenilotu kei na so tale. Na lewena e sega kina na kacivaki ivoli ka tiko kina e tolu na vosa kei na ivakatagi ena retio kei na vidio eso ni iTukutuku leleka ni Momani.

Raica na Sala ni Kakaburaki ni Momani ena mormon-channel.org ka vakakina ena YouTube, iTunes, Roku, Tumblr, Facebook, kei na Twitter. E tu talega na Free mobile applications me baleti ira na dau vakayagataka na iOS kei na Android.

iVakavuvuli ni Noda Gauna

Mai na Me 2014 ki na Okotova 2014, na lesoni ena ikava ni Sigatabu ena Matabete i Melikiseteki kei na iSoqosoqo ni Veivukei e dodonu me vakarautaki mai na dua se vica na vosa ni koniferedi raraba ni Epereli 2014. Ena Okotova 2014, sa rawa ni digitaki na vosa mai na koniferedi raraba ni Epereli 2014 se na Okotova 2014. E dodonu me ra digitaka na peresitedi ni iteki kei na tikina na vosa me na vakayagataki ena nodra veivanua, se e rawa ni ra lesia na itavi oqori kivei ira na bisopi kei na peresitedi ni tabana.

O ira era dau tiko ena lesoni ni ikava ni Sigatabu era sa vakayaloqataki me ra vulica rawa yani na veivosa digitaki. Era sa tu ena vuqa na vosa na vosa ni Koniferedi enaconference.lds.org. ■

Na Tekinolaji kei na Tabana ni iTukutuku Vakaitikotiko sa Vakarabailevutaka na Vanua e Yacova Yani na Koniferedi Raraba e Vuravura Taucoko

Me kedra ikuri na 100,000 era a vakaitavi ena lima na soqoni ni ika 184 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ena Vale ni Koniferedi e Salt Lake City, Utah mai Amerika, e milioni tale era a sarava se vakarorogo ki na veisoqoni oqori ena 95 na vosa ena kakaburaki ena retioyaloyalo, retio, setilaiti, kei na Initaneti.

E rawa ni dabe ena Vale ni Koniferedi e Salt Lake City e 21,000 na tamata, ia na ivavakoso ni koniferedi raraba e roboti vuravura taucoko ni ra vakarorogo mai e milioni na lewe ni Lotu. Sa sivia na 50 na yabaki, na nona sa dau vakadewataka tiko na Lotu na veika e

vakayacori ena vicavata na vosa. Nikua, ena vuku ni tekenolaji sa rawa kina me ra sarasara e sivia ni 200 na matanitu e vuravura.

Me ikuri ni kakaburaki ena noda veivalenilotu, sa vakaraitaka bula-bula talega na Lotu ni koniferedi ena LDS.org, BYUtv, BYUtv International, na Mormon Channel, Roku, Facebook, kei na YouTube. A tubucake ena 30 na pasede na levu ni sarasara ena initaneti ena koniferedi raraba ni Okotova 2013 ni vakatauvatani kei na koniferedi yani ki liu.

E levu talega era vakaitavi ena koniferedi raraba ena tabana vakaitukutuku raraba. E dua na iwiliwili

levu ni tweet era vakabiri ena #ldsconf hashtag ena Twitter ena veisoqoni yadua ni koniferedi, sa yaco kina na koniferedi raraba me dua na ulutaga veivosakitaki vakalevu duadua ena Twitter ena veigauna oqori. Me vakaoqo, ena Okotova 2013, a vakabiri e 155,000 na tweets me baleta na koniferedi raraba. (Na tweet yadua sai koya na nodra nanuma na tamata yadua ka 140 na vosa se lailai sobu.)

Ena kena sala ni kakaburaki ena tabana vakaitukutuku raraba, e vakabira kina na Lotu na veitukutuku bula eso mai na koniferedi ena vicavata na vosa, ka vakayaloqaqataki ira tale so me ra veiwaseitaka na itukutuku oqori. Ena koniferedi raraba ni Okotova 2013, e vuqa tale na dausarasara era sarava se rogoca na itukutuku ni koniferedi raraba ni ra wilika e dua na itukutuku ena tabana vakaitukutuku raraba. Sa wasei na itukutukukabi eso ena vosa vaka-Valagi, Sipeni, kei na Potukali.

Ena gauna oqo sa rabailevu cake sara na dauvakarorogo ki na veisoqoni ni koniferedi. ■

Sa na rawa oqo ni yacovi ira yani e vuqa sara na dausarasara na veika a vakayacori ena koniferedi, na vakavinavinaka levu ki na tekinolaji kei na tabana ni vakaitukutuku.

Tukuni ena Mataveilawa na Veiqaravi, Vakabauta

Era solia na Yalododonu Edaidai na veiqaravi ka wasea na nodra vakabauta e vuravura taucoko. Na ripote ni veitaviqaravi vakaoqori e dau laurai ena mataveilawa ni itukutuku ni veimatanitu, ka dau vakalekataka ena newsroom.lds.org, ivurevure vakadonui ni Lotu me baleta na tabana ni itukutuku, iliuliu dau soli vakasama, kei na tabana raraba.

Ena iwasewase ni Pasifika, era solia na Yalododonu Edaidai na wai, kakanana, ivaro vakamisini, ivakadewa ni wai, idini ni livaliva, kei na iyaya tale eso ni leqa tubukoso me vukei ira mai

Toga ni oti na vakacaca ni Cagilaba o Ian. Mai Samoa, era vakaitavi na itabagone ni YDE ena dua na soqo sigarua ni veimatalotu ena veivakayaloqataki vakayalo, na ivakatagi, meke, kei na qito.

Mai Brazil, era veivuke na lewe ni Lotu era vakaisiqeleti tu ni Mormon Helping Hands ena sasaga ni sasamaki kei na votai ni iyaya ni oti na kena vakacacani na veitikotiko kei na bisinisi ena ualuvu ka sa sega kina nodra vale e lewelevu. Ena veivanua tale eso, era veivuke na lewenilotu ena kena veivotayaki, ni oti nona solia na Tabana ni Veiqaravi Raraba

E Guatemala, era soqoni vata yani e sivia na 500 itabagone Yalododonu Edaidai me veivuketaka na tei i 1,944 na vunika.

ni Lotu e 211 na idabedabe vaqiqi vei ira era vakaleqai tu. Ena gauna oqo mai Brazil sa yacova na kena iwiliwili taucoko e 700 na idabedabe mai na isolisoli se yaco tikoga oqo.

Mai Aferika, era duavata na veitabana ni matanitu kei na veimatanitu tani vata kei na Tabana ni Loloma ni YDE, na liga ni veiqaravi raraba ena Lotu, ena imatai ni sasaga vakamatanitu mai Ghana me valuti na misila ena nodra cula na gonelalai me yacova na yabaki 14. Mai Nigeria kei Ghana, era vukei e udolu na tamata ena 100 na veitikotiko ena nodra cokovata na Yalododonu Edaidai ena veitabayabaki me ra tara na ikawakawa, tei vunika, werewere, boroboro, samaka ka vakarairavina-kataka na itikotiko. Mai Zimbabwe, era bolea e sivia ni 60 na itabagone me ra soli dra. Mai Sauca Aferika, a digitaki o Nozibele Makanda e dua na Yalododonu Edaidai, ka tinadratou e ono na gone, me turaganikoro kei Queenstown, e dua na siti 200,000 na lewena.

Mai Amerika e Loma, era cakacaka vata kei na matanitu vakaitikotiko e 500 na itabagone ni YDE mai Guatemala me ra tea e 1,944 na vunika. Mai Costa Rica, sa yaco na veivalenilotu ni YDE me vanua ni vakasoqoni sucu, ka ra veivuke e 370 na voladia ni Lotu ena kena kau ki na veisitoa era vakaitavi tiko ena itaviqaravi ni nodra vukei o ira era vakaleqai tu.

Mai Canada, era cakacaka na Yalododonu Edaidai kei ira ena Christian-Jewish Dialogue ni Montreal (Quebec) me vakarautaki na veivakatarogi ena vidio ni se bera na kena rogoci na matanitu me baleta na veika yaga. O ira era vakatarogi era vosa tokona na nona soli koya na itikotiko ena rokovi, ciqomi, vosoti, kei na galala vakalotu, ka vakabibitaki kina na kena bibi na lotu ena nodra bula e vuqa na lewei Quebec.

Me baleta na lisi ni mataveilawa ni tabana ni itukutuku ni veimatanitu ena veivosa e vuqa, raica na mormon-newsroom.org/newsroom-country-sites. ■

Na Valenivulagi ena Valetabu na Mexico City e vakarautaki tu kina e vuqa na ka me vakavuvulitaka na dina ni kosipeli me vaqaqacotaka na matavuvale.

Dolavi Tale na Valenivulagi ena Valetabu na Mexico City

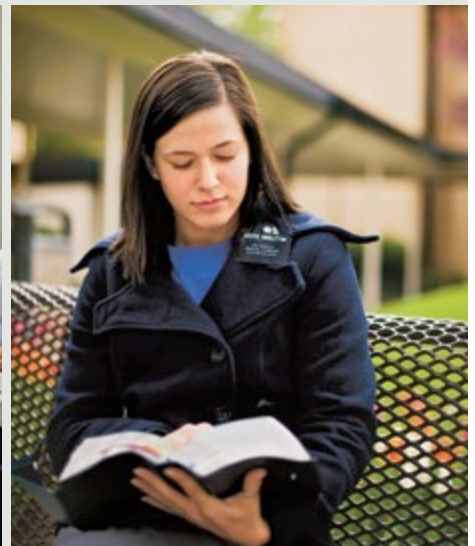
Ena vula ni oti na kena dolavi tale, e sivia ni 30,000 na vulagi era sikova na Valenivulagi ni Valetabu na Mexico City, ka se qai oti na kena vakavou ka vakalevutaki ena loma ni rua na yabaki. Na veika kece e vakaraitaki tu kina ena vosa vaka-Sipeni okati kina na veika vakaitukutuku taumada ka caka vakatabakidua me baleti ira na kai Mexico. Na vale vakavou oqo sa imatai talega ni valenivulagi me caka kina e dua na vanua ni sarasara ka caka

vakatabakidua me vakavuvulitaki kina na ivakavuvuli ni kosipeli vei ira na gonelalai.

Na valenivulagi oqo e ikatolu ni ka levu duadua ena 17 na mataqali vale vakaoqori, e vuqa vei ira e tiko volekata e dua na valetabu se dua na vanua ni itukutuku makawa ni Lotu. Sa tara tiko ena gauna oqo e dua na valenivulagi volekata na valetabu e tara tiko mai Roma, Itali, ka kune na veivalenivulagi mai Igiladi, Niu Siladi, Awai, kei na va na yasana e Amerika. Na

veivalenivulagi, era caka me ra kidavaki kina na Yalododonu Edaidai bulabula kei ira era luluqa tu vakalotu ka vakakina vei ira ena veivakabauta tale eso, e sega walega ni vakaveikilaitaki ira na tamata ki na Lotu ia e vukei ira talega me ra kila na kena vakabauta ka vakauqeta na gagadre me ra vulica eso tale na ka me baleta na iVakabula kei na Vakalesuimai ni kosipeli. E vakarautaki talega kina na itukutuku me vaqaqacotaka na matavuvale.

O Mexico e dua na ikelekele ena Lotu, ka sivia na 1.2 na milioni na lewenilotu, sivia na 200 na iteki, ka 12 na valetabu. ■

Ena nodra tiko voli ena KVK, era ciqoma kina na daukaulotu na veidusimaki me baleta na kena vakavulici na kosipeli i Jisu Karisito.

Veivuke na Koronivuli ni Vakavakarau ki na Kaulotu ena Vakatotolotaki ni Cakacaka ni Veivakabulai

Evuravura raraba, e 15 na koronivuli ni vakavakarau ki na kaulotu era vakarautaka na veituberi vei ira e sivia na 85,000 na daukaulotu mai na 143 na matanitu. Na kena isoqoni taucoko era vulica na daukaulotu e 55 na vosa mai vei ira e 1,600 na dauveivakavulici, ka ra qai laki veiqaravi ena rua na yabaki ena 405 na tabana ni kaulotu ena sivia na 150 na matanitu.

Ena tubu ni iwiliwili ni daukaulotu me tekivu mai na gauna sa veisautaki kina na yabaki ena Okotova ni 2012, era sa qaravi tiko ena vei KVK na iwiliwili levu cake ni daukaulotu mai na veigauna kecega. Ni dua se sivia na KVK ena veiwase ni vuravura yadua, e sega ni dua na siga me sega kina ni vakayacori na veituberi.

Era yaco mai na daukaulotu ena KVK ka ra sa vakayavutaki mai ena kila ka vakalotu era rawata ena nodra dusimaki mai na nodra veivale kei na Lotu. E vakarautaki ena veikoronivuli na ikuri ni veituberi ka okati kina na ivakarau ni veivakavulici e veivakavulici kina o Jisu Karisito kei na ivakarau me ra sureti kina na tamata me ra muri Koya. Era dau vakatovotototaka na daukaulotu na veivakavulici, vakavulici ena vosa kevaka e gadrevi, vakarorogo ki na lotu vakamacawa era vosa kina na iliuliu ni Lotu kei na vakaillesilesi ni KVK, ka vakaitavi ena veimadigi ni veiqaravi.

Na KVK levu duadua e tiko mai Provo, Utah e Amerika. E vakayacori kina na veituberi vei ira e udolu

na daukaulotu ena 55 na vosa. Na ikarua ni KVK levu duadua e tiko mai Mexico City, Mexico. Ena June 2013 a tokitaki kina mai na dua na vale lailai ki na dua na koronivuli 90 na eka ka dau tu kina e dua na koronivuli torocake taukena na Lotu, na Benemerito de las Americas. Na vanua a tiko kina e liu e rawa ni tawana e 125 na daukaulotu ena dua na gauna; na ka vou e rawa ni tawana e 1,000.

Eso tale na KVK era tiko mai Buenos Aires, Argentina; São Paulo, Brazil; Santiago, Chile; Bogotá, Colombia; Santo Domingo, Dominican Republic; Preston, England; Accra, Ghana; Guatemala City, Guatemala; Auckland, New Zealand; Lima, Peru; Manila, Philippines; Johannesburg, South Africa; kei Madrid, Spain. ■

Vakayagataka na Lotu na iVakavuvuli ni Welefea ena Vakacoko mai Filipaini

Ni oti e vica vata na vula na kena liwa na Cagilaba o Haiyan mai Filipaini ena Noveba ni 2013, ka vakarusu kina e voleka ni 1.2 na milioni na vale ka vakamatea e sivia ni 6,200 na tamata, sa tomana tiko na Lotu na nona veivuke, sa vagolei na sasaga mai na iwali totolo ni leqa ki na veivuke me baleta na gauna balavu. E dua na sasaga ka toso sara tiko vakavinaka na nodra vakaitavi na voladia era sa vulica me ra tara na vale me baleti ira se bera tikoga ni dua nodra vale.

O ira na lewenivanua oqo ka ra a vakaleqai mai na cava sai ira eso era a vakaraitaka na nodra vakavinavinaka ena vuku ni veivuke era a ciqoma mai na Lotu, dina ga ni ra sega ni Yalododonu Edaidai:

- E dua na marama a dro ki na dua na valenilotu ni Momani ena gauna ni cagilaba a qai kila e muri ni sa vakarusai na nona vale ni ra baleka na vuniniu. E sega vei iratou vakamatavuvale na iyaragi me vakavinakataki kina, ia era a vukei koya na voladia me tara e dua na vale vou, ka sa vukea tale tiko ena gauna oqo e dua na matavuvale me tara e dua nodratou vale vou. “Au sa vulica meu cakacaka vata kei ira era vakaleqai tale tu ga e ke, me rawa ni keimami vueti vata [mai na cagilaba],” e kaya o koya.
- E dua na turaga sa sega nona cakacaka ni sa vakarusai na bisinisi a cakacaka voli kina sa vulica tiko ena gauna oqo me tara vale me baleta nona matavuvale kei ira tale eso. “Keimami kila ni gadrevi me keimami veivukei me rawa ni

Era vakota tiko na voladia na lalaga ni dua na vale vou mai Tacloban e Filipaini.

vakaoti vakatotolo na cakacaka,” e kaya o koya, ka vakuria na nona vakavinavinaka ena sasaga ni Lotu me veivuke.

E kaya na Bisopi Vakaturewa o Gary E. Stevenson ni, salavata kei na nodra vukei na dravudravua kei na vakaleqai, “eda sa raica sara tu ga oqo na ivakavuvuli ni bula rawati koya, ka veivakurabuitaki dina.” E kaya o koya, “E dua na ka keimami tovolea tiko me caka me soli na iyaya ka ra qai cakacakataka o ira era [vukei]. O ira e soli vei ira na vale era sa cakacaka tale tikoga me ra tara na vale oqori.”

O ira na veiliutaki ni Lotu ena nodra vanua kei ira na mata ni veiqaravi raraba era sa sotavi ira tiko na iliuliu vakaitikotiko me ra veituberi ka veivakadeitaki ena veicakacaka vakamatai vei ira sa tu vei ira na kena kila. Sa vakayagataki na ivurevure eso mai na iLavovure ni Vuli me ra kau mai e 20 na kena dau ni cakacaka vakamatai me ra veivuke ena veivakavulici, ka sa tara oti kina e 2,000 mai na 3,000 na vale a navuci.

Era vakaraitaka na veika era sa vulica na lewenivanua era a tuberi ena nodra tara e 10 na vale me ra rawata kina na veivakadeitaki ni matanitu kei na dua na kisi ni iyaya vakamatai mai na Lotu, sa rawa kina vei ira me ra kunea na cakacaka. Sa dua na ka na gadrevi vakalevu ni tamata cakacaka ena tabana ni taravale ka ratou sa vakadonuya kina na Catholic Relief Services me ratou

vakacakacakataki ira e drau vakadrau na matai era tuberi mai na Lotu YDE.

E kaya o Bisopi Stevenson ni 500 na lewe ni Lotu era a tiko ena dua na soqoni era a vakamacalataka kina na iliuliu vakalotu na veituberi kei na veivakadeitaki ni cakacaka, “ia ni sa vakamacalataki vei ira oqo, era vakasausau ka turu na wainimatadra, era kila ni sa rawa me ra raica e dua na sala . . . me ra ivurevure ni bula ki na nodra matavuvale.”

Sa cakacaka talega na Lotu kei ira e vica vata tale na isoqosoqo ni yalololoma vakakina na matanitu o Filipaini ena dua na sasaga toso tikoga me vakau yani na kakana, wai, yaya ni veiqaravi vakavuniwai, kato ni tiko savasava, idini ni livaliva, iyaya ni vakaruru, iyaya ni vakasaqa, iyaya ni siwa, ke na sorenikau me teivaki.

Sa vulica na Lotu ni sala vinaka dua-dua me sotavi kina na leqa tubukoso sai koya me cakacakataki ga ena noda veivanua, voli na iyaya e gadrevi ena veivanua e yaco kina na leqa, na kena voleka duadua ki na vanua e yaco kina na leqa. E sega walega ni vakadeitaka ni na veiganiti na iyaya e voli ki na vanua oya, ia ena veivuke talega ki na bula vakailavo ni vanua oya.

Eda sa vakayaloqaqataki na lewenilotu e vuravura raraba me da masulaki ira era sotava tu na leqa tubukoso ka yawa sara mai na vanua era tu kina, ka vakasamataka me ra vakalevutaka na nodra isolisoli ni lolo se ra cau ki na ilavo ni veiqaravi raraba ena Lotu. ■

Sasaga ni Wai Savasava Vukei Kina e Milioni mai Aferika

Sa sivia ni ruasagavulu na yabaki na nona vakaitavi tiko na Lotu ena veicakacaka ni wai savasava ena sivia na 100 na matanitu. Mai Aferika walega, sa vakalougatataki na nodra bula e sivia ni va na milioni na tamata ena kena vakarautaki na tobu, ivakarau ni maroroi wai kei na kena veisoliyaki, kei na vakasavasavataki ni wai.

E dua na cakacaka vakaoqori a caka mai na yanuyanu o Idugo, ena baravi kei Mozambique. E vuqa vei ira na 15,000 na tamata era tiko ena yanuyanu oqo era cakacaka ena veiteitei vakamatavuvale, qoli ena Wasawasa Vakaidia, se cakacaka ena veitobu ni caka masima mai na waitui. E sega na wai, livaliva, gaunisala, se lori ena yanuyanu. E lakovi na yanuyanu ena boto era taya ga se bavelo.

Ena vicavata na senijuri na ivurevure ga ni wainigunu e Idugo sai koya na tobu vovodea ka keli ga e liga. Sa dau vakasinaiti tu ga na tobu oqori ena lumilumi kei na benu. E rawa mai kina na wai vuvu, ka dredre ni yacovi. Ena draki ucauca, dau vuvu na wai, ka dau vakavuna na kolera, cokadra kei na mate tale eso.

Ni ra rogoca na daukaulotu ni tabana ni veivukei raraba me baleta na ituvaki ni bula mai Idugo, era sota vata kei ira na iliuliu vakaitikotiko mai kea. Era cakacakataka vata e dua na ituvatuva me vakarautaka na Tabana ni Veivuke Raraba ni Lotu na iyaya, iyaya ni cakacaka, kei na idusidusi me tara e 10 na tobu simede vakaisogo sitila, ka rawa ni ra gunu e 1,000 na tamata mai na dua. Era na vakarautaka na daukaulotu na veituberi ni tiko savasava kei na tiko bulabula, ka ra vakarautaka na lewenikoro na cakacaka kece sara

Mai na yanuyanu o Idugo e Mozambique, era tiko ena dua na soqo na vakaillesi ni veitotiko kei ira na lewenikoro me sa tekivu vakayagataki kina na tobu.

e gadrevi ena kena tara ka maroroi tu na tobu kece.

Ena dua na vanua ni kena tailevu, era a vakaleleci mai kina ki yanuyanu e va na lori qereqere, 300 na taga simede, rua na lori nuku, sitila, kei na kisi ni simede caka ena sitila. Era qai colati kosova na yanuyanu na iyaya se vodo ena qiqidreti e liga. E vica vata na lewe ni Lotu mai Quelimane e Mozambique, era laki keba tu e yanuyanu ena tolu na vula me ra veivuke ena veivakavulici kei na cakacaka.

E caka na tobu me rawa ni vaka-drodroi yani na wainiua, ka kakua ni duka. Ena so na veitotiko, era tara na vakaitikotiko kina na bai kau kei na sala simede wavokita na tobu, mai na simede era a vulica me ra cakava mai na iyaya e solia na Lotu.

Ena veisoqo eso, a soli kina na tobu vei ira na lewe ni veikoro yadua me nodra. E vica vata na lewe ni itikotiko era a cakacaka ena tara tobu era vakaraitaka na nodra vakavinavina na sa rawa me ra kune cakacaka ena kila vakacakacaka eso era qai vulica vou—caka buloko, cakacakataka

simede qai vakaukauwataki ena sitila, kei na vakayagataki ni iyaya ni cakacaka. Eso tale era vakaraitaka nodra vakavinavina ena nodra vulica na ivakarau ni veiliutaki.

Ena vulaiuca e tarava sa sega ni dua na ripote ni mate veitauvi ni wai e tukuni mai vei ira na veikorokoro e tiko kina na tobu.

Me vaka nodratou itukutuku na World Health Organization, e sivia ni dua na bilioni na tamata e vuravura raraba era sega ni rawata na wai savasava. Vinaka vakalevu ki na sasaga ni wai savasava ni Lotu, sa vakalailaitaki sobu kina na iwiliwili oya ena kena tuvalaki ka cakacakataka na veicakacaka oya, vakarautaki na tamata cakacaka me tara na kena tobu, tuberi, ka maroroi tiko na kena ivurevure sa caka oti tu.

Me ikuri ni veicakacaka ni vakasavasavataki wai e Aferika raraba, sa sama talega na Lotu na veisasaga eso ni wai savasava e Esia, Amerika e Loma, Tokalau kei Iurope, Idia, Indonesia, na Veianuyanu ena Pasifika, Ceva kei Amerika, Cevaicake kei Esia, kei na veivanua tale eso e vuravura. ■

Elder Lynn G. Robbins

*Mataveiliutaki
ni Vitusagavulu*

Me tekivu mai na gauna e kacivi kina me Vakaitutut Raraba ena Epereli 1997, sa dau marautaka tu o Elder Lynn G. Robbins na “veivakalougatataki kamica ni veikilai kei ira kece na Yalododonu e veiyasai vuravura.”

“O vakila e dua na ivau totolo kei ira na tamata ena vanua cava ga o lako kina,” e kaya o koya.

E nuitaka o Elder Robbins ni na dau sota tikoga kei ira na Yalododonu Edaidai e veiyasai vuravura ni veiqaravi tiko ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu.

A sucu o Lynn Grant Robbins ena ika 27 ni Okotova, 1952, mai Payson e Utah, vei rau o Joshua Grant kei Evelyn R. Robbins. Ena itekivu ni nona bula a dau tiko voli mai Springville e Utah, ka a sota kina kei Jan Nielson, ka rau se dau veikilai sara ena gauna ni gone. Erau a vakamau ena ika 27 ni June, 1974, ena Valetabu mai Manti Utah ka rau nodra itubutubu e vitu na gone; sa 15 na makubudrau.

A rawata o Elder Robbins e dua na diqiri ni bejila ni Spanish kei na political science mai na Utah State University kei na dua MBA ni international management mai na American Graduate School of International Management e Glendale, Arizona mai Amerika. A tauyavutaka vata kei na dua tale na Franklin Quest ka kena ivukevuke liu ni peresitedi.

A veiqaravi voli o Elder Robbins vakaperesitedi ni Tabana ni Kaulotu na Uruguay Montevideo ena gauna e taura kina nona veikacivi ki na iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu. Ena tolu na yabaki i muri sa yaco me lewena na iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu. Sa veiqaravi oti vakaperesitedi ni iWasewase na South America South, na Central America, kei na North America West. Sa veiqaravi oti talega ena iWasewase na North America Central.

E dua na veivakalougatataki levu ni veiqaravi oqo na nona rawa ni lesu tale ki Argentina, ka a veiqaravi kina vakadaukaulotu tudei. Ni se daukaulotu cauravou voli e Argentina, a veiqaravi e Jujuy, e dua na iwasewase ka dua ga na kena tabana. Ni lesu tale yani ki na vanua oya ena vica na yabaki mai muri, sa raica kina e dua na iteki ni Lotu ka dua na daseni na kena tabanilotu.

O na raica oqori e veiyasai vuravura kece,” e kaya o koya. “Oqo na siga ni cakamana.” ■

Elder Jörg Klebingat

*Matai ni Kuoramu
ni Vitusagavulu*

Dau bulataka o Elder Jörg Klebingat na bula gugumata. E vakabauta o koya na talairawarawa, rokova na ivakaro, ka muria na veivakauqeti ni Yalo.

A sucu ena ika 19 ni Tiseba, vei rau o Klaus-Peter kei Doris Elke Klebingat, a tubu cake o Elder Klebingat mai Zweibrücken e Jamani, ka sega kina na veivakauqeti ni kosipeli. Ni yabaki tinivakacaca, a sota kina kei na dua na lewe ni Lotu ena dua na vakatasuasua, ka yaco me rau veitokani.

“Niu gade vei noqu itokani vou, e tarai au nona matavuvale,” e nanuma lesu o koya. “Au vakila e nodratou vale na Yalotabu kau vinakata meu lako ki lotu.”

Ena imatai ni lotu oya a rogoca kina me baleta na iVola i Momani. A solia vua nona itokani e dua na ilavelave kei na nona ivakadinadina ni dina, e biubiu mai na soqoni oya o Elder Klebingat ni sa lomana voli me raica vakataki koya na dina.

“Au sa yaco tu ena dua na vanua ena 1 Nifai ena gauna au rawata kina na noqu ivakadinadina ni dina na ivola,” e kaya o Elder Klebingat. “Noqu rawata talega e dua na ivakadinadina me baleta na Parofita o Josefa Simici e dua na gauna talei vei au. Ena noqu gauna ni kaulotu, au dau kerea tu ga vei ira noqu itokani ke rawa niu talanoataka na tiki ni italanoa oya.”

Ni bera nona mai kaulotu tudei ena Tabana ni Kaulotu na Colorado Denver, a veiqaravi mada o Elder Klebingat ena mataivalu ni Jamani ena 18 na vula. A vauci vei Julia Poltorak ena Valetabu e Salt Lake ena 21 ni Tiseba, 1992. E tolu na luvedrau.

A rawata o Elder Klebingat e dua na diqiri ni vosa vaka-Rusia mai Ricks College qai muria e dua na diqiri na masters ena organizational behavior mai na Brigham Young University. A cakacaka vakadauvakasala ena cicivaki bisinisi vei Price Waterhouse kei Arthur Andersen kei na vica vata na itutu ena Lotu.

Ni bera ni kacivi oqo, sa veiqaravi oti o Elder Klebingat vakamata ni itabagone qase cake ni iteki, peresitedi ni kuoramu ni italatala qase, peresitedi ni Cauravou, lewe ni matabose e cake, peresitedi ni tabana, ka bisopi. Ena qai oti nona veiqaravi vakaperesitedi ni Tabana ni kaulotu na Ukraine Kyiv ena June ni 2014. A tokoni me lewe ni iMatai ni Kuoramu ni Vitusagavulu ena ika 5 ni Epereli, 2014. ■

Elder Chi Hong (Sam) Wong

Matai ni Kuoramu ni Vitusagavulu

Ni saumaki vou mai ka gonevuli ena Brigham Young University-Hawaii, a rawata o Elder Chi Hong (Sam) Wong sega walega ni vuli—a rawata na kila tudei ni tiko e dua na Kalou ka kila tu na “veika matailalai ni noda bula.”

A sucu o koya ena 25 ni Me, 1962, mai Hong Kong, e Jaina vei rau o Ngan Kan kei Fat Wong, E dua o Elder Wong vei ira na vitu na gone era a tubu cake ena dua na valesa-umi lailai.

A sotavi Carol Lu ena vanua ni cakacaka, ka a vakavei-kilitaki koya ki na kosipeli. A papitaiso na dauvakadidike gone oqo ena 14 ni Fepueri, 1982.

Ena dua na yabaki i muri, ena 9 ni Julai, a vakamautaki Carol. Erau a toki ki Laie, Hawaii, mai Amerika, me rawa ni lako i vuli. Baleta ni a tiko e kea ena dua na visa ni gonevuli, a rawa walega ni cakacaka o Elder Wong ena 20 na auwa dua na macawa. “Sa dodonu me da vakatovototaka vakaidina sara na noda vakabauta kei na masu,” a tukuna na veika e dau cakava me tokona nona matavuvale.

A cakacaka vakaukauwa me rawata e dua na sikola-sivi, oti qai taura na levu ga ni auwa e rawa ni vakatara na univesiti. “E sega ni rawarawa,” e nanuma lesu o koya. “Ni keitou rawata ga na veika oya keitou kila sara ni rawa ni keitou vakararavi ga ena kaukauwa vakalomalagi.”

Erau a vaci vata na Wong ena valetabu e Laie Hawaii ena ika 9 ni Okosita, 1984, ka sucu na imatai ni luvedrau; e tolu tale na gone era qai tadu mai ki na matavuvale. “Era veiyabaki digitaki, ka bibi sara na veiyabaki oqori,” e kaya o Elder Wong.

A rawata o Elder Wong e dua na diqiri na bachelor of science ni veika vakafika kei na dua na associate of science degree ni computer science; oti qai vakila na gagadre me lesu tale ki Hong Kong me veiqaravi.”

A qai rawata e muri e dua na MBA mai na Hong Kong Open University. A tauyavutaka o Elder Wong ka itokani vakabisinisi ena dua na kabani ni veivakasalataki ka cakacaka talega ena dua na ilawalawa ni vakatovotovo kei na vakadikevi iyaya ka tekivu kina daunivika liu qai biuta mai na kabani ena itutu vakaivukevuke ni manidia dairekita.

Ni bera nona tokoni ena ika 5 ni Epereli, 2014, me lewe ni iMatai ni Kuoramu ni Viusagavulu, a veiqaravi vakabisopi, peresitedi ni iteki, ka Vitusagavulu ni iWasewase. ■

Elder Larry S. Kacher

Karua ni Kuoramu ni Vitusagavulu

Ni oti e vuqa na veivakauqeti ena nona veiyabaki vakaitabagone qase cake, sa tekivu me kila o Elder Larry S. Kacher e dua na kaukauwa cecere ni tuberi koya voli ena nona bula. Ni yabaki 19, a tuberi koya ki na kosipeli i Jisu Karisito na nona dau kidakida ki na Yalotabu —e dua na veisau sa vakavuna na duidui kecega.

A sucu ena ika 12 ni Fepueri, 1952, na ikarua ni qase duadua vei ira e lima na gone ka a sucu vei rau o Albert kei Elaine Kacher; a tubucake mai Bloomington, Minnesota e Amerika.

Ni oti na vulitorocake a lako ki Iurope me laki vakasisisi, ni oti e ono na vula mai kea sa vakila ni gadreva me lesu tale mai ki vale. Ni yaco mai ki vale, a vakila ni gadreva me lako tale ki na dua na vanua ia e sega ga ni kila se ki vei. A nakita e dua nona itokani ena gauna ni gone me toki ki Utah, sa mani nanuma o Elder Kacher me toki vata kei koya. Ni tiko voli mai Utah, a curu o Elder Kacher ena Brigham Young University, vulica me baleta na Lotu, ka papitaiso.

“Ni rau vakavulici keitou na daukaulotu, au vakila ni dina,” e kaya o koya. “Niu masu, au vakila ni dina na Lotu.”

A nanuma me laki kaulotu ka kacivi ki na Tabana ni Kaulotu na Tahiti Papeete ena 1973. Ni lesu mai ki vale, a lesu tale ki vuli ena BYU, ka sotavi Pauline Miller kina. Erau a vakamau ena valetabu mai Manti Utah ena 29 ni Okotova, 1976, ka rau nodra itubutubu e ono na gone ka tubudra e 11 na makubudrau.

A rawata o Elder Kacher e dua na diqiri ni bejila ni psychology kei na dua na diqiri ni master ena organizational behavior—rawa ruarua mai BYU. Nona cakacaka e oka kina na dauveivakasalataki ki na veikabani lelevu e loma ni matanitu kei na veimatanitu tani.

Ni bera ni tokoni ena ika 5 ni Epereli, 2014, me lewe ni iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu, a veiqaravi o Elder Kacher vakaperesitedi ni itabana, peresitedi ni kuoramu ni italatala qase, bisopi, ka daunivakasala vua na peresitedi ni iteki. A vakatulewataka na Tabana ni Kaulotu na Switzerland Geneva mai na 2000 ki na 2003. Ni oti e vica na yabaki nona lesu mai Switzerland, a kauti koya nona cakacaka ki Abu Dhabi, ena United Arab Emirates, ka laki kacivi kina me imatai ni Vitusagavulu ni iWasewase ena Tokalau e Loma. ■

Elder Hugo E. Martinez

*Karua ni Kuoramu
ni Vitusagavulu*

Ena 1982, erau a tiko ruarua o Elder Hugo E. Martinez kei na watina o Sisita Nuria Alvarez de Martinez, ena nodrau vuli vuniwai tiko mai Mississippi e Amerika, ena gauna e rogo mai kina ena nodrau matanikatuba e dua na tukituki sega ni namaki.

Erau duri tu yani e rua na daukaulotu ni Momani.

“Keirau dolava vei rau na neitou vuvale, ia keirau sega tu ni bau kila e dua na ka me baleta na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Keirau sega mada ga ni bau kila e dua na ka me baleta na Mormon Tabernacle Choir,” e kaya ena matadredredre o Elder Martinez.

Ia, sa tekivu me voqa ena gauna vata ga vei rau na vei-watini gone na lesoni erau vakavuvulitaka na daukaulotu. Erau mani vakadonuya na nodrau veisureti ni papitaiso na daukaulotu.

“Keirau sega tale ni bau raivuki me tekivu mai na gauna oya.”

Ena ika 5 ni Epereli, 2014, sa kacivi o Elder Martinez kei na iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu, sa yaco kina me imatai ni Vakaitutu Raraba mai na Caribbean. Ena ciqomi ni “vakadrukai” ena nona ilesilesi vou.

“Ia e dua na vakasama kamica ni vakacegu e ubi au ka laiva meu kila ni sa vakataulewa tiko na Turaga,” e kaya o koya.

Ni oti e dua veimama na yabaki mai na nodrau papitaiso, erau sa vauci ena Valetabu mai Salt Lake o Hugo kei Nuria Martinez ena ika 3 ni Okotova, 1983. Erau nodratou itubutubu e lima na gone ka lima na makubudrau yalewa.

A sucu o Elder Martinez ena ika 10 ni Januери, 1957, mai Mayagüez, Puerto Rico, vei rau o Hugo E. Martinez-Sandin kei Daly Morales-Alamo de Martinez. Ni se cauravou, a digitaka me muria na cakacaka nei tamana me vuniwai. A rawata nona diqiri ni vuniwai mai na Univesiti mai Puerto Rico (1981) ka laki vakacavara nona vuli ena Univesiti kei Mississippi (1984). A vuniwai voli me yacova nona mai vakacegu ena 2004.

Ni oti vakalailai nona papitaiso, a kacivi me qasenivuli ni Wilivola ni Sigatabu vei ira na itabagone. A qai veiqaravi e muri vakabisopi, daunivakasala ena mataveiliutaki ni iteki, peresitedi ni tikina, ka daunivakasala ena mataveiliutaki ni Tabana ni Kaulotu na Puerto Rico San Juan. A vakatulewa talega o koya ena Tabana ni Kaulotu na Guatemala Guatemala City Central ka veiqaravi voli vaka-Vitusagavulu ni iWasewase ena gauna a kacivi kina me Vakaitutu Raraba. ■

Tad R. Callister

*Peresitedi Raraba ni
Wilivola ni Sigatabu*

Ni vo e tini na yabaki me kacivi ena nona veikacivi oqo vakaperesitedi raraba ni Wilivola ni Sigatabu, a dua na itavi bibi ena bula nei Tad R. Callister na wilivola ni sigatabu.

Ni veiqaravi voli vakaperesitedi ni Wilivola ni Sigatabu ena dua na tabanalevu mai Brigham Young University, erau a veikilai kina kei koya ena qai watina e muri, o Kathryn L. Saporiti, o koya a qai vakamautaka ena ika 20 ni Tiseba, 1968, ena Valetabu mai Los Angeles.

Erau nodra itubutubu e rua na goneyalewa kei na va na gonetagane; sa 24 talega na makubudrau. “E levu na ka vinaka e dau yaco ni o peresitedi ni Wilivola ni Sigatabu,” e kaya o Baraca Callister.

A sucu ena ika 17 ni Tiseba, 1945, mai Glendale, California, vei rau o Reed Eddington kei Norinne Callister, e kaya o koya me vakataki—Nifai—a sucu o koya mai vei rau na “itubutubu vinaka.”

“E noqu bisopi ena gauna au tubu cake tiko kina na tamau,” e kaya o Baraca Callister. “E dau kauta voli na imau lalai, me dau cavuqaqataka na vosa vakavalagi eso kei na ivolanikalou kei na italanoa nei Shakespeare.”

Me vakataki tamana, a saga o Baraca Callister me cakacaka vakaloya. Ni oti nona tauriivola ena veika vakafika mai na Brigham Young University, a curu ki na koronivuli ni loya ena Univesiti kei California mai Los Angeles, ka qai laki rawata na diqiri ni master ena lawa ni ivakacavacava mai na Univesiti kei New York. A cakacaka vakaloya ena kabani na Callister & Callister.

Ena gauna e kacivi kina, se qai vagalalataki wale o Baraca Callister mai na nona veikacivi ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu kei na iKarua ni Kuoramu ni Vitusagavulu, a veiqaravi voli kina mai na 2008.

Ni se bera oqori, a veiqaravi o koya vakaperesitedi ni Tabana ni Kaulotu na Canada Toronto East, Vitusagavulu ni iWasewase, mata ni yasana, peresitedi ni iteki, bisopi, peresitedi ni kaulotu ena iteki, peresitedi ni kuoramu ni italatala qase, ni se cauravou a kaulotu ena Tabana ni Kaulotu mai Eastern Atlantic States.

Ni vosa me baleta na veisau sa vakarau yaco ena lewenivuli ni Wilivola ni Sigatabu ni itabaqase, e kaya kina o Baraca Callister, “Io, sa bibi dina sara na lewenivuli, ia e sega ni vaka na bibi ni nodra veivakavulici na tamata. Na ka bibi duadua me da veivakavulici ena nona ivakarau na iVakabula, ka da veivakavulici ena Yalotabu ka vakavulica na saumaki.” ■

John S. Tanner

*Matai ni Daunivakasala
ena Mataveiliutaki Raraba
ni Wilivola ni Sigatabu*

Mai na nona gauna ni gone, sa dau kunea o John Sears Tanner na marau ena vuli.

Na marau oqori sa tara yani nona bula vakavuli, cakacaka, kei na nona madigi e vuqa me vakavuvulitaka na kosipeli: taumada vakadaukaulotu ena Tabana ni Kaulotu na Brazil South oti qai bisopi, peresitedi ni iteki, lewe ni matabose e cake, qasenivuli ena Uto ni Kosipeli, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu na Brazil São Paulo South (ka sa na mai cava ena vulaikatakata oqo), ia oqo sa imatai ni dauni-vakasala ena mataveiliutaki raraba ni Wilivola ni Sigatabu.

“Ni caka vakadodonu na [veivakavulici], ena tiko kina na Yalo Tabu ko na vakila na marautaki ni vuli; o na vakila ni vaka o tu ena vanua tabu,” e kaya o Peresitedi Tanner.

A sucu mai Salt Lake City e Utah, ena ika 27 Julai, 1950, vei rau o William Coats Tanner Jr. kei Athelia Sears Tanner, a tubu cake o Peresitedi Tanner mai South Pasadena, California e Amerika, ka ikalima vei iratou e 13 na gone. Erau tauyavutaka nona itubutubu e dua na draki vutuniyau vakavuli ena loma ni vuvale, oka kina e dua na yavu qaqa vakosipeli. “Au sega ni nanuma rawa e dua na ka au vulica mai valenilotu au se bera ni vulica oti mai vale,” e kaya o koya A tara cake talega nona taleitaka na ivola ka tekivu ena nona segata e dua na diqiri ni Vosa Vakavalagi ena Briigham Young University kei na dua na doketa ni vosa Vakavalagi ena Univesiti kei California, Berkeley.

A sotavi Susan Winder ni tiko voli mai BYU. Erau a tara cake e dua na veitokani kaukauwa ka laki basika kina na veidomoni. Erau a vakamau ena Valetabu e Salt Lake ena 1974. Erau susuga cake vata e lima na gone.

A tekivutaka o Peresitedi Tanner na nona cakacaka vakavuli vakaiuvukevuke ni parofesa ena Florida State University. A yaco me qasenivuli ena BYU ena 1982; sa cakacaka tiko mai kea me tekivu mai na gauna oya vakaiuvukevuke, itokani, qai parofesa ni vosa Vakavalagi, ka qai jeameni ni tabacacacaka ka ivukevuke ni peresitedi ni vuli.

Na tiki bibi duadua ni veivakavulici ena kosipeli, e kaya o koya, e yaco mai na dua na ka a vulica ni se qai tekivu cakacaka: me kakua ni yaco na veivakavulici ena dela ni rere se sasaga ia ena dela ni loloma —ena loloma cecere, na loloma savasava i Karisito. ■

Devin G. Durrant

*Karua ni Daunivakasala
ni Mataveiliutaki ni
Wilivola ni Sigatabu*

Na gauna a kacivi kina vakaikarua ni daunivakasala ena mataveiliutaki raraba ni Wilivola ni Sigatabu o Devin G. Durrant, era a nanuma lesu tale e levu na lewe ni Lotu na nona veisiga lagilagi ena siqeleti ni basike-tbol ni Brigham Young University.

Io, na qito sa dua na ka bibi ena bula nei Peresitedi Durrant. A veisisivi ena NBA ena dua na gauna ni qito tau-coko vata kei ira na dauqito kilai levu e Amerika. Ia e levu sara o koya mai na dua na dauqito rogo: e daukaulotu mai Madrid e Spain, tagane vakawati, tama, tukanigone, dauvo-laivola, daucakabisinisi, lewenilotu yalodina, ka peresitedi ni Tabana ni Kaulotu mai Texas Dallas ena rua veimama na yabaki sa oti.

O Peresitedi Durrant, a sucu ena 20 ni Okotova, 1960, mai Brigham City e Utah, e kaya ni a vakaitavi vakabibi nona vuvale ena gauna ni gone ena nona vakarautaki ki na veitavi ni bula oqori. O irau na nona itubutubu, o George kei Marilyn Durrant, erau kenadau ena veivakavulici.

“Sa dina sara, erau veivakavulici ena nodrau vosa—ia na ka dina, na veivakavulici cecere au sotava mai vale sai koya na noqu saravi rau toka ena ivakarau e rau bulataka kina nodrau bula.”

Erau kila vinaka o Peresitedi Durrant kei na watina, o Julie Mink Durrant, na bibi ni qasenivuli qaqa ena nodra vakarautaki na daukaulotu ni mataka.

“[O ira na daukaulotu ni mataka] era sa vakavulici vakavinaka mai vei ira nodra itubutubu e vale kei ira nodra qasenivuli mai na lotu kei na veiparokaramu vakasakiti ni semineri kei na inisitute.”

E kuria, ni parokaramu ni Wilivola ni Sigatabu, e rawa kina vei ira na qasenivuli kei na gonevuli ena veitabayabaki kece “me ra veivakavulici ena ivakarau ni iVakabula.”

Erau a vakamau o Peresitedi kei Sisita Durrant ena Valetabu mai Salt Lake ena ika 23 ni Epereli, 1983, ka rau nodra itubutubu e ono na gone ka ono na makubudrau.

Ni bera nona kacivi me peresitedi ni tabana ni kaulotu, a veiqaravi vakabisopi, daunivakasala ena mataveiliutaki ni iteki, lewe ni mataveiliutaki ni Matawilivola ni Sigatabu, ka qasenivuli ni inisitute.

A rawata e dua na diqiri e ra ni American Studies mai Brigham Young University kei na dua na MBA ena Univesity of Utah. O koya na itaukei ni dua na kabani ni volitaki iyauqaqa. ■

Growing Light, mai vei Elspeth Young

Ena 1830, a solia o Isaac Morley vei Mary Elizabeth Rollins yabaki 12 me laki wilika toka mada na nona iVola i Momani vou. Me vaka ni ogo duadua ga na iVola i Momani e tiko e Kirtland, Ohio, ena gauna o ya, e ratou sa qai veisolisitaka tiko o Mary Elizabeth se qai papitaiso vou kei na nona matavuvale me ratou wilika na ivola ogo me yacova sara na bogi levu. Ena mataka caca e tarava, a cega tale na ivola ogo ka cavuqaqataka na itekivu ni veiyatuvosa ni 1 Nifai. Na cina ena droini e vakatakarakarataka tiko na rarama a sobuti Mary Elizabeth ni sa wiliwili.

“Ni da vakasamataka vagumatua na veivosa eda sa rogoca, meda saga me vinaka cake tale vakalailai mai na ka eda sa cakava e liu,” a kaya o Peresitedi Thomas S. Monson ena itinitini ni soqoni ni 184 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ni Lotu.

“Meda sa ivalavala vinaka ka dauloloma vei ira ka sega ni tautauvata na noda vakabauta kei na ivakavuvuli. A kauta mai ki na vuravura oqo na iVakabula e dua na itukutuku ni loloma kei na vakanuinui vinaka ki na turaga kei na marama taucoko sara. Meda sa qai dau muria na Nona ivakaraitaki.”

NA LOTU I
JISU KARISITO
NI YALODODONU
EDAIDAI

